

Vastgesteld

PS 38/24 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 5 april 2024

Inhoudsopgave	
Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	4
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	7
Insprekers	8
Benoeming lid van Gedeputeerde Staten Noord-Brabant (incl. stemming)	9
Bespreekstukken	12
08/24 Verordening controle financieel beheer en organisatie Noord-Brabant	12
03/24 Verordening financieel beleid, beheer en organisatie Noord-Brabant	12
05/24 Normenkader rechtmatigheid 2023	12
09/24 Controleprotocol verslagjaar 2023	40
16/24 Perspectiefnota 2025	44
Stemming	191
Beperkte bespreekstukken	208
12/24 Tweede wijziging Verordening nazorgheffing Noord-Brabant	208
Hamerstukken	209
27/24 Notulen vergadering Provinciale Staten 2 februari 2024	209
25/24 Lijst Ingekomen Stukken Provinciale Staten 5 april 2024 (periode 25 januari 2024 tot en met 27 februari 2024)	209
Sluiting	209

Index gesproken personen

Barends, R., 8
Bijl, F.S.D., 116, 120, 142
Boelema, S.M., 119, 120, 121, 122, 123, 124, 166, 167, 168, 169
Broek, D.C.H. van den, 82, 149
Brouwers, J.F.X.M., 10, 23, 34, 95, 115, 158, 186
Buiks, R.P.A.F., 10, 22, 36, 53, 59, 60, 79, 80, 82, 83, 86, 104, 105, 108, 117, 118, 126, 127, 128, 131, 146, 147, 149, 150, 151, 155, 156, 170, 171, 173
Deckers, E.H., 9, 39, 57, 58, 59, 60, 61, 140, 151
Dirken, A.M.W., 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132
Dommelen, J.C.F.M. van, 86, 106, 107, 111, 125
Frenken, J.P., 109, 129, 130, 171
Gremmen, R.J., 52, 53, 54, 126, 127, 140, 179, 180, 184, 186
Griffier, 7, 11
Gruijthuijsen, M.P.J.M. van, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 103, 104, 105, 106, 161, 162
Hamerslag, N.I., 23, 60, 171, 176, 178, 186
Hattem, A.W.J.A. van, 10, 12, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 39, 53, 56, 58, 67, 69, 70, 76, 104, 119, 130, 131, 132, 133, 134, 136, 137, 144, 146, 147, 149, 150, 161, 165, 167, 168, 169, 170, 173, 181, 182
Havermans, M.C.J., 9, 40, 51, 126, 135, 136, 137, 163, 166, 167, 169
Heijmans, N.G.L., 9, 24, 25, 64, 65, 69, 82, 83, 105, 106, 121, 122, 142, 143, 144, 145, 166
Koevoets, H.J.P.E., 10, 22, 84, 86, 111, 112, 134, 153, 174
Koopman, F.W.M., 129, 169
Langman, T., 114
Linden, J.J. van der, 9, 55, 56, 140
Maes, S.A.A., 11, 102, 166
Miltenburg, M. van, 10, 74, 76, 149
Nuland, J.S. van, 79, 80, 110, 111, 114, 118, 147, 150, 151
Oudenhoven, M.P.M., 133, 134, 135, 169, 170
Pluijm, R.A.P.A. van der, 99, 123, 124, 135, 136
Putman, N.H.M., 10, 86, 87, 155, 156, 163, 164, 166
Raak, O.E.A. van, 108, 112, 113, 117, 123, 124, 137, 174
Rijvers, A.J.M., 109, 110, 133, 178
Roijsackers, H.I., 106, 107, 162, 163, 164
Rutjens, W.H.A., 59, 83, 84, 93
Schipper, A., 10, 11, 23, 24, 25, 31, 32, 34, 35, 36, 98, 99, 116, 132, 143, 144, 158
Smeulders, S.J.H.A., 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 164, 165
Stoot, F., 116
Tolsma, S.A.H., 11, 29
Ven, A.J.M. van de, 123, 128, 134, 135
Voorzitter, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 64, 65, 67, 69, 70, 74, 76, 79, 80, 82, 83, 84, 86, 87, 92, 93, 95, 98, 99, 102, 103, 104, 105, 106, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 149, 150, 151, 153, 155, 156, 157, 158, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186
Vossen, I.E.F.M., 92, 93, 121, 157, 162, 164, 183
Wildenberg, C.H.A. van den, 120

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning/voorzitter PS

mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Berkvens, M.P.M.J. (Marcel)	BBB	Mariahout
Bijl, F.S.D. (Fiona)	PvdA	Reusel
Broek, D.C.H. van den (Daan)	GroenLinks	Eersel
Brouwers, J.F.X.M. (Jan Frans)	50PLUS	Son en Breugel
Buiks, R.P.A.F (Ronnie)	CDA	Etten-Leur
Damen, C.A.M. (Lia)	BBB	Fijnaart
Deckers, E.H. (Ward)	PvdA	Vught
Dommelen, J.C.F.M. van (Johan)	BBB	Reusel
Frenken, J.P. (John)	BBB	Son en Breugel
Gremmen, R.J. (Roel)	VVD	Oss
Hamerslag, N.I (Nikky)	Partij voor de Dieren	Tilburg
Hattem, A.W.J.A. van (Alexander)	PVV	Vinkel
Havermans, M.C.J. (Marco)	BBB	Lage Zwaluwe
Hazendonk, L.S. van (Laura)	GroenLinks	Eindhoven
Heer, C. de (Cees)	CDA	Eindhoven
Heijmans, N.G.L. (Nico)	SP	's-Hertogenbosch
Hordijk, K.J.M. (Kevin)	PvdA	Tilburg
Hulten, S.M. van (Saskia)	PvdA	Eindhoven
Jansen, J.F. (Joachim)	VVD	Moerdijk
Kammen, P. van der (Patricia)	PVV	Riel
Koevoets, H.J.P.E. (Hubert)	Lokaal Brabant	Etten-Leur
Koopman, F.W.M. (Irma)	SP	Geldrop
Kuiper, A.M.H. (Angela)	BBB	Roosendaal
Langenberg, K.M.M. van de (Kasper)	D66	Boxtel
Langman, T. (Tjerk)	PVV	Eindhoven
Lauwen, W.P.J.C. (Wilfred)	BBB	Rucphen
Leeger, E.M. (Ezra)	CDA	Nistelrode
Lepolder, P.W.A. (Petra)	VVD	Dongen
Linden, J.J. van der (Jade)	GroenLinks	Oss
Ludwig, T.W. (Tom)	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Meuwissen, C.C.R.M (Carola)	VVD	Maarheeze
Meylink, T.N.A. (Tom)	VVD	Eindhoven
Miltenburg, M. van (Matthijs)	D66	's-Hertogenbosch
Minkels, J.D (Jozef)	Forum Voor Democratie	Schijndel
Nostrum, J.H.F.A.M. van (Jeroen)	BBB	Oirschot
Nuijten, K. (Kevin)	JA21	Oosteind
Nuland, J.S. van (Jelle)	VVD	Oisterwijk
Philippart, M.J.A. (Michiel)	GroenLinks	Eindhoven
Pluijm, R.A.P.A. van der (Rik)	VVD	Rijswijk
Putman, N.H.M. (Ellen)	Partij voor de Dieren	Rijsbergen
Raak, O.E.A. van (Oscar)	SP	Breda

Rijvers, A.J.M. (Aloijs)	BBB	Baarle-Nassau
Roelofs, M.A. (Maartje)	VVD	Cuijk
Rutjens, W.H.A. (Willem)	JA21	's-Hertogenbosch
Schellekens, E.F.M. (Dianne)	D66	Vught
Schipper, A. (Anne)	ChristenUnie-SGP	Best
Sheikkariem, S.S.R. (Shah)	Lokaal Brabant	Babyloniënbroek
Sluiters, B. (Boy)	PVV	Steenbergen
Spapens, M. (Maurice)	SP	Breda
Stoot, F. (Floris)	D66	Zevenbergschenhoek
Tolsma, S.A.H. (Sinne)	BBB	Wernhout
Ven, A.J.M. van de (Tanja)	CDA	Beek en Donk
Vossen, I.E.F.M. (Inge)	Volt	Rosmalen
Wildenberg, C.H.A. van den (Corinne)	BBB	's-Hertogenbosch
Zwart, P.S. (Suzanne)	VVD	Molenschot

**Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant
Vrijdag 5 april 2024**

Agenda

- I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda**
- II. Insprekers**
- III. Benoeming lid van Gedeputeerde Staten Noord-Brabant (incl. stemming)**
- IV. Bespreekstukken**
 - 08/24 Verordening controle financieel beheer en organisatie Noord-Brabant**
 - 03/24 Verordening financieel beleid, beheer en organisatie Noord-Brabant**
 - 05/24 Normenkader rechtmatigheid 2023**
 - 09/24 Controleprotocol verslagjaar 2023**
 - 16/24 Perspectiefnota 2025**
- V. Beperkte bespreekstukken**
 - 12/24 Tweede wijziging Verordening nazorgheffing Noord-Brabant**
- VI. Hamerstukken**
 - 27/24 Notulen vergadering Provinciale Staten 2 februari 2024**
 - 25/24 Lijst Ingekomen Stukken Provinciale Staten 5 april 2024 (periode 25 januari 2024 tot en met 27 februari 2024)**
- VII. Stemming**
- VIII. Sluiting**

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant Vrijdag 5 april 2024

mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning, voorzitter.

mr. K.A.E. ten Cate, griffier.

Volgens de presentielijst zijn 51 leden aanwezig, te weten:

Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Afwezig: *Van der Kammen, Kuiper, Lauwen, Nuijten.*

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 9.30 uur.

De **voorzitter**: Dames en heren, het is half tien. Ik open de vergadering. Nog niet iedereen heeft het tekenboek getekend. Dit is geen oproep om nu te gaan lopen, maar dan weet u dat u dat straks nog even mag doen. Ik begin met het bericht van het overlijden van oud Statenlid en oud gedeputeerde Dick Sonneveld op 89-jarige leeftijd. Dick was van 1978 tot 1987 lid van Provinciale Staten, eerst voor de gereformeerde antirevolutionaire partij ARP en na de fusie voor het CDA. Van 1987 tot 1994 werd hij gedeputeerde voor onder meer bestuur, water en landbouw. In die tijd stonden de gemeentelijke herindeling en ook toen al de ontwikkeling van de landbouw hoog op de maatschappelijke agenda. Dick Sonneveld was als gedeputeerde ook nauw betrokken bij de nieuwbouw van het provinciehuis. Laten we de heer Sonneveld gedenken bij ons moment van stilte, waarvoor ik u verzoek nu te gaan staan.

Er wordt een moment stilte in acht genomen.

De **voorzitter**: Ik verzoek de griffier mededeling te doen van verder binnengekomen berichten van verhindering.

De **griffier**: Ik heb bericht van verhindering van de heer Nuijten, mevrouw Kuiper en de heer Lauwen. De heer Rutjens komt later en moet mogelijk eerder weg.

De **voorzitter**: Dames en heren, u ziet dat mevrouw Dirken ook niet aanwezig is in de zaal. Zij heeft nog steeds last van haar arm. Ze volgt de vergadering wel op afstand en zal voor haar bijdrage in de eerste termijn naar de Statenzaal komen.

De **voorzitter**: Ik heet alle aanwezigen van harte welkom, in het bijzonder natuurlijk de bezoekers op de publieke tribune en zij die de vergadering via www.brabant.nl volgen. Vandaag worden de Gouwe Ouwe, ik krijg vast nog uitgelegd wat dat is, studenten Management van de Leefomgeving BMC, drie gasten van 50PLUS en drie individuele gasten als gast van PS ontvangen door Statenlid Laura Hazendonk en burgerlid Henry Liebregts. Fijn dat jullie er zijn. Ik stel de agenda aan de orde. Er zijn geen bijzonderheden voor de agenda, volgens mij. Ik kijk nog even naar de griffier. Er komt nog een punt, maar de punten die in de agenda staan, worden zo behandeld. Dan is die bij deze vastgesteld. Voor de goede orde herhaal ik de afspraken uit het presidium dat er terughouden wordt geïnterrupteerd, dat wil zeggen dat er in de

debatten voorafgaand aan de Perspectiefnota maximaal vier keer geïnterrumpeerd mag worden met twee vervolgvragen in de eerste termijn van uw Staten. En hoe dat dan straks bij de Perspectiefnota zit, dat ga ik dan weer vertellen, want anders zou u wel eens in de war kunnen raken. Althans, ik wel. Omdat er geen gebruik wordt gemaakt van de spreektijd bij het beperkt bespreekstuk, is in de agendavergadering besproken dit als hamerstuk af te doen. Ik neem aan dat u daarmee instemt. Ook is in de agendavergadering besproken om voordat we aan de Perspectiefnota beginnen, alvast over de overige bespreekstukken te stemmen. Ik neem aan dat u daarmee akkoord bent, zodat we dat voorafgaand aan de Perspectiefnota hebben afgewikkeld. Dan is de agenda nu definitief vastgesteld, want ik zie geen handen. Alle moties en amendementen die tijdens deze vergadering worden ingediend, dat beloven er nogal wat te worden, worden door de griffie op iBabs geplaatst onder de Statendag van 5 april 2024, agendapunt 10. Er heeft zich voor deze vergadering een inspreker gemeld. Hij had me dat eigenlijk al beloofd tijdens de nieuwjaarsbijeenkomst en vandaag gaat het gebeuren. De heer Ramon Barends spreekt namens PSP'92 over het onderwerp Perspectiefnota. Ik neem u even mee in de orde. De inspreker krijgt drie minuten spreektijd. Daarna mogen alle fracties kort en bondig een verduidelijkende vraag stellen. En nadat alle vragen zijn gesteld, krijgt de heer Barends nog een keer het woord om daarop te antwoorden. Ik geef het woord aan de heer Barends.

Insprekers

De heer **Barends**: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Goede voornemens en die komen dan ook uit. Zo mocht ik eerder hier in deze zaal zijn om te spreken over Brede Welvaart. En ook bij andere sessies ben ik al aanwezig geweest namens de PSP'92. Ik heb daar mooie dingen opgehaald en mooie dingen gezien en gehoord. En ook weer mee teruggenomen naar Gelderland. Want voorzitter, daarom sta ik hier, om mijn betrokkenheid te tonen bij uw mooie provincie. En dat doe ik onder de titel Samen voor een Brabant op koers. Vandaag spreekt u over de Perspectiefnota, een belangrijk document. Het belangrijkste document van deze Staten. U geeft hiermee de stip op de horizon aan, waar het college mee aan de slag gaat in 2025. En voorzitter, dat is belangrijk, want u bent als Staten aan zet, de volksvertegenwoordiging van Brabant. Voorzitter, ik ga een aantal zaken uit uw Perspectiefnota aan, aan de hand van de vier perspectieven. Ten eerste, zicht op een welvarend, gezond en gelukkig Brabant. U noemde al Brede Welvaart. Mooi dat uw college en uw Staten daarmee aan de slag zijn. Dat vraagt ook om gezondheid, want geluk, welzijn en gezondheid zijn het belangrijkste in een mens zijn leven. Voorzitter, u bent ook bezig met veiligheid. Een domein waar de provincie mee aan de slag is. U bent grensprovincie en heeft daarmee ook internationalisering op uw agenda staan. Voorzitter, er is ook zicht op een verbonden Brabant. Het is belangrijk, want ik ben hier vandaag ook gekomen met de trein vanuit Gelderland. Je moet er dus ook kunnen komen. Verbindingen, wonen, werklocaties, verstedelijking, het kan alleen maar als je er ook kunt komen. Je moet goede treinverbindingen hebben, goede autoverbindingen, goede busverbindingen. Dat zijn belangrijke taken van de provincie. Want dat geeft ook een goede Brabantse economie. En die heeft u. U heeft ook de waaier van het mooie onderwijs, universiteiten, hbo, mbo, belangrijke zaken. Zicht op een duurzaam veranderend Brabant, want u bent bezig met het veranderen en verbeteren van uw provincie. Nog mooier, ook op de domeinen klimaat en energie. De agrarische ontwikkeling is een belangrijk onderwerp, zeker als we kijken naar de samenstelling van de nieuwe Staten. Zicht op een gezonde en natuur- en waterrijke leefomgeving, dat is het laatste punt in dit collegeakkoord, waarbij natuur belangrijk is en water en bodem sturend zijn. Er is aandacht voor milieu en stikstof, het woord dat we eigenlijk liever niet meer willen horen. Voorzitter, zo ben ik in vogelvlucht door uw document heen gegaan. En voorzitter, ik zou natuurlijk nog veel meer kunnen vertellen in mijn spreektijd, want uw provincie is groot, u heeft veel taken. Dat heb ik dan ook samengevat, wat ik nog meer had willen zeggen, in dit document, dat ik u, als voorzitter van Provinciale Staten graag wil aanbieden. En ik weet zeker dat u het ook kunt doorsluizen naar de voorzitter van Gedeputeerde Staten. Die ziet u vast wel eens. Voorzitter, ik rond heel graag af. Het is de hoogmis, heb ik al gehoord in de technische briefing. En daarmee wil ik ook graag afronden, door u Gods rijke zegen toe te wensen voor uw belangrijke werk. En in u besluit ik het college van GS, u als Staten, de griffie en alle ambtenaren in dit mooie huis. Mevrouw de voorzitter, ik dank u.

De **voorzitter**: Hartelijk dank voor uw bijdrage. We hebben al afgesproken dat we het officiële overhandigingsmoment doen in een schorsing. Dan kan er ook een foto gemaakt worden. Wij hebben met aandacht naar u geluisterd, dus dank. Ik ga nu kijken wie in de Staten nog een vraag wil stellen. Het is niet nodig om individuele dankzeggingen te doen, want dat heb ik volgens mij namens u allen al gedaan. Is er iemand die ik het woord mag geven? Dat is niet het geval. Ik kan mij voorstellen dat er nog wel vragen zijn als ze uw document hebben gelezen. Daar staan vast ook gegevens op van u, dus mocht dat nodig zijn, dan weten ze u te vinden.

De heer **Barends**: Mevrouw de voorzitter, hartelijk dank. Ik geef u het document nu wel officieel, zodat u het ook in de vergadering ontvangen heeft. Het staat inmiddels ook op uw website, zodat uw Staten daar kennis van kunnen nemen. En ik ben de hele dag verder in huis om aangesproken te worden op dit mooie document. Mevrouw de voorzitter, ik wens u veel succes met uw mooie vergadering.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik zal zorgen dat het zowel naar de Statenleden als naar de collegeleden gaat.

Benoeming lid van Gedeputeerde Staten Noord-Brabant (incl. stemming)

De **voorzitter**: We zijn aangekomen bij Statenvoorstel 28/24, de benoeming lid van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant. U weet dat op 23 februari de heer Van der Horst zijn ontslag als gedeputeerde heeft ingediend. De heer Van der Horst is nu niet aanwezig, maar namens u zal ik een aantal afscheidswwoorden tot hem richten. We hebben bloemen naar zijn thuisadres verzonden. Ik ga er maar even bij staan. Vandaag verwelkomen we, althans als uw Staten dat een goed idee vinden, Bas Maes als nieuw lid van het college van GS. Het is dus ook het moment van afscheid van Jos van der Horst. Hij geeft er de voorkeur aan om vandaag niet aanwezig te zijn. Jos heeft bij de vorming van het college enthousiasme en inzet getoond. Hij heeft zich in zijn portefeuille ingewerkt, een portefeuille met uitdagingen. Hij was zeer geïnteresseerd in de mogelijkheden van warmtenetten in publieke hand. De dialogen over de kansen en mogelijkheden daarvan zijn onder zijn leiding gestart. En in de afgelopen maanden heeft Jos, terwijl hij dat allemaal aan het doen was, ook nagedacht over zijn rol. Hij heeft zichzelf indringende vragen gesteld. Uiteindelijk is hij tot de conclusie gekomen en heeft hij een moedig besluit genomen. Hij heeft zijn lidmaatschap van het college beëindigd. Dat is voor hem en voor ons ingrijpend geweest. Zijn besluit verdient respect. Ik wil mijn dank en waardering uitspreken voor de inzet die hij heeft geleverd. Ik heb zijn passie en enthousiasme voor de onderwerpen waar hij voor aan de lat stond. Ik wil hem danken voor de periode dat hij zich ingezet heeft voor ons Brabant, voor een mooier Brabant. Hartelijk dank.

Applaus

De **voorzitter**: Dan is nu aan de orde Statenvoorstel 28/24, de benoeming lid Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant. De fractie van de SP heeft de heer Maes voorgedragen voor het lidmaatschap van college van Gedeputeerde Staten. Een commissie voor geloofsbrieven heeft zich gebogen over de vereisten voor het lidmaatschap van college van GS. De geloofsbrieven zijn onderzocht door een commissie van uw Staten, bestaande uit de heer Havermans, de heer Jansen en de heer Brouwers. Ik verzoek de voorzitter van de commissie van de geloofsbrieven, de heer Havermans, verslag uit te brengen van het onderzoek.

De heer **Havermans** (BBB): De door uw benoemde commissie heeft geloofsbrieven van de kandidaat gedeputeerde de heer Maes onderzocht. Na bestudering van de stukken kan de commissie het volgende opmerken. Voor het ambt van gedeputeerde gelden conform het bepaalde in artikel 35b van de provinciewet de vereisten voor het lidmaatschap van Provinciale Staten. Dat wil zeggen dat voor het ambt van gedeputeerde is vereist dat de gedeputeerde Nederlander en ingezetene van de provincie is, de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt en niet is uitgesloten van het kiesrecht. De commissie constateert dat de kandidaat voldoet aan de genoemde vereisten. Voorts vervult de kandidaat volgens eigen opgave geen openbare betrekkingen als bedoeld in artikel 35c van de provinciewet, die onverenigbaar zijn met het ambt van gedeputeerde. De commissie voor de geloofsbrieven is door middel van een brief van de commissaris

van de Koning geïnformeerd op welke wijze zij ten aanzien van de kandidaat-gedeputeerde invulling heeft gegeven aan haar taak om de bestuurlijke integriteit van de provincie te bevorderen en tot welke conclusies dit heeft geleid met betrekking tot de kandidaat. Deze brief is voorafgaand aan de vergadering gepubliceerd en is terug te vinden bij de lijst van ingekomen stukken. Uw Staten kunnen er op deze wijze kennis van nemen. Onze commissie geeft de Staten dan ook in overweging de kandidaat benoembaar te verklaren. Voorzitter, ik geef u het woord terug.

De **voorzitter**: Dank u wel voor het verrichte werk, dan spreek ik de hele commissie aan. Dan wil ik alle fracties de gelegenheid geven te reageren op het Statenvoorstel. U heeft hiervoor maximaal een minuut in eerste termijn en eventueel maximaal een minuut in tweede termijn. Spreken kunt u gewoon doen vanaf uw zitplaats. De heer Frenken? Nee. De heer Gremmen? Mevrouw Van der Linden?

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel. We willen de nieuwe gedeputeerde, indien hij zo meteen geïnstalleerd wordt, alvast succes wensen.

De **voorzitter**: De heer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Daar sluit ik mij van harte bij aan.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Misschien vindt u het een beetje vreemd, maar ik wil u toch hartelijk danken voor de mooie woorden die u zojuist gesproken heeft ten aanzien van vertrokken gedeputeerde Van der Horst. Het was een gewaardeerd, ambitieus partijgenoot van ons. Dat is hij nog steeds. Wij zijn erg enthousiast over de voorgedragen kandidaat Bas Maes, die echt staat te popelen om vol enthousiasme zich in te gaan zetten voor de mooiste provincie van Nederland en dat is natuurlijk Noord-Brabant.

De **voorzitter**: Daar ga ik u niet op tegenspreken. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u voorzitter. Ik sluit me aan bij de mooie woorden van de heer Heijmans voor de heer Van der Horst. En ik wens alvast veel succes aan de heer Maes.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van Miltenburg.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Daar sluit ik mij helemaal bij aan.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Daar sluit ik mij ook bij aan.

De **voorzitter**: Even kijken. JA21? Nee, niet aanwezig. De heer Koevoets.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Daar sluit ik mij volkomen bij aan.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Ik sluit me ook aan bij alle voorgaande sprekers.

De **voorzitter**: Mevrouw Vossen. De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Ik wens de nieuwe gedeputeerde ontzettend veel energie en succes.

De **voorzitter**: De heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Ik sluit me aan bij de vorige sprekers.

De **voorzitter**: Gezien uw bijdragen zal ik niet opnieuw het woord geven aan de heer Heijmans, want er zijn geen vragen of opmerkingen gesteld. Ik denk dat hij u dank zegt voor uw woorden. Dat is het geval. Dan sluit ik de beraadslagingen over dit Statenvoorstel en gaan we over tot stemming over Statenvoorstel 28/24 met onderwerp Benoeming lid van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant. Dat gaat natuurlijk schriftelijk, omdat het om een persoon gaat. Ik stel voor om twee leden van coalitiepartijen en twee leden van oppositiepartijen te benoemen tot stemopnemers, te weten de heer Van Nostrum, mevrouw Schellekens, mevrouw Van Hulten en de heer Schipper. Ik neem aan dat zij hun benoeming aanvaarden? En dan kunnen de stembriefjes worden uitgedeeld. De naam van de voorgedragen persoon, namelijk de heer Maes, staat op het stembriefje. We gaan zo meteen over tot stemming en omdat het gaat om een beperkte voordracht, kunnen op het stembriefje geen andere namen worden geschreven. Gelieve slechts één vakje in te kleuren, dat kunt u doen met blauw of met zwart. Omdat uw stem geheim moet kunnen blijven, wordt u verzocht uw stemformulieren na het invullen ervan, eenmaal dubbel te vouwen en in de stembus te deponeren. U mag het stembriefje niet ondertekenen, want dan is uw stem ongeldig. En indien zo meteen blijkt dat het aantal stembriefjes groter is dan het aantal aanwezige Statenleden, is de stemming ongeldig en moet deze over. Ik geef u nu de ruimte om een en ander in te vullen.

Stemming

De **voorzitter**: Dames en heren, volgens mij heeft u de tijd gehad, zo ingewikkeld is het namelijk niet, om het briefje in te vullen. Ik stel voor dat nu de eerste ronde hier komt om een voor een het briefje te deponeren in de bus. Ik heb overigens gezien dat er nog niks in zit, u kunt dat ook zien, even voor alle duidelijkheid. En daarna de volgende ronde en de volgende ronde.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, wilt u plaatsnemen en de gesprekken staken? Ik heropen de vergadering en vraag de rapporteur van de commissie van de stemopneming, de heer Schipper, om de uitslag van de stemming voor te lezen.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, er waren 49 aanwezige leden van Provinciale Staten. Er zijn 49 stembriefjes ingebracht, 47 daarvan zijn een stem voor de heer Maes, 1 is een stem voor een niet voorgedragen kandidaat en er is 1 ongeldige stem.

De **voorzitter**: Oké. Ik concludeer dus dat het voorstel is aangenomen.

Applaus

De **voorzitter**: Ik wil de heer Maes nu vragen naar voren te komen en uit te spreken of hij zijn benoeming als gedeputeerde aanvaardt. En daarna kunnen we over gaan tot installatie. Meneer Maes, neemt u de benoeming aan? Ja is het antwoord, dan weet u dat. Dan vraag ik nu de griffier om de tekst van de verklaring en de belofte namens mij voor te lezen. En ik vraag eenieder om te gaan staan.

De **griffier**: Ik verklaar dat ik, om tot gedeputeerde benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb

aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als gedeputeerde naar eer en geweten zal vervullen. U mag hierop antwoorden richting de commissaris.

De heer **Maes** (SP): Dat verklaar en beloof ik.

De **voorzitter**: Van harte gefeliciteerd.

Applaus

De **voorzitter**: Ik schors de vergadering voor tien minuten, zodat er gefeliciteerd kan worden.

Schorsing

Besprekstukken

08/24 Verordening controle financieel beheer en organisatie Noord-Brabant

03/24 Verordening financieel beleid, beheer en organisatie Noord-Brabant

05/24 Normenkader rechtmatigheid 2023

De **voorzitter**: Dames en heren, ik verzoek u richting uw stoel te gaan. Ik heropen de vergadering. We gaan door met bespreking van de Statenvoorstellen 08/24 Verordening controle financieel beheer en organisatie Noord-Brabant, 03/24 Verordening financieel beleid, beheer en organisatie Noord-Brabant en 05/24 Normenkader rechtmatigheid 2023. Ik geef het woord aan de heer Tolsma.

De heer **Tolsma** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik ga alleen in op het ontwerpbesluit 03/24b.

De **voorzitter**: Kunt u de microfoon iets meer naar u toe doen? Dan kunnen we het iets beter verstaan.

De heer **Tolsma** (BBB): Voorzitter, het zal u niet verbazen dat wij een controlerende taak hebben. Ik verbaasde mij over de antwoorden op de eerder door mij gestelde vragen over de financiële verordening. Ik vroeg waar ik besluiten op het beheerstatuut kon vinden. Als antwoord kreeg ik, Gedeputeerde Staten zijn bevoegd tot het nemen van deze besluiten en deze worden niet ter besluitvorming aan de Staten voorgelegd. En derhalve ook niet ter informatie aan PS gestuurd. Een overzicht hiervan kan derhalve niet worden verstrekt. Vervolgens schrijft men in hetzelfde antwoord, in het meerjarenperspectief van het ontwikkelbedrijf bij de begroting wordt er jaarlijks, gelijktijdig met de begroting een overzicht verstrekt van de door GS genomen besluiten op grond van het beheerstatuut aangaande het ontwikkelbedrijf. Voorzitter, dit verbaasde mij. Men kan geen overzicht verstrekken, maar vervolgens geeft men aan dat het wordt verstrekt. Worden wij als Staten nu wel of niet in kennis gesteld van besluiten genoemd op basis van 43 van het beheerstatuut? Voorzitter, ook de volgende passage interesseerde mij, Gedeputeerde Staten leggen voorstellen voor investeringen voor nieuwe projecten via een Statenvoorstel ter besluitvorming voor aan Provinciale Staten indien het voorcalculatorisch berekenverlies of restrisico vijf miljoen euro of meer bedraagt. Voorzitter, er wordt geen maximum gesteld aan investeringen. Projecten waar mogelijk het bedrag onder die vijf miljoen blijft, hoeft de gedeputeerde niet met Provinciale Staten te delen. Het kan in een jaar hard gaan als er meerdere besluiten genomen worden met een verlies of restrisico net onder die vijf miljoen. Het bedrag van vijf miljoen is gebaseerd uit het verleden. Ik citeer het antwoord dat ik mocht ontvangen: 'De grens van vijf miljoen is gebaseerd op de afspraak die eerder met Provinciale Staten zijn gemaakt om de besluitvorming over investeringsbeslissingen bij grote erfgoedcomplexen met de omvang van vijf miljoen of meer door Provinciale Staten te laten plaatsvinden'. Voorzitter, hier staat heel wat anders. Mijn vraag aan de gedeputeerde is als volgt. Hebben grote erfgoedcomplexen bij voorbaat al een

voorcalculatorisch berekend verlies of restrisico, als de investering meer dan vijf miljoen bedraagt? Voorzitter, ik ben volksvertegenwoordiger en dien Gedeputeerde Staten te kunnen controleren op elk moment, gevraagd en ongevraagd. We dienen dan ook een amendement in, Investeren via Provinciale Staten. Deze dienen we samen in met 50PLUS, om artikel 43, lid 2 van Verordening financieel beleid, beheer en organisatie Noord-Brabant aan te passen.

Amendement A5-2024: Investeren via Provinciale Staten

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend Statenvoorstel 03/24B ontwerpbesluit Verordening financieel beleid, beheer en organisatie Noord-Brabant.

Besluiten de tekstpassage in het Statenvoorstel 03/24B ontwerpbesluit artikel 4.3, tweede lid, luidende

Gedeputeerde Staten leggen voorstellen voor investering voor nieuwe projecten via een statenvoorstel ter besluitvorming voor aan Provinciale Staten, indien het voorcalculatorisch berekend verlies of restrisico vijf miljoen euro of meer bedraagt.

Te wijzigen in:

Gedeputeerde Staten leggen voorstellen voor investering voor nieuwe projecten via een statenvoorstel ter besluitvorming voor aan Provinciale Staten.

Toelichting:

Met het voorgestelde besluit kan Gedeputeerde Staten onbeperkt investeringen doen zolang onder de genoemde 5 miljoen euro voorcalculatorisch berekend verlies of restrisico gebleven wordt. Dit is per investering. Zij hoeven hiervoor Provinciale Staten niet te informeren. Hiermee heeft PS geen inzicht waar Gedeputeerde Staten gedurende het jaar in investeert.

BBB Noord-Brabant, Sinne Tolsma
50PLUS, Jan-Frans Brouwers

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Tolsma. Ik ga naar de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Voor de goede orde, ik vervang op dit moment mevrouw Van der Kammen, die dit dossier verder heeft voorbereid. Voorzitter, middels ingediende vragen heeft de PVV al vele pijnpunten blootgelegd rondom de aanpassingen die GS ten aanzien van de financiële verordening en de controle verordening voorlegt. Sturen met kaders is bij de behandeling van deze verordeningen niet toegepast. Terwijl het hier een belangrijk sturingsinstrumentarium van PS betreft. Daarnaast gaat het om veel en ingrijpende aanpassingen, en niet, zoals het Statenvoorstel onterecht suggereert, om wat technische aanpassingen of aanpassingen in verband met de RMV, de rechtmatigheidsverordening. Het Statenvoorstel rept niet over het feit dat PS de bevoegdheid voor het beheerstatuut ontwikkelbedrijf met de aanpassing van de verordening overdraagt aan GS. Het Statenvoorstel rept ook niet over het feit dat de rol van PS wat beperkt bij het reservebeleid. Evenmin is iets terug te vinden van de beperking van de rol van PS bij waardering, afschrijving en activering. En ook dat de rol van PS ten aanzien van het algemeen financieel beleid wordt gedegradeerd, blijft in het Statenvoorstel onvermeld. Al die zaken moesten de oplettende volksvertegenwoordigers middels de inzet van hun kostbare tijd zelf achterhalen. Als er vervolgens herhaaldelijk wordt gevraagd of de bespiegeling klopt dat er bevoegdheden van PS worden gedelegeerd naar GS wordt dat eerst stellig ontkend. Later moest gedeputeerde Van Gruijthuijsen op zijn woorden terugkomen. Hij doet dat met een lijvig epistel. De veelheid van woorden die hij gebruikt, zijn tekenend voor de niet-transparante houding. Voorzitter, in het Statenvoorstel niet klip en klaar opschrijven waar PS over stemmen, zou je kunnen scharen onder

onbehoorlijk bestuur of zelfs het verzaken van de actieve informatieplicht. Voorzitter, daar willen wij graag een reactie op van de gedeputeerde. Verder inhoudelijk ten aanzien van de financiële verordening. Ten eerste is in het verleden een aantal onderwerpen benoemd, waar wij als Staten bij een wijzigingsmoment van de financiële verordening bij stil zouden moeten staan. Dat betreft bijvoorbeeld het onderwerp frauderisico. Behalve dat het woord frauderisico terloops is opgenomen in de verordening is er met dit onderwerp, dat nadrukkelijk in het overdrachtdossier van de commissie S&V is opgenomen, niets gebeurd. Ook het autorisatieniveau van PS is in dat kader een relevant onderwerp. Eind 2019 is dat neerwaarts aangepast, verpakt als een aanpassing om de presentatie van de begroting te verbeteren en zogenaamd aan te sluiten bij het BBV. Omdat GS heeft verzaakt Sturen met kaders toe te passen, is met deze onderwerpen zo goed als niets gedaan. Ten tweede heeft de accountant diverse punten van aandacht meegegeven en herbevestigd per brief. Laten we ervoor zorgen dat de verordeningen op die punten fatsoenlijk aangepast worden. Bijvoorbeeld de samenhang tussen de verordeningen, die nogal rammelt. Omdat GS heeft verzaakt Sturen met kaders toe te passen, is met deze onderwerpen zo goed als niets gedaan. Ten derde, de financiële verordening is op een aantal punten door GS aangepast, die de bevoegdheden van PS nadrukkelijk raken. We gaven het zojuist al aan. Wat je verder ook vindt van de nieuwe aanpassingen, de PVV vindt het voor nu onverstandig deze bevoegdheden te wijzigen, omdat ze ook het normenkader raken. En dat op een cruciaal moment van de invoering van de RMV. Alle zaken waarvoor wij de bevoegdheid overhevelen naar GS kunnen uit dat normkader geschrapt worden. De verantwoording over de rechtmatigheid versmalt dus. En de vraag is of dat qua timing en inhoudelijk wenselijk is. Daar komt bij, ondanks dat er meermaals is gevraagd om een lijst met bevoegdheden die tot op heden zijn overgeheveld met een effect op het normenkader, is daarvoor nog geen informatie verstrekt. Dat stemt somber voor de toekomst. Ten vierde, de controleverordening. Ook dit is een sturingsinstrument van PS. Gezien de aandacht die PS de laatste tien jaar laat uitgaan naar de selectie en de relatie met onze accountant, is het bizar dat GS ook hier heeft nagelaten om input vanuit onze Staten op te halen voor de nieuwe verordening. Oftewel, Sturen met kaders is genegeerd. In de nieuwe verordening zouden we bijvoorbeeld de spelregel kunnen opnemen dat GS de accountant van PS geen opdrachten verstrekt, als PS daarvoor geen uitdrukkelijke toestemming hebben gegeven. We hebben dat nu via een omweg geregeld in de aanbesteding. Ook de selectie van de accountant moet veel nadrukkelijker een PS-aangelegenheid zijn. In het voorstel wil GS meer regie pakken. Die moet juist bij PS belegd zijn. Ook het willen regelen van goedkeuringstoleranties en rapportagegrenzen in de aanbestedingsdocumenten is niet handig. Er kunnen feiten en omstandigheden zijn die aanpassing in enig controlejaar vragen. Daarom moet dit gewoon jaarlijks via PS worden vastgesteld. Kortom, er zijn zoveel aandachtspunten en pijnpunten dat wij het verstandig zouden vinden als de verordeningen voor nu alleen de voor de RMV hoognodige aanpassingen zouden bevatten en geen andere overwegingen erin. Daarmee zouden GS en de accountant hun ding kunnen doen, maar houden wij als PS de mogelijkheid open om, desnoods via een werkgroep, ons te buigen over de overige inhoud van de verordeningen. Dit zou dan als nog recht kunnen doen aan Sturen met kaders. De PVV dient daartoe een tweetal amendementen in. Zekerheidshalve dienen we echter ook amendementen in op de controleverordening. Ook zullen wij diverse amendementen van andere partijen steunen. De amendementen zijn reeds digitaal ingediend bij de griffie. Tot zover in deze termijn.

Amendement A6-2024: Controle verordening enkel voor RMV essentiële aanpassingen

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 april 2024, ter bespreking van Statenvoorstel 08/24 Vaststelling Verordening controle financieel beheer en organisatie Noord-Brabant.

Besluiten in ontwerpbesluit 08/24B

De tekst "Overwegende dat Provinciale Staten het wenselijk achten de Controleverordening provincie Noord-Brabant te wijzigen, gelet op de inwerkingtreding van de Wet versterking decentrale rekenkamers,

en daartoe, gelet op het aantal wijzigingen, genoemde verordening wensen in te trekken en een nieuwe verordening vast te stellen; Artikel 10. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening controle financieel beheer en organisatie Noord-Brabant."

te wijzigen in

"Overwegende dat Provinciale Staten het wenselijk achten de Controleverordening provincie Noord-Brabant te wijzigen, gelet op de inwerkingtreding van de Wet versterking decentrale rekenkamers, en daartoe de Controleverordening provincie Noord-Brabant op onderdelen aan te passen;

Besluiten:

De Controleverordening provincie Noord-Brabant wordt gewijzigd als volgt:

Controleverordening provincie Noord-Brabant:

Artikel 1. Definities

In deze verordening wordt verstaan onder:

a. accountant: een door Provinciale Staten aangewezen:

-registeraccountant of

-accountants-administratieconsulent met een aantekening in het inschrijvingsregister als bedoeld in artikel 36, lid 3, Wet op de Accountant-Administratieconsulenten of

-organisatie waarin voor de accountantscontrole bevoegde accountants samenwerken belast met de controle van de in artikel 201 Provinciewet bedoelde jaarrekening.

b. accountantscontrole: de controle van de in artikel 201 Provinciewet bedoelde jaarrekening uitgevoerd door de door Provinciale Staten aangewezen accountant

c. rechtmatigheidsverantwoording: rapportage van Gedeputeerde Staten waarbij aangegeven wordt in welke mate de totstandkoming van de financiële beheershandelingen en de vastlegging daarvan overeenstemmen met de relevante wet- en regelgeving.

d. deelverantwoording: een ten behoeve van de verslaglegging opgestelde verantwoording van een afzonderlijke organisatie-eenheid binnen de provinciale organisatie waarvan de verantwoording onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

e. goedkeuringstolerantie: het kwantitatieve criterium voor het al dan niet verstrekken van een goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening als geheel.

f. rapporteringstolerantie: het kwantitatieve criterium voor het al dan niet rapporteren door de accountant van bevindingen in het verslag van bevindingen.

Artikel 2. Opdrachtverlening accountantscontrole

1 De accountantscontrole van de jaarrekening als bedoeld in artikel 217 lid 2 Provinciewet, wordt opgedragen aan een door Provinciale Staten aan te wijzen accountant. De aanwijzing van de accountant geschiedt voor een periode van vijf jaar.

2 Provinciale Staten geven Gedeputeerde Staten opdracht om de aanbesteding van de accountant voor te bereiden.

3 Provinciale Staten stellen voor de aanbesteding van de accountantscontrole het programma van eisen vast. In het programma van eisen worden voor de jaarlijkse accountantscontrole opgenomen:

a. de toe te passen goedkeuringstoleranties en eventueel afwijkende rapporteringstoleranties bij de controle van de jaarrekening;

- b. de eventueel apart te controleren deelverantwoordingen en de daarbij toe te passen goedkeuringstoleranties en eventuele afwijkende rapporteringstoleranties;*
- c. de inrichtingseisen voor het verslag van bevindingen; d. de uit te voeren tussentijdse controles;*
- e. de frequentie en inrichtingseisen van de aanvullende tussentijdse rapportering;*

En voor ieder afzonderlijk te controleren begrotingsjaar

- f. de posten van de jaarrekening en eventuele deelverantwoordingen met bijbehorende afwijkende rapporteringstoleranties, waaraan de accountant bij zijn controle specifiek aandacht moet besteden;*
- g. de provinciale functies en of organisatieonderdelen met bijbehorende afwijkende rapporteringstoleranties, waaraan de accountant bij zijn controle specifiek aandacht moet besteden.*

4 In afwijking van het gestelde in lid 3, letters f en g kan in het programma van eisen worden opgenomen , dat Provinciale Staten jaarlijks voorafgaand aan de accountantscontrole in overleg met de accountant de posten van de jaarrekening, de posten van de deelverantwoordingen, de provinciale functies en de provinciale organisatieonderdelen vaststellen, waaraan de accountant bij zijn controle specifiek aandacht moet besteden en welke rapporteringstoleranties hij daarbij moet hanteren.

5 In geval van Europese aanbesteding van de accountantscontrole stellen Provinciale Staten voor de selectie van de accountant de selectie- en gunningscriteria en per gunningscriterium de bijbehorende weging vast.

6 Provinciale Staten hebben de mogelijkheid aanvullende opdrachten aan de accountant te verstrekken naast de controle van de jaarrekening.

Artikel 3. Informatieverstrekking door Gedeputeerde Staten

1 Gedeputeerde Staten zijn verantwoordelijk voor de samenstelling van de jaarrekening, met de rechtmatigheidsverantwoording conform de geldende interne en externe wet- en regelgeving en overleggen deze aan de accountant voor controle.

2 Gedeputeerde Staten dragen er zorg voor dat alle aan de jaarrekening ten grondslag liggende verordeningen, nota's, collegebesluiten, deelverantwoordingen, administraties, plannen, overeenkomsten, berekeningen e.d. voor de accountant ter inzage liggen en goed toegankelijk zijn.

3 Bij de jaarrekening bevestigen Gedeputeerde Staten schriftelijk aan de accountant, dat alle hun bekende informatie van belang voor de oordeelsvorming van de accountant is verstrekt.

4 Gedeputeerde Staten overleggen de gecontroleerde jaarrekening samen met de accountantsverklaring en het verslag van bevindingen uiterlijk 1 juni aan Provinciale Staten.

5 Alle informatie die na afgifte van de accountantsverklaring en voor behandeling van de jaarrekening in Provinciale Staten beschikbaar komt en die van invloed is op het beeld dat de jaarrekening geeft, wordt terstond door Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten en de accountant gemeld.

Artikel 4. Inrichting accountantscontrole

1 De accountant bepaalt binnen het kader van de opdrachtverlening de wijze, waarop de accountantscontrole wordt ingericht alsmede de aard en de omvang van de daarbij behorende werkzaamheden.

2 De accountant bepaalt binnen het kader van de opdrachtverlening de frequentie van de uit te voeren controles. De accountant kan de controlewerkzaamheden zonder voorafgaande kennisgeving uitvoeren.

Artikel 5. Toegang tot informatie

1 De accountant is bevoegd tot het opnemen van alle kassen, waardepapieren en voorraden en het inzien van alle boeken, notulen, brieven, computerbestanden en overige bescheiden, waarvan hij inzage voor de accountantscontrole nodig oordeelt. Gedeputeerde Staten dragen er zorg voor dat de accountant voor de uitvoering van zijn controlewerkzaamheden een onbelemmerde toegang heeft tot alle kantoren, magazijnen, werkplaatsen, terreinen en informatiedragers van de provincie.

2 De accountant is bevoegd om van alle ambtenaren mondelinge en schriftelijke inlichtingen en verklaringen te verlangen die hij voor de uitvoering van zijn opdracht denkt nodig te hebben.

Gedeputeerde Staten dragen er zorg voor, dat de desbetreffende ambtenaren hieraan hun medewerking verlenen.

3 Gedeputeerde Staten dragen er zorg voor, dat alle afdelingen van de provincie Noord-Brabant zijn gehouden de accountant alle informatie te verstrekken, opdat de accountant zich een juist en volledig oordeel kan vormen over de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties en het gevoerde beheer en over de getrouwheid van de daarover verstrekte informatie.

Artikel 6. Overige controles en opdrachten

1 Voor zover nodig geacht kunnen Gedeputeerde Staten de door Provinciale Staten aangewezen accountant opdracht geven tot het uitvoeren van specifieke werkzaamheden met betrekking tot de rechtmatigheid, de doe/matigheid en de doeltreffendheid voor zover de onafhankelijkheid van de accountant daarmee niet in het geding komt. Gedeputeerde Staten informeren Provinciale Staten over deze aan de accountant te verstrekken opdrachten.

2 Gedeputeerde Staten dragen de zorg voor de uitvoering van het beleid betreffende de specifieke uitkeringen volgens de eisen van rechtmatigheid van de ministeries. Gedeputeerde Staten kunnen zelf bepalen aan wie zij de opdracht verlenen voor de controle van de rechtmatige besteding van specifieke uitkeringen.

3 Gedeputeerde Staten dragen de zorg voor de verantwoording aan derden en nemen hierbij de gestelde controle-eisen in acht. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd hiervoor de opdracht te verlenen aan een accountant.

Artikel 7. Rapportering

1 Indien de accountant bij een accountantscontrole tot het oordeel komt dat de rechtmatigheidsverantwoording door Gedeputeerde Staten niet getrouw is, dan wel afwijkingen constateert die op zichzelf leiden tot het niet afgeven van een goedkeurende controleverklaring, meldt hij deze terstond schriftelijk aan Provinciale Staten en zendt een afschrift hiervan aan Gedeputeerde Staten.

2 In aanvulling op het in de wet voorgeschreven verslag van bevindingen brengt de accountant over de door hem uitgevoerde (deel)controles verslag uit over zijn bevindingen die niet van bestuurlijk belang zijn aan de ambtenaar van wie het geldelijk beheer, de administratie en of de beheersdaden zijn gecontroleerd, het hoofd van de afdeling waar de ambtenaar werkzaam is, de concerncontroller en het hoofd van de afdeling financiën dan wel andere daarvoor in aanmerking komende ambtenaren.

3 De accountantsverklaring en het verslag van bevindingen worden voor verzending aan Provinciale Staten door de accountant aan Gedeputeerde Staten voorgelegd met de mogelijkheid voor Gedeputeerde Staten om op deze stukken te reageren.

4 De accountant bespreekt vooraf aan de statenbehandeling van de jaarstukken het verslag van bevindingen met een door Provinciale Staten ingestelde commissie Sturen en Verantwoorden (dan wel de financieel woordvoerders indien de commissie (nog) niet is ingesteld).

Artikel 8. Managementletter

1 Jaarlijks wordt door de accountant een managementletter opgesteld waarin de accountant een oordeel geeft over de beheersstructuur van processen dan wel een oordeel over het proces dat is gepland om te komen tot een adequate beheersing.

2 De samenvatting van de managementletter, de zgn. bestuur samenvatting of boardletter, zal in de door Provinciale Staten ingestelde commissie Sturen en Verantwoorden (dan wel de financieel woordvoerders indien de commissie (nog) niet is ingesteld) worden besproken.

Toelichting:

Dit amendement handhaaft de bestaande controle verordening, op het onderwerp
Rechtmatigheidsverantwoording na.

PVV, Alexander van Hattem, Patricia van der Kammen
50PLUS Jan-Frans Brouwers.

Amendement A7-2024: Selectie en opdrachtverlening accountant is aangelegenheid PS

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 april 2024, ter bespreking van
Statenvoorstel 08/24 Vaststelling Verordening controle financieel beheer en organisatie Noord-Brabant.

Besluiten in ontwerpbesluit 08/24B

De tekst

"Artikel 2. Opdrachtverlening accountantscontrole

1. De accountantscontrole van de jaarrekening als bedoeld in artikel 217, tweede lid van de Provinciewet, wordt opgedragen aan een door Provinciale Staten aan te wijzen accountant. De aanwijzing van de accountant geschiedt voor een periode van vier jaar met de optie om met twee jaar te verlengen.
2. Gedeputeerde Staten bereiden in overleg met Provinciale Staten de aanbesteding van de accountantscontrole voor.
3. Provinciale Staten stellen voor de aanbesteding van de accountantscontrole het programma van eisen vast. Het programma van eisen bevat voor de jaarlijkse accountantscontrole in ieder geval:
 - a. de toe te passen goedkeuringstoleranties bij de accountantscontrole, de verantwoordingsgrens door Gedeputeerde Staten en afwijkende rapportagegrenzen;
 - b. de eventueel apart te controleren deelverantwoordingen en de daarbij toe te passen goedkeuringstoleranties en afwijkende rapporteringstoleranties;
 - c. de inrichtingseisen voor het verslag van bevindingen;
 - d. de aanvullende uit te voeren tussentijdse controles;
 - e. de frequentie en inrichtingseisen van de aanvullende tussentijdse rapportering; en
 - f. voor ieder afzonderlijk te controleren begrotingsjaar:
 - 1°. de posten van de jaarrekening met bijbehorende afwijkende rapporteringstoleranties, waaraan de accountant bij zijn controle specifiek aandacht moet besteden; en
 - 2°. de provinciale producten of organisatieonderdelen met bijbehorende afwijkende rapporteringstoleranties, waaraan de accountant bij zijn controle specifiek aandacht moet besteden.
4. In afwijking van het derde lid, aanhef, kunnen Provinciale Staten in het programma van eisen opnemen, dat Provinciale Staten jaarlijks voorafgaand aan de accountantscontrole in overleg met de accountant de in het derde lid, onder f, genoemde onderdelen vaststellen.
5. Provinciale Staten stellen de selectiecriteria en per selectiecriterium de bijbehorende wegingsfactoren vast."

te wijzigen in

"Artikel 2. Opdrachtverlening accountantscontrole

1. De accountantscontrole van de jaarrekening als bedoeld in artikel 217 lid 2 Provinciewet, wordt opgedragen aan een door Provinciale Staten aan te wijzen accountant. De aanwijzing van de accountant geschiedt voor een periode van drie tot vijf jaar.
2. Provinciale Staten bereiden de aanbesteding van de accountant voor en kunnen daarbij inbreng van GS ten aanzien van aspecten van de operationele uitvoering van de controle en samenwerking met de Provinciale organisatie betrekken.
3. Provinciale Staten kunnen de aanbesteding van de accountant ter voorbereiding beleggen bij een werkgroep bestaande uit Statenleden en Burgerleden.
4. Provinciale Staten stellen voor de aanbesteding van de accountantscontrole het programma van eisen vast.
5. Provinciale Staten stellen voor de aanbesteding van de accountantscontrole de selectie- en gunningcriteria vast en per criterium de bijbehorende weging.
6. Provinciale Staten hebben de mogelijkheid aanvullende opdrachten aan de accountant te verstrekken naast de controle van de jaarrekening."

Toelichting:

De voorgestelde aanpassing van GS van artikel 2 betreft met name een grotere rol van GS bij het selectieproces (aanbesteding) van de accountant. Omdat het om de accountant van PS gaat, is de beschreven rolverdeling onvoldoende zuiver.

Dit amendement zorgt ervoor dat de opdrachtverlening en selectie van de accountant nadrukkelijk een PS-aangelegenheid is, en bakent de rol- en taakverdeling daartoe scherper af.

Opgenomen bepalingen over toe te passen goedkeuringstoleranties en eventueel afwijkende rapporteringsgrenzen moeten niet via de aanbesteding van de accountant verlopen, maar via de jaarlijkse vaststelling van het controleprotocol van de jaarrekening. Er kan immers sprake zijn van voortschrijdend inzicht, bijzondere omstandigheden, wijziging van beleid of voorkeuren. Met dit amendement worden die bepalingen geschrapt.

Toelichting per lid:

1. Door van een periode 3-5 jaar uitte gaan, kan een accountant in de basis voor drie jaar worden aangesteld, met optioneel twee extra jaren. Door uit te gaan van 3-5 jaar, is het tevens mogelijk dat de accountant die één periode van 5 jaar heeft volgemaakt, in de gelegenheid is, opnieuw in te schrijven op een aanbesteding. Dat zou bij een periode van 6 jaar niet mogelijk zijn.

PVV, Patricia van der Kammen, Alexander van Hattem.
50PLUS, Jan-Frans Brouwers

Amendement A8-2024: Geen opdrachten accountant vanuit organisatie zonder toestemming PS

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 april 2024, ter bespreking van Statenvoorstel 08/24 Vaststelling Verordening controle financieel beheer en organisatie Noord-Brabant.

Besluiten in ontwerpbesluit 08/24B

De tekst

"Artikel 3. Overige controles en opdrachten

1. Voor zover nodig geacht kunnen Gedeputeerde Staten de accountant opdracht geven tot het uitvoeren van specifieke werkzaamheden met betrekking tot de doelmatigheid en de doeltreffendheid als bedoeld in

de Verordening doelmatigheid en doeltreffendheid, voor zover de onafhankelijkheid van de accountant daarmee niet in het geding komt. Gedeputeerde Staten informeren Provinciale Staten over deze aan de accountant te verstrekken opdrachten."

te wijzigen in:

"Artikel 3. Overige controles en opdrachten

1. Gedeputeerde Staten kunnen geen opdrachten aan de accountant geven voor het uitvoeren van specifieke werkzaamheden met betrekking tot de doelmatigheid en de doeltreffendheid als bedoeld in de Verordening doelmatigheid en doeltreffendheid, dan wel anderszins adviesopdrachten, zonder de nadrukkelijke toestemming van Provinciale Staten."

Toelichting:

Omdat PS de opdrachtgever van de accountant is, kunnen opdrachten verstrekt vanuit GS of de organisatie een schijn van belangenverstrengeling met zich meebrengen, zoals ook helder is beschreven in bijlage 1 van het Statenvoorstel (Toelichting bij de verordening). Provinciale Staten hebben vanwege de gewenste rolzuiverheid bij de twee meest recente aanbestedingen voor een accountant via de aanbesteding geregeld dat de accountant geen advies- en onderzoeksopdrachten vanuit GS of de ambtelijke organisatie aanneemt zonder de nadrukkelijke toestemming van PS. Het is echter beter dit via de verordening te borgen.

PVV, Patricia van der Kammen, Alexander van Hattem.

50PLUS, Jan-Frans Brouwers

Amendement A9-2024: Budgetrecht vaststellen op het niveau van productgroepen / taakvelden

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 april 2024, ter bespreking van Statenvoorstel 03/24 Vaststelling Verordening controle financieel beleid, beheer en organisatie Noord-Brabant.

Besluiten in ontwerpbesluit 03/24B

1) Aan artikel 2.1 het volgende lid toe te voegen:

"10. Gedeputeerde Staten stellen de begroting op, waarbij zij het totaal van de lasten en het totaal van de baten op het niveau van productgroep vastleggen."

2) Aan artikel 2.3 het volgende lid toe te voegen:

"6. De jaarstukken, perspectiefnota en bestuursrapportages worden door Gedeputeerde Staten opgesteld, waarbij zij het totaal van de lasten en het totaal van de baten op het niveau van productgroep vastleggen."

Toelichting:

Dit amendement zorgt ervoor dat het budgetrecht van Provinciale Staten weer op het niveau van productgroepen ligt in plaats van programma's. Door dit door te voeren, dient GS budgetverschuivingen tussen productgroepen (of de recente term 'Taakvelden') ter vaststelling aan PS voor te leggen, hetgeen tot de begroting 2020 ook het geval was.

Voorbeeld:

Het programma '6. Regionale Economie' bestaat uit de Taakvelden '6.1 Agrarische aangelegenheden', '6.2 Logistiek', '6.3 Kennis en innovatie', '6.4 Recreatie en toerisme'.

Ondanks dat dit inhoudelijk veelal zeer verschillende thema's zijn, is onder de huidige verordening GS vrij om budget te verschuiven tussen de taakvelden. Hier heeft PS geen budgetrecht op. Met dit amendement wordt erin voorzien PS dat budgetrecht wel te geven. Dat biedt PS tevens meer sturingsmogelijkheid t.a.v. de beleidsdoelen binnen de programma's.

PVV, Patricia van der Kammen, Alexander van Hattem.

Amendement A10-2024: Financiële verordening enkel essentiële aanpassingen Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 april 2024, ter bespreking van Statenvoorstel 03/24 Vaststelling Verordening financieel beleid, beheer en organisatie Noord-Brabant.

Besluiten in ontwerpbesluit 03/24B

De tekst "Besluiten vast te stellen de volgende verordening" Artikel 6.3 Citeertitel
Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening financieel beleid, beheer en organisatie Noord-Brabant"

te wijzigen in

"Besluiten vast te stellen de volgende verordening:
Financiële Verordening Noord-Brabant

§ 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. administratie: systematisch verzamelen, vastleggen, verwerken en verstrekken van informatie ten behoeve van het besturen, het functioneren en het beheersen van de organisatie van de provincie Noord-Brabant en ten behoeve van de verantwoording die daarover moet worden afgelegd;*
- b. administratieve organisatie: stelsel van organisatorische maatregelen gericht op het tot stand brengen en het in stand houden van de goede werking van de bestuurlijke en ambtelijke informatieverzorging ten behoeve van de verantwoordelijke leiding;*
- c. begroting: begroting als bedoeld in artikel 7, eerste lid, van het BBV gemeenten;*
- d. beleidsbegroting: beleidsbegroting als bedoeld in artikel 7, tweede lid, van het BBV;*
- e. bestuursrapportage: tussentijdse rapportage van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten over de afwijkingen in de beleidsuitvoering;*
- f. betrouwbaarheid: juistheid, tijdigheid en volledigheid;*
- g. boardletter: boardletter als bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Controleverordening provincie Noord-Brabant;*
- h. BBV: Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten;*
- i. controle technische functiescheiding: scheiden van functies, taken en daarmee samenhangende bevoegdheden naar de aard van de activiteiten, gebaseerd op het beveiligen van waarden waarover de organisatie beschikt om haar doelstellingen te bereiken, bestaande uit beschikkende functie, bewarende functie, registrerende functie, controlerende functie en uitvoerende functie;*
- j. doelmatig: binnen de gestelde kaders met een zo beperkt mogelijke inzet van beschikbare middelen het gewenste resultaat bereiken;*
- k. doeltreffend: mate waarin de provincie Noord-Brabant er in slaagt met de geleverde prestaties de gestelde doelen of de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken;*
- l. financieel beheer: uitoefenen van bestuur over en toezicht op het beheer van middelen en het uitoefenen van rechten van de provincie;*
- m. investeringsschema: meerjarige uitgavenplanning van de reeds door Provinciale Staten gevoteerde investeringskredieten;*
- n. jaarrekening: jaarrekening als bedoeld in artikel 24, derde lid, van het BBV;*
- o. jaarstukken: jaarstukken als bedoeld in artikel 24, eerste lid, van het BBV;*
- p. perspectiefnota: nota ter voorbereiding op de begroting;*
- q. programma: programma als bedoeld in artikel 8, tweede lid, van het BBV;*

r. programmaplan: programmaplan als bedoeld in artikel 8, eerste lid, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten;

Gedeputeerde Staten stellen voor het goed functioneren van het begrotings- en verantwoordingsproces financiële begrotingsregels op en leggen deze vast in de begroting en jaarstukken.

Artikel 6 Waardering, activering, afschrijving

1. Onverminderd artikel 59 het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten leggen Gedeputeerde Staten de keuze voor een activerings- en afschrijvingssystematiek vast in de begroting en jaarstukken.

2. Gedeputeerde Staten leggen in de begroting of jaarrekening de volgende waarderingsvraagstukken ter autorisatie voor aan Provinciale Staten:

a. de kosten van onderzoek en ontwikkeling als bedoeld in artikel 60 van het BBV;

b. de bijdrage aan activa in eigendom van derden als bedoeld in artikel 61 van het BBV;

c. de toerekening van indirecte kosten en rente aan de vervaardigingsprijs als bedoeld in artikel 63, derde lid, van het BBV;

d. de waardering van nazorgfondsen als bedoeld in artikel 63, zesde lid, van het BBV.

Artikel 7 Reservevorming

1. Gedeputeerde Staten leggen het beleid ten aanzien van het vormen van reserves via de begroting ter autorisatie voor aan Provinciale Staten.

2. Gedeputeerde Staten leggen in het beleid, bedoeld in het eerste lid, in ieder geval vast: a.de functie en aard waarvoor een reserve ingesteld kan worden;

b.de ondergrens voor de vorming van reserves; c.de periodieke doorlichting.

3. Gedeputeerde Staten leggen nieuwe of gewijzigde reserves aan Provinciale Staten ter besluitvorming voor door middel van een instellingsbesluit.

4. Gedeputeerde Staten leggen in het instellingsbesluit in ieder geval de volgende gegevens vast: a.de doe/stelling en gebruik;

b.de toegestane minimum- en maximumstand; c.de dotatie en onttrekking;

d.de bepalingen omtrent opheffing, waarin begrepen het initiatief en argumenten; e. het wel of niet toerekenen van rente en de argumenten daartoe.

Artikel 8 Provinciaal ontwikkelbedrijf en grondbeleid

1. Gedeputeerde Staten stellen in een beheersstatuut regels op voor de uitvoering van het provinciaal ontwikkelbedrijf en het grondbeleid.

2. Onverminderd de eisen die gesteld zijn in de Provinciewet en het BBV worden in het beheersstatuut bepalingen opgenomen over:

a. de organisatie van het ontwikkelbedrijf; b. spelregels voor Gedeputeerde Staten, waaronder:

1°.het financiële kader;

2°.het risicomanagement;

3°.de informatieverstrekking en rapportage projecten;

4°.de grondverwerving.

3. Gedeputeerde Staten leggen het beheersstatuut ter autorisatie voor aan Provinciale Staten.

Artikel 9 Risicomanagement en weerstandsvermogen

Gedeputeerde Staten stellen het beleid omtrent risicomanagement en weerstandsvermogen op, waarin in ieder geval ingegaan wordt op:

a. de doelstelling;

b. de methode, waaronder uitgangspunten, beleid en proces;

c. de taken en verantwoordelijkheden;

d. het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's, als bedoeld in artikel 11, tweede lid, onder c, van het BBV.

Artikel 10 Grondslagen tarieven en prijzen

Voor de berekening van de prijzen en tarieven voor rechten als bedoeld in artikel 225 van de Provinciewet betrekken Gedeputeerde Staten naast de directe kosten alleen die indirecte kosten die rechtstreeks samenhangen met de door de provincie verleende diensten.

§ 4 Financieel beheer

Artikel 11 Administratie

Gedeputeerde Staten dragen zorg voor een administratie die zodanig van opzet en werking is, dat zij in ieder geval dienstbaar is voor:

- a. de sturing- en verantwoordingscyclus*
- b. het bevorderen van rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van beheershandelingen en de controle hierop.*

Artikel 12 Interne controle

- 1. Gedeputeerde Staten zorgen voor een toereikend beleid inzake de bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik.*
- 2. Gedeputeerde Staten dragen zorg voor de jaarlijkse interne toetsing en auditing van de bedrijfsonderdelen die ten grondslag liggen aan de jaarrekening en de daaraan verbonden beheershandelingen.*
- 3. Gedeputeerde Staten bepalen hun zienswijze en te nemen verbetermaatregelen op basis van resultaten als bedoeld in het eerste en tweede lid en leggen deze ter kennisname voor aan Provinciale Staten.*
- 4. Gedeputeerde Staten nemen kennis van de board/etter van de accountant, bepalen hun zienswijze en te nemen verbetermaatregelen ter zake en leggen deze ter kennisname voor aan Provinciale Staten.*

§ 5 Inrichting financiële organisatie

Artikel 13 Financiële organisatie

Gedeputeerde Staten dragen zorg voor een financiële organisatie en nemen daarbij de volgende uitgangspunten in acht:

- a. het voeren van een financiële administratie, die voldoet aan de eisen van juistheid, tijdigheid en volledigheid; b. een adequate administratieve organisatie, waarin is opgenomen:*
 - 1°. de controle technische functiescheiding binnen de ambtelijke organisatie, die waarborgt dat aan de eisen van juistheid rechtmatigheid, tijdigheid, verantwoording en controle wordt voldaan;*
 - 2°. een stelsel van interne controlemaatregelen.*

§ 6 Slotbepalingen

Artikel 14 Intrekking

De Financiële verordening Noord-Brabant 2019 wordt ingetrokken.

Artikel 15 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin zij wordt geplaatst.

Artikel 17 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: Financiële verordening Noord-Brabant

Toelichting:

Dit amendement handhaaft de bestaande financiële verordening, op het onderwerp Rechtmatigheidsverantwoording na.

PVV, Patricia van der Kammen, Alexander van Hattem.
50PLUS, Jan-Frans Brouwers

De **voorzitter**: Oké, dank u. Ik geef het woord aan de heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Wij willen een aantal opmerkingen plaatsen die wat minder van technische aard zijn, maar wel relevant bij dit onderwerp. Het CDA is van mening dat dit proces tot op heden niet de schoonheidsprijs verdient. Het is een stroperig proces met veel onduidelijkheden. De opmerkingen die wij daar bij hebben, zijn ten eerste, het CDA zou graag een ondergrens stellen waarvoor een reserve gevormd kan worden, de functies waarvoor een reserve ingesteld kan worden en de uitwerking van beleid omtrent het vormen van reserves niet via een Statenmededeling zien terugkomen, maar ter info agenderen bij Sturen en Verantwoorden. Ten tweede, het CDA blijft het vreemd vinden, dat bij het opstellen van deze verordeningen, niet opgetrokken wordt met andere provincies. Nu moet er twaalf keer het wiel uitgevonden worden. Daarnaast hebben we niet voor niets een IPO. Het CDA heeft kennis genomen van het feit dat er gekozen is voor een VNG-model. Waarom is ervoor gekozen om niet op te trekken met andere provincies? Daar hebben wij geen antwoord op gekregen tot op heden. Ten derde, er staat bij de antwoorden vermeld, dat na vaststelling van de verordening binnen zes maanden de uitwerking van het beleid voorgelegd gaat worden via een Statenmededeling. Ook hier geldt, waarom niet automatisch opnemen in de agenda bij Sturen en Verantwoorden? En waarom is de periode van zes maanden van toepassing? En als laatste voorzitter, de rapporteringsgrens is vastgesteld op 500.000 euro. Tijdens Sturen en Verantwoorden gaven zowel gedeputeerde Van Gruijthuijsen als de accountant aan, op vragen van het CDA, dat er bij verlaging van deze grens er een heleboel extra werk verricht zou moeten worden. Nu blijkt achteraf dat dat niet het geval is, naar aanleiding van de technische vragen die wij gesteld hebben. Het geeft dus geen extra werk. Het CDA wil dan toch nog eens van gedeputeerde Van Gruijthuijsen horen wat het probleem zou zijn, als we het zouden verlagen naar 250.000 euro. Tot zover in eerste termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Buiks. De heer Koevoets.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter. Lokaal Brabant was eigenlijk al zover dat deze stukken eerder behandeld konden worden, het moment dat ze op de agenda stonden voor de Statenvergadering van 8 maart. Maar de extra tijd heeft ons wellicht wat inzichten gegeven, waar we toch even op aan willen stippen. Het gaat ons met name over de rechtmatigheid of eventueel de onrechtmatigheid van een aantal zaken, zoals de onderschrijding op een aantal lasten. Het is eigenlijk een goede zaak natuurlijk als je minder uitgeeft, zou je in het algemeen zeggen, maar het kan ook iets anders betekenen, zoals minder uitvoering. Of eventueel een overschrijding van de baten. Beiden zijn technisch eventueel een onrechtmatigheid en we willen ervoor zorgen dat die onrechtmatigheid er niet zal zijn. Daartoe willen we graag een amendement indienen bij dit onderwerp 03/24.

Amendement A11-2024: Duidelijkheid en eventuele onrechtmatigheden

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Ontwerpbesluit Statenvoorstel 03/24 Vaststelling Verordening financieel beleid, beheer en organisatie Noord-Brabant

Toelichting:

Lokaal Brabant en de VVD achten het wenselijk dat er geen onduidelijk bestaat in het tijdig melden van twee categorieën onrechtmatigheid, zijnde de onderschrijding op de lasten en overschrijving van de baten, zoals de accountant BDO heeft aangegeven in hun brief. Voorgaande jaren werden de onderschrijding op de lasten en overschrijving van de baten niet als onrechtmatig aangemerkt door de accountant. Derhalve achten wij het belangrijk dat deze afwijkingen niet als onrechtmatig worden aangemerkt in de rechtmatigheidsverantwoording. Voor deze twee categorieën wordt een toelichting in de jaarstukken over het betreffende begrotingsjaar gezien als tijdig.

Besluiten de verordening aan te passen door het opnemen van een extra lid onder artikel 3.1, lid 5:

"Onderschrijdingen van lasten en overschrijdingen van baten zijn alleen onrechtmatig als deze niet op tijd zijn gemeld aan Provinciale Staten. Melding via de S&V-cyclus al dan niet via een begrotingswijziging of een toelichting in de jaarstukken over het betreffende begrotingsjaar wordt gezien als tijdig".

Lokaal Brabant, Hubert Koevoets
VVD, Petra Lepolder

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Voorzitter, de bespreking van deze stukken in de commissie Sturen en Verantwoorden ging een beetje rommelig. De accountants waren kritisch, maar ze vonden ze wel voldoende. En dat is positief. En ik heb voldoende vertrouwen in onze adviseurs om voor de Statenvoorstellen te kunnen stemmen. Wat mij betreft gaat het debat vandaag dan ook over de vraag of wij genoeg nemen met een voldoende, of dat we voor een ruim voldoende of zelfs een goed willen gaan. Helaas ligt er geen rubric voor waar duidelijk staat, puntsgewijs, wat je moet doen voor welk cijfer. Dit moeten we zelf uitvogelen. En dat voor stukken die behoorlijk diep kunnen gaan. We hebben als volksvertegenwoordigers een budgetrecht dat van groot belang is. Geld is beleid. En het geld van de belastingbetaler moet goed worden uitgegeven. Daarom is het naar mijn inzicht goed dat er amendementen worden ingediend die een grotere rol voor PS naar zich toe trekken. En ik dank mijn collega's van de andere fracties voor deze initiatieven. Wij kunnen instemmen met een voorstel dat een voldoende is, maar we hopen aan het eind van de vergadering in te kunnen stemmen met een voorstel dat een goed heeft. En ik kijk uit naar de reflectie van GS op deze amendementen en moties. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Heel kort. Je moet wel heel goed financieel ontwikkeld zijn om te begrijpen wat er allemaal staat in zo'n verordening. En ik moet zeggen dat er gelukkig een paar mensen zijn in deze Staten die dat perfect kunnen. De heer Van Hattem heeft Patricia al genoemd.

De **voorzitter**: U bedoelt mevrouw Van der Kammen?

De heer **Brouwers** (50PLUS): Sorry, mevrouw Van der Kammen. En mevrouw Egger. Als ik zie wat er de afgelopen tijd gebeurd is aan mails en amendementen, dan kan ik daar alleen maar complimenten voor geven. En als ik zie wat er allemaal gebeurd is in de relatie tussen GS en PS, wil ik toch het college vragen, zeker de gedeputeerde die daarover gaat, om daar goed naar te kijken. Ik weet dat de escape BBV vaak gebruikt wordt, maar het is heel belangrijk om daar samen uit te komen. Daar wil ik het bij laten, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, vandaag staat de financiële verordening op de agenda. Met deze verordening gaan we als Provinciale Staten een deel van onze bevoegdheden aanpassen en overdragen aan Gedeputeerde Staten. Een wijziging waarmee wij als fractie erg veel moeite hebben, gelet op de rollen en verantwoordelijkheden die wij hier in deze Staten hebben. Het leek mij goed om de collectieve herinnering over monisme en dualisering wat op te halen. En volgens Wikipedia kun je het monisme als volgt omschrijven, monisme is een zeer sterke verwevenheid van het parlement en

de regering, oftewel de wetgevende macht en de uitvoerende macht, bij Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten. Tegenhanger van het monisme is het dualisme, waarbij wetgevende en uitvoerende macht meer door van elkaar onafhankelijke organen worden uitgeoefend. Er zullen bij een dualistisch systeem al gauw verschillen tussen parlement en regering liggen, in een monistisch systeem zal er eerder botsing zijn tussen de regering en de coalitiepartijen in het parlement enerzijds en de oppositiepartijen in het parlement anderzijds. We kunnen de parallel heel goed doortrekken naar Provinciale Staten. In het Nederlands staats-, provincie- en gemeenterecht is dualisme uitgangspunt bij de verdeling van de verantwoordelijkheden. Bestuurders, gedeputeerden maken geen deel uit van de volksvertegenwoordiging, Provinciale Staten. De wet dualisering provinciebestuur is een Nederlandse wet die werd ingevoerd op 12 maart 2003. Sinds de invoering van deze wet zijn rollen, taken en posities van Provinciale Staten en het college van Gedeputeerde Staten gescheiden. Doel van de wet is het scheiden van bestuurlijke en controlerende taken. Sinds maart 2003 worden de bestuurlijke kaders gesteld door PS en de bevoegdheden en de uitvoering zijn in handen van GS. De controle op het bestuur wordt weer uitgeoefend door PS. De wet dualisering provinciebestuur moest de positie van Provinciale Staten versterken en de controle steviger maken. Controle die we waarschijnlijk als individu meestal niet fijn vinden, maar die cruciaal is voor een goede verdeling van de machten. Tot zover ons staats- en bestuursrecht. Dan de voorliggende verordening. Als fractie hebben we veel moeite met deze verordening. We gaan immers een aantal bevoegdheden verleggen van PS naar GS. En wij zijn van mening dat dit niet spoort met de bedoelingen van de wetgever waar het gaat om de rollen en bevoegdheden van de Staten. Niet omdat we iemand of iets niet vertrouwen. Daar gaat het helemaal niet om, wat ons betreft. Maar wel, omdat het simpelweg, gelet op ons bestuursstelsel en de scheiding van de machten, nu en in de toekomst niet gewenst is. Om die reden dienen wij een tweetal amendementen in, met betrekking tot reservevorming en het ontwikkelbedrijf, om de ergste knelpunten aan te pakken. En die amendementen worden ingediend samen met PVV en 50PLUS. Daarnaast dienen wij een fundamentele motie in, om opnieuw met elkaar van gedachten te wisselen over dit thema. Dat is iets wat we wat scherper met elkaar zouden moeten doen dan we nu hebben gedaan.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Meneer Schipper, ik heb een algemene vraag. U hebt er ongetwijfeld van gehoord, bijvoorbeeld bij de zorg, de politie, in de jeugdzorg wordt enorm geklaagd over gigantische bureaucratie. Mensen zijn 30 tot 40 procent van hun tijd kwijt omdat ze elkaar zo nodig allemaal willen controleren. Het wordt ook wel vaak georganiseerd wantrouwen genoemd. Als ik u beluister en als ik hier de reactie van anderen hoor, krijg ik ook dat gevoel. Zijn wij niet het wantrouwen aan het organiseren? Zijn we ons te weinig bewust van het feit dat wij Statenleden zijn naast onze reguliere baan, dat wij ons zouden moeten beperken tot de hoofdlijnen en dat we vanuit onze controlefunctie, daar waar zaken fout lopen, altijd de kans hebben om in te grijpen? Zijn wij niet een enorme bureaucratische rompslomp aan het organiseren vanuit een soort houding van wantrouwen. Dat is de vraag die ik u wil stellen.

De **voorzitter**: De heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Volgens mij zijn we dat niet aan het doen. Het is niet de bedoeling dat wij tot in het oneindige allerlei technische exercities gaan controleren. Ik heb ook net al uitgesproken, wij hebben echt vertrouwen in het college. Daar gaat het niet om wat mij betreft. Het gaat er wel om dat wij een verantwoordelijke taak hebben, een controlerende en een kaderstellende taak. Als u kijkt naar verordeningen van grotere gemeenten, ik pak even de verordening van Eindhoven erbij, dan zult u ook zien dat heel technische wijzigingen en aanpassingen gewoon door het college kunnen worden uitgevoerd, maar daar waar het gaat om beleidsinhoudelijke zaken is de gemeenteraad, maar dus ook de Staten, gewoon aan bod.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Waar u zegt we delegeren teveel bevoegdheden en voor te grote bedragen, dat kan toch alleen gebaseerd zijn op wantrouwen, van jullie zullen er wel iets verkeerd mee doen. Heel vaak blijkt dat als je vertrouwen geeft, dat het beloond wordt. Wantrouwen geven werkt vaak tegenovergesteld. Wij kunnen altijd controleren. Een college is zich terdege bewust van de controlefunctie die we hebben en is zich terdege bewust van een accountant die alles controleert. Dus een college zal echt proberen zoveel mogelijk in lijn te handelen met de voorschriften. En zijn wij niet een enorme hoop werk, ook voor ons als Statenleden, aan het optuigen? Ik denk als de Brabantse burger dit debat hoort, dat men denkt, God, hebben jullie echt niks beter te doen?

De **voorzitter**: De heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Ik denk dat God echt wel wat beters te doen heeft. Maar buiten dat, de Brabantse burger heeft ons gekozen om een controlerende en kaderstellende rol in te vullen. Het gaat hier niet om het wantrouwen. Wij hebben ook met dit college ingestemd. U was er zelf bij. Daar gaat het niet om. Het gaat er wel om dat wij onze taak op een serieuze manier hebben in te vullen, waarbij wij vooraf en achteraf kaders moeten kunnen stellen en moeten kunnen controleren. En als het bijvoorbeeld gaat om reservevorming of het gaat om het ontwikkelbedrijf, dan is het toch heel bijzonder dat wij als Staten zeggen, wij gaan onze taken overdragen naar het college, terwijl wij die taken gewoon hebben. Dat is heel bijzonder. Dus het gaat niet om wantrouwen, nogmaals. Het gaat echt om iets anders. We hebben een aantal taken en die moeten wij gewoon als Staten doen.

De **voorzitter**: Meneer Heijmans, graag kort.

De heer **Heijmans** (SP): Mijn laatste kans, om het zo te zeggen. Het is natuurlijk ook wat je opvatting van controleren is. Controleren is voor mij als volksvertegenwoordiger vooral kijken wat het effect is van wat het college doet en de Staten doen op deze samenleving. Wat merkt de Brabantse burger ervan? Controleren kun je ook zien als met een zakjapanner alles natellen en alles narekenen. Zijn ze binnen de marges gebleven? Ik vind dat wij als Statenleden veel meer dit provinciehuis uit zouden moeten gaan en controleren wat het effect van ons beleid is, dan dat we hier intern vooral bezig moeten zijn en elkaar bezighouden met verordeningen en aanpassingen en dergelijke. Dat was het, voorzitter.

De **voorzitter**: De heer Schipper gaat verder.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Mag ik hier nog op reageren?

De **voorzitter**: Jazeker.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Als het gaat om het controleren, volgens mij zijn wij als Staten zowel voor het een als voor het ander. Ik ben het ook met de heer Heijmans eens, dat het niet gaat om iedere millimeter. Daar zullen we elkaar op vinden. Maar het gaat er wel om dat wij de hoofdlijnen van het beleid bewaken en ook de kaders goed neerzetten. Goed, om nog even daar op door te gaan. We hebben dus een motie en een tweetal amendementen ingediend. We hebben ook echt de behoefte om hier wat fundamenteeler met elkaar over na te denken. En misschien ook wel naar de Staten toe. Stelt u toch eens voor dat de ChristenUnie-SGP alleen een meerderheid zou hebben hier in deze Staten. Zou u dan de spelregels ook op deze manier willen aanpassen? Ik vermoed dat u dan toch voor wat meer transparantie zou willen kiezen. En wellicht zit u nu in de coalitie, maar wie weet hoe dit er over drie jaar uit ziet. Zou u dan als oppositie nog steeds gelukkig zijn met de aangepaste rolverdeling? Kortom, voorzitter, ik vraag de Staten in te stemmen met onze amendementen en met onze motie om opnieuw het gesprek aan te gaan

en samen toch nog wat fundamenteeler na te gaan denken over onze rollen en bevoegdheden in de financiële verordening. Samen zijn we Brabant. Nu, maar ook over tien jaar. Dank u wel.

Amendement A12-2024: Wijziging art. 4.2 lid 1

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 03/24 over Verordening financieel beleid, beheer en organisatie Noord-Brabant

Besluiten de tekstpassage in artikel 4.2, eerste lid, luidende:

De tekst "Gedeputeerde Staten stellen beleid vast ten aanzien van het vormen van reserves en informeren Provinciale Staten hierover."

te wijzigen in

"Gedeputeerde Staten leggen het beleid ten aanzien van het vormen van reserves via de begroting ter autorisatie voor aan Provinciale Staten."

Toelichting:

1. Art.194 lid 1 van de Provinciewet luidt als volgt: "Gedeputeerde staten bieden jaarlijks, tijdig voor de in artikel 195, eerste lid, bedoelde vaststelling, provinciale staten een ontwerp aan voor de begroting met toelichting van de provincie en een meerjarenraming met toelichting voor ten minste drie op het begrotingsjaar volgende jaren." Volgens artikel 7 lid 1 en 2 van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) bestaat de begroting ten minste uit

a. de beleidsbegroting en b. de financiële begroting. De beleidsbegroting bestaat tenminste uit het programmaplan en de paragrafen.

2. De voorgestelde tekst van art. 4.2 lid 1 luidt als volgt: "Gedeputeerde Staten stellen beleid vast ten aanzien van het vormen van reserves en informeren Provinciale Staten hierover."

3. Volgens de thans nog vigerende Financiële verordening bepaalt artikel 7 het navolgende:

Artikel 7 Reservevorming

1. Gedeputeerde Staten leggen het beleid ten aanzien van het vormen van reserves via de begroting ter autorisatie voor aan Provinciale Staten.

2. Gedeputeerde Staten leggen in het beleid bedoeld in het eerste lid in ieder geval vast:

a. de functie en aard waarvoor een reserve ingesteld kan worden;

b. de ondergrens voor de vorming van reserves;

c. de periodieke doorlichting.

3. Gedeputeerde Staten leggen nieuwe of gewijzigde reserves aan Provinciale Staten ter besluitvorming voor door middel van een instellingsbesluit.

4. Gedeputeerde Staten leggen in het instellingsbesluit in ieder geval de volgende gegevens vast:

a. de doelstelling en gebruik;

b. de toegestane minimum- en maximumstand

c. de dotatie en onttrekking;

d. de bepalingen omtrent opheffing, waarin begrepen het initiatief en argumenten;

e. het wel of niet toerekenen van rente en de argumenten daartoe.

Hieruit blijkt dus dat zowel ten aanzien van het beleid voor reservevorming als ten aanzien nieuwe of gewijzigde reserves een besluit van PS nodig is.

4. Volgens de voorgestelde tekst van de Financiële verordening in art. 4.2. stelt GS het beleid vast en deelt dit mede aan PS. PS krijgt volgens de nieuwe voorgestelde tekst derhalve alleen nog inspraak in de uitvoering van dit beleid en derhalve niet meer in de totstandkoming van het beleid. Hierdoor wordt een belangrijk sturingselement weggehaald bij PS en bij GS neergelegd. Dat is onwenselijk en overigens ook onnodig en in strijd met de bewoordingen en de bedoeling van de Provinciewet en het BBV, zoals hiervoor

in punt 1 geciteerd. Uitgangspunt van de BBV is immers eerst beleid dan begroting, maar beiden zijn formeel beslissingen van PS.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper
PVV, Alexander van Hattem
50PLUS, Jan-Frans Brouwers

Amendement A13-2024: Wijziging art. 4.3 lid 1

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 03/24 over Verordening financieel beleid, beheer en organisatie Noord-Brabant

Besluiten de tekstpassage in artikel 4.3, eerste lid, luidende:

"Gedeputeerde Staten stellen in een beheersstatuut regels op voor het provinciaal Ontwikkelbedrijf en informeren Provinciale Staten hierover."

wordt gewijzigd in:

"Provinciale Staten stellen in een beheersstatuut regels op voor het provinciaal Ontwikkelbedrijf."

Toelichting:

1. In art 4.3. worden de regels uit het beheersstatuut Ontwikkelbedrijf verwoord met uitzondering van lid 1. Lid 1 is nieuw. Hierop wordt teruggekomen in overweging 4 en 7.
2. Het Beheersstatuut Ontwikkelbedrijf is een besluit van PS uit februari 2023. Hierin staan kaders opgenomen waarbinnen GS vrij kan handelen via het Ontwikkelbedrijf. Omdat dit beheersstatuut een besluit is van PS kan deze ook alleen maar gewijzigd worden middels een besluit van PS.
3. In het voorgestelde artikel 4.3 lid 1 staat vermeld: "Gedeputeerde Staten stellen in een beheersstatuut regels op voor het provinciaal Ontwikkelbedrijf en informeren Provinciale Staten hierover." Hier staat dus dat de in februari 2023 nog door Provinciale Staten vastgestelde kaders voor het ontwikkelbedrijf thans door GS zullen kunnen worden vastgesteld. GS gaat derhalve zijn eigen financiële kaders voor het ontwikkelbedrijf bepalen.
4. Naar aanleiding van de technische vragen heeft de gedeputeerde gesteld dat het Beheersstatuut in die zin blijft bestaan maar nu opgehangen aan de financiële verordening. Het Beheersstatuut blijft bestaan als richtlijn voor de uitvoering door het college. Het college kan echter zelf deze richtlijn aanpassen volgens het voorgestelde art. 4.3 lid 1. PS gaat enkel nog over het instellen van de reserve.
5. PS is degene die bevoegd is de financiële kaders te bepalen voor GS.
6. Op de technische vragen die hierover gesteld zijn is geantwoord als volgt: "Ten aanzien van het budgetrecht heeft PS aan GS de kaders meegegeven voor de investeringen door het Ontwikkelbedrijf. (Noot: GS wil voortaan dus zelf die kaders aan zichzelf meegeven) Hierbij ligt het budgetrecht bij GS als investeringen passen binnen het door PS vastgestelde krediet van 250 miljoen euro met een daarbij behorende risicoafdekking van 50 miljoen euro. Aanvullend hierop ligt het besluit bij GS als het voorzienbare verlies onder de 5 miljoen euro blijft."
7. Nu er een recent kaderstellend besluit van PS is voor het Ontwikkelbedrijf met zeer ruime marges voor GS om te handelen binnen deze kaders, is het niet nodig en overigens zeker ook niet wenselijk dat GS middels het voorgestelde art. 4.3 lid 1 van de Financiële verordening haar eigen kaders zou kunnen aanpassen.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M15-2024: Motie met betrekking tot artikel 2.1 lid 7 financiële verordening

Overwegende dat:

1. Het voorgestelde artikel luidt als volgt: "Gedeputeerde Staten leggen de begrotingswijzigingen waarvoor reeds een Statenmededeling++ is toegezonden aan Provinciale Staten die instemmend is besproken, achteraf voor aan Provinciale Staten als administratieve wijziging bij de S&V documenten.";
2. De gedeputeerde in de toelichting bij dit artikel stelt dat het hier gaat om het vastleggen van afspraken die in het verleden zijn gemaakt;
3. In antwoord op technische vragen hierover wordt gesteld dat een Statenmededeling++ inhoudt dat GS met de uitvoering kunnen beginnen als de agendavergadering de statenmededeling tot begrotingswijziging voor kennisgeving heeft aangenomen of de statenmededeling instemmend in een themavergadering is besproken. Het is een instrument dat feitelijk door de Staten wordt toegepast. Deze werkwijze is vastgelegd in een memo uit 2018 van de griffie aan het presidium;
4. Uit de hiervoor genoemde memo blijkt echter dat het gaat om een opsomming van mogelijkheden door de griffie aan PS over hoe om te gaan met begrotingswijzigingen. Er is nimmer enige besluitvorming geweest hierover door PS. Deze memo behelst enkel een advies. Dat betekent dat de memo geen vastlegging is van afspraken die in het verleden zijn gemaakt. De memo is een advies van de griffie aan PS over hoe zij zouden kunnen omgaan met begrotingswijzigingen;
5. Bij nadere vraagstelling bleek dat de inhoud van deze memo is besproken in het presidium op 24 september 2018. Hieruit blijkt dat de meerderheid in het presidium het voorstel van de griffie wilde uitproberen en dat bekeken diende te worden hoe het in de praktijk werkt. Een evaluatie van de werkwijze heeft echter nimmer plaats gevonden. Ook is de besluitvorming in het presidium niet hetzelfde als besluitvorming door PS;
6. De huidige werkwijze zoals die feitelijk wordt gehanteerd derhalve inhoudt dat GS beleid kunnen uitvoeren buiten de begroting om zolang PS een mededeling van die strekking niet op de agenda plaatsen maar voor kennisgeving aannemen en dat hier achteraf nog formele besluitvorming over plaatsvindt;
7. De Provincie is gehouden te handelen in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies. In art. 18 van dit besluit staat vermeld: "In de besluiten tot wijziging van de begroting wordt per programma en, indien aanwezig, per programma onderdeel, de mutatie en het nieuwe geraamde bedrag vastgesteld." Een raming is een voorafgaand aan de uitvoering opgestelde planning van inkomsten en uitgaven;
8. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Immers de vaststelling van de begroting is een besluit van PS en besluiten van PS moeten worden uitgevoerd. Afwijkingen van besluiten van PS zijn niet toegestaan;
9. Dit uitgangspunt inhoudt dat het BBV formeel de huidige feitelijke werkwijze rond
10. begrotingswijzigingen niet toestaat. Het is derhalve ook in strijd met het BBV om de huidige feitelijke werkwijze in een provinciale verordening vast te leggen middels besluitvorming door PS;
11. Het om praktische redenen, als het gaat om summiere technische begrotingswijzigingen, toch nuttig kan zijn om de hiervoor genoemde werkafpraak te hanteren.

Constateernde dat:

1. Op 24 september 2018 de afspraak is gemaakt dat bekeken zou worden hoe deze werkafpraak rond begrotingswijzigingen in de praktijk werkt;
2. Deze werkafpraak nooit grondig geëvalueerd is.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

Om een uitgebreid onderzoek te doen ter evaluatie van de in 2018 in het presidium gemaakte afspraken (voor welke begrotingswijzigingen werkt deze afspraak wel en voor welke begrotingswijzigingen is dit niet de correcte manier maar is het toch op deze manier geschied) en in hoeverre de werkwijze in overeenstemming is met artikel 194 lid 1 Provinciewet juncto art. 18 BBV.

en gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper
PVV, Alexander van Hattem

De **voorzitter**: Dank u wel. Daarmee is de eerste termijn van uw Staten afgerond. Het college heeft om tien minuten schorsing gevraagd, zodat zij de amendementen et cetera kan lezen. We zijn over tien minuten hier weer terug.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, zou iedereen plaats willen nemen? De vergadering is heropend. De heer van Gruijthuijsen heeft het woord.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Dank ook aan alle woordvoerders en iedereen die in de afgelopen maanden bij dit proces betrokken is geweest. Het is een bijzonder proces geweest en ik denk dat we, als we daarop terugkijken, zien dat we een lerende organisatie zijn. Hoe organiseren we het samenspel van controleren, kaders stellen en informeren? Daar zou ik graag nog eens keer met u het gesprek over aangaan. Door een aantal bijeenkomsten hebben we misschien juist de ambtelijke organisatie niet in de gelegenheid hebben kunnen stellen om bijvoorbeeld vooraf u goed te kunnen informeren, via een commissie Sturen en Verantwoorden. Of dat de ambtelijke organisatie ook bij het vragenuurtje voor de accountant kan zijn, dat hebben we inmiddels al gerepareerd. Met dat soort gelegenheden in het proces dat we in de afgelopen maanden met elkaar hebben doorlopen, waren misschien een aantal vragen of amendementen op een andere manier opgesteld of misschien wel helemaal overbodig geweest. Desalniettemin ben ik blij dat deze voorstellen nu hier voorliggen ter besluitvorming en om dit te bepreken. Het betreft het financieel beleid en het normenkader. Het is ook goed om hier nog een keer te vertellen dat de invoering van de rechtmatigheidsverordening de directe aanleiding is. Met deze nieuwe financiële verordening en de controle van het financiële beleid leggen we juist op een plek duidelijkheid en transparantie over de verschillende kaders. Dat betekent dus ook dat we afscheid nemen van de oude verordeningen en de oudere dossiers, omdat we dat juist hier in deze verordening allemaal hebben vastgelegd. Dat ligt dus hier vast. Het is aan u, de Staten, om hierover een besluit te nemen. De inhoud van de dossiers rondom het beheerstatuut, notareserves, algemeen financieel beleid, frauderisico, zal dus van een andere orde zijn en dat zullen veel meer op uitvoering georiënteerde notities worden. Daarmee is GS van mening dat het juist niet uw budgetrecht, controlerecht of kaderstellend recht gaat aantasten. Dat wil ik even gezegd hebben. Daarmee is het volgens ons dus ook echt een beleidsarme actualisatie. Budgetrecht van de Staten wordt niet aangetast. Er vindt geen wijziging in de sturingsmogelijkheden plaats. Daar hebben we in de afgelopen maanden samen aan gewerkt. En daarvoor heb ik in de commissie Sturen en Verantwoorden en via verschillende memo's u van de juiste informatie voorzien, via de beantwoording van verschillende technische vragen, waar ik ook de ambtelijke organisatie voor dank. Ik dank ook de accountant voor haar rol in dit proces en de advisering in de commissie Sturen en Verantwoorden. Dan loop ik even de inbreng van de verschillende fracties langs. De BBB. U legt bloot van wel of geen overzicht. Op dat moment kon ik geen overzicht geven, maar er werd wel aangegeven, dat haalde u ook aan in uw bijdrage, dat er jaarlijks wel een overzicht wordt gestuurd. En natuurlijk, als er individuele zaken zijn met betrekking tot investeringen, dan vindt u die ook terug in sommige Statenmededelingen, wanneer dat van

toepassing is. Maar het meerjarenplan van het ontwikkelbedrijf wordt ook jaarlijks door u vastgesteld en het onbeperkt kunnen investering zonder zicht door Provinciale Staten, dat kan niet. Er is een krediet van 250 miljoen in totaal, dus er is geen ongelimiteerde mogelijkheid om te kunnen investeren. Ik apprecieer uw amendement niet met geen bezwaar, want dan zouden we echt beleid gaan wijzigen. U geeft zelf aan dat vijf miljoen de grens is. Als we dat eraf halen, dan heb ik een beetje medelijden met ons allemaal, want dan zouden tientallen dossiers op jaarbasis hier besproken en vastgesteld moeten worden. Dat kunt u ook terug vinden in het overzicht. Dan gaat het bij wijze van spreken over de aankoop van een hectare grond. Dat zou ik onszelf en ook u willen besparen. Uw amendement wil ik ontraden.

De **voorzitter**: De heer Tolsma.

De heer **Tolsma** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Meneer van Gruijthuijsen zegt dat het dan om tientallen investeringen gaat, maar volgens mij staat er heel expliciet een restrisico van vijf miljoen, een voorcalculatorisch verlies. Niet per investering, maar verlies en restrisico. Dus ik wil graag van hem horen of dat een verschil in interpretatie is of dat het verkeerd in het voorstel staat.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Uw voorstel is om het voorstel te wijzigen in de Gedeputeerde Staten leggen voorstellen voor investeringen voor nieuwe projecten, dat kan dus een hectare landaankoop zijn, via een Statenvoorstel ter besluitvorming voor aan Provinciale Staten.

De **voorzitter**: De heer Tolsma.

De heer **Tolsma** (BBB): Dat klopt, maar op een hectare grond ga je geen restrisico van vijf miljoen verliezen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Daarom zou ik dus ook willen pleiten, conform het voorstel dat het college doet, om de limiet te leggen op dat voorcalculatorisch risico. Als we dat niet zouden doen, dan zou dus elke aankoop van een hectare grond via een Statenvoorstel naar uw Staten gestuurd moeten worden, conform uw amendement.

De **voorzitter**: De heer Tolsma.

De heer **Tolsma** (BBB): Voorzitter, op zich maakt het weinig uit als die voorstellen naar de Staten komen. Het kan alsnog als een hamerstuk aangemerkt worden, maar dan houden wij als Staten wel zicht.

De **voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen gaat verder.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank u wel. A5 wordt dus door het college ontraden. Dan de PVV. Ik heb volgens mij net al een en ander in algemene zin gezegd over de terugblik op het proces, meneer Van Hattem. Ook over het punt van frauderisico, daar gaan we de komende maanden aan werken. Dat wordt keurig via een Statenmededeling aan de Staten toegestuurd, zoals een aantal andere dossiers rondom het ontwikkelbedrijf of de reserves. Als ik het uit mijn hoofd zeg, in artikel 4.7 staat het uitgangspunt van wat allemaal naar u toegestuurd kan worden. Dan is het aan u, hoe u dat wilt bespreken. Het college gaat niet over de wijze waarop u dossiers wilt bespreken. Het is dan ook het advies geweest in de agendavergadering, om deze verordeningen via de commissie Sturen en Verantwoorden te bespreken. Dat volgen wij. Daar schuif ik als uw adviseur aan. Als u zegt in de agendavergadering, dat willen wij op een andere manier oordeelsvormend bespreken, via de themavergadering Bestuur en Financiën, dan is dat aan de agendavergadering. Wij als college volgen natuurlijk de aanpak die de agendavergadering voorstelt. Het college heeft niet het idee dat ze Sturen met kaders verzaakt, maar dat het juist aan u is om dat op de door u gewenste wijze aan te pakken.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, volgens mij zat het aspect van Sturen met kaders vooral op het traject dat tot nu toe gelopen is, ten aanzien van deze Statenvoorstellen. Ik hoor de gedeputeerde een hele schets geven van het procesmatige geheel, dat het via een Statenmededeling gaat, dat het geagendeerd kan worden et cetera. Prima, dat kan op die manier. Maar het feit blijft, dat wat er vandaag voorligt, daarmee worden de zaken al ingeregeld in de verordening. Daarmee maken ze onderdeel uit van die verordening en de verschuivingen van bevoegdheden worden daarmee geëffectueerd. Dus wat doet dat af aan het feit dat er dan nog informatie wordt toegestuurd, die eventueel geagendeerd kan worden, als dit volgens dit Statenvoorstel al in de verordening wordt opgenomen?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Juist de kaderstellende elementen die in het beheerstatuut, in de notareserves stonden, staan hierin, om op die manier alles in één Statenvoorstel en één verordening neer te zetten. Zodat uiteindelijk het meer concretere niveau, het uitvoeringsniveau, zoals ook de accountant heeft aangegeven, aan GS over gelaten kan worden en dat we daar beleid op maken, meer op het uitvoeringsniveau gericht. Hier hebben we alles te pakken. Zo is het nieuwe geraamte van deze financiële verordening en de controleverordening.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dan hoor ik toch tegenstrijdige dingen. Ik hoor de gedeputeerde in zijn toelichting zeggen, er vindt geen verschuiving plaats van bevoegdheden en geen verschuiving van budgetrecht. Nu zegt de gedeputeerde, we gaan het hier allemaal bij elkaar voegen op een plaats in de verordening en daarmee vindt ook een verschuiving van de bevoegdheid plaats naar GS. Dat hoor ik de gedeputeerde net zeggen, dat GS de bevoegdheid krijgt, waardoor het allemaal duidelijker en effectiever wordt. Hoe zit het nou? Vindt er nu wel een bevoegdheidsverschuiving plaats, zoals net werd geschetst, of niet? Hoe rijmt zich dat met wat er in algemene zin wordt gezegd, dat er geen verschuiving van bevoegdheid of budgetrecht plaatsvindt?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Er is geen verschuiving.

De **voorzitter**: De gedeputeerde spreekt ook via de voorzitter. Gaat uw gang.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Zeker, mevrouw de voorzitter. Maar inmiddels door al die maanden ben je zo gepassioneerd in gesprek met de Staten. Er vindt geen verschuiving van budgetrecht plaats. Dat is punt één. Als voorbeeld de nota reserves, het instellen van de reserve is nu een bevoegdheid van de Staten. Dat is en blijft de bevoegdheid van de Staten. Punt. Dus er vindt geen verschuiving in het budgetrecht plaats, meneer Van Hattem.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem tot slot.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, maar zoals ik het begrepen heb, zitten er dus wel verschuivingen in. Bijvoorbeeld voor het vaststellen van het beheerstatuut ontwikkelbedrijf. Er is een beperking van de rol van PS bij waardering, afschrijving en activering. Dus er zitten wel degelijk bepaalde bevoegdheidsverschuivingen in. Kan de gedeputeerde dat bevestigen?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Als ik nu ja zou zeggen, zou ik juist de paradox, die u in uw eerste interruptie inbracht, bevestigen. Wat we zeggen, is dat we de kaderstellende elementen in het oude beheerstatuut, ontwikkelbedrijf, in de oude nota reserves, in de oude financiële verordening, hier hebben vastgesteld en in één verordening hebben gezet. De uitvoeringselementen van die kaders, van het

beheerstatuut en de nota reserves, gaan we als GS nog vaststellen. Maar dat zijn de uitvoeringselementen, die sturen wij graag naar u op om inzichtelijk te maken wat dan de elementen zijn in die uitvoering. Zodat we dat via de commissie Sturen en Verantwoorden of via Bestuur en Financiën, dat is aan u, kunnen bespreken. En uiteindelijk, dat staat er ook, heeft u nog steeds het budgetrecht via het instellen van een reserve. Als u zegt, wij zijn niet akkoord met het instellen van de reserve, dan gaat u niet akkoord, want dat zal zoals gewoonlijk via een Statenvoorstel naar u toe worden gestuurd.

De **voorzitter**: De heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u, voorzitter. Ik was eigenlijk benieuwd hoe u dan kijkt naar het artikel over de vorming van de reserves, waarin het voorstel is om het beleid ten aanzien van de vorming van de reserves naar het college te schuiven. Terwijl dan de Provinciale Staten nog mogen gaan over de instelling van de reserves. Moeten wij dan volgens het beleid gaan instemmen? Hoe ziet u dat dan? Hoe moeten wij dat duiden?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Als u vandaag deze financiële verordening goedkeurt, dan staan er een aantal elementen bij het artikel over die nota reserves. Dat zijn de kaders die u vaststelt in algemene zin. Aan de hand daarvan zullen wij een uitvoeringsbeleid gaan formuleren, dat wij vervolgens weer terugleggen bij u. Dat zijn uitvoeringsmaatregelen. Op die manier is de cirkel volgens het college rond. We leggen die uitvoeringsmaatregelen voor om met u, via de commissie Sturen en Verantwoorden of Bestuur en Financiën of anderszins, te bespreken. Uiteindelijk zullen wij aan de hand van die uitvoeringsmaatregelen een nieuwe reserve aan u voorstellen en die kunt u dan omarmen, of u kunt tegen stemmen. Daarmee is volgens het college de cirkel rond.

De **voorzitter**: De heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Maar het is toch heel bijzonder, voorzitter, dat we het hier hebben over het uitvoeringsbeleid. Als ik kijk naar de nieuwe verordening, dan staat er toch echt de term beleid. Dat is al een opmerkelijk verschil. Het tweede is, het is heel bijzonder dat GS gaat over het uitvoeringsbeleid en dat wij dat achteraf via Statenmededelingen kunnen gaan bekijken. Waarom kiest u niet gewoon voor de principiële weg door dit gewoon neer te leggen bij PS? We kunnen zeggen, dit is ons beleid, hier gaan we voor. Binnen die beleidskaders heeft u dan alle ruimte om uw ding te doen. Het gaat er vandaag niet om dat wij daar wantrouwen bij hebben. Het gaat erom hoe we dit met elkaar doen in ons systeem.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik heb bij mijn introductie proberen aan te geven dat we verschillende verordeningen hadden, zoals beheerstatuut, nota reserves, financiële verordening. Die hebben we nu, naar aanleiding van de rechtmatigheidsverantwoording, samengepakt. Daarmee hebben we en hadden we de intentie om op één plek alle kaders rondom de financiële huishouding vast te leggen. Daar staan dus ook kaders in met betrekking tot de nota reserves en het beheerstatuut. Dat is nu allemaal in één verordening neergezet. In plaats van verschillende lijnen te bewandelen en verschillende procedures te bewandelen op verschillende momenten, zijn wij van mening dat het heel verstandig is om het in één verordening vast te leggen. De uitvoering, u noemt het beleid of uitvoeringsbeleid, u kiest daar uw eigen woorden voor en dat is uw goed recht, past volgens dit college uitstekend en verandert niets aan uw budgetrecht of uw kaderstellende mogelijkheden.

De **voorzitter**: De heer Schipper tot slot.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, als het gaat om het beleid en de rechtmatigheid, dan snap ik heel goed dat u kunt kiezen voor één verordening. Dat is efficiënter, dat snap ik helemaal. Maar de nieuwe rechtmatigheidsregels en daarmee de overdracht en de controle vanuit de accountant richting het college noodzaakt om de regels anders te gaan vormgeven, ontgaat mij een beetje. Misschien kunt u dat nog toelichten. Waarom zou dit de heilige graal zijn, om dit op te pakken?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Misschien kunt u wat meer context bij uw vraag geven?

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): U geeft eigenlijk aan, we doen dit omdat de rechtmatigheidscontrole nu in de overdracht naar het college gaat. Voorheen deed de accountant dat. Daardoor is er een noodzaak om dit te doen. Wat maakt deze noodzaak zo groot, om bepaalde specifieke punten van PS naar GS te brengen?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Het is de aanleiding geweest, niet de noodzaak, om in een keer werk met werk te maken, meneer Schipper. Dus het is geen noodzaak, maar het is volgens het college een juist moment geweest om te zeggen, dan voegen we de verschillende verordeningen samen. Uw kaderstellende en controlerende rol ligt ook juist hier bij dit Statenvoorstel vast. Dat betekent dat wij een aantal oude verordeningen overbodig kunnen verklaren. Hier wordt het in één verordening vastgelegd. Het betekent ook dat als we verder in de inhoud en de uitvoering gaan, dat het op een andere manier terugkomt. Maar dat zegt verder niets over of het van PS naar GS gaat. Anders zou ik de vraag van meneer van Hattem, bij zijn interruptie, moeten bevestigen. Dat ga ik dus niet doen. Amendement 6 van de PVV willen wij ontraden, dat zult u begrijpen na dit debatje. Amendement 7 van de PVV, over de selectie en opdrachtverlening van de accountant, zouden we ook willen ontraden, want dat zou betekenen dat we elke keer deze verordening zouden moeten aanpassen. Gezien de ervaring met processen voor het aanpassen van een verordening, zou ik ons en u dat niet aan willen doen. A8, Geen opdrachten accountant zonder toestemming PS, zouden we ook willen ontraden. Dat zou een hele gekunstelde samenwerking worden. U blijft opdrachtgever van de accountant. De accountant legt de verantwoording aan u af. Maar het wordt wel heel erg gekunsteld en het leidt ongetwijfeld tot heel veel meerwerk voor de accountant als u de accountant toestemming gaat geven op het moment dat wij een vraag zouden hebben. Amendement 9, Budgetrecht vaststellen taakvelden, willen we ook ontraden. Het college wil graag de huidige werkwijze handhaven. Als we deze zouden omarmen, zou het voorstel niet meer beleidsarm zijn. Amendement 10 over de financiële verordening wil ook ontraden, met verwijzing naar het interruptie debatje en mijn introductie.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Een hele trits wordt ontraden. Maar ik hoor toch een paar zaken waarbij ik denk dat het niet helemaal in lijn is met wat er in het amendement staat. Bijvoorbeeld bij het amendement Geen opdracht accountant vanuit de organisatie zonder toestemming PS. Daarbij gaat het erom dat GS zelfstandig opdracht gaat verstrekken, terwijl dat een bevoegdheid is van PS. Dus het gaat er niet om of dat organisatorisch complexer ligt. Het gaat erom dat GS niet op eigen houtje zulke zaken moet doen. Kan de gedeputeerde op dat aspect ingaan?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dan val ik in herhaling. Het gaat echt gekunsteld worden als het college of de ambtelijke organisatie niet direct kan samenwerken met de accountant en ook opdrachten kan geven. Als dat allemaal via PS zou moeten, dan zou het vaststellen van de jaarrekening ergens in het najaar gaan plaatsvinden, omdat het zoveel meer werk vraagt. En ik verwijs naar de interrupties van de heer Heijmans en de heer Schippers. Dan zijn we volgens mij het paard achter de wagen aan het spannen. Terwijl we juist willen dat de accountant, conform de afspraak die de accountant met u als Staten maakt

over onder andere de financiën, waar zij het werk voor gaan doen, dat op een goede manier behapbaar houdt, ook voor u als Staten.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, de gedeputeerde gooit het nu de hele tijd op efficiëntie en het praktisch regelen. Maar waar het om gaat is de rolzuiverheid. Het gaat om advies- en onderzoeksopdrachten vanuit GS of de ambtelijke organisatie, waarbij er sprake kan zijn van een belangenvermenging. Of belangenverstrengeling, maar belangenvermenging of schijn van belangenverstrengeling is misschien nog wat lichter. Het gaat in elk geval om die rolzuiverheid. Kan de gedeputeerde aangeven hoe hij dat dan ziet ten aanzien van het waarborgen van die rolzuiverheid als GS de opdrachtverlener kan zijn van zulk soort zaken, terwijl de accountant juist vanuit PS moet kunnen opereren?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik denk dat GS en de ambtelijke organisatie aan de ene kant en de accountant aan de andere kant, rekening houdend met het feit dat u de opdrachtgever bent van de accountant, met een zuivere rol in deze zaak zitten. Daar heb ik alle vertrouwen in. Als u de vraag zou stellen aan de accountant, of hij wel rolzuiver is in de contacten met het college en de ambtelijke organisatie, dan weet ik niet wat de accountant zal antwoorden, maar ik ga er vanuit dat de accountant rolzuiver in deze driehoeksverhouding zit, zoals ook GS en de ambtelijke organisatie en u ook.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem in de afronding.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, maar het is nu juist bij de meest recente aanbestedingen zo geregeld dat er geen advies- en onderzoeksopdrachten op die manier vanuit GS weggelegd zouden worden bij de accountant. En het gaat er niet om of we het idee hebben dat we er rolzuiver inzitten, maar dat geborgd is dat er rolzuiverheid is. Hoe ziet, gelet op die laatste opmerkingen, de gedeputeerde die rolzuiverheid, ook vanwege wat er eerder in de aanbesteding is opgenomen?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik geef antwoord op uw interruptie waar u het heeft over schijn van belangenverstrengeling, schijn van rolzuiverheid. Dat is mijn poging om antwoorden te geven op vragen vanuit de Staten. Als u nu met een andere vraag komt, dan kan dat. Daar probeer ik op te antwoorden. En dan uw laatste vraag. Volgens mij is het juist alleen maar goed dat we het op deze manier doen, zoals in deze verordening staat omschreven. Zodat we ook u uiteindelijk, bij het vaststellen van de jaarrekening in positie krijgen. Dat GS en de ambtelijke organisatie een aantal dingen in de voorwas zetten, dat lijkt het college alleen maar goed. Dan kunnen wij zo transparant mogelijk aan u de jaarrekening presenteren en ook de accountantscontrole op een goede manier aan u presenteren.

De **voorzitter**: U was klaar met uw betoog?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik heb nog een aantal amendementen die ik van advies zou willen voorzien en de bijdrage van de heer Buiks verdient een antwoord.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik zal het kort houden. Meneer Buiks, ik heb net al iets aangegeven over het proces. Het is aan de Staten om te bepalen op welke manier zij financiële dossiers zouden willen bespreken, via de commissie Sturen en Verantwoorden of Bestuur en Financiën. Wij sturen het naar de agendavergadering en het is aan u om te bepalen op welke manier u dit wenst te bespreken. U zei dat we niet hebben opgetrokken met andere provincies. Ik dacht, maar het kan mijn omissie zijn, dat we daar al heel kort bij stilgestaan hebben. Maar toen was misschien de heer of mevrouw Leeger aanwezig. Er is

natuurlijk ambtelijk overleg geweest tussen alle experts van de provincies. Alleen heeft iedereen daarvoor een eigen tempo gekozen. Als iedereen vanuit de twaalf provincies zijn eigen tempo kiest, dan hebben wij zelf gemeend dit op deze manier te moeten doen. Zes maanden is een indicatie. Op het moment dat wij stukken klaar hebben, sturen wij het naar de agendavergadering. Dus zo snel mogelijk, maar uiterlijk zes maanden. U vraagt om een reactie van de accountant op die 500.000 euro, meneer Buiks. Voor de accountant zal dat geen extra werk betekenen, maar wel voor de ambtelijke organisatie. De controle voor de accountant blijft hetzelfde, alleen voor de ambtelijke organisatie, daar komen we straks bij de Perspectiefnota nog op terug, zou dat veel meer werk opleveren. Het amendement van Lokaal Brabant krijgt geen bezwaar. De brief die de accountant eind februari aan u heeft toegestuurd, sluit hier op aan. We hadden het inderdaad niet benoemd. U zegt, laten we het wel benoemen en vastleggen, dat geeft duidelijkheid en dan hebben we daar later geen discussie over. De afdrank van dit amendement is, vertrouwen is goed, controle is beter. Dan de twee amendementen en een motie van de ChristenUnie-SGP. De amendementen willen we alle twee ontraden, u zult het niet verrassend vinden nadat we dit besproken hebben. Ik wil het nog toelichten, maar volgens mij heb ik dat al gedaan in het interruptiedebatje dat ik met u had. Motie 15 wil ik ook ontraden. Bij de Statenmededeling Plus gaat het nooit om een beroep op de algemene middelen. In artikel 2.1, lid 9, staat dat we uitvoering echt gaan vastleggen als college en we brengen de informatie dus ook naar de Staten toe conform artikel 4.7. Dan het lijkt me goed om dat moment te gebruiken om te bepalen hoe we de Statenmededeling Plus toepassen. En vandaar geen positieve reactie op uw motie. Dus we ontraden motie 15.

De **voorzitter**: De heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel. Dat we verschillen rondom de amendementen was niet helemaal verrassend. Maar ik vind het bijzonder dat u zegt, laten we die evaluatie, het onderzoek naar onze werkwijze zomaar passeren. Dat vind ik betreurenswaardig, omdat we als Staten met elkaar na moeten denken hoe we dat in de toekomst doen. En hoe zorgen we als overheid voor voldoende transparantie naar onze inwoners? Mijn vraag is of u op de een of andere manier een proces kunt organiseren om daar nog eens wat diepgaander met elkaar over van gedachten te wisselen, wetende dat de wet dualisering in 2003 niet voor niks is gekomen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik had gehoopt dat ik duidelijk genoeg was geweest. GS komt met een invulling voor hoe wij om willen gaan met de Statenmededeling Plus, zoals we dat in deze verordening hebben beschreven. Via een Statenmededeling sturen we dat op naar de agendavergadering en dan is het aan u om te bepalen hoe u dat wilt bespreken ofwel oordeelsvormend ofwel via Sturen en Verantwoorden. Dat lijkt me dan het aangrijpingsmoment om daar wat uitgebreider bij stil te staan, meneer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Neem mij niet kwalijk. Ik ben blij met deze toezegging. Dat houden we het hier bij.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Tot zover de eerste termijn, mevrouw de voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we naar de tweede termijn. De heer Tolsma? De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor de beantwoording in de eerste termijn. Ik moet een beetje terugdenken aan de woorden van Ronald Reagan tegen zijn Sovjetcollega, heb vertrouwen, maar controleer wel. Dat lijkt me ook een belangrijk uitgangspunt voor een dergelijke controleverordening en financiële verordening. Wij als Staten moeten wel ons werk kunnen doen. Zeker op momenten dat het gaat schuren, als er zaken zijn die misschien niet helemaal lekker lopen, waarbij achteraf misschien wordt gezegd, PS had ook mee moeten kijken. Ik denk dat zo'n financiële

verordening en controleverordening daar juist de essentiële instrumenten voor zijn, om dat goed te kunnen doen. Het verhaal van de gedeputeerde is vooral vanuit praktisch nut, vanuit de managementtheorie dat we het beter allemaal makkelijk kunnen regelen in één verordening, dan is alles overzichtelijk. Dat kan allemaal, maar we moeten als PS wel ons werk kunnen doen. Daarom vind ik het teleurstellend dat de gedeputeerde al onze amendementen heeft ontraden. Ik vind het essentieel dat een aantal amendementen die de kern raken van het verhaal wel worden vastgesteld, om vandaag deze verordeningen vast te kunnen stellen. Ik heb nog altijd het gevoel dat de gedeputeerde twee verschillende zaken zegt, want hij heeft het over het overdragen van de rechtmatigheidsverantwoording en daarbij nog bepaalde Statenmededelingen te gaan sturen waar een bepaalde uitwerking op moet komen. Dat is toch een stukje aantasting van de positie van PS. Kortom, ik denk dat we hier lang en breed over kunnen discussiëren, maar ik merk bij deze gedeputeerde dat er weinig nieuwe reacties komen en er weinig ruimte wordt geboden voor debat. We zullen onze amendementen in standhouden en er straks over stemmen. We vinden het noodzakelijke amendementen om überhaupt voor deze verordeningen te kunnen zijn. Anders kunnen we niet meegaan in dit verhaal. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: De heer Buiks? Nee. De heer Koevoets? Mevrouw Hamerslag? De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Mag het even van de plaats, voorzitter?

De **voorzitter**: Als het kort is wel.

De heer **Brouwers** (50PLUS): 50PLUS ziet dat er tien amendementen en een motie afgekeurd zijn, of ontraden worden. Ik wil de gedeputeerde graag meegeven om toch nog na te denken of we als partijen en college niet nader tot elkaar kunnen komen.

De **voorzitter**: De heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Ik wil toch nog een overweging meegeven. Ik heb het ook al genoemd in mijn eerste verhaal. Bij een dualistisch systeem hebben we vooral verschillen tussen parlement en regering, lees Provinciale Staten versus Gedeputeerde Staten. Bij een monistisch systeem zal er eerder een botsing kunnen ontstaan tussen de regering en de coalitiepartijen in het parlement enerzijds en de oppositiepartijen in het parlement anderzijds. Volgens mij is dat een lijn waarvan we met elkaar hebben vastgesteld dat we dat niet willen. Eigenlijk zou ik u toch willen oproepen, als u kijkt naar de wijzigingen die u doet, om daarop nog eens te reflecteren of dit de verstandige weg is. Ook wetende hoe de samenstelling nu is van de Staten, maar ook hoe die over vier jaar kan zijn. We weten dat de bewegingen in Nederland nogal volatiel zijn. Wij houden onze amendementen ook staande. Ten aanzien van de motie ben ik blij met uw toezegging, maar we willen de reflectie hebben naar het verleden en dat heb ik nog niet gehoord. Als u zegt dat dat er ook in zit, dat u ook wil kijken of de werkwijze goed is, dan zijn wij helemaal gelukkig en wil ik de motie intrekken. Anders breng ik hem toch even in stemming.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Schipper. Het woord is aan de gedeputeerde.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank voor de reflectie van de woordvoerders van de PVV, 50PLUS en ChristenUnie-SGP. Ik heb geen concrete vraag gehoord, meneer Van Hattem, maar ik denk dat ik u gelijk moet geven, als u het gevoel heeft dat we langs elkaar heen praten. Ik kan dat gevoel nu niet wegnemen in dit debat, bij de bespreking van dit dossier op dit moment. Volgens mij is het vooral aan het college de opdracht, wanneer deze verordeningen worden vastgesteld, om onze stinkende best te doen om elke dag te bewijzen dat u in de positie blijft om te controleren en de kaders te stellen. In die overweging hebben we de verschillende amendementen en de motie beoordeeld. Ik kijk naar de heer Brouwers van 50PLUS, die

vraagt of er nog verbinding mogelijk het is. Het waren geen tien amendementen, het waren er minder. Bij een amendement hebben we aangegeven geen bezwaar, die van Lokaal Brabant. En dat hebben we weloverwogen gedaan, meneer Brouwers. Het wordt voor ons een opdracht om onze stinkende best te doen om dat ook de komende jaren te bewijzen, dat we dat vanuit de juiste instelling doen en u in positie houden om te kunnen controleren en kaders te kunnen stellen. Meneer Schipper, we zullen het proces vanaf 2018 meenemen, ik ga daar nu niet heel uitgebreid op in, want dan zal de voorzitter mij afkappen. En dat is ook terecht want we hebben nog een ander agendapunt te bespreken vandaag. Maar we nemen mee hoe we sinds de memo van de griffie in 2018 hebben gehandeld. Ik vind dat wel interessant om daar met u over van gedachten te wisselen. Misschien straks aan het einde van de vergadering, of misschien bij een commissie Sturen en Verantwoorden.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik heb toch nog een vraag. De gedeputeerde uit zich positief over het amendement van Lokaal Brabant. Het opvallende daarbij is dat in het amendement staat dat PS pas achteraf in positie komt. Straks hoorde ik de gedeputeerde in zijn beantwoording ook al zeggen, PS kan bij het vaststellen van de jaarrekeningen in stelling worden gebracht. Maar bij die jaarrekening is het alleen nog maar gedane zaken. Het is juist van belang dat PS zijn bevoegdheid kan uitoefenen op het moment dat het nog relevant is, dat men nog kan bijsturen, dat men nog kaders kan stellen. Dan vraag ik aan de gedeputeerde, wat is nog de relevantie dat PS haar bevoegdheid bij een jaarrekening kan uitoefenen, terwijl het juist relevant is om die aan de voorkant te kunnen inzetten.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik zou u mee willen geven dat de manier waarop het nu in de verordening staat, eigenlijk in het luchtledige is, zoals de accountant ook heeft aangegeven. Dat is ook waarom het college geen bezwaar heeft bij het amendement van Lokaal Brabant. Dit is voor ons een hele zinvolle verbetering. Het maakt het helder. En door die helderheid zetten we u in positie ten opzichte van het feit als we niks zouden aanpassen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat is een onderdeel van mijn vraag, namelijk over het amendement van Lokaal Brabant. Het zit hem juist in het feit dat er zaken achteraf worden geregeld en zoals de gedeputeerde zojuist aangaf, pas bij de jaarrekening, als we al met voldongen feiten te maken hebben. Hoe ziet de gedeputeerde dit soort aanpassingen ten opzichte van de positie van PS om aan de voorkant juist haar bevoegdheden te kunnen uitoefenen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): U kunt volgens mij de bevoegdheden aan de voorkant uitoefenen. Dit specifieke amendement bijvoorbeeld gaat over een onderschrijding van de lasten en een overschrijding van de baten. Wij pogen als college en als ambtelijke organisatie u een hele evenwichtige begroting voor te leggen met de juiste inschatting van wat we gaan ontvangen en uitgeven in het volgende jaar. Dat doen we echt goed met gedegen en afgewogen werk, daar ben ik van overtuigd. En als dan tijdens het jaar blijkt door de samenwerking met partners in de provincie of de samenwerking met het Rijk of anderszins, dat het soms meevalt en soms tegenvalt, dan zullen we dat gaandeweg moeten ondervinden. Dan kunnen wij dus alleen maar achteraf die rechtmatigheid uitleggen, maar wel aan u presenteren. En dan is het vervolgens aan u, bij de jaarrekening, wat u daarvan vindt. Volgens mij kunnen wij niet van te voren voorspellen wanneer er een onrechtmatigheid gaat plaatsvinden. Ik heb geen glazen bol. Was alles maar zo simpel.

De **voorzitter**: Tot slot, meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat is een klein beetje een open deur. Het gaat er meer om, er vinden allerlei verschuivingen plaats van productgroepen en taakvelden die in eerdere instantie een bevoegdheid zijn van

PS en die schuiven door naar GS. Daar zit voor mij de crux, want als je die dingen gaat verschuiven en daarvan zegt, we gaan pas bij de jaarrekening vaststellen of dat allemaal op de manier is gegaan zoals PS dat beoogd heeft, dan staat PS alleen maar voor voldongen feiten. Is er in die zin dan geen aantasting van het budgetrecht, is mijn vraag aan de gedeputeerde.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Nee.

De **voorzitter**: Meneer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Nog een kort punt. We zijn er bijna. Als ik het goed begrijp, zegt u dat u onze motie materieel wel kunt steunen, maar dat u met een uitwerking daarop komt, via een Statenmededeling en die kunt u vervolgens gaan bespreken, als de agendavergadering dat een goed idee vindt. Als u dat zo bedoelt en ik dat goed begrepen heb, dan zijn wij bereid om die motie in te trekken.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): U vraagt om een evaluatief onderzoek, zo heb ik het begrepen. Ik zou met u in gesprek willen gaan aan de hand van een document, dat wij voorbereiden. En aan de hand van dat document kunnen we het gesprek voeren. Ik zeg toe dat ik in dat document ook de afgelopen jaren mee zal nemen, vanaf het moment van de memo van de griffie in 2018. Dat stuur ik naar de agendavergadering toe, om aan de hand daarvan het gesprek te kunnen voeren over de voor- en de nadelen. Dan hebben we wat meer in handen om het gesprek aan te gaan en hoeven we niet abrupt een evaluatief onderzoek te starten.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Ik hoor wat u zegt. Ik denk dat het goed is om dat gesprek eerst met elkaar te voeren en moeten proberen om elkaar te begrijpen. Misschien moet er nog wat water door de Waal, voordat we zover zijn, maar dat gaan we zien. Wat mij betreft kunnen we de motie op dit punt intrekken.

De **voorzitter**: Dus motie M15 trekt u bij deze in. Dank u wel. Dan sluit ik de beraadslagingen over deze voorstellen en ga door naar het Statenvoorstel 09/24 Controle protocol verslagjaar 2023.

09/24 Controleprotocol verslagjaar 2023

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, heel kort. Ik heb mijn bijdrage daarvoor zojuist al geleverd.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Hetzelfde, voorzitter.

De **voorzitter**: De heer Koevoets? Mevrouw Hamerslag? De heer Brouwers? Dan is er ook geen aanleiding voor de gedeputeerde om te reageren. Dat betekent dat ik ook deze beraadslagingen sluit. En voordat ik de vergadering schors, vraag ik de griffier om even op de stembel te drukken en verzoek ik u om de sprekerspas alvast in de microfoonpost te stoppen. Dan kunnen wij ons klaarmaken voor de stemming, dat duurt maar een paar minuten. Dus bij deze is de vergadering kort geschorst.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, ik verzoek u plaats te nemen. Ik had al van te voren aangegeven dat het kort zou duren. Ik heropen de vergadering. We gaan over naar de stemmingen. We gaan als eerste stemmen over Statenvoorstel 03/24 Verordening financieel beleid, beheer en organisatie Noord-Brabant. Zoals gebruikelijk gaan we eerst stemmen over de amendementen en pas daarna over het voorstel. Er zijn verder geen moties meer, want de motie is ingetrokken. We gaan als eerste stemmen over amendement A10, Financiële verordening enkel essentiële aanpassingen. De stemming is geopend. Ik mis nog één stem. De betrokkene is er niet, dus dan sluit ik nu de stemming. Ik stel vast dat een persoon niet aanwezig is. Dus vandaar dat ik constateer dat eenieder die wel aanwezig is, heeft gestemd. Dan zijn er 19 stemmen voor, 30 stemmen tegen, daarmee is het verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Rutjens, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulst, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: We gaan naar amendement A5, Investerings via Provinciale Staten. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 20, tegen 30 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Rijvers, Rutjens, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulst, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Amendement A9, Budgetrecht vaststellen op het niveau van productgroepen / taakvelden. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 20, tegen 30 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Rijvers, Rutjens, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulst, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: We gaan naar amendement A11, Duidelijkheid over eventuele onrechtmatigheden. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 34, tegen 16 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulst, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Langman, Minkels, Van Nostrum, Rijvers, Rutjens, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg

De **voorzitter**: Dan ga ik naar amendement A12, Wijziging artikel 4.2, lid 1. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 22, tegen 28 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Putman, Rijvers, Rutjens, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Het volgende amendement dat in stemming wordt gebracht is amendement A13, Wijziging artikel 4.3, lid 1. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 21, tegen 29 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Langman, Leeger, Van Nostrum, Putman, Rijvers, Rutjens, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Dan hebben we de amendementen gehad en gaan we over naar het ontwerpbesluit, Statenvoorstel 03/24. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 34, tegen 16 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Langman, Minkels, Van Nostrum, Rijvers, Rutjens, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan ga ik naar Statenvoorstel 08/24, Verordening controle financieel beheer en organisatie Noord-Brabant. Amendement A6 is aan de orde, Controle verordening enkel voor RMV essentiële aanpassingen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 28, tegen 22 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Koopman, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Van Raak, Rijvers, Rutjens, Schipper, Sluiters, Spapens, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Van den Broek, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Jansen, Koevoets, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar amendement A7, Selectie en opdrachtverlening accountant is aangelegenheid PS. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 20, tegen 30 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Rijvers, Rutjens, Schipper, Sluiter, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulst, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: De volgende is amendement A8, Geen opdrachten accountant vanuit organisatie zonder toestemming PS. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 18, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Rijvers, Rutjens, Sluiter, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulst, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Dan kom ik bij het ontwerpbesluit zelf, Statenvoorstel 08/24. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 38, tegen 12 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulst, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiter, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, Minkels, Van Nostrum, Rijvers, Rutjens, Tolsma, Van den Wildenberg

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, met het aannemen van het voor ons essentiële amendement A6, hebben wij voor deze verordening kunnen stemmen.

De **voorzitter**: Zijn er anderen? De PvdA-fractie.

De heer **Deckers** (PvdA): Wij hebben per ongeluk per abuis gestemd bij amendement A6. Excuses aan de heer Van Hattem.

De **voorzitter**: Dan kunt u even aangeven wat u had willen stemmen, maar dat doet niet af aan de stemverhouding.

De heer **Deckers** (PvdA): Wij hadden tegen willen stemmen en wij hebben per ongeluk voor gestemd.

De **voorzitter**: Oké. Dank u wel. Andere stemverklaringen? Nee, dat is niet het geval. Dan gaan we naar Statenvoorstel 05/24, Normenkader rechtmatigheid 2023. Het ontwerpbesluit is aan de orde. De stemming is geopend. De stemming gesloten. Voor 49, tegen 1 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiter, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen heeft gestemd het lid: Minkels.

De **voorzitter**: Dan gaan we naar Statenvoorstel 09/24 Controleprotocol verslagjaar 2023. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 49, tegen 1 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiter, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen heeft gestemd het lid: Minkels.

De **voorzitter**: Is er nog iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring over de laatste twee? Dat is niet het geval. Dan gaan we door naar de Perspectiefnota, Statenvoorstel 16/24.

16/24 Perspectiefnota 2025

De **voorzitter**: Voor dit debat geldt dat er door meerdere leden van een fractie geïnterrupteerd mag worden. Er geldt daarbij een maximum van zes keer per fractie. En u krijgt ruimte voor één vervolgvraag. Ik geef zo meteen als eerste het woord aan de heer Havermans, dit is zijn maidenspeech. U weet wat dat betekent. En ik heb in gedachten dat we ongeveer rond een uur of half een gaan schorsen voor de lunch. Dan weet u dat alvast. De heer Havermans heeft het woord.

De heer **Havermans** (BBB): Dank, voorzitter. Geachte Statenleden, beste mensen op de publieke tribune en beste Brabanders. Vroeger was ik dat bijzondere jongetje dat net iets te druk was, net iets te afzijdig en net iets te raar. Het jochie dat altijd als laatste werd gekozen. Een aantal jaren later doe ik de inbreng van de BBB op de Perspectiefnota van 2025. Nu ik na al die jaren kijk waar ik sta, zou niemand dat ooit gedacht hebben. Zo zien we maar weer dat je sterker kan zijn dan iedereen van je verwacht. Spring in het diepe en daag jezelf uit. Want dan kom je er pas achter wat je werkelijk kan. Dit raakt ook de politiek. Als je doet wat je deed, krijg je wat je kreeg. Daar moeten we vanaf en daarom sta ik hier vandaag. BBB doet het anders,

wen er maar aan. Ook moeten we van de gebaande paden af en kijken naar de oplossingen die misschien minder voor de hand liggend zijn, maar die ons wel tot grotere hoogte kunnen brengen. Dat kan betekenen dat er soms wat meer oomph in moet. Kan het niet linksom, dan moeten we rechtsom, of vice versa. Maar uiteindelijk eindig je vaak in het midden. Anno de dag van vandaag zal de overheid zich flexibel moeten opstellen en meer oog moeten hebben voor maatwerk. Echter merk ik dat de overheid dat allerm minst doet. Er wordt snel gekozen voor generiek beleid, iedereen moet maar in dat hokje passen en anders heb je pech. Op deze manier verliezen we het draagvlak en worden mensen vermorzeld door beleid. We moeten beter communiceren wat we doen, ophalen in wat er kan en uitdragen wat we willen. Het blijven uitstrooien van beleid zonder enige participatie of communicatie wordt niet meer gepruimd. Als je beleid niet meer kunt uitleggen, stop er dan mee en begin opnieuw. Samen maken we Brabant is vertaald in een nota. Omdat BBB graag meedenkt en dus ook met de coalitie, houd ik vandaag mijn maidenspeech. Dit scheelt misschien weer in tijd. De wens is namelijk om het vandaag kort te houden en het debat niet teveel ruimte te geven. Om die reden maken wij vandaag een uitzondering op onze eigen regel. We bespreken vandaag de Perspectiefnota. Wij als BBB missen helaas wel het perspectief in de nota. Perspectief is kijken in de toekomst, iets wat de jeugd niet vreemd is. Het gezegde luidt immers, wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. Maar voorzitter, heeft de jeugd hier in Brabant wel een toekomst? Overheden smijten met geld over klimaat, natuur en stikstof, noem de headliners maar op. Het zijn thema's die in onze ogen niet altijd tastbaar zijn en voor veel mensen een ver-van-hun-bed-show. De heilige graal lijkt te zijn gevonden in de natuur en er wordt gedacht dat als we er maar genoeg geld tegenaan gooien, de natuur terugvalt in de staat van twintig jaar geleden. Mij terugbrengen naar de staat van een vierjarige jongen is dus ook nog mogelijk. Zoals ik al eerder aangaf is het van belang dat de overheid blijft uitleggen wat zij doet. Maar ook ophaalt hoe iets landt, of moet landen. Nu kunnen wij het toch niet laten om nogmaals te benoemen dat wij het proces omtrent het BPLG en de behandeling ervan in dit huis ten zeerste betreuen. Om die reden komen wij met een motie, Bredere participatie zorgt voor een groter draagvlak bij het BPLG. Er gebeurt veel rondom en in de natuur, denk aan mensen die recreëren, wandelen en rust zoeken, wild dat zich vermeerderd en daarna het veld intrekt met veel schade tot gevolg. Maar ook de criminaliteit en de drugsdumpingen die er helaas plaatsvinden. Daarom dienen wij de volgende moties in, De Brabantse longen horen voor iedereen toegankelijk te zijn, de motie Geen legeskosten meer heffen bij melding wildschade en de motie Onderzoek of aantal groene boa's toereikend zijn. Wat gaan we doen aan de problemen en uitdagingen van vandaag, waar de Brabantse burger nu tegenaan loopt? De woningen die niet gebouwd kunnen worden, scholen die geen stroom krijgen en ouderen en jongeren die geen zorg krijgen. Wij als BBB blijven er dan ook voor pleiten om te kijken naar de mogelijkheden van woningbouw op vrijkomende agrarische bebouwing. Hiertoe komen we dan ook met de motie Bouwen op agrarische locaties. Dit biedt wel perspectief voor jongeren, ouderen en iedereen ertussenin, die een woonruimte zoekt, maar ook perspectief voor de agrariër die deze plannen eventueel heeft. Er wordt ook gesproken in deze nota over het simuleren van kennis- en talentontwikkeling. Dat is altijd een goede zaak. En wij dienen daarom de motie in Meer duale opleidingen voor een innovatief Brabant. Ook staat er druk op de kleine kernen, vooral op faciliteiten die wegvallen en het openbaar vervoer dat verdwijnt. Daarom dienen wij de volgende moties in, Resultaten uit het verleden kunnen ook geen garantie vormen voor de toekomst, Multifunctionele accommodaties en OV in eigen beheer, die tevens mede ingediend wordt door 50PLUS en Partij voor de Dieren. Brabant staat een stevige bevolkingsgroei te wachten, wat om een lange termijn visie vraagt. Hierop dienen wij de volgende motie in, Investeer in de toekomst. Verder verkeert Brabant helaas ook nog steeds in een netcongestie. De netbeheerders hebben de komende jaren nog een flinke klus om de kabels in Brabant toekomstbestendig te maken. Hierop dienen wij de motie in, Slimmer en integraal uitvoering geven aan vergunningverlening op netwerkbedrijven. Isoleren van gebouwen, aanleggen van warmtenetten en clusteren van biogas kan misschien helpen naar een snelle oplossing. Daarom dienen wij de volgende moties in: Energierechtvaardig en slimmer aanleggen van warmtenetten en clusteren groengasproductie door middel van biogasleidingen. Voorzitter, laat over één ding geen verwarring zijn en dat is dat wij als BBB zeker niet ontkennen dat er op klimaat en natuur niets moet

gebeuren. Echter, we moeten wel het gezonde verstand blijven gebruiken en met de poten in de klei blijven staan. Daarom hebben wij nog wat vragen aan dit college. Zo wordt er over de stallendeadline gezegd dat het nog moet, omdat het juridisch niet anders kan. Kan dit college ons de garantie geven dat de 7,9 kiloton ammoniak, die de stallendeadline zou reduceren, niet al in nieuwe vergunningen is uitgegeven? Het college geeft ook aan agrariërs die te goeder trouw gehandeld hebben, te ontzien, tot waar het hun bevoegdheid is. Wat is nu concreet deze bevoegdheid? Wij dienen dan ook de motie Onderzoeken, vrijwaringstermijn, financiële consequenties en Brabant op slot in. Ook de problematiek rondom PAS-melders blijft onopgelost. Wij komen hiervoor met de motie, Leges aanpassing PAS-melders, in de hoop dat wij hier allemaal bereid zijn om deze mensen enigszins tegemoet te komen na al die tijd dat zij geen perspectief hebben. Dit college spreekt ook uit dat het naar kringlooplandbouw wil, mede door boeren te helpen over te schakelen naar biologische natuur en natuurinclusieve landbouw. Het blijft ons echter verbazen dat er geen duidelijk verdienmodel is, dat perspectief biedt. Om die reden komen wij met de motie Verdienmodel voor bedrijven die een natuurinclusieve en biologische bedrijfsvoering nastreven. Ook mist er perspectief op het punt van mestvergiftiging en verwerking. Deze projecten kunnen wel als je bijvoorbeeld boeren de keus geeft om met twee of drie boeren samen te werken en niet alles naar een groot industrieterrein te doen, of alles van de eigen boer op eigen erf. Ben hier ook flexibel en geef hier maatwerk. Dat wordt gevraagd. De sector wil wel, de initiatieven zijn er. Kom niet met de regels, het mag niet van het Rijk of het mag niet van Brussel. Ga dan ook daar in gesprek, als Brabant zo graag kiest voor kringlooplandbouw, want dat kun je daarmee bereiken. Voorzitter, dan moet er mij nog iets van het hart. Het ligt diep in mijn hart. Ik heb vandaag ook een boerenzakdoekstropdas om, omdat het mij raakt. Ik zie met lede ogen aan dat de jonge boeren hier in Brabant met bosjes het bijltje erbij neergooien. Het Nederlands agrarisch jongerencontact schreef er gisteren ook over. Ik kan u hier vertellen dat ik ook moeite heb om te vertellen waar ik vandaan kom, of wat voor werk ik doe, om weg te gaan van de discussie die niet meer gevoerd kan worden. En omdat ik bang ben voor de reacties en de opmerkingen die het met zich meebrengt. Ik durf zelfs te zeggen dat hier in deze Statenzaal maar weinig mensen echt door hebben wat er gebeurt op het boerenerf en aan de keukentafels waar ik gelukkig nog wel een aantal keren per week mag zitten. Aan de andere kant ben ik nog steeds hartstikke trots op al die jonge boeren die wel door willen. Ik ben ook trots op mezelf dat ik daar nog iedere dag graag werk. En ik werk graag voor de beste energieproducenten van Brabant en ik heb ook het idee dat ik dadelijk een ambacht aan het vervullen ben. Dan zult u denken, een ambacht? Ja, u hoort het goed. Als wij op dit tempo doorgaan, is boer zijn over twintig jaar een ambacht. Twee voordelen, het trekt nog steeds veel toeristen en we staan dan ook op de UNESCO-werelderfgoedlijst. Voorzitter, mijn laatste boodschap en dan rond ik af. Ik wil u allen hier, de mensen thuis en iedereen die dit ooit nog terugkijkt, het volgende meegeven. Woorden doen ertoe, niet alleen hier, niet alleen vandaag, maar ook morgen en verder in de toekomst. Zie om naar elkaar. Ook al is het nog zo moeilijk. Dank u wel, voorzitter.

Applaus

Motie M16-2024: Bredere participatie zorgt voor een groter draagvlak bij het BPLG

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateernde dat:

- De implementatie van het BPLG nog steeds in de ontwerpfase zit.
- Bespreking van het BPLG in een themabijeenkomst door tijdsdruk niet optimaal is.
- Participatie door alle belanghebbenden in het algemeen, en de grondeigenaren in het bijzonder, minimaal is.

Overwegende dat:

- Bespreking van het BPLG tijdens een uitgebreide discussie zoals op een Staten-dag een breder draagvlak zal creëren.
- Participatie door alle belanghebbenden in een vroeg stadium een breder draagvlak creëert.

Verzoekt het college:

- Om het BPLG in een breder verband en zonder de tijdsdruk op een themabijeenkomst te bespreken.
- Alle belanghebbenden in het algemeen, en de grondeigenaren in het bijzonder in een eerder stadium te betrekken dan momenteel het geval is.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB, Johan van Dommelen

Motie M17-2024: De Brabantse longen horen voor iedereen toegankelijk te zijn

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Natuurverenigingen geld vragen voor activiteiten in natuurgebieden.
- Europese subsidie is verleend om drukte te spreiden in de natuurgebieden.
- Het verblijven in natuurgebieden een positief effect op de gezondheid kan hebben.
- Natuur goed is voor je gezondheid.
- Het nodigt uit om te bewegen.
- Je voelt je meer ontspannen doordat je andere hormonen aanmaakt en je slaapt beter.
- Je er vrolijker van wordt en je kunt je beter concentreren.

Overwegende dat:

- In het bestuursakkoord is opgenomen dat er gestreefd wordt naar drie gezonde levensjaren voor iedere Brabander erbij in 2030.
- Provinciale Staten brede welvaart hoog in het vaandel heeft staan.
- Bewegen in elke vorm in de natuur als gezond wordt ervaren.
- Men via belastingen al meebetaald aan subsidies aan natuurverenigingen.
- Men moet vrij toegang hebben tot de daarvoor bestemde paden.
- Natuurverenigingen vercommercialiseren.
- Dat natuurverenigingen behoorlijk gesubsidieerd worden.
- Er rekening gehouden moet worden met het broedseizoen.

Verzoekt het college:

- Om met de natuurverenigingen af te stemmen dat Brabantse natuurgebieden zoveel mogelijk kosteloos openbaar toegankelijk moeten zijn en blijven voor burgers.
- Daarbij wel in het broedseizoen extra rekening gehouden moet worden met de aanwezige fauna zodat er een periode van rust is voor jongelingen.
- Het SSIB actief te betrekken om overlast in natuurgebieden aan te pakken.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB, Sinne Tolsma

Motie M18-2024: Geen legeskosten meer te heffen, bij melding wildschade

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Door de aanwezigheid van steeds meer wild in onze natuur neemt de kans op wildschade aan gewassen, op weilanden en schade aan dieren steeds meer toe.
- In 2022 er voor een bedrag van 44.000.000 euro aan schade door wild is gemeld in heel Nederland
- In 2022 er voor een fractie van dat bedrag 400.000,00 euro aan schade door wild is gemeld vanuit Noord-Brabant
- Het aantal bevers, dassen en ganzen sterk toeneemt in Noord-Brabant, dat de wolf gelukkig nog niet opduikt in Noord-Brabant, maar dat dat een kwestie van tijd is.
- Het melden van schade door wild aan BIJ12 een indicator is voor de aanwezigheid van wild in Noord-Brabant
- Het melden van schade een complexe aangelegenheid is en dat de kosten vrij hoog zijn.

Overwegende dat:

- Het monitoren van het aanwezige wild van toegevoegde waarde is om gedegen besluiten te nemen over het beheer hier van.
- Door de toename van natuur en aldus ook de toename van wild in deze natuur schade kan toenemen aan gewassen op het veld
- De populatie ganzen in Nederland en aldus ook in Noord-Brabant sterk toeneemt.
- Door de stijgende populatie ganzen de vraatschade aan grasland sterk toeneemt
- De kosten van het aanmelden bestaande uit een eigen risico zijnde 5 procent van het schadebedrag met een minimum van 250 euro en leges van 300 euro een drempel zijn om schade te melden
- Schademelding aan BIJ12 een indicator is van het aanwezige wild

Verzoekt het college:

- Geen leges meer te heffen bij het melden van wildschade
- Een halfjaarlijkse evaluatie mede te delen aan de Provinciale Staten van het aantal gemelde wildschades

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB, Johan van Dommelen

Motie M20-2024: Onderzoek of aantal groene BOA's toereikend zijn

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Er nog steeds een overdaad aan drugsdumpingen plaatsvinden.
- Drugsdumpingen het milieu niet ten goede komt.
- Er op dit moment van SSIB 15 groene BOA's heel Brabant bestrijken.
- Ondernijmende criminaliteit aangepakt moet worden.

Overwegende dat:

- 15 groene BOA's vermoedelijk onvoldoende is om 24/7 ingezet te worden in het hele buitengebied van de provincie.
- Preventieve toezicht adequater is dan achteraf de vervuiling op te ruimen.
- Er gesprekken plaats gaan vinden met partners over wat adequate inzet is.

Verzoekt het college:

- Te onderzoeken hoeveel groene BOA's toereikend zijn, zodat er structureel 24/7 voldoende inzet is om 24/7 in het gehele buitengebied frequent adequate toezicht toe te passen.
- Het onderzoek voor 1 oktober 2024, dan wel zo spoedig mogelijk met Provinciale Staten te delen.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB, Sinne Tolsma

Motie M21-2024: Bouwen op agrarische locaties

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Motie Pierik, Keijzer d.d. 8 februari 2024 is aangenomen in de Tweede Kamer.
- In onze provincie nog legio boeren zijn die denken aan het stoppen met hun bedrijf.
- De agrarisch bedrijven die overwegen te stoppen, op zoek zijn naar perspectief in de vorm van inkomsten en het mee willen doen aan de samenleving.
- Veel Brabantse bewoners op zoek zijn naar betaalbare huisvesting.
- Er zowel jongeren als ouderen al jaren op wachtlijsten staan, bij onder meer woningbouwcoöperaties, maar ook in de vrijesector voor een passende woning.
- Er bij stoppende agrarische bedrijven voldoende ruimte aanwezig is om wonen mogelijk te gaan maken.
- Bij de stoppende agrarische bedrijven, schuren en stallen aanwezig zijn die omgebouwd kunnen worden tot eenvoudige woningen.
- Er ook dringend behoefte is aan fatsoenlijke huisvesting voor arbeidsmigranten conform de aanbevelingen van de commissie Roemer.

Overwegende dat:

- Schuren en stallen ombouwen tot wooneenheden betaalbaar is voor een groeiende groep woningzoekenden.
- Op een bouwvlak van een stoppend agrarisch bedrijf gemakkelijk woonvoorzieningen gerealiseerd kunnen worden.
- Zorgen voor de medemens, ook meetelt bij stoppende agrarische bedrijven.
- We een stoppend agrarisch bedrijf op deze manier perspectief kunnen bieden, in de vorm van een inkomen.
- Het uitwerken van dit plan een flinke stap in de goede richting is, om woonproblemen op te gaan lossen.
- Het uitwerken van deze plannen voor een groot deel bij gemeentes ligt.

Verzoekt het college:

- Om actief in contact te treden met gemeenten, om hen te wijzen op de mogelijkheid, bouwen op agrarische locaties, zoals beschreven in de motie Pierik, Keijzer.
- Met de aan stoppen denkende agrarische bedrijven in gesprek te gaan, om ook hen te wijzen op deze mogelijkheden.
- Over een half jaar een informatieve bijeenkomst te plannen over de vorderingen.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB, Johan van Dommelen

Motie M22-2024: Meer duale opleidingen voor een innovatief Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Het nog steeds moeilijk is voor studenten om een stageplaats te vinden;
- Door werken en leren te combineren, kennis direct in praktijk gebracht kan worden;
- Door een duale opleiding een soepele doorstroming plaatsvindt op de arbeidsmarkt.

Overwegende dat:

- In de Perspectiefnota 2025 is opgenomen dat er concreet wordt ingezet op het creëren en versterken van netwerken en ecosystemen, het aanjagen van innovatie en het stimuleren van kennis- en talentontwikkeling ten behoeve van het versnellen van de transitie naar een circulaire economie op o.a. het thema Maakindustrie.

Verzoekt het college:

- Met een plan van aanpak te komen dat verwezenlijkt dat er meer duale opleidingen komen in samenwerking met bedrijven.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB, Corine van den Wildenberg

Motie M23-2024: Resultaten uit het verleden kunnen ook een garantie vormen voor de toekomst

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- De leefbaarheid in kleine kernen steeds meer onder druk komt te staan onder andere door het verdwijnen van voorzieningen.
- Niet alle kleine kernen een wijk- of dorpsraad hebben.
- Het Integraal DorpsOntwikkelPlan (IDOP) effectief is geweest in het bevorderen van de leefbaarheid in de kleine kernen.

Overwegende dat:

- In de Perspectiefnota 2025 is opgenomen dat de Brede Welvaart wordt versterkt voor alle Brabanders.
- In de Perspectiefnota 2025 wordt aangegeven dat onze inwoners zelf de regie hebben over hun leven en kunnen (blijven) meedoen.

Verzoekt het college:

- Het succes van het IDOP te herhalen en te komen met een hernieuwde IDOP regeling;
- Voor 1 oktober 2024, dan wel zo spoedig mogelijk te komen met een voorstel voor een hernieuwde IDOP regeling.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB, Corine van den Wildenberg

Motie M24-2024: Multifunctionele accommodaties

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Goede bereikbare en kwalitatief hoogwaardige voorzieningen een grote invloed hebben op de (ervaren) leefbaarheid in onze provincie.
- Een multifunctionele accommodatie bijdraagt aan de leefbaarheid.
- Niet alle gemeentes beschikken over een multifunctionele accommodatie.

Overwegende dat:

- Voorzieningen in onze provincie steeds meer onder druk komen te staan. Het aanbod en de kwaliteit dreigt achteruit te gaan.
- Door meerdere functies onder te brengen in één gebouw wordt er efficiënt gebruik gemaakt van ruimte en schaarse middelen.
- In de Perspectiefnota 2025 is aangegeven dat we steeds meer moeten doen, met minder ruimte.

Verzoekt het college:

- In te zetten op het realiseren van Multifunctionele accommodaties.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB, Corine van den Wildenberg

Motie M25-2024: Openbaar Vervoer in eigen beheer

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Door problemen in het OV kunnen reizigers niet of niet op geplande tijden reizen met OV.
- Commerciële aanbesteders rendement en winst beogen.
- Door personeelstekorten buslijnen worden geschrapt.
- Kwetsbare groepen uit veiligheidsoverweging minder reizen met openbaar vervoer vanwege de onbetrouwbare dienstregeling.
- Oudere mensen die langer thuis moeten blijven wonen en afhankelijk zijn van OV buiten de samenleving komen te staan.
- Jongeren die aangewezen zijn op reizen met OV voor studie niet of niet tijdig op hun school kunnen komen.
- Hiermee komt Brede Welvaart onder druk te staan.
- Groei van het aantal Brabantse inwoners en het aantal arbeidsplaatsen brengt nog meer druk op OV
- Majeure infrastructurele projecten nog geen vooruitzicht kennen op aanvang
- In de Perspectiefnota staat: we komen budgettekort voor de projecten die nog op de planning staan. Dit betekent extra druk op OV.

Overwegende dat:

- Wij geen verbetering zien in het oplossen van de problemen in het OV.
- Gelijke kansen moeten bestaan voor iedereen om van A naar B te kunnen verplaatsen met OV.
- Brede welvaart onder druk komt te staan omdat aantal groepen niet meer mee kunnen doen in de samenleving.
- De behoefte aan multimodale bereikbaarheidspakketten niet ingevuld kan worden.
- Beschikbaarheid van goed en betrouwbaar OV een elementair noodzakelijk recht is voor iedere burger

om mee te kunnen doen in de samenleving.

Verzoekt het college:

- Te onderzoeken naar mogelijkheden en haalbaarheid om OV onder beheer van de provincie te brengen. En dit terug te koppelen voor 1 oktober 2024.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB, mevrouw Damen
50PLUS, de heer Brouwers
Partij voor de Dieren, mevrouw Putman

Motie M26-2024: Investeer in de toekomst

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Op 22 maart er een werksessie is geweest m.b.t. beleidskader wonen en werken
- Dat er een stevige bevolkingstoename zal zijn
- Dat dit ook verkeerstechnische vraagstukken met zich meebrengt
- Dat meer asfalt niet de oplossing is

Overwegende dat:

- Ruimtelijke vraagstukken diep rond en breed aangepakt moeten worden
- Oplossingen voor de korte, middellange termijn nog veelal tweedimensionaal bekeken worden.
- Dat ruimtelijke oplossingen wellicht om een langere, termijn visie vragen
- Dat daarmee forse investeringen zijn gemoeid
- De 'zweefcapsule' een derde dimensie kan toevoegen

Verzoekt het college:

- Een langere termijn visie op te stellen en daarin de mogelijkheid van een 'zweefcapsule' als vervoermiddel mee te nemen
- Een financieel groeipad in de begroting op te nemen om investeringen te kunnen doen.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB, John Frenken

Motie M27-2024: Slimmer en integraal uitvoering geven aan vergunningverlening op netwerkbedrijven

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Netwerkbeheerder Enexis een hele opgave heeft waarbij verdeelstations in de wijken aangepast en bijgeplaatst moeten worden.
- Enexis als eigenaar van deze verdeelstations geschikte locaties in de wijk moet zoeken waarbij afwijken van de optimale plek en ruimte op de locatie beperkt kan zijn. En ook tot grond werving overgegaan moet worden.
- Dat Enexis als eigenaar van de verdeelstations de procedures volgens de omgevingswet met participatie

dient te volgen.

Overwegende dat:

- Dat het wenselijk is dat Enexis deze procedures snel, goed en efficiënt kan uitvoeren. En burgers een beter overzicht en een meer compacte participatie rol invulling krijgen die beter beleefd wordt. Hierbij kan gedacht worden aan:
 - Clusteren vergunning aanvragen en grondwerving van de te ondernemen netwerkactiviteiten in een groter gebied.
 - Zoektocht naar locaties en Grondwerving in een gezamenlijk proces laten lopen. Beter voorlichting aan bewoners zodat nut en noodzaak en ruimtelijke gevolgen van netwerk verzwaring duidelijk wordt.
 - Dat bewoners proactief bezig zijn met de verduurzaming van hun woning.

Verzoekt het college:

- Op te halen bij de netwerkbeheerders, gemeenten en andere ruimtelijk betrokken partijen waar de herhalende knelpunten liggen. Deze te gaan analyseren en te adresseren aan de instanties die bevoegd zijn (of adviserend) om structurele aanpassingen te doen (ook richting hogere overheden.)
- Om met Enexis en gemeenten in overleg te gaan met welke werkwijze van het proces de betrokkenheid van de burger en uitvoering van de netwerkverzwaring in de wijken sneller, beter en efficiënter gemaakt kan worden.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB, Aloïjs Rijvers

Motie M28-2024: Energierichtvaardig en slimmer aanleggen van warmtenetten

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Het onderzoek van PWC 'Energierkening van de toekomst' een informatief beeld geeft van de stijging van energielasting, leveringskosten en netwerkkosten tot 2040.
- Het rapport "beleidseffecten en tariefontwikkelingen van "Berenschot" laat zien dat: De energierekening van 2023 wordt vergeleken met een energierekening in 2035 Blz. 14 figuur 2, Betaalbaarheid energierekening 2035 (berenschot.nl)
- Discussiepaper Historisch hoog is of wellicht het nieuwe normaal. De energierekening in 2035: vooruitblik en (d)enkrichtingen" van Berenschot d.d. 21-11-2023.
- Warmtenetten meestal minder elektriciteit per afgeleverde warmte-eenheid nodig hebben dan individuele warmte pompen, maar veel meer dan verwarmingssysteem op (groen)gas.
- Netwerkgestie een cruciaal op te lossen probleem is in de energie transitie.
- Isolatie van eigen woningen met verenigingen van eigenaren een lastige uitdaging kan zijn.
- Er in innovaties programma's expertise is met simulaties op gebied van energie en warmte.
- Er beleidsrichtingen en rapporten zijn m.b.t. warmtenetten die tegenstrijdig zijn.

Overwegende dat:

- Het belangrijk is dat nu er langlopende netcongestie problemen zijn dat voortvarend de juiste warmte netten aangelegd worden. (Met de laagste elektriciteit verbruik per geleverde warmte-eenheid en efficiënte inzet ten behoeve van verminderen netwerkgestie).
- Het onwenselijk is dat de financiële lasten van warmte voor burgers en bedrijven op warmtenetten veel hoger wordt dan ander individuele warmte systeem.

- De aanleg van (zeer lage temperatuur) warmtenetten het essentieel is dat aangesloten (grote) gebouwen een energiezuinig label hebben.

Verzoekt het college:

- Te onderzoeken, hoe de inzet van het nationale isolatie programma Brabant, zwaar ingezet kan worden voor bestaande gebouwen die ook op warmtenetten komen. En dit zo spoedig mogelijk terug te koppelen aan Provinciale Staten.
- (Indicatief) te onderzoeken wat het totale kostenplaatje per geleverde GJ-warmte is en de onrendabele toppen zijn van diverse soorten warmtenetwerken in combinatie met diverse warmtebronnen. En dit zo spoedig mogelijk terug te koppelen aan Provinciale Staten.
- In het voornoemde onderzoek mee te nemen wat het elektrische energie verbruik is per geleverde GJ-warmte.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB, Aloïjs Rijvers

Motie M29-2024: Klusteren groen-gasproductie door middel van biogas-leidingen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Het bestuursakkoord laat groengas productie op agrarische bedrijven niet toe, in het geval dat de mest voor vergisting verzameld wordt van meerdere bedrijven.
- Dat de regering aanstuurt op twintig procent bijmenging van groengras (twee miljard m3 in 2030 in Nederland) aan aardgas.
- Dat in Brabant er veel potentie is van biogas o.a. bij (rund)veehouderijen.
- De verwerking van biogas naar groengas, voor rendabiliteit om grotere opwaarderingsinstallaties vraagt.
- Meerdere instanties en stakeholders betrokken zijn bij de aanleg biogasleidingen.

Overwegende dat:

- Het bestuursakkoord toestaat dat geproduceerd (groen)gas vanuit mest, geclusterd wordt op een (veehouderij)locatie.
- Biogas in een geclusterde omgeving getransporteerd kan worden door diverse manieren o.a. wegtransport en leidingen.
- Toekomst gericht het beste is dat biogas overwegend voor productie van groengas aangewend wordt.
- Biogasleidingen ook een lokale of regionale transportfunctie kunnen hebben, in het geval dat vergisters (mest, slib, organisch materiaal etc.) en afnemende bedrijven (industrie, tuinbouw etc.) in elkaars nabijheid gevestigd zijn.
- Dat de provincie een coördinerende en stimulerende rol heeft bij de realisatie van energiehubs.
- Biogas of groengas een energie hub meer decentraal en onafhankelijker van netcongestie maakt.

Verzoekt het college:

- Een onderzoek in te stellen of biogasleidingen aanleg baar zijn tussen bedrijven.
- Tevens te onderzoeken welke belemmeringen hierop zijn.
- De potentie van bio- en groengas met voorrang in beeld te brengen in de omgeving van industrieterreinen waar de ontwikkeling van energiehubs overwogen wordt.
- En dit terug te koppelen voor 1 oktober 2024, dan wel zo spoedig mogelijk aan Provinciale Staten.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB, Aloïjs Rijvers

Motie M30-2024: Onderzoeken, vrijwaringstermijn, financiële consequenties en Brabant op Slot

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Deze coalitie de volgende bullet heeft opgenomen in hun bestuursakkoord: 'Voor ondernemers die al maatregelen getroffen hebben voor 1 oktober 2023 in het kader van de stallendeadline in de (interim) Omgevingsverordening handhaven wij de vrijwaringstermijn van 20 jaar bij rundvee en 15 jaar bij overige diersoorten, voor zover het onze bevoegdheden betreft'.
- Brabant op slot zit.
- Vergunningen voor stikstof reducerende maatregelen ook onbehandeld op het bureau van de Omgevingsdienst belanden
- Er in het bestuursakkoord de volgende zinnen staan: 'Niets doen, mag niet beloofd worden. De verplichte aanpassing moet dan wel vergunbaar (juridisch mogelijk) zijn'.

Overwegende dat:

- De bullet in het bestuursakkoord omtrent de 'vrijwaringstermijn' en 'voor zover het onze bevoegdheid betreft' wazig en niet concreet is en zo onvoldoende zekerheid biedt voor agrariërs dat zij ook echt gevrijwaard zijn voor 20 tot 15 jaar.
- Er claims komen vanuit de sector aan de provincie voor opgelopen schade.
- Brabant op slot de economie van Brabant iedere dag keihard schaadt en hierdoor dus ook de Brede Welvaart onder druk staat.
- Door het niet in behandeling nemen van vergunningen voor stikstof reducerende maatregelen Brabant geen zicht krijgt op een uitweg.

Verzoekt het college:

- Onderzoek te doen naar wat er nodig is om de veehouders 100% garantie te geven dat zij gevrijwaard zijn voor de aangegeven termijn en dit voor 1 oktober 2024 aan Provinciale Staten terug te rapporteren.
- Onderzoek te doen naar de financiële consequenties die deze claims, rechtszaken enz. de provincie gaat kosten. Dit terug te rapporteren aan Provinciale Staten en de financiële risico's middels een goed gevulde stelpost op te nemen in de begroting van 2025.
- Onderzoek te doen naar wat 'Brabant op slot' de Brabantse economie dagelijks kost. Dit terug te rapporteren aan Provinciale Staten voor 1 Oktober 2024.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB, Marco Havermans

Motie M31-2024: Leges aanpassing PAS-melders

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- De Brabantse PAS-melders al bijna 5 jaar in grote onzekerheid verkeren over de vergunde staat van hun bedrijf.
- Provincie Brabant 1600 euro in rekening brengt voor de legalisering PAS- melding. (legesverordening 2.6.1 lid 3)

Overwegende dat:

- PAS melders buiten hun eigen schuld in deze positie zijn beland, maar wel legeskosten moeten maken van 1600 euro.

Verzoekt het college:

- De legeskosten voor legalisering PAS-melding te verlagen van 1600 naar 0 euro.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB, Marcel Berkvens

Motie M32-2024: Verdienmodel voor bedrijven die een natuurinclusieve en biologische bedrijfsvoering nastreven.

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Het huidige beleid sterk gericht is op de transitie van de landbouw en wil deze dan ook versneld omvormen naar extensieve melkveehouderij, natuur inclusieve land- en tuinbouw, biologische land- en tuinbouw.
- Er momenteel nog maar een fractie van de beoogde aantal agrariërs voldoet aan de normen van de eerdergenoemde vormen van land- en tuinbouw.
- Zonder financiële steun van de Provincie een flink aantal agrariërs de overstap naar extensieve melkveehouderij, natuur inclusieve en biologische land- en tuinbouw niet kunnen maken.

Overwegende dat:

- De marktsituatie momenteel zo is, dat de prijsvorming die nodig is voor de producten geproduceerd door de natuur inclusieve en biologische land- en of tuinbouw zodanig is dat er geen verdienenmodel is.
- Er een behoorlijk grote groep consumenten is die niet in staat zijn om een meerprijs te betalen voor biologisch of natuur inclusief geproduceerde producten.
- De Provincie nog in lengte van jaren financiële ondersteuning zal moeten bieden aan de bedrijven die omschakelen, daar er maar voor een beperkte groep agrariërs een verdienenmodel is.

Verzoekt het college:

- Een gedegen marktonderzoek te doen naar het verdienenmodel van bedrijven die willen omschakelen naar natuurinclusieve en biologische land- en tuinbouw, nu en in de toekomst
- 2x per jaar een update te geven in de vorderingen met betrekking tot de bedrijven die werkelijk zijn omgeschakeld en daarbij ook de toegekende subsidies in beeld te brengen.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB, Johan van Dommelen

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, ik kan begrijpen dat er nog vragen zijn. Dat is niet gebruikelijk bij een maidenspeech, maar ik ben bereid om die te beantwoorden. En anders hebben we nog een tweede termijn.

De **voorzitter**: Is er iemand die achteraf wil interrumperen? Dat is niet het geval. Nogmaals dank en complimenten voor uw bijdrage. Het is niet niks, een maidenspeech bij de Perspectiefnota, dus hartelijk dank. Dan ga ik naar de heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank, voorzitter. We leven in een politiek onzekere tijd, er komt hopelijk ooit een keer een nieuw kabinet en ook de voor Brabant belangrijke Europese verkiezingen komen eraan. Maar dat wil niet zeggen dat we in Brabant stil moeten gaan staan en moeten afwachten. Nee, integendeel. Brabant moet vooruit en dat is makkelijk gezegd, maar dat betekent tegelijkertijd ook heel veel. En de keuzes die we nu maken, nemen we ook in de wetenschap dat Europa steeds onveiliger wordt. We zien ook dat verhoudingen en relaties tussen inwoners en ook landen verharden. In die context focussen we ons op het doel namelijk een Brabant dat open, vooruitstrevend en innovatief is. En dat brengt mij ook bij de actualiteit van de afgelopen weken, operatie Beethoven. Het resultaat is een ongekend grote investering in de regio Zuidoost-Brabant. Het behoud van de werkgelegenheid van de toekomst, zoals bij bedrijven als ASML, is voor de VVD van groot belang. Het is namelijk een van de randvoorwaarden voor gelukkige en welvarende Brabanders nu en in de toekomst. Daarnaast is het behoud van deze sector ook strategisch van enorm belang voor Nederland. Vanaf deze plek een enorm compliment aan het college voor de lobby en de samenwerking die is gezocht met de regio en het Rijk om dit te realiseren. Aan ons is het nu, alsook aan de metropool regio Eindhoven, om ervoor te zorgen dat die gelden ook echt uitgegeven gaan worden. Uitvoeren, uitvoeren, uitvoeren, waarbij het ook belangrijk is dat die gelden niet alleen in de stad landen, maar ook in de dorpen. Het moet zorgen voor een impuls in de economie, woningbouw en bereikbaarheid van de hele regio. Want waar het gaat om het verkeer in en rondom onze dorpen, hebben we best nog wel een opgave. Bijvoorbeeld als het gaat om vracht- en landbouwverkeer door de dorpskernen. Er leven rondom dit thema veel zorgen in verschillende dorpen, of het nu is in Chaam, Sint-Hubert, Hilvarenbeek, Wagenberg of Oudenbosch. Het is goed om te zien dat de provincie door middel van pilots kijkt naar het verminderen van vrachtverkeer en landbouwverkeer door onze Brabantse dorpen. Want in een steeds drukker Brabant, vraagt dit niet om pleisters plakken, maar juist om een structurele oplossing. De VVD dient daarom samen met een aantal andere partijen een motie in om te kijken of we tot een eenduidig beleid kunnen komen, hoe we omgaan met vracht- en landbouwverkeer op provinciale wegen en in en rondom onze dorpen. Zo versterken we onze rol, successen uit de pilots kunnen gedeeld worden over heel Brabant en zorgen we tegelijkertijd voor veilige en leefbare dorpen. En qua bereikbaarheid rekent de VVD erop dat naast de ambities uit operatie Beethoven met de verdeling van de beschikbare middelen de doelstellingen en ambities gehaald kunnen worden. Het is namelijk van groot belang, dat de drie provinciale wegen die genoemd worden in het bestuursakkoord, de N65, de N629 en de N279, ook echt aangepakt gaan worden. En daarbij mag het dus niet zo zijn dat als er gekozen wordt voor een bepaalde variant, de benodigde middelen er niet zijn. Graag een reactie van de gedeputeerde hierop. Een andere randvoorwaarde voor gelukkige en welvarende Brabanders is het hebben van een woning. De komende jaren moeten er veel meer woningen bijkomen. Wat de VVD betreft, pakt de provincie naast de regionale woondeals veel meer de regie en gaat men ook daar buiten kijken om kansen te pakken die er zijn. Ook juichen we elke inzet voor het versnellen van procedures toe. Vandaar dat wij twee moties van de PvdA hierover mede zullen indienen. Om al deze randvoorwaarden allereerst mogelijk te kunnen maken, moet Brabant wel zo snel mogelijk van het stikstofslot. Dat moet aan de ene kant gebeuren door natuurherstel, maar aan de andere kant ook door stikstofreductie. Ook hier is de kleur van een nieuw kabinet doorslaggevend, want zonder steun van het Rijk kunnen we onze ambities niet halen, dan missen we onze financiële slagkracht. Immers, zonder knaken geen taken. We kunnen niet alles zelf bekostigen. En inmiddels zijn we al even bezig met natuurherstel en hebben we de natuurdoelanalyses ook gehad. De VVD vraagt zich eigenlijk af, wat is er sindsdien gebeurd? Want om Brabant open te krijgen is de tijd van praten en rapporten wel voorbij. En de uitvoering moet nu echt prioriteit hebben. Ik zei net al uitvoeren, uitvoeren, uitvoeren. Heeft GS een termijn waarop duidelijk is of onze maatregelen ook het gewenste effect hebben? En wordt er door middel van onderzoek door verschillende bureaus een thermometer in de natuur gestoken? Het is namelijk van cruciaal

belang dat we onze natuur versterken zodat we weer ontwikkelingen mogelijk kunnen maken. En u bent het van ons wel gewend, het is voor de VVD ook van belang dat ons belastinggeld hier ook doelmatig besteed wordt. Hetzelfde probleem hebben we bij de Kaderrichtlijn Water. Onze maatregelen kennen grenzen, onze financiën kennen grenzen en de doelstellingen zijn veel te scherp. Hoe voert GS richting het Rijk en Europa de lobby hierover? En dan stikstofreductie. De VVD is benieuwd in hoeverre ondernemers al aanvragen hebben gedaan met betrekking tot de emissiearme huisvestingssystemen in de stallen. Gaat dit de goede kant op? Want deze stikstofreductie is cruciaal in het open krijgen van Brabant.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik hoorde de VVD een paar interessante opmerkingen maken over allerlei uitgaven ten laste van onze burgers op het gebied van natuur en Kaderrichtlijn Water. Vervolgens legt hij de bal eigenlijk vooral bij de discussie met het Rijk. Is de heer Gremmen het met mij eens dat wij als provincie ook zelf aan de lat staan daarin, om de kosten verder te beperken en te zorgen dat de lasten zo laag mogelijk blijven?

De heer **Gremmen** (VVD): Voorzitter, u kent de VVD als een partij van de lage lasten. We zien ook dat wij als provincie, als je het vergelijkt met andere provincies in Nederland, qua provinciale lasten voor onze inwoners op een heel laag niveau zitten en daar zijn wij heel trots op.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, gaat dat dan ook betekenen dat als er maatregelen worden genomen op het gebied van natuur en de Kaderrichtlijn Water en dat soort zaken, die de heer Gremmen net noemde, dat dan ook de provinciale portemonnee voor een groot deel verder gesloten blijft, in plaats van dat die wagenwijd blijft openstaan. Of zien we de VVD even goed meegaan in eventuele plannen van dit college om daar allerlei projecten voor op te zetten, die misschien heel veel geld gaan kosten?

De **voorzitter**: De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Voorzitter, de doelstelling is voor de VVD altijd geweest, dat blijft de komende jaren ook zo, dat Brabant weer van het stikstofsloot af moet. En daarvoor zijn investering in natuur en water keihard nodig. En daar staan wij dus ook gewoon voor. Waar onze zorg zit als VVD, is dat we alles doen wat we kunnen, we hebben een bepaald financiële slagkracht, qua uitvoering hebben we een beperkt aantal ambtenaren en uitvoeringsorganisaties, die hier mee bezig zijn. Maar op een gegeven moment zit er ergens een grens aan wat we kunnen doen. En dan is de vraag, halen we dan alsnog die doelstellingen? En daar moeten we denk ik het gesprek over voeren met degenen die de regels aan ons opgelegd hebben en dat is deels het Rijk en deels Europa.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik wil even een stukje terug in uw betoog, naar het onderwerp omleidingen door dorpen. Het past ons ook prima, dat u dat zegt. Maar we zijn wel benieuwd hoe u dat kunt betalen. U zegt, als die wegen door die dorpen gaan, dan moeten we ze misschien omleggen. U noemde trouwens Oudenbosch, maar volgens mij is het daar al gebeurd. Misschien bent u er al lang niet meer geweest, maar daar is de omlegging al gebeurd. Ik vraag daarom wat u daarmee bedoelt. En ten tweede of u kunt aangeven hoe u dit wilt betalen, als we tot de conclusie komen dat er dertig of veertig wegen om dorpen heen gelegd moeten worden.

De heer **Gremmen** (VVD): Op verschillende plekken in Brabant worden er nu pilots gedaan, wat heel goed is, denk ik, om te kijken hoe we om kunnen gaan met het vrachtverkeer en landbouwverkeer door de dorpen of over provinciale wegen. Soms zien we dat het landbouwvoertuigen maar een klein stukje over

provinciale wegen moeten, waardoor ze niet meer dwars door de dorpskern hoeven. Wat ons betreft is het vooral zaak om te kijken hoe we tot eenduidig beleid kunnen komen. En hoe kunnen we al die pilots bij elkaar vegen, de successen daarvan op een rij zetten waardoor andere plekken in Brabant er ook van kunnen profiteren. Of het nu gaat om specifiek in een bepaald dorp een rondweg eromheen of misschien dat er al bestaand wegen zijn. Dat is natuurlijk per situatie altijd verschillend. Dus ik wil ook niet zomaar een blanco cheque aan het college geven met deze motie, met de boodschap dat men overal rondwegen moet gaan aanleggen. Dat is zeker niet realistisch en ook zeker niet de bedoeling van de motie. Maar ga eens die successen van die pilots en de dingen waar men tegenaan gelopen is in de pilots bij elkaar vegen en kijk of je daar tot eenduidig beleid kunt komen.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Het is dan handig om ook gewoon bedragen te noemen. De dorpen gaan dan denken, dat wordt geregeld voor ons. Dan moet u toch geld willen uittrekken en zeggen hoeveel miljoen euro u daarvoor wil uittrekken om die wegen om te leggen. En ik koppel daar spoorwegen aan. Want spoorwegen die dwars door dorpen gaan, dat wordt wel genoemd in de Perspectiefnota, maar u noemt dat niet. Bedoelt u dat wel? Of vallen die erbuiten? Twee vragen dus.

De heer **Gremmen** (VVD): Op de eerste vragen is het antwoord dat middelen het beleid volgen. Laten we eerst maar eens aan de slag gaan met beleid. En eerst maar eens die gesprekken aangaan als provincie met die gemeenten waar dit speelt, om dat te kijken wat de oplossingen zijn. Als we daar beleid op hebben, kunnen we kijken welke middelen er nodig zijn. Volgens mij is het college prima in staat om de benodigde middelen daaraan te koppelen. We hebben niet voor niets ook een spaarpot voor infrastructurele projecten. Daar kan het volgens mij prima uit gefinancierd worden, als dat nodig zou moeten zijn. Waar het gaat om spoorwegen is dat een lastigere opgave, omdat we daar ook zitten met degene van wie het spoor is. En dat zijn wij niet als provincie. Over de provinciale wegen gaan wij wel zelf.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Concluderend zien wij als VVD een goede balans tussen alle opgaven met een stevig financieel fundament. Aan de slag dus. We moeten niet meer extra plannen maken, maar vooral uit gaan voeren. Ik zie een gedreven team hier met een kakelverse collega, die ook staat te popelen. De VVD heeft vol vertrouwen in de uitvoering van deze ambitieuze plannen en zal GS ook scherp houden op de uitvoering van alle plannen en het pakken van nieuwe kansen.

Motie M33-2024: Landbouw- en vrachtverkeer - van pilots naar beleid.

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024,

Constaterende dat:

Landbouw- en vrachtverkeer in verschillende Brabantse dorpskernen de leefbaarheid en verkeersveiligheid onder druk zet;

Verschillende gemeenten hierover hun zorgen hebben geuit en pleiten voor:

- het weren van doorgaand vracht- en/of landbouwverkeer op de provinciale weg door de dorpskern, zoals in Chaam en Sint Hubert;
- het toelaten van doorgaand landbouwverkeer op de provinciale rondweg zodat dit verkeer niet meer door de dorpskern rijdt, zoals in Hilvarenbeek, Oudenbosch, Wagenberg en Terheijden;

De provincie als wegbeheerder verantwoordelijk is voor het al dan niet toelaten van vrachtverkeer en van landbouwverkeer op provinciale wegen en daarmee op veel plaatsen de sleutel in handen heeft;

De provincie op een aantal van deze plaatsen reeds een pilot heeft uitgevoerd, of van plan is deze uit te voeren, om te onderzoeken wat de impact is van het toelaten van doorgaand landbouwverkeer op de provinciale (rond)weg c.q. het omleiden of weren van doorgaand vrachtverkeer uit dorpskernen.

Overwegende dat:

De problematiek vraagt om een structurelere oplossing dan alleen pilots;

Brabant behoefte heeft aan duidelijk en eenduidig beleid ten aanzien van vracht- en landbouwverkeer op provinciale wegen, waarin alle belangen zijn meegenomen; Verschillende ontwikkelingen maken dat nu een goed moment is om dit beleid op te stellen c.q. aan te scherpen, waaronder:

- Schaalsprong en de daaruit volgende (woning)bouwplannen in Brabantse dorpen waardoor het in en rondom Brabantse dorpen steeds drukker wordt;
- De wijziging van de Wegenverkeerswet van 1 januari 2021, waarmee de maximumsnelheid van landbouwverkeer is verhoogd (van 25 naar 40 km/u) en het landelijke beleid met deze wetswijziging is gewijzigd van 'nee, tenzij' naar 'ja, mits';
- De invoering van een vrachtwagenheffing op snelwegen in België en de voorbereiding op de invoering van een vrachtwagenheffing in Nederland, waardoor vrachtverkeer vaker zal kiezen voor routes over Brabantse provinciale wegen;

Verzoekt het college:

Eenduidig beleid te maken ten aanzien van hoe we in Brabant omgaan met doorgaand vracht- en landbouwverkeer op provinciale wegen in en rondom onze dorpen en daarin alle belangen mee te nemen (waaronder leefbaarheid, verkeersveiligheid, gezondheid, bereikbaarheid en economie);

Onderdeel van het beleid in ieder geval de volgende zaken te laten zijn:

- Een afwegingskader voor het weren van landbouw- en/of vrachtverkeer op provinciale wegen in dorpskernen en voor het omleiden van dit verkeer via alternatieve bestaande of nieuw te ontwikkelen routes;
- Een afwegingskader voor het toestaan van landbouwverkeer op (delen van) provinciale (rond)wegen wanneer dit een alternatief is voor routes door de dorpskern, cf. het 'ja, mits' principe van het aangepaste landelijke beleid;

Geplande pilots ten aanzien van vracht- en landbouwverkeer uit te voeren, lopende pilots af te ronden en de lessen die uit pilots te trekken zijn mee te nemen in de ontwikkeling van dit beleid;

Dit beleid zo snel mogelijk aan Provinciale Staten voor te leggen en tussentijds terug te koppelen over de voortgang en de geleerde lessen uit de pilots.

en gaat over tot de orde van de dag.

VVD, Jelle van Nuland

PvdA, Ward Deckers

Lokaal Brabant, Hubert Koevoets

GroenLinks, Laura van Hazendonk

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef het woord graag aan mevrouw Van der Linden en daarna gaan wij schorsen voor de lunch.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voorzitter, een paar maanden geleden presenteerden we het bestuursakkoord Samen maken we Brabant. En vandaag bespreken we met de behandeling van deze Perspectiefnota de financiële doorvertaling hiervan. De vraag die bij GroenLinks centraal staat, is tweeledig. In welk Brabant willen we leven? En welk Brabant willen we doorgeven? Het is niet enkel onze taak om te zorgen voor een provincie waar wij nu fijn leven, maar het is juist ook onze taak om te zorgen dat we die provincie beschermen zodat we die ook door kunnen geven aan de volgende generaties en dat zij ook

kunnen genieten van veel groen, biodiversiteit, goede gezondheid, schoon water, goed openbaar vervoer, voldoende woningen en een mooi cultuuraanbod. We zitten hier voor Brabant van vandaag, maar zeker ook voor het Brabant van morgen. Met die bril heeft de fractie van GroenLinks naar de Perspectiefnota gekeken. Dragen we voldoende bij aan de oplossingen van de problemen van vandaag en doen we dit op een manier die ook goed is voor morgen. Ons antwoord is ja. Met deze Perspectiefnota pakken we de opgave op een toekomstbestendige manier aan. En het is extra mooi dat we de volgende generatie hier beter bij gaan betrekken. Onze compliment aan het college voor het borgen van jongerenparticipatie. We zijn erg benieuwd naar het ontwikkelen en toepassen van de generatietoets en zullen dit goed in de gaten houden. Ook zijn we heel blij dat de klimaatcrisis erkend wordt als opgave waarvoor iedere portefeuille en ieder programma een bijdrage moet leveren. De klimaatcrisis vergt onze volle aandacht. Wel hebben we nog enkele zorgen. Wat GroenLinks betreft investeren we in vitaliteit en levendigheid in onze steden, dorpen en kernen. Als provincie investeren we momenteel in stedelijke ontwikkeling in de twaalf grootste Brabantse gemeenten. Maar in het bestuursakkoord is opgenomen dat we als provincie graag meedenken met burgerinitiatieven rond voorzieningen in kleinere kernen en de mogelijkheid voor vastgoedinvesteringen is daarbij expliciet genoemd. Toch missen we dat in deze Perspectiefnota. We dienen daarom een motie in om het college te vragen met een voorstel te komen richting de Uitvoeringsagenda Brede Welvaart. Deze motie wordt ingediend met de PvdA, Lokaal Brabant, SP, D66 en Volt. Vorige maand bood de Nationale Ombudsman het rapport Leven met Q-koorts aan. Hierin werd maar weer duidelijk dat Q-koorts onvoldoende wordt herkend en erkend. Patiënten ervaren vaak onvoldoende steun en er is te weinig aandacht voor de gevolgen van Q-koorts. In het bestuursakkoord wordt aangegeven het initiatief tot een expertisecentrum voor long covid en Q-koorts patiënten te ondersteunen in Brabant, in samenspraak met relevante organisaties. We zien dat de landelijk overheid 27 miljoen euro voor post-covid poliklinieken heeft vrijgemaakt, maar tot nu toe geen geld heeft gereserveerd voor een Q-koorts expertisecentrum. We missen bij het Rijk aandacht voor Q-koorts patiënten. We willen dan ook dat we bij het Rijk pleiten voor een expertisecentrum voor long covid en Q-koorts. We dienen dan ook de motie, die zo meteen door D66 wordt ingediend, mede in. Schoon en voldoende water is iets dat geen vanzelfsprekendheid is. GroenLinks valt op dat er op het gebied van gewasbescherming enkel wordt aangegeven binnen het hoofdstuk Landbouw, dat er wordt ingezet op het bevorderen van onderzoek gericht op het ontwikkelen van teeltwijze en bedrijfsvoering waardoor er minder gebruik is van gewasbeschermingsmiddelen. Is dat het enige wat we gaan doen om gewasbescherming terug te dringen? Vanuit onze taken rondom waterkwaliteit, maar ook vanwege het streven naar een steeds gezonder Brabant, vinden wij dit te mager. Wat gaat het college nog meer doen om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen? Daarnaast is de fractie van GroenLinks benieuwd hoe de natuur- en watermiddelen elkaar gaan versterken de komende jaren. En hoe wordt omgegaan met het aanwijzen van infiltratiegebieden. Graag een reactie van het college. Voorzitter, het gaat niet goed met onze natuur, dat is geen nieuws. En natuurlijk verschillen wij hier in de zaal van mening of we meer of minder moeten doen om onze natuur en biodiversiteit te versterken. Echter zien we wel degelijk dat wij als provincie het verschil aan het maken zijn. Soms zouden we dit echter nog zichtbaarder kunnen maken voor de Brabander. GroenLinks zou het dan ook mooi vinden als inzichtelijk zou worden gemaakt waar we vanuit de Bossenstrategie bomen aanplanten. Zo kunnen we laten zien dat we als provincie niet alleen aan het vergaderen zijn in de toren, maar ook actief bezig zijn met vergroening van ieders omgeving. We zouden graag van het college horen hoe zij denken over een Brabantse nieuwe bomenkaart.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik hoorde mooie, vrome woorden van mevrouw Van der Linden over de jonge generatie die moet kunnen opgroeien in een groene omgeving, in een mooi gebied, over een bomenstrategie en over natuur. Maar ondertussen zien we bijvoorbeeld hier vlakbij, op de gemeentegrens van Vught en 's Hertogenbosch in de Vughtse Gement, dat de gemeente Vught daar

gigantische windturbines aan het neerzetten is pal tegen een Natura-2000 gebied aan. Daar zijn een aantal jaren geleden met gigantische provinciale investeringen natuurgebieden aangelegd, boeren zijn van het land gehaald om het Pimpernelblauwtje terug te krijgen, dat soort investeringen. Is GroenLinks het met me eens dat het eigenlijk te gek voor woorden is, dat er natuurgebieden zijn aangelegd en er vervolgens pal tegen natuurgebieden aan industriële windparken worden aangelegd en dat dat volstrekt ongewenste ontwikkelingen zouden moeten zijn.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voorzitter, GroenLinks vindt dat we echt werk moeten maken van de klimaatcrisis. We moeten zorgen dat we heel snel, heel veel meer schone energie opwekken. Dat betekent dat er ook windmolens nodig zijn. Natuurlijk moeten we wel kijken waar die windmolens het beste inpasbaar zijn. En moeten we zorgen dat er voldoende mitigerende maatregelen worden getroffen, zodat de natuur daar zo min mogelijk last van heeft.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Dat is een heel technocratisch antwoord van mevrouw Van der Linden. Maar als je zo'n natuurgebied hebt en er is ik weet niet hoeveel geld geïnvesteerd en de boeren zijn van het land gehaald, ga je dan vervolgens die windparken daarin aanleggen? Uitzichten worden bedorven, dieren gaan eronder lijden, waar trekt GroenLinks de grens om zulk soort klimaatambities te realiseren voor de natuur? Kan de natuur nog echt de natuur blijven, of krijgt ieder natuurgebied straks het uitzicht op een monstrueus windpark?

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voorzitter, ik vind het zo jammer dat de PVV altijd met twee maten meet. Want als het over wegen- en infrastructuraanleg gaat, dan hoor ik de PVV hier nooit over. Wat GroenLinks betreft moet je altijd goed kijken naar waar zo'n windpark het beste past. En dat betekent dat er inderdaad ook wordt gekeken naar de omgeving, daar vindt ook heel veel toetsing plaats. Wat ons betreft is dat goed geborgd in de huidige processen die lopen.

De **voorzitter**: Gaat u verder, u heeft nog twee minuten.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Ik ben bijna klaar, voorzitter, dus dat komt helemaal goed. We zijn blij met de plannen omschreven in deze Perspectiefnota. Laten we verder bouwen aan een Brabant waar we fijn leven en een Brabant dat we trots doorgeven. We verwachten in de Uitvoeringsagenda's nog een verdere concretisering van de plannen en zullen dan ook, zoals u GroenLinks kent, altijd meedenken hoe we onze provincie groener, gezonder en gelukkiger kunnen maken. Dank u wel.

Motie M38-2024: Investeren in steden én dorpen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Overwegende dat:

- De levendigheid en vitaliteit van de kleinere kernen van Brabant belangrijk is.

Constaterende dat:

- Het bestuursakkoord 'Samen maken we Brabant' en de financiële doorvertaling ervan in voorliggende Perspectiefnota laten zien dat we flink gaan investeren in stedelijke ontwikkelingen in de twaalf grootste gemeenten;
- In het bestuursakkoord 'Samen maken we Brabant' ook is opgenomen dat we als provincie graag meedenken met burgerinitiatieven rondom voorzieningen in kleinere kernen en dat de mogelijkheid van

vastgoedinvesteringen (mogelijk via leningen van het Ontwikkelbedrijf) daarbij expliciet genoemd is;

Roept Gedeputeerde Staten op om:

- In aanvulling op voorliggende Perspectiefnota in de Uitvoeringsagenda Brede Welvaart met een voorstel te komen hoe deze ambitie uit het bestuursakkoord concreet gemaakt kan worden;
- De mogelijkheden tot deze investeringen vanuit de Provincie Noord-Brabant vervolgens proactief onder de aandacht te brengen van de (kleinere) Brabantse gemeenten.

en gaat over tot de orde van de dag.

GroenLinks, Daan van den Broek
PvdA, Ward Deckers
Lokaal Brabant, Shah Sheikkariem
SP, Nico Heijmans
D66, Kasper van de Langenberg
Volt, Inge Vossen-van Beers

De **voorzitter**: Dank u wel. En ik had het al beloofd, we schorsen voor drie kwartier.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, ik zou iedereen willen verzoeken te gaan zitten. Ik heropen de vergadering. En de heer Deckers heeft het woord.

De heer **Deckers** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. We zitten een jaar met zijn allen in deze Statenzaal. En ik weet niet hoe het u vergaat, ik vind het een eer. Dat heb ik hier opgeschreven en na vanochtend zeg ik daar met het schaamrood op mijn kaken bij, ik heb ook geleerd dat een foutje in een klein hoekje zit tijdens het stemmen. Maar voorzitter, we hebben het afgelopen jaar in deze zaal allerlei plannen gemaakt voor het herstel van natuur, het verstevigen van het bestuur, het verduurzamen van onze energie en ga zo maar door. Mijn fractie en ikzelf hebben daar ook enthousiast geprobeerd aan bij te dragen. En als ik dan kritisch ben, dan vraag ik mij af, is nog meer plannenmakerij datgene waar Brabant en de Brabanders op dit moment het meest mee geholpen zijn? Dat heb ik mij de afgelopen jaren ook behoorlijk vaak afgevraagd als ik na een lang debat met u hier in dit huis op mijn fiets naar huis stapte. Want in de tussentijd dat wij hier met elkaar aan het discussiëren zijn, buitelen de maatschappelijke problemen over ons heen. Bussen rijden niet vanwege een tekort aan chauffeurs, we hebben de grote klimaatopgave, de netcongestie zet onze energievoorziening onder druk en een hele generatie groeit op in de angst, in de zorg geen huis te kunnen vinden. Allemaal uitvoeringsproblemen. Ik hoorde het vandaag al eerder, uitvoeren, uitvoeren, uitvoeren, daar draait het wat mij betreft om. En voorzitter, in deze Perspectiefnota is daar aandacht voor. Mijn complimenten voor deze Perspectiefnota. De gewetensvraag die wij onszelf dan stellen, is dit genoeg? Zeker nu ze in Den Haag vooral rondjes om elkaar aan het draaien zijn, is een krachtige provincie nodiger dan ooit. Geen intellectuele babbelbox, maar snelle en verstandige acties. Snelle en betere uitvoering, dat is wat wij nodig hebben. Daarom mijn oproep ook aan dit college, maak snelheid met het vaststellen van de laatste Uitvoeringsagenda en ga aan de slag. En ik doe een oproep aan ons allen, om alles op alles te zetten om echt van betekenis te zijn, voor al die mensen, al die Brabanders die op ons rekenen. Voorzitter, daarom probeer ik vandaag ook een bescheiden bijdrage te leveren aan de snelle en betere uitvoering op een paar, voor onze fractie belangrijke onderwerpen. Dan begin ik bij het versnellen van de uitvoering van de woningbouw. Ik zie hier in dit huis overeenstemming op onze ambitie om sneller meer woningen te bouwen op korte termijn, om nu tegemoet te komen aan al die Brabander die niks liever willen dan een eigen huis, om hun eigen leven te leiden. De verwachting van dit college is, dat de woningbouwproductie

die hier voor nodig is de komende jaren niet gehaald wordt. Dat vraagt om meer handen en meer hersenen. De makkelijke en snelle plekken om huizen te bouwen zijn simpelweg op. De komende jaren gaan we ingewikkelde procedures tegemoet. En we hebben dan ook meer mensen nodig met specialistische kennis om deze procedures te begeleiden. Ik vind dat de provincie moet doen wat het kan, om deze mensen op te leiden. Daarom heb ik op dit punt een motie ingediend, samen met GroenLinks en de VVD. Als gevolg van deze procedures zijn er de afgelopen jaren veel meer zaken beland bij de Raad van State. Zonder dat hier net zoveel handjes zijn bijgekomen. Dat leidt tot onnodige vertraging. De procedures van de Raad van State zijn wat mij betreft superbelangrijk voor onze democratische rechtsstaat, maar ze vragen in alle eerlijkheid veel meer tijd dan het woningtekort kan verdragen. Ik doe daarom een hartenkreet om een krachtige lobby te starten, het liefst namens ons allemaal, om de Raad van State te voorzien van meer capaciteit. Het kan wat mij betreft niet zo zijn, dat er in dit land mensen op straat slapen, omdat wij te weinig capaciteit hebben georganiseerd bij de Raad van State. Een motie met de oproep aan dit college om een krachtige lobby te starten, mede namens GroenLinks en de VVD dien ik deze motie graag in. Een tweede onderwerp. Een betere uitvoering is een inclusieve uitvoering. In Brabant tellen alle mensen. Toch is onze samenleving niet altijd toegankelijk voor iedereen. Onze taal niet goed spreken, een handicap, een chronische ziekte, het werkt belemmerend. De overheid moet volgens het VN-verdrag Handicap zorgen dat iedereen gelijke kansen krijgt. Daar hoort wat mij betreft bij dat iedereen betrokken wordt bij de uitvoering.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik hoor de heer Deckers van de PvdA een heel pleidooi houden om de Raad van State te versterken en mensen op te leiden om aan alle ingewikkelde procedures uitvoering te kunnen geven, maar is dat niet een klein beetje het paard achter de wagen spannen? Zouden we niet eerst moeten zorgen dat er eenvoudigere procedures komen en minder stringente en rigide regelgeving? We hebben hier in Brabant zelf ook gezorgd voor veel te rigide regelgeving, door zelf stikstofregels bovenop de landelijke regeling te zetten. Zouden we niet eens kunnen beginnen met het afschalen van die regels, om dat eenvoudiger en makkelijker te maken, in plaats van aan de achterkant van alles bij te plussen, zeker bij organen waar we niet eens zelf over gaan?

De **voorzitter**: De heer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Nee, dat ben ik niet met de heer Van Hattem eens. Dat zal hem niet verbazen. Die regels zijn er niet voor niks, we hebben allerlei doelen hier in dit land, in onze provincie. We hebben rechtsbescherming, daar sta ik voor. Dus die regels hoeven wat mij betreft niet versoepeld te worden. Het is belangrijk dat die regels er zijn. Maar het is ook belangrijk dat er genoeg handen zijn om die regels ook uit te voeren.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, nu komen we toch een klein beetje in een soort van een catch-22 terecht. Als je het zo gaat bekijken dan kun je nog zoveel extra mensen bij de Raad van State neerzetten, of nog zoveel mensen extra opleiden, maar als die regels te stringente zijn, te rigide, te beknellend voor onze boeren, voor onze burgers en onze bouwers, dan kom je er nog niet mee. Als die regels zelf gewoon het onmogelijk maken om een ontwikkeling voor elkaar te krijgen, dan moet je toch gaan kijken of die regels zelf niet gewoon veel te ver doorschieten? Als je daar niet toe bereid bent, dan kun je nog zoveel mensen opleiden of aannemen, maar dan schiet het toch niet op. Hoe ziet de heer Deckers dat voor zich als hij er nog meer mensen neerzet? Wat gaat er dan veranderen aan de aard van de juridische problematiek die door deze regels veroorzaakt wordt?

De heer **Deckers** (PvdA): Afgelopen jaar zijn bij de Raad van State 25 procent meer aanvragen in die Omgevingskamer geweest. Als er meer mensen zijn om dat uit te voeren, ga ik er vanuit dat daarmee de doorlooptijd versneld wordt. Dat daarmee de doorlooptijd om mensen die recht hebben op die procedures, die procedures te kunnen laten doorlopen en dat we toch meer tempo maken.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Deckers** (PvdA): Ik zei dat iedereen wat mij betreft betrokken moet zijn bij de uitvoering van ons beleid.

De **voorzitter**: Op dit onderwerp, meneer Rutjens? Het is dan wel zo makkelijk dat u dat meteen doet. Gaat uw gang.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Het ging me even over die regels, met name de bovenwettelijke regels. Dat je je aan de wet moet houden, is één ding. Maar wij in de provincie en in diverse gemeentes verzinnen allerlei bovenwettelijke regels, waar bouwers zich aan moeten houden bij het bouwen van woningen. Dus je kunt twee situaties doen. Je kunt al die regels houden en je kunt er nog meer bovenop doen. En dan heb je allemaal mensen nodig in praatbanen die elkaar bezighouden, om te evalueren, rapporten te schrijven en lekker die toren te vullen, samen met allerlei consultancy bureautjes. En uiteindelijk wordt er niet gebouwd. Of je zegt, we gaan die regels gewoon drastisch verminderen en we gaan gewoon mensen opleiden die dingen met hun handen doen, die metselen, voegen, fundamenteën storten, mensen die dus echt bouwen. En dat is de keuze. Het verbaast me van een Partij van de Arbeid dat we dus blijkbaar de arbeid van praatbanen belangrijker vinden dan de arbeid van het echte huizen bouwen. En dat is waar mensen behoefte aan hebben.

De heer **Deckers** (PvdA): Wat interessant dat de heer Rutjens dat in mijn betoog hoort. U maakt er een klein beetje een karikatuur van, als u het mij vraagt. Een klein beetje maar, zeg ik vriendelijk. U haalt een paar aspecten eruit, de bouwers et cetera. Die aanvragen bij de Raad van State, de toegenomen aantallen, betreft niet aanvragen van alleen bouwers. Er zijn ook mensen aan de andere kant. Die mensen hebben ook recht. En ik weet niet waarom u hier staat, maar ik sta hier in de eerste plaats in het algemeen voor de Brabanders. En daar horen allebei die kanten bij. Dus daarom sta ik voor de procedures die er zijn, om die te hanteren.

De heer **Rutjens** (JA21): Zoals ik in de inleiding van mijn vraag al zei, ik heb het niet over de wetten. De Raad van State toetst aan wetten, hoop ik. Ik heb het over de bovenwettelijke regels die de provincie en de gemeentes daarop leggen. En u pleit ook voor meer capaciteit aan mensen om dat allemaal te begeleiden. Dat zijn de praatbanen waar ik het over heb. Ik denk dat we die praatbanen niet nodig hebben, als we gewoon al die procedures en regeltjes die wij verzinnen, gewoon een stuk makkelijker maken.

De heer **Deckers** (PvdA): Als die praatbanen er toe leiden dat er sneller meer woningen kunnen komen, op tempo, dan kan ik concluderen dat ik voor die praatbanen ben.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Ik had ook hetzelfde onderwerp, voorzitter. Meneer Deckers, ik sprak laatst een ontwikkelaar die huizen probeert te bouwen. Daar vroeg ik hetzelfde aan als u probeert te zeggen met uw betoog tot nu toe. Hoe kan nou het spul versneld worden zodat we sneller kunnen bouwen. Toen kwam hij niet met uw oplossingen. Dat is misschien teleurstellend, maar hij vond wel dat het ook sneller moest. Hij zei bijvoorbeeld, in het verleden was het duidelijk, toen had de provincie in Brabant een kaart gemaakt daar

staan wij bouwen toe en daar staan wij bouwen niet toe. Nu moet ik eerst met mijn plan naar de gemeente toe, de gemeente moet er iets van vinden, dan moet het naar de provincie toe, die moet er iets van vinden. Dan komt het bij me terug en dan zit er wel eens dertien maanden tussen voordat ik dan antwoord heb, zei hij. Daar heb ik mijn geld in geïnvesteerd en ik wil eigenlijk stappen zetten. De meneer die ik sprak, zit hier ook aan de versnellingstafel, dus die spreekt ook met de gedeputeerde. Als ik dat dan hoor, dan vind ik dat een betere oplossing dan wat u voorstelt. Ik snap dat die persoon dat zegt. Eigenlijk is mijn vraag, wat vindt u van zijn betoog?

De heer **Deckers** (PvdA): Je moet altijd kijken naar alles wat de woningbouw kan versnellen. Maar het moet wat mij betreft niet ingaan tegen de afspraken en de regels die wij hier ook met elkaar bedacht hebben. Dus ik sta voor die regels. Ik zou tegen die meneer ook willen zeggen, minister De Jonge heeft een brief geschreven aan de Tweede Kamer over zijn ideeën voor het versnellen van de woningbouw. Uw partijgenoot zegt daarin, er zijn de komende jaren flink veel meer mensen nodig om tempo te kunnen houden. Ik zou me daar graag bij willen aansluiten en daarom doe ik deze oproep ook hier aan dit college en aan ons allen.

De heer **Buiks** (CDA): Maar eigenlijk is dat geen antwoord op mijn vraag. Ik vroeg aan u, wat vindt u van dat voorstel? U zegt, regels zijn regels. Maar ik heb niet gezegd dat dat niet zo is. Ik zeg, laat de provincie eens duidelijk aangeven in die gebieden in Brabant staan we woningbouw toe. Aan de randen van de kernen, of waar dan ook. En de man zei, als ik dat weet, dan kunnen wij sneller een procedure doorlopen. U zegt de regels wil ik handhaven, maar ik heb niet gezegd dat die afgeschaft moeten worden. Dus eigenlijk is het voorstel dat de provincie op hele korte termijn duidelijk aangeeft waar er gebouwd kan worden. Dat kan procedures versnellen. Wat vindt u daarvan?

De heer **Deckers** (PvdA): Als u het zo zegt, klinkt het best interessant. Tegelijkertijd zijn de collega's van deze meneer, die ik ook wel eens spreek, continu op zoek naar de randen van de regels. Volgens mij hebben we hier heldere kaders en daar kunnen deze mensen zich aan houden. Dat is niet zo heel ingewikkeld, lijkt mij.

De heer **Buiks** (CDA): Dus u bent het met me eens?

De heer **Deckers** (PvdA): Nee.

De **voorzitter**: Mevrouw Hamerslag heeft het woord.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. In principe vinden we dit natuurlijk een goede motie. De Raad van State moet voldoende capaciteit hebben, helemaal mee eens. Wat mij tegenstaat, is dat de provincie zelf er ook een handje van heeft om de provincie te overbelasten. Bijvoorbeeld, wanneer een milieuorganisatie een handhavingsverzoek indient of iets dergelijks. Dan blijft de provincie ook eindeloos in hoger beroep gaan. Bent u het met mij eens dat wij als provincie ook eerst even de hand in eigen boezem moeten steken? Kunnen wij niet zelf meewerken aan de lastenverlaging bij de Raad van State, in plaats van zorgen dat er meer geld naar toe gaat, zodat we elke keer in hoger beroep kunnen blijven gaan.

De **voorzitter**: De heer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Nee, voorzitter, dat ben ik niet met u eens. Mijn punt is juist, het is belangrijk dat de Raad van State er is en dat er eerlijke procedures kunnen zijn. Die gelden voor de provincie, die gelden voor gemeenten, die gelden voor inwoners, die gelden voor iedereen. Daarom vind ik het juist zo belangrijk

dat die Raad van State zijn werk goed kan doen. Daarom doe ik een oproep om de Raad van State te versterken.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Nogmaals, voorzitter, wij zijn het er absoluut mee eens dat er een goede Raad van State moet zijn. Maar het feit dat wij in theorie het recht hebben om door te blijven procederen, betekent niet dat we dat moeten doen. En wanneer eigenlijk al voor iedereen duidelijk is dat ergens teveel stikstof wordt uitgestoten en we toch moeten wachten totdat er vanuit belangenorganisaties een gerechtelijke procedure wordt gestart en dat dan inderdaad de rechter zegt, ja, dat is inderdaad waar, wat wij allang hadden kunnen bedenken. Maar wij gaan dan toch als provincie besluiten dat we dan toch nog een keer in hoger beroep gaan en het gaan blijven aanvechten tot de Raad van State. Dat is voor niemand beter. Dan geven wij een hoop geld uit aan die procedures en dan belasten we ook de Raad van State.

De **voorzitter**: U punt is erg helder hoor.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Snapt de heer Deckers waar dit voor mij wringt?

De heer **Deckers** (PvdA): Ja, uw punt is helder. Maar u krijgt wat mij betreft hetzelfde antwoord als ik aan de heer Rutjens gaf. Wat u doet is enigszins selectief kijken naar welke procedures u uitkomen. Ik ben gevoelsmatig geneigd om de zaak waarvoor u strijdt te ondersteunen, maar ik sta hier primair voor het algemeen belang. En dat betekent dat alle belangen continu afgewogen moeten worden. En dat maakt het ingewikkeld in ons vak en bij de opdracht voor dit college. Daar hebben we de Raad van State voor, om ons te helpen bij die afweging.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik probeerde net te zeggen dat iedereen wat mij betreft betrokken moet zijn bij een goede uitvoering. Mijn fractiegenoten bezochten de afgelopen maanden diverse bijeenkomsten georganiseerd door deze provincie, bijvoorbeeld over Klare Taal, expertgroep over de kwetsbare doelgroepen in het openbaar vervoer. Wat viel ons daarin op? Tal van experts zaten aan tafel en niet de doelgroep zelf. In het begin van mijn betoog sprak ik al over de intellectuele babbelbox van de provincie. Zie hier het voorbeeld. Dit onderstreept het belang van rappe uitvoering van het VN-verdrag Handicap. Niet nieuw, wel belangrijk. Daarom een motie van ons op dit onderwerp, samen met GroenLinks en 50PLUS. Tot slot, de uitvoering van cultuurmaatregelen. Daar zien we dat de uitvoering van die maatregelen soms weerbarstiger is dan de praktijk. Wij hebben onze Uitvoeringsregeling Hedendaagse Cultuur gewijzigd. In de uitvoering zien we dat er twee instellingen zijn, die door deze aanpassing van de regels zo fors gekort worden, dat hun voortbestaan in gevaar is. Een uitvoering die wat mij betreft haar ambitie voorbij schiet. Ik vraag hier het college nog eens goed naar te kijken en samen met de betrokken gemeenten een overgangsregeling te treffen. En om die oproep nog wat kracht bij te zetten, dien ik samen met GroenLinks, SP en D66 deze motie in. Voorzitter, ik rond af. Ik hoop dat u mijn hartenkreet gehoord heeft. En aan de interrupties neem ik aan dat dat zo is. Laten we in dit huis de komende jaren stilstaan bij meer, betere, krachtige uitvoering. Daarover met elkaar debatteren, maar vooral elkaar stimuleren om in actie te komen. Dank u wel.

Motie M34-2024: Uitvoeringskracht Woningbouw

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateerende dat:

de vraag naar (betaalbare) woningen in Brabant, net als in andere provincies, enorm groot is; er voldoende plancapaciteit is voor woningbouw in onze provincie en onze focus de komende jaren moet liggen op het versnellen van de uitvoering;
de verwachting is dat de benodigde jaarlijkse productie van 13.500 woningen per jaar de komende jaren niet gehaald gaat worden;
een van de redenen daarvoor is dat voor de bouwlocaties waar deze productie gehaald moet worden, complexe procedures in de planvormingsfase doorlopen moeten worden;
het aantal complexe ruimtelijke procedures daarom naar verwachting in de komende jaren zal toenemen;
de specialistische kennis die hiervoor nodig is bij gemeenten, zeer schaars is, wat de doorlooptijd van de woningbouw vertraagt.

Overwegende dat:

er vanuit verschillende kanten gewerkt aan het vergroten van de capaciteit de ruimtelijke procedures, zo biedt het ministerie van Binnenlandse Zaken op dit moment via zogenaamde 'flexpoolmiddelen' de mogelijkheid om extra capaciteit in te huren;
ook vanuit de provincie samen met de Vereniging van Brabantse Gemeenten via een zij- instromers programma de ambtelijke capaciteit in de planvormingsfase probeert te versterken; dit goede initiatieven zijn, maar dat er naast deze extra capaciteit voor de komende jaren te weinig mensen zijn die de specialistische kennis hebben die noodzakelijk is om de meest complexe procedures succesvol te begeleiden.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

te onderzoeken hoe het mogelijk is om samen met betrokken partijen uit het veld (in ieder geval ontwikkelaars, woningbouwcorporaties, gemeenten en omgevingsdiensten) en onderwijsinstellingen meer specialisten op te leiden met diepgravende kennis van de complexe ruimtelijke procedures. dit op te nemen in de uitvoeringsagenda van het nog vast te stellen beleidsprogramma Wonen en Werken.

en gaat over tot de orde van de dag.

PvdA, Ward Deckers
GroenLinks, Daan van den Broek
VVD, Tom Meylink

Motie M35-2024: Capaciteit Raad van State

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

de vraag naar (betaalbare) woningen in Brabant, net als in andere provincies, enorm groot is; er voldoende plancapaciteit is voor woningbouw in onze provincie en onze focus de komende jaren moet liggen op het versnellen van de uitvoering;
om te kunnen voldoen aan de vraag van het aantal woningen in de komende jaren jaarlijks 13.500 woningen gebouwd moeten worden in onze provincie;
lange wachttijden bij de Raad van State een belemmering zijn voor het realiseren van de gewenste woningbouwproductie;
het van groot belang is dat de Raad van State haar belangrijke rol goed en zorgvuldig uit kan voeren;
de instroom van zaken in de Omgevingskamer van de Raad van State jaren een sterk stijgende trend laat zien;

het tekort aan juridische capaciteit bij de Raad van State zorgt dat er jaarlijks meer zaken bijkomen dan dat er afgehandeld kunnen worden;
de lange wachttijden bij de RvS grote maatschappelijke en economische schade tot gevolg hebben;
de lange wachttijden bij de RvS ook bij provinciale initiatieven vertraging en hoge extra kosten tot gevolg hebben.

Overwegende dat:

het sneller krijgen van een uitspraak in de RvS processen voor iedereen gewenst is;
de maatschappelijke opgaves omtrent woningbouw, infrastructuur, natuur en de versterking van energienetwerken urgent zijn;
een onafhankelijke rechtspraak (ook in planning van procedures) een groot goed is in onze democratie;
extra capaciteit bij de RvS kan helpen om onze maatschappelijke doelen te realiseren en maatschappelijke en economische schade te beperken.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

In de gesprekken met het Rijk zoals het BO MIRT, BO Leefomgeving, de overlegtafels voor de woondeals en andere gesprekken met de verantwoordelijke bewindspersonen een lobby te starten voor de financiering van extra capaciteit bij de RvS;
En in !PO-verband samen met collega provincies deze lobby extra kracht bij te zetten.

en gaat over tot de orde van de dag.

PvdA, Ward Deckers
GroenLinks, Daan van den Broek
VVD, Carola Meuwissen

Motie M36-2024: Een Inclusief Noord-Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Overwegende dat:

- we een samenleving willen zijn waarin iedereen telt en meedoet.
- gelijke kansen leiden tot sociale rechtvaardigheid, creativiteit, innovatie, economische groei en een veerkrachtige samenleving¹
- bijna één op de acht inwoners een langdurige beperking of chronische aandoening heeft (bron: Ministerie van VWS).
- bijna één op de zes inwoners van 16 jaar en ouder moeite heeft met lezen, schrijven en/of rekenen (bron: stichting Lezen en Schrijven).
- de provincie Noord-Brabant kan zorgen voor een meer toegankelijk en inclusief Nederland.
- het bestaande wettelijk kader een prima vertrekpunt is voor het (verder) werken aan een inclusief Noord-Brabant.

Constaterende dat:

- het bestuursakkoord 'Samen maken we Brabant' uitgaat van een inclusieve samenleving.
- Nederland zich op 14 juni 2016 heeft verbonden aan het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een handicap (hierna: VN-verdrag).
- het verdrag oproept tot gelijkwaardigheid, non-discriminatie en respect voor diversiteit van inwoners.
- het actief betrekken van ervaringsdeskundigen en hun (representatieve) organisaties een verplichting is

van het VN-verdrag (artikel 4, derde lid).

- het College voor de Rechten van de Mens een handreiking heeft opgesteld² ten behoeve o.a. provincies om hierbij te helpen.

Roept Gedeputeerde Staten op om:

- actief werk te maken van het VN-verdrag;
- hier ervaringsdeskundigen en belangenorganisaties bij te betrekken

en gaan over tot de orde van de dag.

PvdA, Fiona Bijl
GroenLinks, Daan van den Broek
50PLUS, Jan-Frans Brouwers

Motie M37-2024: Uitvoering Subsidieregeling hedendaagse cultuur Noord-Brabant 2025-2028

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateernde dat:

het college zich ten doel heeft gesteld om op het gebied van cultuur in te zetten op een breed en divers aanbod;
de Subsidieregeling hedendaagse cultuur Noord-Brabant 2025-2028¹ voorziet in ondersteuning van de cultuurmakers om dit aanbod te ontwikkelen.

Overwegende dat:

de criteria voor de Subsidieregeling hedendaagse Cultuur Noord-Brabant 2025-2028 zijn aangepast t.o.v. 2021-2024;
in de nieuwe regeling alleen zogenaamde 'BIS-instellingen' nog in aanmerking komen voor subsidie in de categorie A;
een tweetal instellingen die in de oude regeling onder categorie A vielen nu in categorie B vallen; het subsidieplafond voor categorie B aanzienlijk lager is waardoor deze twee instellingen onevenredig zwaar getroffen worden in de hoogte van de te ontvangen subsidie; dat van directe invloed is op de brede toegankelijkheid, talentontwikkeling en de kwaliteit van de activiteiten van deze instellingen.

Verzoeken GS:

met de gemeenten waar deze activiteiten plaatsvinden in gesprek te gaan om een overgangsregeling te treffen;
binnen de begroting van de cultuurmiddelen een voorziening te treffen om hieraan op een passende manier bij te dragen;

en gaan over tot de orde van de dag.

PvdA, Saskia van Hulten
GroenLinks, Daan van den Broek
D66, Kasper van de Langenberg

De **voorzitter**: Dank u wel. En de heer Heijmans is al onderweg. Hij heeft het woord.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, het gebeurt wel eens. Soms word je best een beetje blij in de politiek. Over het algemeen zullen heel veel mensen blijdschap en politiek niet zo snel verbinden met elkaar, maar bij het lezen van deze Perspectiefnota overkwam mij dat echt. Het was geen

langdradige, ronkende, vaagtaaltekst, zoals we die in het verleden vaak gezien hebben, maar het was to the point en uit de hele Perspectiefnota spreekt dat we hier te maken hebben met een college, gelukkig weer voltallig, dat er echt zin in heeft en aan de slag wil. Dat is goed voor Brabant, voorzitter. Het nadeel is wel, als iets goed is, dan heb je er vaak niet zo heel veel over te vertellen. Want wat goed is, behoeft geen toelichting en geen kritiek. Ik beperk mij vandaag tot een belangrijk punt, waarvan ik zeg, hier had misschien in de Perspectiefnota misschien wat scherper op gekozen kunnen worden, namelijk de toekomst van de economie van Brabant. Ik heb een viertal moties die ik in wil dienen, om die hele goede Perspectiefnota toch een klein beetje te verbeteren. En ik heb een paar concrete vragen. Voorzitter, het is geen geheim dat ik al heel lang politiek actief ben, niet alleen in deze Staten, maar ook daarvoor, bijvoorbeeld als gemeenteraadslid. Zolang ik mij kan herinneren, was het onderwerp van werkgelegenheid eigenlijk altijd het belangrijkste thema. Tegenwoordig hoor je vaak spreken over het belangrijke thema bouwen, bouwen, bouwen, meneer Deckers had het daar ook over. Decennia lang was het credo werk, werk, werk. Dat was niet gek, want altijd hebben we gezeten met een stevig percentage aan werkloosheid. Het hebben van werk was ooit het middel om niet in armoede te vervallen. Helaas zien we tegenwoordig steeds vaker mensen die met werk ook in armoede zitten, als je aangewezen bent op de zogenaamde pulpbaan. Het was helemaal niet zo gek, dat we in Brabant alles wilden binnenhalen dat maar voor een beetje werkgelegenheid kon zorgen. Maar voorzitter, we hebben het allemaal geconstateerd, de tijden zijn veranderd. Eigenlijk is er een schreeuwend tekort aan mensen die dat werk ook kunnen verrichten. Niet voor niets hebben we in Brabant meer dan honderdduizend arbeidsmigranten. Niet voor niets zitten we in de verpleging en de verzorging met een groot personeelsgebrek. Denk ook aan het onderwijs, bij de politie. Technisch opgeleide mensen zijn bijna niet aan te komen. Ik vraag me af of we in deze Perspectiefnota wel voldoende inspelen op deze grote omslag die in de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden. Want niet alleen de ruimte in Brabant is schaars, ook de mensen zijn schaars. Hebben we wel voldoende een beeld van wat voor economie we in Brabant op de lange termijn willen zijn? Wordt het niet tijd om meer en stevigere keuzes te maken? Is het aantal van ruim zestig locaties voor XL-dozen niet teveel, gezien ons ruimtegebrek en het aantal mensen dat we moeten huisvesten? Moeten we niet nog selectiever worden in onze sturing? Natuurlijk wil je een bedrijf als ASML voor Brabant behouden. Maar moeten we dan niet aan de andere kant ook bepaalde sectoren durven beperken? Sinds 2010 varen we hier in Brabant voor een groot deel op basis van de koers die in de agenda van Brabant is uitgezet. Maar dat was echt nog een tijd, waarin het aantrekken van elke vorm van werkgelegenheid goed was en prioriteit had. Moeten we niet veel meer de agenda verplaatsen van bijvoorbeeld acquisitie naar bijscholing, omscholing. Hoe krijgen we het voor elkaar dat wij voldoende mensen hebben voor die ontzettend belangrijke beroepen die ik zojuist noemde, verpleging, verzorging, onderwijs en dergelijke. Mijn concrete vraag aan het college is, hebben wij wel voldoende een visie op de economische toekomst van Brabant en zou het niet goed zijn om als Staten, samen met het college, te werken aan die toekomstvisie voor die Brabantse economie, op basis van de ontwikkelingen in de afgelopen jaren. En bij die visie hoort dan natuurlijk ook het maken van keuzes. Wat wel, maar zeker ook wat niet. In ons bestuursakkoord hebben we gelukkig opgenomen dat economische groei geen doel op zich is. En bij die vaststelling hoort dan ook dat je die keuzes moet willen durven maken. Maar denk hierbij ook bijvoorbeeld aan het bedrijf Nyrstar, dat was laatst in het nieuws, met bijna vijfhonderd mensen personeel, die zegt, als wij niet geholpen worden, dreigen we te vertrekken. Ik denk dat we daar nu op een soort ad-hoc manier op reageren. Maar het zou echt goed zijn als we hier heel serieus over na zouden denken. Bijvoorbeeld ter overweging een bedrijf als Nyrstar gebruikt net zoveel elektriciteit, dat is goed dat ze elektriciteit gebruiken, als de hele gemeente Eindhoven. Het is goed om je daar bewust van te zijn. Voorzitter, dat is voor de SP de hoofdvraag die wij graag in de komende maanden, dat mag ook best een jaar zijn, beantwoord willen zien. Goed nadenken en gestuurd een ontwikkeling in Brabant willen, die voor alle Brabanders goed is, waarin elke Brabander mee kan doen, is in het belang van ons allemaal. Ik kom op een paar concrete vragen, voorzitter.

De **voorzitter**: U heeft nog een minuut, meneer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Oké, voorzitter. Dan zal ik alleen de moties voorlezen en niet een hele mooie, uitgebreide, spannende toelichting geven bij al die moties. Kan de gedeputeerde openbaar vervoer schetsen wat we mogen verwachten van die toegezegde opschaling van het openbaar vervoer. Want 2024 zou het jaar worden van de opschaling. Uiteraard heb ik ook een vraag voor de nieuwe gedeputeerde Energie. De vorige gedeputeerde heeft veel gestoken in het ontwikkelen van warmtenetten, maar nu dreigt dat de maximale prijs, die tot nu toe heeft bestaan, wordt losgelaten. Veel mensen die warmtenetten gebruiken, maken zich zorgen over de toekomst van de energieprijzen. Kan de gedeputeerde inschatten of aangeven hoe wij hier in Brabant ten aanzien van de warmtenetten met die zorgen over de prijs moeten omgaan.

De **voorzitter**: Meneer Heijmans, wilt u afronden? U bent door uw tijd heen.

De heer **Heijmans** (SP): Mijn laatste vraag gaat over vergunningverlening, toezicht en handhaving. Mijn fractie wil graag weten hoe het zit met de tijdelijkheid van de vergunningverlening en het onderzoek dat daar naar bestaat. We dienen vier moties in, personeelsbedrijf, woonportaal, excuses voor Q-koorts patiënten en een motie voor de sportiefste school van Brabant. Als die worden aangenomen, hebben we een perfecte Perspectiefnota. Hij is nu al best goed.

Motie M39-2024: Onderzoek personeelsbedrijf buschauffeurs

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025, gehoord de beraadslagingen

Constateerende dat:

- De relatie tussen de Brabantse busvervoerders en hun chauffeurs regelmatig onderwerp van discussie is;
- Busvervoerders kampen met personeelstekorten en personeelswerving een uitdaging blijft;
- De provincie en het rijk het grootste deel (ruim 73%) van het busvervoer in Brabant financieren;

Overwegende dat:

- Aanbestedingen niet de bedoeling hebben dat arbeidsvoorwaarden van de werknemers onder steeds zwaardere druk mogen komen te staan;
- Het onderbrengen van buschauffeurs onder een publiek bedrijf bij zowel buschauffeurs als busvervoerders tot meer zekerheid kan leiden;
- Zulke personeelsbedrijven bij de veerdiensten in Zeeland een goedwerkend initiatief is gebleken;
- Vakbonden dit alternatief onderschrijven;

Dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

- Een onderzoek te starten naar de (gevolgen en mogelijkheden van) de oprichting van een Provinciaal personeelsbedrijf voor buschauffeurs;
- Het advies van de Raad van State over de Initiatiefwet provinciale aanbesteding vervoersconcessies in dit onderzoek te betrekken;
- Provinciale Staten over de uitkomsten van dit onderzoek te informeren;

en gaat over tot de orde van de dag.

SP, Oscar van Raak
Partij voor de Dieren, Ellen Putman

Motie M40-2024: Centraal inschrijvingsportaal woningzoekenden

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025, gehoord de beraadslagingen

Constateernde dat:

- Brabanders die een sociale huurwoning zoeken ongelijke kosten moeten maken, afhankelijk van waar in Brabant men zich inschrijft en dat die kosten behoorlijk op kunnen lopen;
- Zij jarenlang op wachtlijsten staan vanwege de woningnood en deze wachtlijst alleen geldt voor de corporatie waarbij zij staan ingeschreven;
- Het ook voor bedrijven en milieu gunstig is wanneer mensen sneller een woning vinden. Ook als ze eerder in 2 'verkeerde' Brabantse regio's stonden ingeschreven;

Overwegende dat:

- In praktisch de gehele provincie Limburg één gratis inschrijfportaal is onder de naam Thuis in Limburg;
- Dat dit betekent dat je wachtlijst geldig is voor praktisch alle woningcorporaties;
- Dit betekent dat werknemers of bijvoorbeeld mantelzorgers veel eerder een huis kunnen huren in de buurt van hun werk dan wel in de buurt van degene die zij verzorgen.

Dragen het college van GS op om:

- In gesprek of overleg te gaan met de Brabantse sociale woningverhuurders om te komen tot één inschrijvingsportaal (zo mogelijk gratis) voor heel Brabant

en gaat over tot de orde van de dag.

SP, Irma Koopman

Motie M41-2024: Q-koorts slachtoffers

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025, gehoord de beraadslagingen:

Naar aanleiding van het derde rapport van de Nationale Ombudsman over de 50.000-100.000 Q-koorts slachtoffers die in Nederland geïnfecteerd raakten via bacteriën in de lucht die werden uitgestoten door besmet vee. Volgens het RIVM heeft circa 20% van deze patiënten het Q-koortsvermoeidheidssyndroom:

Overwegende dat:

Brabanders die Q-koorts hebben opgelopen daarvoor nooit excuses hebben gekregen van Provincie of Rijk; Er door overheden destijds(waaronder de provincie) traag is gereageerd op de Q-koortsuitbraak en mensen slecht zijn geïnformeerd over de risico's;

De overheid te lang is blijven aansturen op onomstotelijk bewijs en zekerheid waardoor meer mensen besmet werden;

Slachtoffers mede daardoor het gevoel kregen dat economische belangen zwaarder wogen dan hun gezondheid;

Alle gemeenten verschillend omgaan met huishoudelijke hulp, zorg, ondersteuning et cetera voor Q-koorts patiënten;

De gemeenten ook niet altijd voldoende kennis hebben over Q-koorts;

Er bij Q-koortspatiënten nog steeds wantrouwen en angst is voor een nieuwe uitbraak;

Dit aangewakkerd wordt doordat in Noord-Brabant de komst van megastallen voor geiten, de bouw van megastallen bij bewoonde omgeving, mogelijk vervuild grondwater, mestopslag en de affecten van intensieve veehouderij veelvuldig in het nieuws zijn;

Verzoeken het college:

- Om namens het provinciebestuur(zijnde GS en PS) excuses aan te bieden voor het trage reageren tussen 2006 en 2010 op de uitbraak van Q-koorts.
- Zich in te zetten om de kennis over de gevolgen van de Q-koorts besmetting bij gemeenten en sociale uitvoeringsinstanties te vergroten.
- Bij gemeenten en sociale uitvoeringsinstanties aan te dringen op gelijkwaardige behandeling qua zorg, begeleiding, huishoudelijke ondersteuning et cetera voor Q-koorts slachtoffers in heel Brabant.
- Bij het bouwen of uitbreiden van veestallen advies te vragen aan de GGD over het mogelijke effect op de volksgezondheid(conform advies Ombudsman).

en gaat over tot de orde van de dag.

SP, Irma Koopman

Motie M40-2024: Sportiefste School van Brabant Prijs

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025, gehoord de beraadslagingen

Constateerende dat:

- Sporten voor jongeren in het basisonderwijs zowel vanuit lichamelijk als vanuit mentaal oogpunt van groot belang is;
- In een tijd waarin kinderen vaak verleid worden om veel tijd door te brengen achter schermen en schermpjes van telefoons, iPads et cetera juist de school een stimulerende rol kan spelen tot meer bewegen en meer sporten;
- Dat veel scholen hun best doen om aan deze vraag vanuit de samenleving te voldoen;
- De perspectiefnota spreekt van: Het organiseren van een challenge voor de sportiefste school van Brabant, eventueel in verbinding met cultuur.
- Een goede gezondheid voor alle Brabanders een belangrijk streven is in het Bestuursakkoord;

Overwegende dat:

- Dat met het instellen van een prijs voor 'De sportiefste School van Brabant' er een extra stimulans wordt gekweekt voor scholen om zich op dit terrein in te zetten.

Dragen het college van Gedeputeerde Staten:

- In haar uitvoeringsagenda met een concreet voorstel te komen waarin middelen zijn vrijgemaakt(te denken valt aan 5000 euro) voor die prijs en waarbij is aangegeven dat het voor scholen geen administratieve rompslomp mag zijn, maar dat zij bij wijze van spreken door middel van 1 A-viertje kunnen aangeven waarom zij denken in aanmerking te komen voor de prijs van 'De Sportiefste School van Brabant'.

en gaat over tot de orde van de dag.

SP, Maurice Spapens

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik ga naar de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Deze Perspectiefnota, die op de themadag van 22 maart jongstleden werd aangeduid als de hoogmis van deze bestuursperiode, biedt ons als PVV de gelegenheid om vol op het orgel te kunnen gaan en een litanie aan moties in te dienen. En zowaar zelfs een hoogmis zonder het CDA in het college. Waar GS bij deze Perspectiefnota spreekt over een kralenketting van

knelpunten, is die kralenketting vooral een rozenkrans van de broeders en zusters van de orde der heilige ecologen in dit college, die als klimaatkwezels met de rozenkrans tussen de vingers het rozenhoedje bidden met het geloof om in 2050 klimaatneutraal te zijn. En om dat geloof te sterken zetten zij ons landschap vol met klimaatminaretten, waarvan ze niet eens kunnen benoemen wat die windturbines afdoen aan de opwarming van de aarde. Zo bleek deze week weer eens uit de beantwoording van onze Statenvragen over de discutabele provinciale financiering van een windturbine aan de A16. Ik citeer: 'De doelstelling wind op land is niet uitgedrukt in het aantal te vermijden graden opwarming. Voor het bepalen van het aantal en het type windmolens in het project Windenergie A16, is er geen informatie verzameld die daar antwoord op geeft'. Einde citaat. Aldus ons diepgelovige college. In het kader van scheiding van kerk en staat is het hoog tijd om als provincie een dikke streep te zetten door deze klimaatreligieuze rituelen. Daarom dienen we een motie in Stop windturbines. Deze Perspectiefnota is doorspekt met het geloof in hogere machten. Er schijnt volgens GS zoiets te bestaan als een doorzettingskracht, een uitvoeringskracht en een realisatiekracht. Op voorspraak van Sint Tunnis van Gruijthuijsen, patroonheilige van de beleidspropaganda, zijn zulke mystieke krachten ineens neergedaald in de provinciale organisatie. Het levert vooral een hele catechismus op aan vage doelstellingen, zoals de eiwittransitie, een nieuw voedselsysteem, een inclusieve organisatie en een diversiteitsbeleid waar nog meer beleidsambtenaren nog meer belasting afdelen aan mogen verspillen. Zo kan het veronderstelde verdwijnen van soorten uit de schepping door stikstof niet eens worden aangetoond, maar wordt er wel een heel verstikkend beleid voor heel Brabant opgelegd, wat heel Brabant op slot zet. Voor de echte innovaties is ondertussen nog steeds geen duidelijkheid. Voor die wonderlijke uitvoeringskracht wordt maar liefst 3,2 miljoen euro beschikbaar gesteld. In plaats daarvan is het hoog tijd voor een focus op kerntaken en de uitvoering daarvan en minder beleidsvorming. Dus zet die goddelijke gave van doorzettingskracht en realisatiekracht vooral in om de provinciale wegeninfrastructuur aan te leggen en te onderhouden, om voldoende drinkwater te kunnen leveren, effectief vergunningen te kunnen verlenen om te kunnen bouwen, om te kunnen boeren en om te kunnen produceren. In plaats daarvan is deze Perspectiefnota doorspekt van beleidsreligie, met name in de vorm van Brede Welvaart. Terwijl brede welvaart door het CBS bedoeld is als een analytisch model, maakt dit college er een zelfstandig beleidsdoel van, door steeds te spreken over het werken aan de Brede Welvaart, als een soort encycieliek van sustainable development goals. De Brede Welvaart van de Brabander wordt als een heilige graal opgevoerd, als een paraplu voor agendavorming, waarbij een hele prelatuur wordt opgetuigd van praktijknetwerken, kennisnetwerken, regionale omgevings- en samenwerkingsagenda's en natuurlijk nog het provinciale missiebusje in de vorm van het Brabant Outcome Fund, waarvan niemand kan vertellen wat het eigenlijk concreet oplevert of wat überhaupt de criteria zijn. Maar als we in deze hoogmis maar genoeg centen in de knikengel gooien, moeten we er allemaal drie gezonde levensjaren bij krijgen. Gelooft u het zelf? Bovendien die paraplu voor agendavorming hoort niet bij Brede Welvaart thuis en ook niet bij de Omgevingsvisie, maar nog steeds bij onze vigerende agenda van Brabant. Dat is de overkoepelende agenda voor ons sociale beleid. En als die geactualiseerd moet worden, dan is nu eerst PS aan zet met de lopende kerntakendiscussie. GS moet niet op eigen houtje nieuwe overkoepelende kaders gaan verzinnen. Een andere religieuze karaktereigenschap van dit college is haar gerichtheid op het hiernamaals. Althans, op het regeren over het graf van de eigen bestuursperiode heen. De nieuwe beleidskaders zijn allemaal langjarig vastgesteld tot 2030 in plaats van voor een periode van vier jaar. Deze lange termijn van de beleidskaders ondermijnt daarmee juist de positie van deze Perspectiefnota. Vooral door de concretisering van de kaderstelling te vervatten in Uitvoeringsagenda's, die een GS-bevoegdheid zijn, wordt Sturen met kaders en daarmee de kaderstellende rol van PS met voeten getreden. Door daar ook nog eens begrotingswijzigingen via Statenmededelingen aan te koppelen, die PS pas later kan vaststellen, wordt ook het budgetrecht van PS verder uitgekleeft. Als dat schoon opleveren is, dan is het helemaal niet zo schoon. Die beleidskaders zitten vol ontwikkelen, waar niet zozeer PS het voortouw neemt, maar erg gericht zijn op plannen van de Rijksoverheid of de EU-agenda's. Zo zien we bij het beleidskader Wonen en Werken een sterke koppeling met onder andere het landelijke Ontwikkelperspectief Novex stedelijk Brabant met meer regie voor het Rijk. Daarbij worden regionale woondeals en regionale

versnellingstafels woningbouw opgetuigd. Gelet op de demografische ontwikkelingen, waarbij het buitenlandse migratiesaldo de grootste factor is, betekent dit vooral versnellen om de massa-immigratie te huisvesten, waarbij GS zelf statushouders en arbeidsmigranten als aandachtsgroepen aanduidt. Wat de PVV betreft, moeten daarentegen onze eigen Brabantse woningzoekenden de aandachtsgroep zijn, die altijd op de eerste plaats komt. Om onnodige arbeidsmigratie te voorkomen, moeten we stoppen met de inzet op XXL-distributieblokkendozen. Daartoe dienen we dan ook een motie in. En als GS dan toch met die versnellingstafels komt, dan kan er wat de PVV betreft ook een versnellingstafel komen voor kernenergie. Daar dienen we dan ook een motie voor in, evenals een motie om kaders voor gesmolten zoutreactoren vast te stellen. En die versnelling is ook keihard nodig voor de wegeninfrastructuur. Daarom ook een motie voor het verbreden van de snelwegen en de ruit om Eindhoven, waarvoor met operatie Beethoven nu een uitgelezen kans ligt om de regio Eindhoven bereikbaar te houden.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd. De heer Heijmans heeft het woord.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, ik merk dat de heer Van Hattem is toegekomen aan de moties die zij indienen. Maar ik heb wel een vraag over uw hele ronkende betoog, wat vrij stevig is. Bent u zich wel bewust van het feit dat voor de PVV het grote inleveren is begonnen? Ik heb u hier ook dergelijke ronkende teksten horen uitspreken over Europa. Weg ermee. Vandaag laat uw voorman weten dat de PVV niet langer voor een Nexit is. Wat gaat dat voor gevolgen hebben voor uw opstelling ten opzichte van Europa hier in deze Staten?

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, we kunnen nu van alles in dit debat gaan betrekken, maar we hebben het vandaag over de Perspectiefnota voor Brabant, over ons provinciaal beleid en onze provinciale doelen. Ik wil het niet groter maken als het is, al zou de heer Heijmans dat graag willen. Maar ik kan er wel een serieus antwoord op geven. We hebben hier in de Staten altijd gezegd, we moeten onze eigen Brabantse agenda voorop zetten en leidend laten zijn. En niet de agenda's van de EU, daar verandert helemaal niets aan. Dat andere zijn allemaal landelijke discussies. We hebben altijd gezegd, hier in de Staten doen we de dingen waar wij verantwoordelijk voor zijn en dat is gewoon onze eigen agenda op de eerste plaats zetten. Daar hebben we altijd kritisch gekeken naar provinciale projecten en cofinanciering. Als dat betekent dat er meer geld vanuit de provincie naar toe moet om maar een Brussels project binnen te halen, dan staan we daar gewoon kritisch in. We voeren hier niet de discussie in de Staten of wij uit of in Europa moeten blijven, of hoe die agenda eruit moet zien. Maar we gaan wel over hoe wij hier omgaan met Europese projecten en daar moeten we ons er altijd bewust van zijn dat als je een project aangaat, dat er cofinanciering voor is en dat je ook Europese regelgeving op je dak krijgt. Dus daar kunnen wij vanuit onze eigen taken, eigen verantwoordelijkheid en eigen autonomie gewoon een afgewogen keuze in maken.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Meneer Van Hattem, u heeft zich altijd verzet tegen de lobby in Brussel, de EU. U heeft zich altijd verzet tegen Europese projecten, want wij moesten ons de les niet laten lezen door Europa. Nu is de situatie anders en ik vraag u, gaat uw opstelling veranderen? Gaat u niet meer tegen voorstellen stemmen, omdat dat met Europa te maken heeft. Met andere woorden, gaat u hier ook nu beginnen met inleveren?

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, de SP gaat hier uit van een bepaalde perceptie, dat wij tegen voorstellen stemmen als ze met Europa te maken hebben. Maar wij bekijken alles op de inhoud en de merites. Bij heel veel voorstellen, als daar Europese cofinanciering in zit, moet je je altijd de vraag stellen, kost het meer geld uiteindelijk voor de Brabantse belastingbetaler dan dat het oplevert? En uiteindelijk is dat de afweging die je moet maken, zowel vanuit de Staten als vanuit je eigen positie, je eigen autonomie

en je eigen budgetrecht. Dus daar hebben we altijd kritisch naar gekeken. Alle dertien jaar dat ik hier in de Staten zit, hebben we dat op die manier beoordeeld. Als er zulk soort projecten voorbij komen, hebben we dat langs die meetlat afgemeten. Dus het is niet anders als voorheen. Wat wij hier doen, staat los van wat er vandaag als Europees programma is gepresenteerd. Dit is gewoon de lijn die we hier bestendig hebben ingezet. En daar moet je altijd kritisch naar kijken. Dat zou elke partij hier moeten doen. Elke partij zou moeten kijken, wat betekent dit voor onze Brabantse agenda. Die moet gewoon leidend zijn. En niet meer dan dat.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Zoals u weet, de heer Heijmans heeft maar één extra interruptie, dus niet meer dan dat.

De **voorzitter**: In deze ronde is het één vraag stellen, één extra interruptie en dat is het dan.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat weet de heer Heijmans bij deze.

De heer **Heijmans** (SP): Dan dank ik u bij deze voor deze extra informatie die nog niet tot mij was gekomen.

De **voorzitter**: Die heb ik wel vermeld, dat kunt u terugkijken in de uitzending, bij het begin van de Perspectiefnota. De heer Van Hattem heeft het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): En vanochtend in de agendavergadering, voorzitter. Ik was gebleven bij het volgende punt, ik ben het even kwijt. Operatie Beethoven, een uitgelezen kans om de regio Eindhoven bereikbaar te houden. Laten we in dat kader ook Eindhoven Airport bereikbaar houden voor privévluchten, op zijn minst voor de medische vluchten. Ook daartoe dienen we een motie in. Voorzitter, in de Perspectiefnota stelt gedeputeerde Van Gruijthuijsen dat er sprake is van een goede balans. Maar dit is geen goede balans voor onze boeren, die door het rigide provinciale stikstofbeleid nog steeds wachten op vergunningen. Ook niet voor onze automobilisten, die steeds vaker in de file staan, maar ondertussen wel steeds meer opcenten motorrijtuigenbelasting moeten betalen. En ook niet voor onze burgers, die zich scheel betalen aan de energietransitie en de klimaatdoelstellingen. Om een goede balans te krijgen, moeten we af van zulke onnodige ballast. Om de lasten van onze burgers te verlagen, dienen we een motie in om de structurele verhoging van de opcenten te stoppen. Tot slot, als deze Perspectiefnota voor GS de hoogmis is, dan horen we ook graag wanneer zij, om echt schoon te kunnen opleveren, gaan biechten voor al hun zondige beleid. Tot zover in eerste termijn.

Motie M43-2024: Stop windturbines

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateerend dat:

- Windturbines veel belastinggeld aan subsidie per stuk opslokken;
- Windturbines geluids- en slagschaduwhinder veroorzaken;
- Windturbines een zeer lage energiedichtheid hebben en onevenredig veel ruimte gebruiken voor de geleverde elektriciteit;
- Windturbines alleen elektriciteit leveren als het voldoende waait, waardoor er altijd volledige back-up nodig is;
- Noord-Brabant een relatief windarme provincie is, waar de verhouding tussen energieopbrengst en

overlast bijzonder slecht is;

- Windturbines niet zelden voorzien zijn van zeldzame aardmetalen, hetgeen bij winning extreme vervuiling geeft, zoals bij neodymium in het Chinese Baotou;
- Windturbines dramatische gevolgen hebben voor de leefbaarheid en gezondheid van omwonenden¹;

Overwegende dat:

- Windturbines het landschap geweld aan doen;
- Windturbines rampzalige gevolgen hebben voor flora en fauna;
- Uit steeds meer onderzoek blijkt dat windturbines bij slijtage zeer schadelijke stoffen (Bisfenol A en soortgelijke stoffen) in de omgeving verspreiden;
- Windturbines huizen in de omgeving minder waard of zelfs onverkoopbaar maken;

Besluiten:

- Dat de plaatsing en vervanging van windturbines in Noord-Brabant, voor zover deze onder de provinciale verantwoordelijkheid vallen, met onmiddellijke ingang wordt gestopt

en gaat over tot de orde van de dag.

¹<https://www.rivm.nl/windenergie/windmolens-gezondheid>

PVV, Patricia van der Kammen, Alexander van Hattem

Motie M44-2024: Stop verdozing

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateerende dat:

- 'Grootschalige XXL-logistiek en distributiecentra' op specifieke locaties nog steeds zullen worden toegestaan door het college;
- Inzet op XXL-distributiecentra vooral banen voor arbeidsmigranten oplevert;
- Inzet op XXL-distributiecentra bijkomende problemen oplevert, zoals de vaak grootschalige huisvesting van arbeidsmigranten die niet op draagvlak kan rekenen;
- De XXL-distributiecentra het landschap verpesten;
- Draagvlak ontbreekt voor deze logistieke blokkendozen, zoals blijkt bij plannen zoals Wijkevoort, Heesch West, Campus Roosendaal en Moerdijk

Overwegende dat:

- Draagvlak een fundamentele factor van belang is;
- Het karakteristieke Brabantse landschap behouden moet blijven;
- Inzet op economische bedrijvigheid die vooral banen voor Brabanders oplevert veel verstandiger is dan de inzet op bedrijvigheid die vooral banen voor arbeidsmigranten genereert;

Besluiten:

- Dat de inzet op XXL-distributiecentra geen onderdeel moet uitmaken van het beleid van het college en dragen GS op om hier dan ook direct mee te stoppen

en gaat over tot de orde van de dag.

PVV, Alexander van Hattem

Motie M45-2024: Versnellingstafel kernenergie

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- In het bestuursakkoord van verleden jaar werd gesteld dat in de komende bestuursperiode de kansen voor gesmolten-zout-reactoren in Brabant worden onderzocht, maar dat er nog geen besluiten over eventuele plaatsingen zullen plaatsvinden;
- Gesmolten-zout-reactoren en zelfs 'kernenergie' an sich in de perspectiefnota niet worden benoemd;

Overwegende dat:

- Het in het belang van Brabant is wanneer we haast gaan maken met door ontwikkelen en realiseren van kernenergie in onze provincie;

Dragen GS op:

- Zo snel mogelijk over te gaan tot het oprichten van een 'versnellingstafel kernenergie', in samenwerking met bedrijfsleven, onderwijs en andere overheden, met als concreet doel om deze bestuursperiode nog minstens één locatie binnen Noord-Brabant aan te wijzen voor de plaatsing van een kerncentrale;
- Uiterlijk september een rapportage van de eerste voortgang inzake de versnellingstafel aan PS te overleggen;

en gaat over tot de orde van de dag.

PVV, Patricia van der Kammen, Alexander van Hattem

Motie M46-2024: Kaders voor gesmolten-zout-reactoren

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- In het bestuursakkoord van verleden jaar werd gesteld dat in de komende bestuursperiode de kansen voor gesmolten-zout-reactoren in Brabant worden onderzocht, maar dat er nog geen besluiten over eventuele plaatsingen zullen plaatsvinden;
- Er tevens werd gesteld dat eventuele voorbereidingen voor uitvoering wel kunnen plaatsvinden;

Overwegende dat:

- Gesmolten-zout-reactoren een enorme kans voor Brabant bieden en er daarom niet te lang gewacht kan worden met deze voorbereidingen;
- Het een gemiste kans is dat de voortgang op het dossier van de gesmolten-zout-reactoren niet expliciet in de perspectiefnota worden benoemd;

Dragen GS op:

- Om zo spoedig mogelijk de ruimtelijke en infrastructurele kaders voor de plaatsing van gesmolten-zout-reactoren in Brabant vast te stellen en deze uiterlijk najaar 2024 voor te leggen aan PS;

en gaat over tot de orde van de dag.

PVV, Patricia van der Kammen, Alexander van Hattem

Motie M47-2024: Geen onderhoud maar verbreden snelwegen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateernde dat:

- In 2023 de plannen om de A58, A2 en A67 te verbreden zijn uitgesteld;
- In plaats van het verbreden van deze snelwegen er nu miljarden worden geïnvesteerd in onderhoud van al bestaande infrastructuur;
- Het Rijk onlangs met operatie Beethoven de Brainportregio een miljardenimpuls heeft gegeven om de infrastructuur en daarmee de bereikbaarheid te verbeteren;
- In de perspectiefnota 2025 staat dat: GS het Rijk blijft aanmoedigen om de gepauzeerde projecten (A2, A58, A67) snel weer op te starten;

Overwegende dat:

- Het geen enkel nut heeft dat automobilisten dagelijks massaal stilstaan op uitstekend onderhouden infrastructuur;
- Het verbreden van snelwegen van essentieel belang is om Brabant bereikbaar te houden;
- De economische positie van Brabant op het spel staat als de genoemde snelwegen niet snel worden verbreed;

Dragen GS op:

- Om in overleg met het Rijk de oorspronkelijke plannen om de A58, A2 en A67 te verbreden z.s.m. weer op te pakken en uit te voeren i.p.v. miljarden te investeren in onderhoud;

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV, Tjerk Langman

Motie M48-2024: Ruit Eindhoven

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateernde dat:

- Nu de coronapandemie ten einde is de wegen rondom Eindhoven in de spits weer dagelijks vollopen;
- De aanpak van de N279 tussen Veghel en Asten nog lang op zich laat wachten;
- Bij grote incidenten op het wegennet rond Eindhoven, zoals de problemen met de gasleiding op 13 maart jl., er acuut een verkeersinfarct ontstaat;
- Voor de bedrijven in de Brainportregio een goede infrastructuur van levensbelang is;
- Het Rijk met operatie Beethoven miljarden investeert in de Brainportregio om o.a. de infrastructuur sterk te verbeteren en daarmee ASML te behouden voor de regio;

Overwegende dat:

- Een "Ruit" om Eindhoven nu meer dan ooit cruciaal is voor een goed functionerend hoofdwegennet en om de Brainportregio Eindhoven bereikbaar te houden;
- Er alles aan gedaan moet worden om topbedrijven zoals ASML voor de regio te behouden;
- Vergevoerde plannen met betrekking tot de "Ruit" die al tijden op de plank liggen tenminste deels opgepakt kunnen worden om realisatie te bespoedigen;

Dragen GS op:

- Er bij het kabinet op aan te dringen om het budget uit operatie Beethoven zeker ook in te zetten voor het aanleggen van de "Ruit" om Eindhoven (met name de Noord-Oostcorridor);

- Hierbij samen met het Rijk op te trekken door gezamenlijk zo spoedig mogelijk onderzoek te doen naar de kosten en de benodigde tijd tot realisatie en daarna de benodigde middelen vrij te maken voor cofinanciering;

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV, Tjerk Langman

Motie M49-2024: Privévluchten Eindhoven Airport

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Eindhoven Airport recent heeft aangegeven vanaf 2026 geen (fossiele) privévluchten meer toe te staan;
- De provincie Noord-Brabant mede-eigenaar is van Eindhoven Airport;

Overwegende dat:

- De toonaangevende bedrijven in de Brainportregio gebaat zijn bij een florerende luchthaven waar ook privévluchten welkom zijn;
- Overhaast verduurzamen op deze manier een negatieve impact heeft op de bedrijvigheid in de regio;

Dragen GS op:

- Om vanuit de rol als mede-eigenaar er bij de directie van Eindhoven Airport op aan te dringen om het besluit terug draaien om vanaf 2026 geen (fossiele) privévluchten meer toe te staan;

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV, Tjerk Langman

Motie M50-2024: Medische vluchten Eindhoven Airport

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Eindhoven Airport recent heeft aangegeven vanaf 2026 geen (fossiele) privévluchten meer toe te staan;
- De provincie Noord-Brabant mede-eigenaar is van Eindhoven Airport;

Overwegende dat:

- Het onwenselijk zou zijn wanneer vanaf 2026 ook medische vluchten vanaf Eindhoven Airport zouden worden beperkt;
- GS in reactie op schriftelijke vragen van de PW heeft aangegeven dat medische vluchten nog wel mogen starten en landen in 2026;
- Het tijdens een recent werkbezoek aan Eindhoven Airport duidelijk werd dat hier toch enige onduidelijkheid over is;

Dragen GS op:

- Om vanuit de rol als mede-eigenaar er bij de directie van Eindhoven Airport op aan te dringen dat het klip en klaar moet zijn dat medische vluchten op geen enkele manier zullen worden beperkt;

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV, Tjerk Langman

Motie M51-2024: Stopzetten structurele verhoging motorrijtuigbelasting

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Bij de Begroting 2020 is besloten om de opcenten Motorrijtuigenbelasting jaarlijks met 2,5% te verhogen;
- De inkomsten uit provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting voor Noord-Brabant jaarlijks fors meer bedragen dan de uitgaven voor provinciale wegen en fietspaden inclusief uitgaven voor verkeersveiligheid;

Overwegende dat:

- De automobilist geen melkkoe van een spilzuchtige overheid mag zijn;
- In plaats van de opbrengsten ten koste van de belastingbetaler te vergroten, het een betere strategie is om de provinciale uitgaven te beperken;
- Het ongepast is om in een tijd van gierende inflatie, stijgende kosten en torenhoge brandstofprijzen de Brabantse automobilist met structurele belastingverhogingen op te zadelen;

Dragen GS op:

- Geen jaarlijkse verhoging van de opcenten motorrijtuigenbelasting meer door te voeren en de budgettaire effecten van deze maatregelen bij de Begroting 2025 structureel te verwerken;

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV, Patricia van der Kammen, Alexander van Hattem

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van Miltenburg heeft het woord.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Dank u, voorzitter. Allereerst wil ik namens de fractie van D66 de nieuwe gedeputeerde Bas Maes van harte feliciteren. Wij kijken met heel veel vertrouwen uit naar onze verdere samenwerking. Voorzitter, de Franse staatsman Aristide Briand sprak ooit: 'Politiek is de kunst om het gewenste met het mogelijke te verzoenen'. Met deze woorden in het achterhoofd kijkt de fractie van D66 met instemming naar de Perspectiefnota. Wij wensen forse middelen uit te trekken voor de ingrijpende veranderingen waar Brabant voor staat, de energietransitie, natuurherstel, de zorg voor schoon water, schone lucht, schone bodem, de schaa sprong om voldoende woningen te bouwen en Brabant bereikbaar te houden, om maar enkele van de vele opgaven te noemen. Onze financiële middelen zijn niet onbegrensd, maar het is gelukkig mogelijk om deze bestuursperiode goed aan de slag te gaan met de opgaven om Brabant toekomstbestendig te maken, om te investeren in welzijn en welvaart voor de Brabander. Om de ambitieuze woorden van dit bestuursakkoord om te gaan zetten in betekenisvolle daden. Voorzitter, onze welvaart is geen vanzelfsprekendheid. We lijken het misschien al weer vergeten te zijn, maar nog maar enkele decennia geleden, hing de regio Eindhoven als een soort van aangeslagen bokser in de touwen. Dat was begin jaren '90 na de massaontslagen bij Philips en bij DAF. Vandaag de dag floreert de Brainportregio, mede dankzij de hightech-sector met ASML als een belangrijke spil en mede dankzij de goede samenwerking tussen overheden, ondernemers, onderwijs- en onderzoeksinstituten en natuurlijk ook tal van maatschappelijke organisaties. Onze provincie is leidend als het gaat om technologische innovaties en keer op keer worden er letterlijk economische wereldprestaties geleverd waar

we trots op mogen zijn. Die positie willen we ook in de toekomst behouden door het ondernemersklimaat voor de microchipsector te verbeteren. D66 is dan ook tevreden met de uitkomsten van de zogeheten operatie Beethoven. Meer investeringen in talentontwikkeling, extra woningen, in het elektriciteitsnet en in bereikbaarheid. Zoals de kop in het Eindhovens Dagblad luidde: 'Operatie Beethoven blijkt een fantastische symfonie te zijn voor de regio'. We maken GS en de ambtelijke organisatie een groot compliment voor hun inzet bij operatie Beethoven. Laten wij hier ook in de Staten de bereidheid tonen om te investeren in het verdienvermogen van Nederland en daarmee ook het verdienvermogen van Brabant. Laten we de economische kracht van de verschillende regio's in Brabant ondersteunen. Want daarmee investeren we in onze toekomstige welvaart. Welvaart kan echter niet zonder welzijn. D66 is daarom ook blij dat we als provincie gaan inzetten op Brede Welvaart als uitgangspunt en de gezondheid van iedere Brabander centraal staat. Helaas is een goede gezondheid voor vele Brabanders geen gegeven. Ik denk dan aan de grote groep Q-koorts patiënten en aan de vele mensen die ernstige long covid klachten hebben. Zij verdienen onze volle aandacht en steun. De Rijksoverheid heeft inmiddels geld beschikbaar voor gespecialiseerde long covid expertise- en behandelcentra. Inmiddels heeft ziekenhuis Bernhove vergevorderde plannen om zo'n expertisecentrum te starten. Wij dienen samen met GroenLinks en PvdA en tal van andere partijen een motie in om dat initiatief vanuit de provincie krachtig te ondersteunen en voor Rijksmiddelen te lobbyen om een expertisecentrum voor long covid en Q-koorts mogelijk te maken. Speciale dank daarbij aan 50PLUS, die bereid is om een voorgenomen motie met een soortgelijke strekking te vervoegen bij dit brede initiatief. Ik denk dat het heel erg van belang is dat we hier breed in de Staten een hele duidelijke uitspraak doen, die echt in het belang is van long covid- en Q-koorts-patiënten. Voorzitter, de Perspectiefnota onderstreept terecht het belang van uitvoeringskracht. Het kwam zojuist al even voorbij. Enkel met beleid maken we immers geen impact. Dat doen we door uitvoering van beleid. En soms door te pionieren en te experimenteren. Wij kijken uit naar de Uitvoeringsagenda's die op tal van beleidsterreinen later dit jaar nog gaan volgen. D66, zo kent u onze partij, denkt graag mee. Voor de Uitvoeringsagenda Brede Welvaart kan een proeftuinbenadering interessant zijn. Het hele idee daarbij, laten we enkel ruimtelijk economische projecten op verschillende locaties in Brabant integraal gaan beoordelen met Brede Welvaart als uitgangspunt. Als voorbeeld noem ik de ontwikkeling van het bedrijventerrein in Waalwijk, waar meerdere Statenleden onlangs op werkbezoek zijn geweest. Of het voorbeeld van de aanleg van een heel groot vakantiepark in het land van Cuijk. We kunnen daarbij vragen stellen. Welke effecten hebben dergelijke projecten op de toch al krappe arbeidsmarkt? Hoe zit het met de huisvestingsopgave van werknemers? Zijn ontwikkelingen nog wel wenselijk, gezien het ruimtebeslag en de mogelijke effecten op de leefomgeving en de leefbaarheid van dorpen en steden. Vanuit onze provinciale betrokkenheid kunnen we met gemeenten meedenken en samen tot de juiste toekomstbestendige keuzes komen. Mijn vraag aan GS is, wat vindt u van het idee om een dergelijke proeftuinbenadering te gaan verwerken in de agenda Brede Welvaart? Voorzitter, ik kom tot een slot. Uitvoeringskracht is de komende jaren meer dan ooit nodig om het aantal verkeersslachtoffers op de Brabantse wegen drastisch te verminderen. Helaas zien we dat het steeds drukker wordt in het verkeer. Fietsters vormen daarbij een zeer kwetsbare groep. Een fietshelm kan de kans op hersenletsel na een ongeval met een derde verminderen. D66 dient daarom met een aantal andere partijen een motie in om bij de uitwerking van het Brabantse verkeersveiligheidsplan te zoeken naar manieren om het gebruik van de fietshelm door kwetsbare verkeersdeelnemers te bevorderen, denk daarbij aan oudere verkeersdeelnemers of juist ook kinderen. Dat kan bijvoorbeeld door een publiekscampagne met een kleinschalige kortingsactie voor de aanschaf van een fietshelm, zoals die in andere provincies succesvol is verlopen. Wij vertrouwen daarbij op de creativiteit van de gedeputeerde. Dus laten we in dit verband zeggen, zet 'm op. Voorzitter, het is tijd om aan de slag te gaan. Het provinciebestuur is vandaag weer op volle sterkte. De Perspectiefnota geeft de financiële ruimte om ambities uit het bestuursakkoord te gaan verwezenlijken. Laten we nu voor Brabant het verschil gaan maken. Ik weet zeker dat ook de PVV daar een constructieve bijdrage aan wil leveren. Dank u.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, ik kom meteen met een hele constructieve vraag. Ik zag die motie voorbijkomen van de fietshelmen. We hebben overwogen om die mede in te dienen, maar ik zat met een kleine hick-up ten aanzien van de kortingsactie. Het is leuk en aardig om zoiets voor te stellen, maar het is een klein beetje een ongedekte cheque. Er moet ook budget zijn om zoiets te doen. We hebben tweeënhalf miljoen Brabanders. Dan is de vraag, ga je tweeënhalf miljoen fietshelmen uitdelen, of korting geven? Welke orde van grootte moeten we zien? Ik heb ook even gekeken bij de andere provincies, daar hadden we het over een paar duizend helmen en dan werd het via een externe organisatie met subsidie gegeven. Kan de heer Van Miltenburg misschien aangeven hoe hij het ongeveer voor zich ziet? Heeft hij een budget voor ogen, wat daar aan besteed zou mogen worden en hoe dat gedekt zou kunnen worden?

De heer **Van Miltenburg** (D66): Heel goed dat u deze vraag stelt. Het is zeker geen intentie van ons om een ongedekte cheque hiervoor uit te schrijven. We denken inderdaad, waar u heel terecht aan refereert, aan andere succesvolle acties uit andere provincies, waar men enkele tienduizenden euro's beschikbaar stelt via subsidie. Of via simpelweg vouchers uitgeven aan inwoners uit die provincie. Soms zijn dat enkel 65-plussers, in een andere provincie zijn dat een ouder en een kind, die beiden een helm kunnen aanschaffen en dan 25 euro korting krijgen. We financieren dan 1500 helmen, met kinderen erbij 3000 helmen. Dan heb je het over een bedrag van enkele tienduizenden euro's, gekoppeld aan een publiekscampagne, waar daar gaat het uiteindelijk om. Met de kleinschalige kortingsactie draag je ook bij aan hopelijk een succesvolle campagne gericht op het publiek. Niet om die fietshelm te verplichten, er is immers geen fietshelmplicht. Dat moet in Den Haag worden geregeld, als we daar aan toe zouden zijn. Maar het gaat er vooral om dat het gebruik bevordert wordt, met name bij kwetsbare verkeersdeelnemers, want zij kunnen dat ontzettend goed gebruiken. Nogmaals, we verminderen daarbij het risico op ernstig hersenletsel. Vandaar dat deze actie ook door de stichting HersenStrijd, die in Limburg erg actief is en gelieerd is aan het ziekenhuis in Maastricht, ten volste wordt aanbevolen.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, die doelstelling is inderdaad heel duidelijk. Ik zit nog wel een klein beetje met hoe ga je zoiets zo effectief mogelijk inzetten. Dan vraag ik mij af, hoe voorkom je, als je zo'n actie gaan opzetten, dat het eigenlijk vooral gebruikt gaat worden door mensen die toch al de intentie hadden om zo'n helm aan te schaffen, die al niet meer overtuigd hoeven te worden. Hoe bereik je juist de doelgroep, die je wil overtuigen om zo'n stap te zetten? Niet dat het eigenlijk een druppel op een gloeiende plaat blijft, door alleen de mensen te faciliteren die toch al die stap zetten.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Dat is natuurlijk heel moeilijk, want je kunt niet in het hoofd van de individuele consument kijken, die mogelijk wel zonder zo'n kortingsactie op enig moment toch al zou overgaan tot de aanschaf van zo'n helm. Maar ik vind dit eigenlijk de uitwerking, die ik heel graag aan het college laat. Er zijn inmiddels in Brabant succesvolle voorbeelden, heb ik begrepen. Onder andere in Breda is zo'n actie geweest. Ik vind dat echt de uitwerking. Laten we dat ook meenemen als we straks kijken naar het Brabantse verkeersveiligheidsplan. Mij gaat het er nu om, om met name de ruimte te bieden aan het college om die hele kwetsbare groep, een van de drie focusgebieden in het Brabants verkeersveiligheidsplan, op de een of andere manier te triggeren. U noemt het een druppel op een gloeiende plaat, ik zie het eerder als een soort startsein om de bewustwording te gaan vergroten, dat het dragen van een fietshelm veel kwaad kan voorkomen.

Motie M52-2024: Expertisecentrum Long Covid en Q-koorts

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateernde dat:

- In de periode 2006-2009 met name Brabant is getroffen door de grootste Q-koortsuitbraak die ooit in Nederland heeft plaatsgevonden;
- In Nederland tienduizenden mensen ziek zijn geworden door een Q-koortsbesmetting en zeker meer dan honderd patiënten zijn overleden;
- Tot op de dag van vandaag nog veel patiënten de ernstige medische en sociale gevolgen van Q-koortsbesmetting ondervinden, waarvoor de Nationale Ombudsman herhaaldelijk in rapporten terecht de aandacht heeft gevraagd;
- Brabant begin 2020 de 'hotspot' van de eerste coronagolf was;
- In Nederland vermoedelijk 1,3 miljoen mensen een milde vorm van Long Covid hebben opgelopen en daarnaast naar schatting 90.000 mensen te maken hebben met aanhoudende klachten, waardoor zij ernstig ziek blijven en kampen met een slechte levenskwaliteit;
- De verhalen van patiënten over hun zoektocht naar hulp en begeleiding schrijnend zijn, want zij hebben veelal symptomen in meerdere orgaansystemen, maar er is geen integrale zorg voorhanden;
- Patiëntenorganisaties en medische specialisten daarom pleiten om gespecialiseerde Long Covid expertise- en behandelcentra op te zetten;
- In veel opzichten de klachten van Long Covidpatiënten op klachten van Q-koortspatiënten met het Q-koortsvermoeidheidssyndroom (QVS) lijken;
- In de Perspectiefnota 2025 het voornemen is opgenomen om het initiatief voor de start van een expertisecentrum voor Long Covid en Q-koorts patiënten te ondersteunen;
- De Tweede Kamer bij amendement van het lid Bushoff c.s.1 een bedrag van € 27 miljoen op de begroting van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft vrijgemaakt voor een pilot waarmee gespecialiseerde Long Covid-poliklinieken in enkele Nederlandse ziekenhuizen kunnen worden geopend waarin wetenschappelijk onderzoek en behandeling elkaar versterken;
- Binnen deze poliklinieken expertise kan worden opgebouwd voor de behandelpraktijk door grootschalig behandelonderzoek te doen;
- Door het opzetten van een infrastructuur van gespecialiseerde poliklinieken niet alleen het ontwikkelen van expertise en samenwerking tussen medische professionals beter wordt gefaciliteerd en er wordt versneld op kennis en behandeling, maar er vooral ook weer perspectief wordt geboden aan de mensen met ernstige Long Covid-klachten;

Overwegende dat:

- De rijksoverheid vanwege het amendement (Bushoff c.s.) 27 miljoen euro vrijmaakt voor post- COVID-poliklinieken maar vooralsnog geen geld heeft gereserveerd voor Q-koorts, terwijl de Nationale Ombudsman aangeeft dat zowel Long-COVID en Q-koorts patiënten baat kunnen hebben bij samenvoeging van onderzoeken om wederzijds profijt te hebben van kennis en expertise;
- Ziekenhuis Bernhoven in Uden het eerste Nederlandse expertisecentrum voor Long Covid en andere postinfectieuze aandoeningen wil starten;
- Het daarbij van belang is om relevante patiëntenorganisaties te betrekken;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- het initiatief van Bernhoven voor een expertisecentrum maximaal te faciliteren door een aanvraag voor financiële middelen bij het rijk daartoe te ondersteunen in de lobby;
- bij het Rijk aan te geven dat een expertisecentrum dat zich richt op zowel long-COVID als ook Q- koorts grote meerwaarde heeft voor beide groepen patiënten gezien ook het onderzoek van de Nationale Ombudsman;
- om Provinciale Staten periodiek over de voortgang te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

D66, Matthijs van Miltenburg
GroenLinks, Tom Ludwig
PvdA, Fiona Bijl
VVD, Carola Meuwissen
SP, Nico Heijmans
Lokaal Brabant, Shah Sheikkariem
50PLUS, Jan-Frans Brouwers
Partij voor de Dieren, Ellen Putman
Volt, Inge Vossen-van Beers
CDA, Ronnie Buiks

Motie M53-2024: Stimuleer het gebruik van de fietshelm - Zet hem op!

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het
Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Het verbeteren van de verkeersveiligheid hoge prioriteit verdient gezien het hoge aantal verkeersslachtoffers dat jaarlijks in Brabant te betreuren is;
- Een Brabants Verkeersveiligheidsplan 2024-2027 wordt ontwikkeld met een uitvoeringsprogramma met concrete werkafspraken over de projecten en interventies die verkeersveiligheidspartners de komende jaren gaan uitvoeren;
- Via de Perspectiefnota 2025 middelen worden toegekend voor de uitvoering van dat meerjarige verkeersveiligheidsplan;

Overwegende dat:

- De Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV) tot 2040 een grote toename verwacht - zelfs bijna een verdubbeling - van het aantal verkeersslachtoffers onder gebruikers van scootmobiel en fietsers en fietsongevallen zonder betrokkenheid van een motorvoertuig daarbij opvallen;
- Volgens de Hersenstichting van de bijna 50.000 fietsslachtoffers die in 2021 met ernstig letsel in Nederland de Spoed Eisende Hulp bezochten, ruim 11.000 hersenletsel hadden opgelopen.
- Uit onderzoek blijkt dat een fietshelm de kans op hersenletsel na een ongeval met een derde kan verminderen;
- Fietsers één van de drie belangrijke focusgebieden vormen binnen het Brabants Verkeersveiligheidsplan 2024-2027 waarvoor een mix wordt uitgewerkt van concrete afspraken, maatregelen en activiteiten;
- Er in diverse andere provincies als Limburg, Drenthe en Flevoland succesvolle kortingsacties zijn of worden ondernomen met provinciale financiële steun om de aanschaf en het gebruik van fietshelmen door kwetsbare verkeersdeelnemers zoals ouderen en kinderen te stimuleren;
- De denktank 'Artsen voor Veilig Fietsen' ook pleit voor promotie van de fietshelm, omdat het van belang is voor het verbeteren van de verkeersveiligheid en om het aantal doden en gewonden onder fietsers te verminderen;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- bij de uitwerking van het Brabants Verkeersveiligheidsplan 2024-2027 te zoeken naar manieren om het gebruik van fietshelmen door kwetsbare verkeersdeelnemers te bevorderen en daarbij een kortingsactie voor de aanschaf van fietshelmen in overweging te nemen;

en gaan over tot de orde van de dag.

D66, Floris Stoot
50PLUS, Jan-Frans Brouwers
Partij voor de Dieren, Nikky Hamerslag

De **voorzitter**: Oké. U was aan het eind van uw betoog? De heer Buiks staat al klaar. Hij heeft het woord.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. De Perspectiefnota, al lezende bekruipt onze fractie het gevoel dat de enige plek waar echt perspectief te vinden is, de naam van deze nota is. Geen enkele bezuiniging is opgenomen in deze Perspectiefnota, die hadden wij wel verwacht terug te vinden. Dus niet alleen kijken om geld uit te geven, maar ook te kijken waar er besparingen kunnen plaatsvinden. Waar is bijvoorbeeld het perspectief op wonen te vinden. We spraken een jonge kerel, trainer bij de lokale voetbalclub, die dolgraag in zijn geboortedorp wil blijven wonen, maar in zijn zoektocht naar een huis telkens weer de deksel op zijn neus krijgt. Hij vraagt zich af, met al die doelgroepen in het speelveld die ook naar een huis verlangen zoals bijvoorbeeld asielzoekers, wanneer kom ik dan een keer aan de beurt? Een bouwondernemer schetst me de goede gesprekken aan de versnellingstafel. Tja, goede gesprekken en fraaie voornemens zijn mooi, maar wanneer gaat er nu echt een keer de schop in de grond? Hier ligt toch een schone taak voor de provincie? Stop met elkaar bezighouden met beleidsstukken en onderzoeken, help gemeenten met het versnellen van procedures, leg waar nodig taakstelling op en schiet te hulp waar capaciteitstekorten zijn. Daar mag van onze fractie best geld in geïnvesteerd worden, als het maar resultaat oplevert. Waar gaat het dan concreet om? Wees als provincie niet belemmerd, maar een facilitator en geef ruimte om in elke kern een straatje erbij te realiseren, juist en vooral in kleine kernen. Stimuleer en faciliteer woonvormen bij leegstaande agrarische bedrijven. Denk en investeer mee bij het omzetten van bestaand vastgoed naar wonen. Help gemeenten om doorlooptijden te versnellen en steun particulier opdrachtgeverschap met subsidies. Hoe gaat u dit aanpakken? En trouwens, waar vinden we in deze nota een passage over de startersleningen. Ik verwijs hierbij naar de aangenomen motie van 3 november 2023. Wat is hier de status van, college? Ook in Brabant reizen we graag van A naar B, maar ook hier zien we te weinig perspectief. Mobiliteit is voor onze fractie nog steeds een zorgenkindje. We geven per hoofd van de bevolking het minst uit aan basisinfrastructuur en mobiliteit vergeleken met andere provincies, maar zijn daarnaast ook de provincie met het hoogste aantal verkeersdoden. Gevoelsmatig schuurt dit. Er zijn echt wegen die direct actie verlangen. Om maar een voorbeeld te noemen, Chaam, waar het vrachtverkeer dwars door het dorp dendert, of de N279 en de Beekse Brug. Pak deze met voorrang aan, zodat de doorstroming op de N615 nu eindelijk eens verbetert. Het Beethoven project biedt een mooie gelegenheid om dit te realiseren. Kunt u dit aan ons toezeggen? In Etten-Leur raast de spoorlijn dwars door de gemeenschap. Een tunnel die de veiligheid en leefbaarheid vergroot, is een grote lokale wens. Er liggen plannen, maar deze zijn financieel nog een brug te ver. Wat kan de gedeputeerde hierin betekenen?

De **voorzitter**: De heer Van Nuland.

De heer **Van Nuland** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik hoorde de N279 voorbijkomen, dat is een belangrijk onderwerp. Ik ben blij dat het CDA in die zin tot inkeer is gekomen, het was immers uw voormalig fractievoorzitter en wethouder die het felst verzet heeft gevoerd tegen deze weg. Maar dat even ter zijde. U heeft het over voorrang geven. Wat bedoelt u precies met voorrang geven als het gaat om de N279?

De heer **Buiks** (CDA): Wat denkt u zelf, als ik zeg voorrang geven?

De heer **Van Nuland** (VVD): Voorzitter, volgens mij gaan de vragen een kant op.

De **voorzitter**: U mag zo meteen nog een keer reageren.

De heer **Van Nuland** (VVD): Voor mij betekent voorrang geven dat andere projecten dan dus even zouden moeten stoppen. Voorrang geven betekent dat je voorrang verleent aan een ander. We hebben in Brabant heel veel projecten. De N279 staat bovenaan het lijstje, niet voor niets is het opgenomen in het bestuursakkoord. Maar mijn vraag aan u is, wat wilt u dan concreet gaan doen? Wilt u andere projecten stopzetten? Wilt u met financiering gaan schuiven? Wilt u met capaciteit gaan schuiven? Wat zijn uw plannen?

De heer **Buiks** (CDA): U maakt er nu een meerkeuzevraag van. In eerste instantie zegt u terecht, voorrang geven. En voorrang geven dat we deze het liefst het eerst gaan uitvoeren. Dat wil niet zeggen dat we de rest stop willen zetten, maar deze willen we wel met voorrang gaan behandelen. En volgens mij heeft u het zelf ook gezegd. We zitten op een lijn, denk ik.

De heer **Van Nuland** (VVD): Dan toch nog even, voorzitter. In het bestuursakkoord staat dit project echt bovenaan het lijstje, dus daar is al voorrang aan gegeven door deze Staten en het college. Wat probeert u precies met deze motie te beogen?

De heer **Buiks** (CDA): Dat het eindelijk in uitvoering komt, daar gaat het om. Want de lijstjes die u noemt, dat is allemaal prima. Die staat tweede, of die staat derde. Het gaat er ons om dat het tot uitvoering gaat komen. Dat is eigenlijk de vraag die we stellen.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Buiks** (CDA): Richt de N269 in als randweg, conform de wens van de gemeente. Wanneer staat deze op de planning? In heel Brabant zijn kleine kernen steeds slechter bereikbaar met het openbaar vervoer. Openbaar vervoer is geen luxe product, maar een nutsvoorziening. Dit dient ook als zodanig behandeld te worden. Gedeputeerde, hoe gaat u dit doen? Wij delen met u het belang van Brede Welvaart en kunnen ons dan ook vinden in de voorstellen. We zouden echter wel graag zien dat bij alle Statenvoorstellen het aspect Brede Welvaart inzichtelijk wordt gemaakt, zodat de aandacht voor dit onderwerp blijft. Wat vinden andere partijen van dit voorstel? Onlangs waren we aanwezig bij de themabijeenkomst Dierenwelzijn. En tot onze grote verbijstering kwam hier naar voren dat de huidige stallendeadline van negatieve invloed is op dierenwelzijn. Dat krijg je met eendimensionaal beleid op een plek waar integraliteit van beleid bittere noodzaak is. Hoe gaat GS de aangenomen motie Vertrouwen in de overheid, waarin GS opgedragen wordt uitvoerbaarheid centraal te zetten bij het opstellen van beleid programma's en regelingen in de praktijk brengen als een wurgende deadline er ligt en er geen mogelijkheden zijn voor ondernemers om een keuze te maken voor een juist stalsysteem. Voorzitter, dit raakt aan een schending van de beginselen van behoorlijk bestuur en we dienen dan ook motie in, waarbij we oproepen om aan te sluiten bij landelijk beleid. De beantwoording van onze vragen ten aanzien van het intrekkingsbeleid heeft ons daarnaast helaas niet gerustgesteld, omdat wij vertrouwen hebben dat de problemen door middel van innovaties en als gevolg van stoppende bedrijven opgelost kunnen worden, dienen we hiertoe een amendement in. Voorzitter, perspectief geldt ook bij de gebiedsgerichte aanpak. We zien daar veel druk en urgentie op water en natuur, maar we missen hier een agrarisch perspectief. Een bereidheid om met gronden te schuiven en het verlenen van vergunningen om kringlopen te kunnen sluiten is noodzakelijk. We vernemen graag van de gedeputeerde hoe dit aangepakt gaat worden. LEADER is een prachtig Europees fenomeen en biedt kansen in drie gebieden in Brabant. Maar de middelen voor uitvoering zijn op dit moment nog onvoldoende. Wat kunnen we vanuit de provincie bieden qua personele capaciteit? We denken hierbij aan de wijze waarop de voormalig gebiedsmakelaars fungeerden. Perspectief voor jonge duurzame boeren. Zij hebben de toekomst, toch? We lezen in het Brabants Dagblad dat zij zich zorgen maken over hun toekomst. Zo spannen we toch het paard achter de wagen? We willen met zijn

allen graag dat er duurzaam en inclusief geboerd gaat worden, maar daarmee moet dan wel een boterham verdiend kunnen worden. Steun jonge boeren in hun ondernemerschap. Faciliteer en denk mee. Laat hen niet verzuipen in theoretische bureauregelgeving, zodat er nu echt doelen worden bereikt op het Brabants platteland. Voorzitter, Brabant is geen economisch project, maar een waarde gemeenschap. Het Beethoven project is mooi, maar mensen moeten zich ook thuis blijven voelen in hun omgeving. Dat wordt niet alleen bepaald door economisch succes. Dat betekent dat er geïnvesteerd wordt in zaken die mensen met elkaar verbinden, van mobiliteit tot cultuur, dat we moeten investeren in onze samenleving. Voorzitter, in een verantwoordelijke samenleving heeft iedereen een plek en een taak. En de vrijheid om zelf vorm te geven aan zijn of haar wereld. Gemeenschapszin, bloeiende buurten en verenigingen maken mensen gelukkig. Wij staan voor een samenleving waarin er oog is voor mensen, ieder vanuit zijn eigen rol en taak, waarbij we omzien naar elkaar en de wereld beter doorgeven dan we hem hebben aangetroffen. Voorzitter, dat is perspectief. Tot zover.

Amendement A14-2024: Stop intrekkingsbeleid

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025

besluiten, dat op pagina 39 van de Perspectiefnota 2025, opgenomen als bijlage I bij het ontwerpbesluit de volgende tekstpassage wordt geschrapt;

"Instrumentarium; intrekkings- en aanschrijvingsbeleid

Aanvullend op het reeds bestaande VTH- instrumentarium, stellen wij een intrekkingsbeleid op dat ons handvatten biedt om een antwoord te formuleren op de intrekkingsverzoeken die wij ontvangen.

Concreet zetten we in op;

- Opstellen (en mogelijk) uitvoeren intrekkings- en aanschrijvingsbeleid.
- Onderzoeken hoe, wanneer en onder welke omstandigheden het intrekken van latente ruimte voor water- en stikstof gerelateerde aspecten mogelijk is."

Toelichting:

Aanvullend op het instrumentarium van reeds bestaande VTH- instrumentarium vinden wij het onnodig om intrekkingsbeleid, aanschrijvingsbeleid, het intrekken van latente ruimte voor water- en stikstof gerelateerde aspecten toe te voegen. Middels innovatie, stoppende ondernemers, et cetera komt er stikstofruimte vrij.

Bovendien besparen we hiermee onnodige (personele en eventuele juridische) kosten.

CDA Brabant, Ronnie Buiks, Tanja van de Ven

Motie M54-2024: Dierenwelzijn voorop

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Overwegende dat:

1. Tijdens de informerende themabijeenkomst naar voren is gekomen dat de huidige verplichte datum voor stalaanpassingen niet altijd ten goede komt aan het dierenwelzijn
2. Tijdens de informerende themabijeenkomst gehamerd werd op de integraliteit van beleid
3. De laatste wijzing van Omgevingsverordening dateert van 13 oktober 2023
4. Betreffende ondernemers een milieutoestemming en eventueel een bouw aanvraag bij gemeenten in moeten dienen
5. Voor ondernemers het onmogelijk is een juiste keuze te maken voor 1 juli, voor een stalsysteem zolang

de ammoniakemissie reductie onduidelijk is van betreffende systemen.

6. Er een unaniem aangenomen motie ligt 'vertrouwen in de overheid', M11a-2024

7. De stallendeadline voor een aantal sectoren nog altijd staat op 1 juli 2024

Constaterende dat:

8. De provincie kan randvoorwaarden faciliteren voor dierwaardigheid (verdienvermogen, vergunningverlening, experimenteerruimte)

9. Het duidelijk is dat vereiste feitelijke stalaanpassingen per 1 juli 2024 onmogelijk haalbaar zijn wegens onduidelijkheid vergunbaarheid van de systemen

10. Er nog geen duidelijkheid is gekomen vanuit de kwartiermaker

11. De dierenwelzijnseisen vanuit de Rijksoverheid invloed heeft op de stallendeadline

12. Er (nog) geen middelen gereserveerd zijn door het Rijk met betrekking tot maatwerk aanpak stikstof en emissiereductie in de veehouderij door aanpassing stalsystemen en managementmaatregelen

13. De aangenomen motie 'vertrouwen in de overheid' m11a-2024. Waarin GS verzocht wordt; Stel uitvoerbaarheid centraal bij opstellen van beleid, programma's en regelingen

14. De datum van 1 juli 2024 nadert en dat een betrouwbaar bestuur tijdig duidelijkheid dient te geven

15. Dat de huidige stallendeadline onuitvoerbaar is.

Dragen Gedeputeerde Staten op:

De stallendeadline van 1 juli 2024 voor alle sectoren uit de omgevingsverordening te schrappen en aan te sluiten bij landelijk beleid omdat de stalinnovaties niet houdbaar, onder andere omdat deze op dit moment te weinig juridische zekerheid bieden voor de ondernemers, de emissiereducties onvoldoende worden geborgd en procedureel niet haalbaar zijn, niet integraal (waaronder dierenwelzijn) zijn en het raakt aan behoorlijk bestuur.

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA, Ronnie Buiks

50PLUS, Jan-Frans Brouwers

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik zie een interruptie. Meneer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Ik wil de heer Buiks vragen om wat meer toelichting te geven bij zijn motie Een straatje erbij. We hebben hier in de Staten een presentatie gehad over woningbouw in kernen en in steden. Er werd gezegd, het knelpunt ligt vooral op het uitvoeren van de plannen, want plannen zijn er al genoeg. Als ik de motie van het CDA lees, dan steunen wij een hele hoop dingen. Maar wat is het probleem dat deze motie op gaat lossen? Er wordt gevraagd om een soepele houding ten opzichte van de Omgevingsvisie, maar ook over initiatieven binnen de kleine kernen. Dus ik zou iets meer toelichting willen hebben van de heer Buiks. Welk probleem lost het eigenlijk op? En hoe? Het zijn op zich mooie woorden, maar wat gaat dit veranderen?

De **voorzitter**: Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Allereerst, fijn dat u het merendeel van de motie al steunt, meneer Van den Broek. Dat vind ik fijn om van u te horen. Fijn dat u een positieve grondhouding heeft. Wat lost dit op? Wat wij zien, is dat bij kleine kernen het vaak lastig is, om zaken te realiseren, omdat er vaak weinig personeel is bij de gemeenten. Er wordt vaak niet gekozen om dat straatje bij die kleine kern te doen, maar als die ambtenaren toch ingezet worden, dan maar bij de grotere dorpen en steden drie straten erbij, zodat de kleine kern wederom naast de hoofdprijs grijpt en wordt overgeslagen. Er wordt dan gekozen voor grotere

dorpen of steden. En dat willen we juist voorkomen. We denken dat er bij die kleinere kernen geld bij moet, om het te kunnen realiseren. En daar wordt juist niet voor gekozen. Bent u het daarmee eens?

De heer **Van den Broek** (GroenLinks): Voor een groot deel wel. Dat plaatst de motie in een iets ander daglicht. Want de heer Buiks vraagt vooral om aandacht en ambtelijke capaciteit. En ik lees vooral een soepele houding met betrekking tot de Omgevingsvisie en dan ga ik denken aan beleid en kaders die knellen. Alsof u denkt, huppakee, we gaan een straatje erbij bouwen. De motie roept volgens mij tot meer op dan u net vertelt.

De heer **Buiks** (CDA): De soepele omgangsvorm met de Omgevingswet, daar bedoelen we mee dat we de procedures zo kort mogelijk moeten houden. Dank ook aan de Partij voor de Dieren die een tekstvoorstel hebben gedaan om dat nog beter weer te geven, dat gaan we overnemen. Ik denk dat we elkaar daar kunnen vinden.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Een sympathieke motie, maar de beantwoording door de heer Buiks leidt tot mijn vraag. U zegt, vaak hebben ze in die kleine kernen niet genoeg ambtenaren. Maar nu begrijp ik het niet meer, want een kleine kern valt toch onder een grotere gemeente? Die grotere gemeente waar die kern onder valt, heeft wel degelijk die ambtenaren. Dus ik snap het niet. Volgens mij hebben we in Brabant geen gemeenten meer, die zo klein zijn dat ze geen plancapaciteit kunnen ontwikkelen.

De **voorzitter**: Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Als meneer Heijmans het niet meer snapt dan ga ik een poging wagen om dat te veranderen. Ik geef u een voorbeeld. We waren met Provinciale Staten op bezoek bij de gemeente Moerdijk. We mochten in een boot varen en gingen over het industrieterrein daar. Toen zat ik naast de wethouder van Moerdijk, meneer Dingemans. Dat is niet relevant, maar ik meld het u wel. Ik had dezelfde discussie die u nu met mij voert. Binnen de gemeente Moerdijk heeft men Willemstad, Langeweg en Helwijk, allemaal kleine kernen en ook het grotere Zevenbergen. Toen zei ik tegen meneer Dingemans, waarom kiest u niet een keer om bij Langeweg of bij Helwijk een straatje erbij te doen? Hij zei dat men de capaciteit wel heeft, maar dat men dan liever in Zevenbergen zes straten erbij doet. Dat probeerde ik te zeggen.

De **voorzitter**: Meneer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, maar dan moet u die gemeente vooral aanspreken en niet de provincie. Dan zou ik zeggen, gemeente ga eens zorgen dat u de mensen in de gemeente allemaal gelijk behandelt en die kleine kernen ook voorziet van voldoende woningbouw.

De heer **Buiks** (CDA): Ik snap dat u dat zegt, maar de keuze van de gemeente is, we hebben een beperkte capaciteit in ons ambtenarenapparaat en in dit voorbeeld kan men dat beter inzetten in het grotere Zevenbergen dan in al die kleine dorpen, want dan heb je hetzelfde effect. Als wij als provincie dat niet in meehelpen, dan gaat dat niet veranderen. Dat zal in andere gemeentes precies hetzelfde zijn.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. U was klaar? De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Dames en heren, Brabanders, hoe komt Wesley bij de subsidiepot? Dat verzin ik niet, dat staat hierin. Wij Brabanders stemden massaal rechts, of in ieder

geval rechtser een jaar geleden. En wat krijgen we? VVD, D66 en linkser beleid. Daarvan zijn we met zijn allen zo geschrokken, dat we een half jaar later op allerlei nieuwe partijen stemden, of zelfs op de PVV. Ondertussen ligt hier de focus op het uitvoeren, uitvoeren, uitvoeren, nog meer ellende. De signalen van de kiezers lijken irrelevant en de gevolgen van de beleidskeuzes nog minder. In de uitwerking van hun bestuursakkoord Samen maken we Brabant, moeten we gaan kijken wat voor effecten dit heeft. Samen maken ze Brabant wat? Duurder, langzamer, beperkter? In ieder geval maken ze Brabant voller. We hebben een tekort aan ruimte en deze coalitie verkwist die ruimte. Er wordt bijvoorbeeld met geen woord gesproken over de aanzuigende werking van de dwangwet, die dankzij de lobby van deze coalitie tot stand is gekomen, terwijl de demografie met tien procent toeneemt. We moeten gaan kijken waar die 481 miljoen euro aan wordt uitgegeven. Welke uitkomsten, welke gevolgen heeft dat? Want het gaat niet om de mooie beloftes, het gaat erom wat er gebeurt. Stilstand is geen optie, zeggen ze. Behalve dan als het om bouw, bedrijven en verkeer gaat. Welvaart en welzijn moet verstevigd worden. En dan wordt er 4,7 miljoen uitgegeven aan Brede Welvaart. Maar dat betekent dus dat er mensen aangenomen gaan worden die gaan uitzoeken wat dat betekent, in plaats van dat we de echte welvaart laten creëren door burgers en bedrijven. En het Brabant Outcome Fund gaat gewoon door met hun spilzucht. Een zelfde spilzucht die we zien bij de zeventig miljoen eurogelden voor economie. Daar hebben we het onder andere over de eiwittransitie, want u moet en zal aan de soja. En als u lid bent van de VVD desnoods een wormenburger. U moet aan de solar en de startups. Wat gaan we dan doen? Nog meer aandelen van autofabrieken kopen, om die dan failliet te laten gaan? Reclamegelden sponsoren voor buitenlandse mobiliteitsapps? Daarmee wordt de markt verstoord. En dat terwijl we weten dat centrale planning en een voortwoekerende overheid nog nooit ergens goed heeft uitgepakt. Ook gaan ze verder met de belofte dat er 130.000 woningen worden gebouwd. En dat terwijl bij de aankondiging van de woondeal alleen al, een paar weken later, het aantal bouwvergunningen afnam door de extra aangekondigde maatregelen. Dan helpen tweeduizend flexibele Hugo-hokken helemaal niet. Als je niks wil doen aan de demografie, dan moet je zorgen dat er gebouwd kan worden. En dat doe je door minder regels, minder bovenwettelijke regels. Als je dat niet doet, maak je Brabant ingewikkeld en onbewoonbaar. Bij de kerntaak mobiliteit zijn weinig beloftes. Blijkbaar wordt er al vanuit gegaan dat Brabant onbereikbaar wordt. Het meest geld gaat uit naar het OV. En er is een soort ontkenning dat er meer asfalt nodig is, als er meer mensen wonen in Brabant. Onder het thema multimodaal worden vooral mensen uit hun auto gejaagd. En zelfs dan komen ze geld tekort. Hierdoor komen wij budget tekort, staat er. Waar gaat dat geld dan wel naar toe? Onder andere naar vrije tijd, cultuur en sport. Vijftig miljoen euro per jaar, bovenop de al bestaande fondsen. Een klein groepje kunstpausen hoeven maar een paar ambtenaren en politici te overtuigen waar de subsidieslurpers hun geld kunnen halen. Hoe komt Wesley naar de subsidiepot? Dit is wat Kunstloc met ons geld fabriceert. Het gaat verder. Deze culturele professionals, Wesley blijkbaar, worden betrokken bij maatschappelijke opgaven. Nog meer macht voor deze mensen. Vingerverven tegen netcongestie. Samen maken ze Brabant krankjorum. Nog steeds wordt klimaat en energie in één adem genoemd. Een groep mensen die niet eens de eigen infrastructuur op orde kan houden, wil wel de wereldtemperatuur verlagen. De absurde doelen die gesteld zijn in het coalitieakkoord staan nog steeds boven water. Ondanks het oordeel van de Zuidelijke Rekenkamer dat ze onhaalbaar zijn, ondanks het aftreden van de gedeputeerde en ondanks het feit dat de trendbreukfee nog steeds niet is langsgeslagen, wordt er toch een enorme druk gelegd op onze schaarse ruimte met zonnepanelen en windturbines. En daardoor ontstaat natuurlijk ook de gevreesde netcongestie. Als je meer elektrificatie hebt en die elektriciteit decentraal, weersafhankelijk opwekt, dan heb je netcongestie. Dat is een wet van de natuurkunde. En daarmee maken zij Brabant onstabiel. Daarmee maken ze Brabant ook armer, want wij Brabanders betalen die aflat voor de linkse kerk. Onder het kopje Landbouw, ontstaat er ook een enorme druk op onze ruimte en op ons geld. Want naast de eiwittransitie, die ik al noemde, gaan we ook ecologische diensten verwaarden. Dat betekent dus dat zij boeren gaan betalen, om met ons geld Natura-2000 perkjes aan te haken. Dat noemen ze landbouw van de toekomst, eigenlijk landbouw uit de middeleeuwen. Samen maken ze Brabant achterlijker, want minder opbrengst met hogere kosten in euro's en land is het gevolg. Voor het kopje Natuur is bijna veertig miljoen extra. Niet

om meer grond aan te kopen, maar omdat de grondaankopen duurder zijn. Dankjedekoekoek, als de overheid zich bemoeit met het aankopen van grond, dan wordt het natuurlijk duurder. Bovendien wordt er ook geld besteed aan het open houden van Brabant. Daarbij wordt er vooral gerekend op Rijksmiddelen. Een grotere greep uit het nationale graaifonds waarschijnlijk.

De **voorzitter**: U heeft nog een halve minuut.

De heer **Rutjens** (JA21): Ja. En tot slot, voorzitter, waar gaat het geld nog meer naar toe? Naar miljoenen voor de eigen organisatie. Want Wesley moet naar die subsidiepot. Voor 3,2 miljoen euro krijgen we onder meer een online klantenportaal, zodat subsidieslurpers als Wesley nog makkelijker geld kunnen beuren. En dat terwijl wij Brabanders van alles moeten, niks mogen, behalve dan de rekening betalen. En dat gebeurt door deze coalitie. Hopelijk gebeurt er in Den Haag iets waardoor dit soort plannen eindelijk een keer tot stilstand komen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Koevoets.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter. Efficiënt en effectief besturen in een tijd van schaarste, zo zou ik mijn inbreng willen noemen. Bij het opstellen van onze beschouwingen op de Perspectiefnota loerde de verleiding om over elk thema iets te zeggen. Echter we zijn met veel partijen en we konden weten dat veel zaken al uitvoerig benoemd of aangestipt zouden zijn alvorens wij onze inbreng zouden kunnen geven. En daarnaast realiseren we ons ook dat veel benoemen niet automatisch tot veel bereiken leidt. Zeker niet in het tijdperk waarin we nu leven. Waarin we na een lange tijd te maken hebben met schaarste. Hoe bestuur je in een tijdperk van schaarste? Onrust, onzekerheden, onmacht zijn zomaar een aantal begrippen die kenmerkend zijn voor een aantal opgaven waar we voor staan. Denk bijvoorbeeld aan water en bodem of mobiliteit, klimaat en woningaanbod, allemaal genoemd hier. De krapte op de arbeidsmarkt, de tekorten aan grondstoffen, netcongestie en opgaves voor onze agrariërs zijn thema's die een andere ook versterken, namelijk die van ontevredenheid. We weten met zijn allen dat er veel opgaves zijn en dat we toch tegelijkertijd iets aan de ontevredenheid moeten doen. Desalniettemin lijkt het ons verstandig om in ons betoog wat focus aan te brengen op een aantal thema's. We willen graag dat we als PS binnen deze bestuursperiode een positieve kanteling helpen maken naar de toekomst. Voorzitter, we hebben de kans om positief naar de toekomst te kijken, want wie de toekomst als tegenwind ervaart, loopt in de verkeerde richting. Het bestuursakkoord Samen maken we Brabant schetst een goed perspectief en wij hebben daar op dit moment weinig nieuwe dingen aan toe te voegen. Er staan wel veel plannen in. Met de capaciteit en de middelen die wij tot onze beschikking hebben, moeten we ervoor waken dat we de plannen niet gaan stapelen. We zijn geneigd om steeds meer plannen te maken, maar hoe meer plannen we maken, hoe minder dat we ze realiseren. Juist nu is het moment om over te gaan tot uitvoering van de plannen en de realisatie, we zeiden het al eerder. Samen maken we Brabant. Iedereen moet mee kunnen in onze samenleving, ongeacht waar je woont. Verkeersveiligheid is een terecht speerpunt, maar we merken ook op dat het openbaar vervoer in de afgelopen jaar geen positieve ontwikkeling heeft doorgemaakt. Deze verschralling treft velen, in het bijzonder de inwoners van kleine kernen die al beperkte faciliteiten en voorzieningen hebben. In deze kernen wonen veel mensen die afhankelijk zijn van de buslijnen, zoals ouderen, jongeren, schoolgaande kinderen en inwoners zonder auto. Door een gebrek aan goede alternatieve vervoersmogelijkheden raken onze ouderen steeds meer in isolement en kunnen onze jongeren niet op optimale wijze op hun school komen en weer thuis. We zetten als provincie graag in op initiatieven waarin een toename van de economische vitaliteit en de leefbaarheid van de regio en de Brede Welvaart centraal staan. We merken dat juist de verschralling van het openbaar vervoer de leefbaarheid en de vitaliteit van onze samenleving aantast. We dienen daarop zelf geen motie in, we hebben gezien dat andere partijen met moties komen en die gaan we waarschijnlijk steunen, want daar zitten goede initiatieven in. Stad en platteland. De focus van de Rijksoverheid gaat vaak naar steden en stedelijke regio's,

als motor van de economie. Ook nu wordt er ongeveer tweeënhalf miljard geïnvesteerd in de Brainport regio. Wij juichen dit toe. En we onderschrijven de toegevoegde waarde van deze regio. Zo ook de ontwikkelingen rondom steden zoals B7 en het samenwerkingsverband tussen Breda en Tilburg. Maar voorzitter, Brabant stopt niet bij Eindhoven, het heeft ook veel kleinere gemeenten, waaronder veel plattelandsgemeenten. We kunnen niet om het platteland heen. Dat moeten we niet willen ook, want het platteland biedt ons zoveel. Voedsel, recreatiemogelijkheden, natuur, rust en ruimte. We hebben er allemaal belang bij, ook de inwoners van de steden. Stad en Platteland kunnen niet zonder elkaar, ze vullen elkaar aan en ze zijn met elkaar verweven. In het bestuursakkoord is ook heel ambitieus hier een portefeuille voor opgenomen met de titel Vitaal Platteland. Het idee is er, maar we missen nog de aanpak en de plannen. Terwijl de kansen voor het platteland er wel liggen. Heel veel vraagstukken en opgaves waar de steden tegenaan lopen, kunnen beter opgepakt worden door het platteland. Maar dan moeten wij daar wel in willen investeren. De kansen voor het platteland liggen er en de tijd is nu aangebroken om de intentie van een vitaal platteland te gaan realiseren. Bij ons is er behoefte om het gedachtengoed nu om te gaan zetten in stappen en acties. Van woorden naar daden. Activiteiten ontplooiën waarmee we zichtbaar bijdragen aan het verbeteren van de leefbaarheid van het platteland. Johan Cruijff had kunnen zeggen, je gaat het pas zien als je het door hebt. Om ook onze rol als PS hierin te hebben, zouden wij inzage willen hebben in de aanpak die het college hierin heeft. Wat Lokaal Brabant betreft is het de hoogste tijd om snel tot een programmatische aanpak te komen. Een programma met projecten, waarin u ook de kans pakt om het onlangs vastgestelde beleidskader Toekomstbestendig bestuur in praktijk te brengen. Snelheid, lenigheid en maatwerk, u weet ongetwijfeld nog dat wij dan ook doelen op een toekomstbestendig bestuur. Om dit spoedig van start te laten gaan, hebben wij een motie voorbereid, waarin we er op aandringen om in het laatste kwartaal van dit jaar ons inzage te geven in de programmatische aanpak. Voorzitter, ook tijd is schaars, dus ik sluit hierbij mijn betoog af. Dank u.

Motie M55-2024: Vitaal Platteland

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateernde dat:

- De voorzieningen op het platteland afnemen;
- De (dubbele) vergrijzing op het platteland een enorme impact heeft;
- Jongeren die gaan studeren het platteland verlaten en veelal niet meer terugkomen;
- Agrariërs in ons land onderdruk staan, kwetsbaar worden en hun bedrijfsvoering vooral op het platteland plaatsvindt;
- Onderwijs ook op het platteland onder druk staat;
- De gezondheid op het platteland zich negatief ontwikkelt;
- Het platteland steeds meer te maken krijgt met verschillende vormen van criminaliteit;
- De bereikbaarheid van het platteland onder de maat is;
- Er sprake is van een achterstand op het gemiddelde van Brede Welvaart;

Overwegende dat:

- Wij van mening zijn de vraagstukken, opgaves en kansen voor het platteland complex en niet te onderschatten zijn;
- De traditionele wijze van aanpak te vaak vanuit een thema wordt opgepakt waardoor het gevaar toeneemt van verkokerd werken;
- Een vitaal platteland een grote bijdrage kan leveren aan de maatschappelijke, economische en gezondheidswelvaart in Brabant;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Om met spoed een programma "Vitaal Brabant" te ontwikkelen en PS hierover te informeren. Zo'n programma inzage moet geven aan projecten die opgepakt worden, zodat het ook tastbaar is en ook gemonitord kan worden;
- In het kader van Toekomstbestendig bestuur dit in partnerschap met gemeenten en/of regio's opgezet moet worden;
- Het programma uiterlijk in het vierde kwartaal van 2024 met PS te delen.

en gaat over tot de orde van de dag.

Lokaal Brabant, Shah Sheikkariem

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik had nog een vraag. U heeft een uitgebreide passage in uw betoog gehouden over het platteland. Is voor Lokaal Brabant de stallendeadline van 1 juli aanstaande nog houdbaar voor de overige sectoren? Ik zat te wachten tot u daar iets over ging zeggen, maar dat deed u niet. Misschien wilt u dat alsnog doen?

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Ik weet niet welke overige sectoren de heer Buiks bedoelt, voorzitter, maar ik neem aan dat het gaat om wat wij in het bestuursakkoord opgenomen hebben en waar wij als Lokaal Brabant achter zijn gaan staan. Ik heb zojuist al gezegd, het bestuursakkoord zoals het er ligt en lag, daar staan wij achter. Dus daar gaan wij niets aan veranderen.

De heer **Buiks** (CDA): Daar staat 1 juli in, dat is tweeënhalve maand vanaf nu. Kunt u nog steeds uitleggen dat die deadline gehandhaafd moet worden, met de inzichten die er vandaag zijn?

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Voorzitter, we hebben dat tijdig bekend gemaakt. Mensen hebben zich al ingeschreven, die hebben een vergunning aangevraagd. Die zijn gevrijwaard mocht het allemaal niet lukken. We zijn wel benieuwd naar de uitkomsten van wat wij toen ook als randvoorwaarde meegegeven hebben, hoe is nou de staat ervan. Dus wij kijken uit naar de opmerking van het college daarop. We hebben altijd gezegd, als het niet kan, dan kan het niet. Dan moet er een andere oplossing komen. Daar zijn we benieuwd naar.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, natuur is geen luxe, maar broodnodig. Broodnodig voor onze luchtkwaliteit, broodnodig voor schoon drinkwater en als veilige thuishaven voor de dieren. Dat gezegd hebbende kijk ik naar de recente Statenmededeling over het terugbrengen van de ruime begrenzing Natuur Netwerk Brabant en de Perspectiefnota waarin staat dat we de overbegrenzing gaan terugbrengen. Maar voorzitter, hebben we in het verleden niet meerdere malen ons natuurareaal verkleind? Ik doel dan op de plannen voor de ecologische hoofdstructuur, bedoeld om een toekomstbestendige natuur te hebben, waarin we soorten kunnen beschermen en waarbij negatieve effecten van bijvoorbeeld stikstof en overbemesting het hoofd kan worden geboden. En het is niet de eerste keer hier in dit huis dat het gaat om overbegrenzing. Eerder zijn er al kleine ecologische hoofdstructuurgebieden geschrapt. Eerder is er al ingeteerd op het areaal door te sturen op overbegrenzing, met dank aan de heer Bleker. Eerder hebben we al 500 hectare ecologische verbindingzone geschrapt. En opnieuw gaan we nu spreken over het terugbrengen van de overbegrenzing. Wat de Partij voor de Dieren betreft moeten we niet onze ambities bijstellen voor een toekomstbestendige natuur. Spijtig dat dit college haar ambities wel al op de kaart wil bijstellen. Dan heb je het al opgegeven en weggeven. En dat gaat dan met name over het afmaken

van de natuurgebieden die 900 hectare die natuurorganisaties hier met pijn en moeite voor moeten opgeven. Dan moet ik denken aan een gedeelte uit een gedicht van J.C. Bloem.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Mevrouw Putman, ik hoor u alleen praten over dat natuur belangrijk is. Is voedselzekerheid ook belangrijk?

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Voedselzekerheid is zeker belangrijk, wij dienen daartoe ook een motie in.

De heer **Van Dommelen** (BBB): En is de manier van voedsel produceren het allerbelangrijkste? Of is natuur het allerbelangrijkste?

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Ik hoor hier mensen vandaag spreken over we moeten meer woningen, er komen meer mensen, er moeten meer wegen komen. Ik denk dat we meer natuur moeten hebben, want er is ook heel veel te doen over luchtkwaliteit. Omroep Brabant kopte vanochtend nog in hoe slecht het met de luchtkwaliteit gesteld is en wat dat gedaan heeft voor Corona en Q-koorts. Dus is zeg, prioriteit op de natuur. En elke centimeter die daarvan afgaat, zij het op papier, zij het feitelijk, daar strijd ik voor.

De **voorzitter**: Gaat u verder mevrouw Putman. En ik doe aan u allen maar weer eens de oproep om via de voorzitter te communiceren.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Natuur is voor tevredenheid of legen. En dan wat is natuur nog in dit land. Een stukje bos ter grootte van een krant, een heuvel met wat villaatjes ertegen. Wij dienen daartoe dan ook twee moties in. Ten eerste, Elke hectare is nodig voor natuurdoelen, waarin we vragen de overbegrenzing definitief toe te voegen aan het Natuur Netwerk Brabant. Ten tweede, Houd overbegrenzing NNB op de kaart, waarin we vragen om de overbegrenzing tot 2007 te behouden om te bezien of er dan wel middelen zijn voor realisatie. We hopen daarmee het tij te keren. Positiever zijn wij tegenover de stappen die genomen zijn ten aanzien van dierenwelzijn in het Brabants programma Landelijk Gebied. In het plan van aanpak van vorig jaar werd er nog met geen woord over gerept, maar in het recente voorontwerp zien wij dat dierenwelzijn wel benoemd is. Echter, we vinden dit nog niet voldoende concreet en dienen daartoe de volgende motie in, Dierenwelzijn in het BPLG, een blijvende en belangrijke, meekoppelende keuze. Ook zien wij dat er stappen genomen worden ten aanzien van de verduurzaming van de Brabantse landbouw, daarbij doelend op de beleidsregel Grond voor graasdierhouderij Noord-Brabant. En wij spreken de hoop uit dat er nog meer stappen gezet kunnen gaan worden. We dienen dan ook een motie in, waarin wij verzoeken om aan Provinciale Staten een notitie toe te sturen over de mogelijkheden van het stapsgewijs verder verduurzamen van pachtvoorwaarden van Provinciale gronden voor agrarisch gebruik. Mijn waardering wil ik uitspreken voor de gedeputeerde Roijackers, voor haar inzet voor de Faunaopvang Brabant, die met deze Perspectiefnota een structureel en substantieel bedrag ontvangt voor de komende jaren. En ook is er waardering voor de collega Statenleden voor hun inzet ten aanzien van dit dossier. Toch komt de Faunaopvang nog jaarlijks 70.000 euro tekort. En ik zou aan het college willen vragen of er ergens toch niet een mogelijkheid is om hen daarin tegemoet te komen. En in de toekomst daar met de Faunaopvang het gesprek over te voeren. Voorzitter, samen met de SP, PvdA, GroenLinks, D66 en Volt dienen wij een motie in over de week van de plantaardige eiwitten. En ik wil daarbij benadrukken dat wij niet willen tornen aan de keuzevrijheid van eenieder. Zoals wij op 8 maart al aangaven, de bal ligt bij ons, laten we hem in het doel schieten. Ook dienen wij een motie in om meer inzicht te verkrijgen over de verhouding tussen latente ruimte en daadwerkelijke stikstofreductie bij extern

salderen, met als doel extern salderen eerlijk en effectief te maken. En wij zijn benieuwd of de gedeputeerde dat inzicht met ons wil verkrijgen. Voorzitter, binnen onze fractie is er een vraag naar aanleiding van de positieve berichtgeving over Bijenlandschap West-Brabant, een initiatief van verscheidene partijen als Brabants Landschap, Wageningen University, gemeenten en fruittelers, dat met behulp van een provinciale bijensubsidie is opgezet. Zou het mogelijk zijn om een dergelijk project ook in Midden-Brabant en of Oost-Brabant te initiëren? Al is het maar om partijen bij elkaar te brengen en te onderzoeken of daar interesse voor is. Last but not least, er is vandaag al het een en ander gezegd over Q-koorts. Mij rest nog te benadrukken dat de Partij voor de Dieren sinds 2007 al haar zorgen uitspreekt over Q-koorts en alle risico's en ellende die daar uit voortgekomen is. En dat te bedenken hoeveel Brabanders er momenteel binnen een straal van twee kilometer van een geitenhouderij wonen. We hebben de Nationale Ombudsman, die hier kwam spreken, goed gehoord. Het is niet voor niets dat hij juist naar Brabant kwam. Wij dienen dan ook een motie in Welwillend de oproep van de Nationale Ombudsman over Q-koorts tegemoet treden. En voorts ben ik van mening dat er een einde moet komen aan de bio-industrie.

Motie M56-2024: Elke hectare is nodig voor natuurdoelen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateerende dat:

- er een overbegrenzing van 2000 hectaren in het NatuurNetwerk Brabant (NNB) is ontstaan vanuit de versnellingsopgave in 2017;
- uit de Perspectief nota en de 'Statenmededeling Terugbrengen te ruime begrenzing NatuurNetwerk Brabant NNB' blijkt dat éénmalig de NNB-begrenzing wordt herzien, waarmee deze overbegrenzing uiteindelijk wordt verwijderd uit de Omgevingsverordening Noord-Brabant¹;

Overwegende dat:

- het voornemen van Gedeputeerde Staten tot het verwijderen van de 2000 hectaren uit het NNB bij natuurorganisaties terecht voor consternatie heeft gezorgd;
- volgens Brabants Landschap veel van de 2000 hectaren essentiële gronden zijn, die deel uitmaken van bredere projecten en langlopende gebiedsprocessen²;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- de overbegrenzing van het NNB definitief toe te voegen aan het. NNB en als zodanig aan te duiden in de Omgevingsverordening Noord-Brabant;

en gaat over tot de orde van de dag.

¹<https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/20de6d27-cf00-42e3-9913-89ef25976cle?documentId=dc9c4663-bd68-426e-bb9e-bd8a8db000d3&agendaltemId=f218f572-7fca-4958-8b4b-5206ff3d8509>

²<https://www.bd.nl/eindhoven/3000-voetbalvelden-afgesnoept-van-brabants-natuurnetwerk-administratieve-volksverlakterij~a69f2fac>

Partij voor de Dieren, Nikky Hamerslag en Ellen Putman

Motie M57-2024: Houd overbegrenzing NNB op de kaart

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateerende dat:

- er een overbegrenzing van 2000 hectaren in het NatuurNetwerk Brabant (NNB) is ontstaan vanuit de versnellingsopgave in 2017;
- er voor deze gronden nog geen beleidsafspraken liggen en er vooralsnog geen middelen zijn voor inrichting;
- uit de Perspectiefnota en de 'Statenmededeling Terugbrengen te ruime begrenzing NatuurNetwerk Brabant NNB' blijkt dat éénmalig de NNB-begrenzing wordt herzien, waarmee deze overbegrenzing uiteindelijk wordt verwijderd uit de Omgevingsverordening Noord-Brabant¹;

Overwegende dat:

- de weerstand tegen het besluit tot het verwijderen van de gronden bij zowel natuurorganisaties als agrarische organisaties, om uiteenlopende redenen, groot is;
- Gedeputeerde Staten stellen dat de verwachting is dat er andere geldstromen voor deze percelen beschikbaar gaan komen, in de vorm van steun van het Rijk voor natuurherstel, de transitie van het landelijk gebied of voor het behalen van de waterdoelen²;
- het daarom wenselijk en logisch is om de 2000 hectaren die in aanmerking komen om definitief uit het NNB te worden verwijderd, de komende jaren (nog) niet te verwijderen uit de Omgevingsverordening Noord-Brabant;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- de 2000 hectaren aan overbegrenzing van het NNB tot 2027 niet definitief te verwijderen uit de Omgevingsverordening Noord-Brabant, ongeacht of met inrichting van de gronden kan worden doorgegaan;
- in de tussentijd te zoeken naar een manier om de overbegrenzing in de toekomst toch een wezenlijke bijdrage te laten zijn aan het NNB;

en gaat over tot de orde van de dag.

¹<https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/20de6d27-cf00-42e3-9913-89ef25976c1e?documentId=dc9c4663-bd68-426e-bb9e-bd8a8db000d3&agendaItemId=f218f572-7fca-4958-8b4b-5206ff3d8509>

²<https://www.bd.nl/eindhoven/3000-voetbalvelden-afgesnoept-van-brabants-natuurnetwerk-administratieve-volksverlakkerij~a69f2fac>

Partij voor de Dieren, Nikky Hamerslag en Ellen Putman

Motie M58-2024: Dierenwelzijn in het BPLG - een blijvende en belangrijke meekoppelende keuze

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- dierenwelzijn/dierwaardige veehouderij als meekoppelende structurerende keuze deel uitmaakt van het Voorontwerp Brabants Programma Landelijk Gebied (BPLG);
- de Dierenbescherming, Natuur & Milieu, Vogelbescherming Nederland, Natuurmonumenten en Caring Farmers de campagne 'Ook Onze Transitie' zijn gestart, om ervoor te zorgen dat dierenwelzijn een structurele plek krijgt in toekomstbestendige plannen en hand in hand gaat met het behalen van de natuur- en milieudoelstellingen in de provincies;
- dit college oog voor dierenwelzijn heeft en daar verdere invulling aan wil geven;

Overwegende dat:

- de kaders vanuit het Rijk duidelijk zijn waar het gaat om te realiseren stikstofdoelstellingen, maar deze

- nog weinig concreet zijn in de uitwerking op het gebied van andere doelen, waaronder dierenwelzijn;
- voorkomen moet worden dat er geïnvesteerd wordt in maatregelen en scenario's die haaks staan op ontwikkelingen richting een dierwaardige veehouderij;
- voorkomen moet worden dat veehouders, na maatregelen genomen te hebben t.b.v. stikstof- en CO₂-reductie, later weer andere maatregelen moeten nemen t.b.v. dierenwelzijn;
- de organisaties achter 'Ook Onze Transitie' vrezen voor schijnoplossingen die het milieu, de natuur, de dieren en uiteindelijk ook de mens, niet verder helpen, en die agrarische ondernemers mogelijk veel tijd en geld gaan kosten;
- bij de themabijeenkomst over dierenwelzijn (van 22 maart 2024) alle insprekers (namens de Dierenbescherming, ZLTO, Caring Farmers, Caring Vets en Producentenorganisatie Varkenshouderij) hebben aangegeven met de provincie stappen te willen maken voor meer dierenwelzijn in de veehouderij;

Spreeken uit dat

- we binnen de veehouderij, in het belang van dier, boer en burger, kiezen voor integraal duurzame, diergerichte stalsystemen, die bijdragen aan de duurzaamheidsdoelen én aan dierenwelzijn;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- in de volgende stappen van de uitwerking van het BPLG en de gebiedsplannen concrete voorstellen te doen over hoe het verbeteren van dierenwelzijn gestimuleerd kan worden, en dierenwelzijn een expliciete, structurele rol te laten (blijven) spelen in het beleid, alsook in de uitvoering van dat beleid in de gebiedsprocessen;

Partij voor de Dieren, Nikky Hamerslag en Ellen Putman

Motie M59-2024: Stappen richting duurzamer agrarisch gebruik van provinciale pachtgronden

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateernde dat:

- met de nieuwe 'Beleidsregel grond voor Graasdierhouderij Noord-Brabant' (hierna: 'de beleidsregel') grondeigenaren hun grond aan de provincie kunnen verkopen, om die vervolgens tegen een aantrekkelijke prijs terug te kunnen pachten, om zo investeringen t.b.v. een duurzamere bedrijfsvoering te kunnen financieren¹;
- de pachtperiode 26 jaar is en voortsnog de enige voorwaarde van de beleidsregels is dat de grond alleen als grasland wordt gebruikt;
- in de erfpachtovereenkomst expliciet is aangegeven dat de mogelijkheid bestaat dat er nadere eisen ten aanzien van het grondgebruik gesteld gaan worden²;
- de inschatting is dat het gefaseerd versterken van de duurzame gronduitgifte door de provincie beter verdedigbaar is bij de Grondkamer en bijdraagt aan behoud van draagvlak bij agrariërs³;

Overwegende dat:

- er serieus algemeen belang is bij verdere verduurzaming van de Brabantse landbouw;
- nadere voorwaarden t.a.v. het grondgebruik, o.a. in het kader van de beleidsregel, daaraan kunnen bijdragen, zoals waartoe de provincie al heeft besloten voor provinciale landbouwgronden rondom Natura2000-gebieden⁴, maar bijvoorbeeld ook voorwaarden t.a.v. bloem- en kruidenrijke akkerranden;
- het voor het toekomstperspectief van boeren en de voortgang van de verduurzaming van de landbouw bevorderlijk is als gebruikers van de beleidsregel en vergelijkbare regelingen, enig zicht hebben op mogelijke toekomstige nadere voorwaarden;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- aan Provinciale Staten een voorstel toe te sturen over mogelijkheden van het stapsgewijs verder verduurzamen van pachtvoorwaarden van provinciale gronden voor agrarisch gebruik, waaronder via de Beleidsregel grond voor Graasdierhouderij Noord-Brabant;

en gaat over tot de orde van de dag.

¹<https://www.brabant.nl/actueel/regelingen/cvdr714433> 1

²<https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/65e6a0ea-79f0-40le-96f3-fe00b1756549>

³<https://brainps.brabant.nl/-/media/d0f0130bb5264a3e87200777b14699a0.pdf>

⁴<https://www.brabant.nl/actueel/nieuws/landbouw-en-voedsel/2024/provincie-stelt-hogere-eisen-aan-duurzaamheid-op-eigen-pachtgronden>

Partij voor de Dieren, Nikky Hamerslag en Ellen Putman

Motie M60-2024: De Week van de Plantaardige Eiwitten

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- het versnellen van de eiwittransitie één van de hoofdaccenten van het Beleidskader Landbouw en Voedsel 2030 is;
- er ook met de innovatiecoalitie eiwittransitie vanuit Brabant serieus wordt bijgedragen aan de eiwittransitie;
- plantaardige eiwitgewassen, zoals lupine, erwten, algen en oesterzwammen, door boeren met zorg en liefde worden geteeld, ook in Brabant;

Overwegende dat:

- de eiwittransitie een belangrijke ontwikkeling richting een duurzamere voedselvoorziening is, middels een grote bijdrage aan veel provinciale doelstellingen, zoals CO₂-reductie, stikstofreductie, dierenwelzijn, biodiversiteit, landgebruik en milieu, potentiële gunstige gezondheidseffecten, en innovatie;
- Brabantse boeren, ontwikkelaars en producenten, die actief zijn op het vlak van plantaardige eiwitten, elk steuntje in de rug verdienen;
- de provincie de eiwittransitie én de plantaardige sector kan steunen, door regelmatig plantaardige eiwitten en producenten in het zonnetje te zetten;
- de provincie een voorbeeldfunctie heeft en kan inspireren op velerlei manieren;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- jaarlijks een promotieweek te organiseren ten behoeve de promotie van plantaardige eiwitten en haar Brabantse boeren;
- met de provinciale cateraar af te stemmen dat het bedrijfsrestaurant hierop aansluit met een volledig plantaardig aanbod;
- en hierbij, indien gasten (dieet)wensen hebben, op voorafgaand verzoek een niet-plantaardig alternatief aan te bieden;

en gaat over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Nikky Hamerslag en Ellen Putman
SP, Nico Heijmans

PvdA, Saskia Hulten
GroenLinks, Jade van der Linden
Volt, Inge Vossen
D66, Matthijs van Miltenburg

Motie M61-2024: Inzicht krijgen in verhouding latente ruimte en daadwerkelijke stikstofreductie bij extern salderen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- we bij het toepassen van extern salderen vooralsnog geen inzicht hebben in;
 - welk deel van de afgeroomde ruimte bestaat uit latente ruimte;
 - de mate waarin de latente ruimte in een vergunning groter was dan het afromingspercentage, en;
 - de mate waarin het saldo gevende bedrijf al een tijd was gestopt (slapende vergunning) toen tot extern salderen werd overgegaan¹;
- het daardoor niet bekend is of de afromingspercentages van 30 procent en 40 procent genoeg zijn om bij extern salderen daadwerkelijk reductie van stikstofdepositie op stikstofgevoelige natuur te realiseren;

Overwegende dat:

- het van groot belang is om de stikstofoverbelasting van de Brabantse natuurgebieden te beëindigen, voor de natuur en om Brabant weer van het slot te krijgen;
- we ons ervan moeten verzekeren dat extern salderen daadwerkelijk bijdraagt aan reductie van stikstofdepositie op stikstofgevoelige natuur;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- inzicht te verkrijgen op de verhouding tussen latente ruimte en daadwerkelijke stikstofreductie bij extern salderen, met als doel extern salderen eerlijk en effectief te maken;

¹Zie Beantwoording technische vragen Perspectiefnota 2025, vraag 209, pp. 70-71

en gaat over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Nikky Hamerslag en Ellen Putman

Motie M62-2024: Welwillend de oproep van de Nationale ombudsman over Q-koorts tegemoet treden

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- vijftien jaar na de Q-koortsepidemie patiënten nog dagelijks de negatieve gevolgen hiervan ervaren, in de vorm van grote problemen op medisch, sociaal en financieel vlak¹;
- de Nationale ombudsman in zijn derde rapport over Q-koorts benadrukt dat Q-koortspatiënten nog steeds hebben te kampen met een gebrek aan erkenning door (overheids)instanties, en daardoor tegen problemen aanlopen bij hun hulpvragen²;
- de Q-koortsepidemie destijds in Brabant is begonnen, en hier ook het grootste aantal slachtoffers heeft gemaakt;
- de Nationale ombudsman in zijn derde rapport een oproep aan de overheid doet, in de vorm van zeven punten, die weliswaar niet specifiek aan de provincie zijn gericht, maar waar wel (deels) door de

provincie gehoor aan kan worden gegeven;

Overwegende dat:

- we als Brabantse samenleving verantwoordelijkheid dragen voor de Q-koortspatiënten;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- om binnen een jaar naar PS te komen met een voorstel om als provincie zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de oproep van de Nationale ombudsman;
- hierbij ook mee te nemen;
 - de beïnvloedende rol die de provincie richting de Brabantse gemeenten kan spelen;
 - de wens van gemeenten om woningen te bouwen binnen een straal van 2 km van geitenhouderijen;

¹<https://www.nationaleombudsman.nl/publicaties/rapporten/2024012>

²idem

en gaat over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Nikky Hamerslag en Ellen Putman

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan is het woord aan Mevrouw Vossen. Ten aanzien van de orde stel ik voor dat we de eerste termijn van de Staten afmaken en dat we dan een half uur gaan schorsen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. U bent gewend dat ik normaal gesproken aan de andere kant sta. Maar ik sta hier expres, omdat hier de vlaggen hangen van Brabant, Nederland en de Europese Unie. Het is dus niet voor niks dat ik hier ga staan, want de Perspectiefnota hebben wij vooral doorgenomen op het thema Europa. Het valt ons op dat er vaak over Europa wordt gesproken als geldbron, waar financieel nog meer te halen is. Zo lees ik over meer werk maken van Europese subsidies en over het op zoek gaan naar mogelijkheden voor het aantrekken van Europese fondsen. Soms rijst het vermoeden dat onze bezuinigingen gecompenseerd moeten gaan worden vanuit de EU. Voor Volt Brabant is Europa meer dan die geldbron. Wij zien Europa als een partner om gezamenlijke doelen te bereiken en om mee samen te werken. Echter, zien wij deze samenwerking niet terug in de Perspectiefnota, bijvoorbeeld op het gebied van de Kaderrichtlijn Water. Diverse samenwerkingspartners worden genoemd, maar geen vermelding van Vlaanderen of Duitsland. Daarom stellen wij de vraag aan het college of zij meerwaarde zien in het tot stand brengen van deze samenwerking. Mocht die samenwerking er al wel zijn, waarom wordt deze dan niet vermeld? Kan het college reflecteren op de meerwaarde hiervan voor de provincie?

De **voorzitter**: Meneer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Ik wacht even op het moment tot de EU voorbij is, maar daar kan ik lang op wachten. Terecht dat mevrouw Vossen meldt dat de EU geen geldbron is, misschien kunnen we gezamenlijk concluderen dat de EU heel veel geld kost. Wij zijn een netto betaler aan de EU, wij Nederlanders. Sterker nog, als je binnen de economie van Nederland kijkt, is Brabant een netto betaler binnen Nederland. Dus je zou ook kunnen stellen dat Brabant een netto betaler is aan de EU. Ik neem aan dat Volt het daarmee eens is en dat we dat in de vraag aan de gedeputeerde mee kunnen nemen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Voorzitter, natuurlijk ben ik het daar niet mee eens. Wij betalen veel, maar krijgen er ook veel voor terug. Ik wil daar in mijn betoog verder op terugkomen, wat er voor mogelijkheden zijn.

De heer **Rutjens** (JA21): Dat is uiterst curieus, voorzitter. Als je meer betaalt aan iets dan je ontvangt, dan ben je per definitie een netto betaler. Daar kun je het mee eens of oneens zijn, ik ben het daar mee oneens, dat we dat doen. Maar je kunt het er niet mee oneens zijn, dat dat een feit is. Wij, Brabanders zijn een netto betaler aan de EU. Het kost geld.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Voorzitter, niet alles is in geld uit te drukken. Wat wij halen uit de EU is niet alleen in geld uit te drukken.

De **voorzitter**: Gaat u verder, mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Een ander punt van de Europese samenwerking waar wij een vraag over hebben, is het grensoverschrijdend busvervoer. Wij hadden een vraag gesteld, maar daar hebben wij helaas geen antwoord op gekregen. Dus we stellen hem hier maar opnieuw. Vinden er gesprekken plaats om grensoverschrijdend busvervoer in gezamenlijkheid op te pakken? Wat we heel positief vonden in de Perspectiefnota was de zin met betrekking tot de aankondiging van de actualisatie van het internationaliseringsbeleid en dan zeker vanwege de opmerking dat er binnen Europa mogelijkheden liggen om dit beleid te intensiveren. Ik wil hier dan ook een soort van cliffhanger neerleggen en met de mededeling komen dat Volt van plan is om geheel vrijblijvend een strategie van aanbevelingen te maken, hoe te werken in Europa en hoe we die samenwerking binnen Europa kunnen verstevigen. Wij zullen hier op korte termijn op terugkomen en deze overhandigen, geheel vrijblijvend, aan het college. Naast Europese samenwerking wil Volt Brabant zich ook graag inzetten voor een inclusieve samenleving en voor ons missen we nog die borging van het VN-verdrag Handicap. Onze collega's van de Partij van de Arbeid hebben daarin hetzelfde idee gehad als wij. Zij hebben daar ook zorgen over. Wij willen eigenlijk nog een stapje verder gaan, want op onze vraag hoe dat dan hier binnen de provincie in het beleid belandt, krijgen we eigenlijk alleen maar het antwoord, we houden er al rekening mee. Wij zouden dan dat stapje meer willen zetten en we zouden graag zien dat dit VN-verdrag ook een vaste plek krijgt in het provinciaal beleid. Als er toch al rekening mee wordt gehouden, zou de uitvoering hiervan slechts een formaliteit moeten zijn. Wij dienen hier dan ook een motie voor in met de naam Een provincie zonder obstakels. Dit doen we samen met de Partij voor de Dieren. Een ander thema waar Volt al langer aandacht voor vraagt, is jongerenparticipatie. Hier heb ik een vraag bij voor het college. Er gebeuren hier al prachtige dingen, voortvarend. Daar ben ik al achter. Dus daar ben ik zeer content over. Alleen, is het college zich ervan bewust dat door de bezuinigingen op Brabant Advies eigenlijk vooral de Young Professionals worden geraakt? De Young Professionals is nou net de organisatie die de uitvoering van de jongerenparticipatie soepel kan laten verlopen. Dus dat is mijn vraag, of het college zich daarvan bewust is. En dan kom ik bij mijn laatste punt, PFAS. Daar hebben we in het verleden al eerder vragen over gesteld. Wij maken ons als Volt Brabant erg zorgen over de gezondheid van Brabanders, in dit geval met name in West-Brabant. West-Brabant zit ingeklemd tussen grote bedrijven, die bekend staan om hun PFAS-uitstoot. Wij willen een motie indienen, die heet PFAS in West-Brabant, hoe kan het ook anders. We willen dat die zorg door het college omarmd wordt en dat zij in die brede screening van de Maas PFAS mee gaan nemen, met name in de Biesbosch en West-Brabant. En dat zij daarnaast hierin optrekken met Zuid-Holland en Antwerpen. En graag in de Uitvoeringsagenda milieu laten landen. Dit was het, voorzitter.

Motie M63-2024: Een provincie zonder obstakels

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateernde dat:

Dat inclusie van mensen met een lichamelijke beperking niet vanzelfsprekend is en daarbij

De Overheid in de Nationale strategie en werkagenda: "onbeperkt meedoen!" provincies onvoldoende opneemt;

Dat gemeentelijk beleid en inclusieagenda's versterkt kunnen worden op gebieden waar de provincie een rol speelt;

Er nu geen duidelijke borging is voor toetsing aan het VN-verdrag Handicap in het Provinciaal beleid en er slechts gesproken wordt over 'rekening houden met';

Overwegende dat:

Het integreren van de principes van het VN-Verdrag in provinciaal beleid kan bijdragen aan het creëren van een meer inclusieve en rechtvaardige samenleving. Dat een volledige invoering van het VN-verdrag Handicap bijdraagt aan gelijkheid van mensen met een beperking en daarmee een positieve impact heeft op Brede Welvaart;

Een Brabant zonder beperkingen kansen biedt op het gebied van een volwaardige participatie van mensen met een lichamelijke beperking

Verzoeken Gedeputeerde Staten om:

Het VN verdrag Handicap te integreren in het provinciaal beleid, in aanbestedingen en in concessies;

Dit te doen in overleg met belangenverenigingen en personen met een beperking; Input op te halen vanuit Brabantse gemeenten waarin de provincie een rol kan spelen;

Uitvoering te geven aan deze integratie in Q2 van 2025 en Provinciale Staten daarvan op de hoogte te stellen.

en gaat over tot de orde van de dag.

Volt, Inge Vossen-van Beers

Partij voor de Dieren, Nikky Hamerslag

Motie M64-2024: PFAS West-Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateerende dat:

- Gedurende vele jaren PFAS ongehinderd geloosd kon worden en dat stortplaatsen van Dupont/Chemours zich aan de rand van de Biesbosch bevonden hebben;
- Bedrijven zoals 3M en Indaver, gelegen enkele kilometers van de grens met Brabant, PFAS via lucht en water hebben kunnen vervuilen;
- In de regio Antwerpen en Dordrecht grootschalig onderzoek wordt verricht naar PFAS;
- West-Brabant ingeklemd ligt tussen drie grote vervuilers van PFAS.

Overwegende dat:

- Er onvoldoende zichtbaarheid is wat betreft de concentraties PFAS bij West- Brabanders;
- Het mogelijk is dat eventuele gezondheidsschade te laat wordt opgemerkt;
- Er onvoldoende metingen beschikbaar zijn in de Biesbosch en omliggende gebieden;
- Dit gevolgen heeft voor de veilige consumptie van voedsel en de betrokkenheid van boeren en vissers, evenals voor de economische activiteiten van deze groep;
- Het eten van eieren door particulier gehouden kippen gezondheidsrisico's met zich meebrengt.

Verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- In de periodieke metingen van het (grond)water via de Brede Screening Maas - waaronder het Brabantse deel van de Biesbosch en West-Brabant - PFAS mee te nemen;

- Met gezondheidsinstanties en gemeenten kennis en inzicht te vergroten in de voornaamste bronnen van PFAS, de blootstelling hieraan en maatregelen te identificeren;
- Binnen de eigen bevoegdheden maximale inspanning te verrichten om de gezondheid van haar inwoners te waarborgen;
- Nauw contact te onderhouden met Zuid-Holland en de provincie Antwerpen om lering te trekken en samen te werken;
- De rol van PFAS mee te nemen in de (door GS nog vast te stellen) UA Milieu 2024- 2027;
- Hierover te rapporteren aan Provinciale Staten.

en gaat over tot de orde van de dag.

Volt, Inge Vossen-van Beers

De **voorzitter**: Dank u wel. Meneer Brouwers staat al in de startblokken. Hij heeft het woord.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Voordat u verder gaat, wil ik even opmerken dat ik eerst de heer Minkels het woord had moeten geven, maar hij is helaas ziek naar huis gegaan. Het is denk ik goed dat wij hem vanaf hier van harte beterschap wensen. Gaat u gang, meneer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. 50PLUS heeft maar een paar minuten om haar vijf moties toe te lichten. Ik het ballonnetje maar thuis gelaten, want we kregen hem toch niet doorgeprikt, zoals u weet. De moties. Motie 1 heeft de prachtige naam Automaatje. Automaatje is een vervoersservice waarbij vrijwillige chauffeurs met hun eigen automobielen plaatsgenoten vervoeren van voordeur naar voordeur, in plaats van halte naar halte. In Noord-Brabant zijn er nog dertig gemeentes waar Automaatje nog niet bestaat. 50PLUS vraagt het college onderzoek te doen, hoe we deze laatste dertig gemeentes kunnen steunen om deze service voor haar bewoners op te starten. Dat deze dienst meer dan de moeite waard is, blijkt wel in het plaatsje Son en Breugel, een plaats van 18.000 inwoners. Daar hebben we in 2023 meer dan 6.000 ritten gereden. Motie 2, Mee met het OV. We spreken over een inclusieve maatschappij, een samenleving waar iedereen mee moet kunnen doen. Dat is ook het streven van dit college. Daarvoor is het je kunnen verplaatsen bijna een basisvoorwaarde. Het openbaar vervoer maakt deel uit van deze basisvoorwaarde. Met de trein kunnen kinderen al, onder begeleiding van volwassenen, gratis reizen. En in de provincie Utrecht kunnen kinderen tot twaalf jaar en alle mensen met een krappe beurs gratis gaan reizen met het openbaar vervoer. 50PLUS vraagt het college om Brabantse gemeentes actief te stimuleren om mensen met een krappe beurs gratis openbaar vervoer aan te bieden. Motie 3, Gelijke criteria bij aanbestedingen provinciale wegen. Bij de ene aanbesteding is het criterium volledig elektrisch. Bij de andere aanbesteding hoeft dat weer niet. Welke machines moeten aannemers nu aanschaffen? 50PLUS vraagt aan het college om voortaan eenduidige criteria te gebruiken, zodat aannemers weten waar ze aan toe zijn en weer vertrouwen krijgen in de provinciale overheid. Motie 4, Ouderen niet als boosdoener, last en overlast, maar als oplossing. De provincie heeft vacatures en die zijn moeilijk in te vullen. Wat is er nu mooier dan ook ouderen aan het werk te helpen? 50PLUS vraagt bij vacatures in het provinciehuis in de advertenties te benadrukken dat ouderen ook kunnen solliciteren. Dan kom ik aan motie 5, die heette Expertisecentrum long covid en Q-koorts en die heb ik ingetrokken, omdat ik samen met D66 die motie heb ingediend. Ik wil u toch een voorbeeld geven van wat long covid inhoudt, want het komt in mijn eigen familie ook voor. Mijn zoon had een kerstboom met glimmende kerstballen, zijn vriendin kwam op bezoek en raakte door de prikkels van het glimmen zo van slag dat zij anderhalve dag van slag was. De opdracht aan mijn zoon was, we hebben voortaan matte ballen nodig. Om maar even aan te geven wat het betekent als je long covid hebt. Nogmaals, deze motie heb ik samen met D66 en nog anderen ingediend. De laatste

motie heet Toekomstbestendig bestuur en MidStad Brabant (voorheen M7). Tijdens een recent bijeenkomst in de LocHal in Tilburg leek het vertrouwen van de M7-gemeentes, MidStad Brabant, in de provincie tanende. Er wordt in de Perspectiefnota niet gesproken over middelgrote gemeentes als een element in de structuur van het beleidskader Toekomstbestendig Bestuur. 50PLUS wil graag dat het college ook structureel aandacht geeft aan deze MidStad gemeentes, om zo het vertrouwen van de burgemeesters en de wethouders in de provinciale overheid weer te herstellen. Dat was mijn eerste termijn, voorzitter.

Motie M65-2024: Automaatje

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateernde dat:

- Automaatje is een vervoersservice waarbij vrijwillige chauffeurs met hun eigen auto minder mobiele plaatsgenoten vervoeren van voordeur naar voordeur i.p.v. halte naar halte.
- Er in Noord-Brabant al 29 gemeentes zijn die gebruik maken van Automaatje (bron: ANWB)
- Er in Noord-Brabant nog 30 gemeentes zijn die er nog geen gebruik van maken (bron: ANWB)

Overwegende dat:

- Mobiliteit, een service zou moeten zijn
- Bereikbaarheid van zorg (huisarts, ziekenhuis enz), een zorg is
- Eenzaamheid en mobiliteit belangrijke items zijn bij positieve gezondheid

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Automaatje ook in die andere 30 gemeenten te promoten
- Onderzoek te doen hoe de provincie deze 30 gemeenten zou kunnen steunen om ook in 2025 en 2026 de verdere uitbreiding van het aantal Automaatjes in Noord-Brabant mogelijk te maken

en gaat over tot de orde van de dag.

50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M66-2024: Mee met het OV

Provinciale Staten bijeen op 5 april 2024 ter bespreking van de Perspectiefnota

Overwegende dat:

- mensen met een krappe beurs minder mobiel zijn, waardoor hun bereik en sociale contacten beperkt blijft¹;
- gedwongen bezuinigen leiden tot een verhoogt risico van sociale uitsluiting².
- door hogere inflatie en energieprijzen de bestaanszekerheid voor mensen met een krappe beurs nog verder is afgenomen;
- Vervoersarmoede³ een ingrijpend probleem(!) is dat met name geldt voor mensen met een krappe beurs maar in alle leeftijdscategorieën speelt!

Beoogd:

- het leven van mensen met een krappe beurs op een positieve manier te beïnvloeden.
- mensen met een krappe beurs meer financiële armslag te geven voor belangrijke uitgaven door de kosten van OV te verlagen/ te elimineren.

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- Brabantse gemeenten actief te stimuleren mensen met een krappe beurs en - in lijn met de NS4 -

kinderen tot 12 jaar (onder begeleiding van een volwassene) gratis openbaar vervoer aan te bieden, om op deze wijze meer financiële ruimte te maken voor echt belangrijke zaken.

en gaat over tot de orde van de dag.

¹ Meert et al, 2003; Lucas et al, 2016; Mobiel 21, 2015.

² Martens et al 2011 <https://repository.ubn.ru.nl/bitstream/handle/2066/95490/95490.pdf>

³ Vervoersarmoede: <https://www.crow.nl/downloads/pdf/mobiliteit/vervoersarmoede-noord-limburg-en-noord-brabant-8-s.aspx>

⁴ <https://www.ns.nl/abonnementen/kids-vrij.htm1>

50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M67-2024: Gelijke criteria bij aanbestedingen provinciale wegen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- De aanbestedingen van provinciale wegen verschillende criteria hebben op het gebied van milieu en duurzaamheid
- Bij de ene aanbesteding het criterium is: volledig elektrisch, bij de andere aanbesteding hoeft dat niet

Overwegende dat:

- Wij aan aannemers vragen om mee te denken met het milieu en duurzaamheid
- Wij aan aannemers vragen te investeren in machines die op elektriciteit draaien
- De aanschaf en het gebruik van elektrische machines o.a. bij wegenbouw goed is voor de stikstofreductie

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Bij aanbestedingen van provinciale wegen eenduidige criteria te gebruiken zodat aannemers weten waar ze aan toe zijn en weer vertrouwen krijgen in de overheid.

en gaat over tot de orde van de dag.

50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M68-2024: Ouderen niet als boosdoener en overlast maar als oplossing

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- De Perspectiefnota spreekt over verhogen van de arbeidsparticipatie
- Er veel vraag is naar ervaren medewerkers
- Er in Nederland 56.000 werkloze 55-plussers zijn (bron: CBS 14-02-2024)
- De kans om betaald werk te vinden voor inwoners die ouder zijn dan 65 jaar minder dan 1% is
- Er vacatures zijn bij de Provincie Noord-Brabant

Overwegende dat:

- Het goed is dat meer ouderen werk gaan vinden

- De economie daar alleen maar van kan profiteren incl. het Provinciehuis
- De diversiteit op de werkvloer van belang is
- Ouderen in de regel loyaal zijn en niet snel zullen weglopen voor een hoger salaris

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Bij advertenties voor vacatures bij het Provinciehuis te benadrukken dat ook ouderen kunnen solliciteren

en gaat over tot de orde van de dag.

50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M69-2024: Toekomstbestendig Bestuur en MidStad Brabant (voorheen M7)

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateerende dat:

- Er een publicatie bestaat: Samen voor werkkraft van de Brabantse middelgrote steden
- Er in het beleidskader gesproken wordt over grote gemeentes, verenigd in Brabantstad
- Middelgrote gemeentes niet als een element in deze structuur/kader Toekomstbestendig Bestuur genoemd worden
- Tijdens een recente bijeenkomst over "toekomstbestendig bestuur" in Tilburg, burgemeesters en wethouders van de M7 gemeentes te kennen hebben gegeven "dat het vertrouwen in de provinciale overheid "tanende" is.

Overwegende dat:

- Samenwerking van Provincie met de M7 gemeentes (MidStad Brabant) belangrijk is
- Participatie hoog in het vaandel staat

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Om zo een toekomstbestendig bestuur voor heel Brabant te ontwikkelen en structureel aandacht te geven aan MidStad Brabant/MI gemeentes.
- Het vertrouwen van de burgemeesters en wethouders in de provinciale overheid weer te herstellen

en gaat over tot de orde van de dag.

50PLUS, Jan Frans Brouwers

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan geef ik de heer Schipper het woord.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. De Perspectiefnota 2025 ligt voor en uit alles blijkt dat we ruimte tekort komen. Het verdeelvraagstuk voor Brabant is fors. Ieder mens heeft immers ruimte nodig, om samen te leven, te wonen en te werken. De ruimte staat in Brabant onder druk. Natuur, water, wonen en landbouw strijden allemaal om voorrang. We vragen veel van onszelf, van elkaar en van de Schepping. Wat kwetsbaar is, komt daardoor in de knel. Te vaak domineert het recht van de sterkste. Te vaak eist de hardste schreeuwer, de sterkste elleboog, of de dikste portemonnee de meeste ruimte op. En daardoor komt wie kwetsbaar is in het gedrang en hebben steeds meer mensen geen financiële ruimte meer. Kiest u voor economische groei, vooral voor de multinationals, of voor de minder welgestelde Brabanders en ons midden- en kleinbedrijf? Niet alleen de fysieke ruimte staat onder druk. In deze tijd vol meningen en tegenstellingen geven we elkaar weinig ruimte. Groepen mensen en verschillende belangen staan lijnrecht tegenover elkaar. Kloven worden breder, tussen arm en rijk en tussen de stad en het

platteland. We vinden het moeilijk om naar elkaar te luisteren en er is steeds minder ruimte voor verschil om te kunnen leven en te geloven vanuit je diepste levensovertuiging. Hebben we oog voor de ander? Het komt er nu op aan rechtvaardige keuzes te maken in het belang van ons allemaal. Laten we elkaar ruimte geven. Dat is niet makkelijk, want de ander ruimte geven, is soms zelf even inschikken. Juist nu moeten we niet alleen aan onszelf denken, maar samen verantwoordelijkheid nemen voor de Schepping, voor volgende generaties en daarmee voor een Brabant met toekomst. De overheid moet weer hoop en perspectief bieden voor iedereen. Niet het recht van de sterkste geldt, maar we beschermen wat kwetsbaar is. We gaan voor een overheid die vertrouwen geeft aan de samenleving. En voor een samenleving voor mensen die verbinding zoeken met hun naasten, elkaar letterlijk en figuurlijk ruimte geven en zich inzetten voor Brabant. Welvaart en ruimte willen we eerlijk verdelen, we zorgen voor elkaar en voor de Schepping. Niemand wordt aan zijn lot overgelaten, omdat elk uniek mens waardevol is in Gods ogen en de aarde aan ons is toevertrouwd. Kijkend naar deze Perspectiefnota hebben we een aantal opmerkingen. De basis van deze nota heeft onze steun. De nota is net als het bestuursakkoord wel erg algemeen en met de vaststelling geven we ons inziens nog te weinig concrete kaders mee. Het wordt tijd dat we de Uitvoeringsprogramma's gaan zien. Zorg voor duidelijke programma's. U kunt vrij snel en spontaan honderden miljoenen regelen als dekking voor operatie Beethoven. Een operatie die u tot uw succes mag rekenen. Maar waar gaan nu de grootste uitgaven zitten in deze Perspectiefnota? En waar gaat dit ten koste van? Gaat u nu wel of niet werken aan energiemaatregelen voor alle Brabanders met behulp van de immunisatieportefeuille? Het is ons nog niet duidelijk op welke manier u invulling geeft aan de eerder vastgestelde motie op dit thema en uw toezeggingen daaromtrent. Graag uw reactie. Ruimte is schaars, u benoemt heel duidelijk wat u belangrijk vindt. Betekent dit dat al het andere de dupe is? U gaat immers voor natuur en ontwikkelruimte voor de economie in en rondom de steden. Hoe gaat u compenseren? Een aantal punten willen we meegeven. Voor bereikbaarheid en betaalbaarheid van het OV, besteed de Bikkergelden waarvoor ze bedoeld zijn en ga niet oppotten, college. We hebben geld genoeg. En voor de landbouw en natuur, bevorder de omschakeling naar natuurinclusieve landbouw. Help onze boeren en de natuur een extra handje, er is budget genoeg. Voor een veilig en gezond Brabant, zet extra in op bestrijding van drugsproductie. Wat ons betreft is er voor drugs geen toekomst in Brabant. Voor een Brabant met toekomst willen wij zorgen dat onze jongeren veilig de weg op kunnen. En voor jongeren, statushouders, arbeidsmigranten en andere inwoners van Brabant willen wij nieuwe wooninitiatieven starten met gebruik van tijdelijke provinciale woonlocaties. Graag vernemen we uw reactie op onze algemene punten en op de moties die wij hierbij ook indienen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik zie een interruptie, gaat uw gang.

De heer **Van der Pluijm** (VVD): Voorzitter, dank. Ik heb een vraag over die motie over leegstaande panden waar drugs geproduceerd worden. Ik vind het op zich een sympathieke motie, maar ik heb nog een vraag aan de college. Voegt dit iets extra's toe aan wat we al doen? Gemeenten hebben immers al een aantal mogelijkheden om leegstaande panden, waar drugs geproduceerd worden, bijvoorbeeld te sluiten. Mijn vraag zou zijn, wat voegt dit nog toe aan hetgeen wat we doen. Ik wil ook voorkomen dat we aanpak op aanpak gaan stapelen, waardoor we uiteindelijk in moeras van aanpakken de drugscriminelen helemaal niet meer kunnen pakken. Dat zou mijn vraag zijn, voorzitter.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Ik zie eigenlijk gewoon een kans voor ons als provincie in de rol van de regisseur die wij hebben in heel Brabant. Ik heb dat ook meegemaakt in Gelderland, waarbij de provincie een soort initiator en stimulator is, dus eventueel ook wat middelen daarvoor beschikbaar stelt. Een onderzoeksvraag aan het college zou zijn, hoe men dat het meest efficiënt kan doen, om juist met elkaar dit slimmer aan te pakken. Want anders gaat iedereen opnieuw het wiel uitvinden, terwijl we dit ook juist gezamenlijk kunnen doen.

De **voorzitter**: Meneer Van der Pluijm.

De heer **Van der Pluijm** (VVD): Voorzitter, moet ik het zien als een onderzoeksmotie? Of stelt u concreet dat er een aanpak moet komen en dat daar middelen voor moeten komen?

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Het begint met een onderzoeksmotie aan het college om dat op te pakken. Het is een goed idee wat ons betreft. Als het ertoe leidt dat het een goed idee is, dan denk ik dat het verwerkt wordt in de begroting 2025 en verder.

Motie M70-2024: Jongeren veilig op de weg

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateernde dat:

1. Uit het "Brabants verkeersveiligheidsplan 2024-2027 Deel 1 Leidende principes" blijkt dat fietsers in de leeftijdscategorie van 12 tot 15 jaar en beginnende bestuurders van 16 tot 24 jaar relatief de grootste risicogroep is in het aantal verkeersslachtoffers;
2. Volgens het "Brabants verkeersveiligheidsplan 2024-2027 Deel 1 Leidende principes" de focusgebieden liggen op: Fietsers, Afleiding en Onervaren verkeersdeelnemers;
3. Er onder jongeren veel onwetendheid is over de kwetsbaarheid van fietsers of stappen in het verkeer;
4. Er door een steeds stijgend aantal en soorten elektrische vervoermiddelen de complexiteit van de verkeerssituaties en -risico's verder toeneemt;
5. Er veel verkeersslachtoffers zijn onder jongeren in de leeftijdscategorie 12 tot 24 jaar doordat er sprake is van afleiding door o.a. de smartphone, zowel op de fiets als in de auto;
6. Niet alle basisscholen en middelbare scholen het Brabants VerkeersveiligheidsLabel (basisschool) of het Totally Traffic programma (middelbare school) inzetten;
7. We al het mogelijke moeten doen om zowel het aantal dodelijke slachtoffers als slachtoffers met fysiek letsel te verminderen.

Overwegende dat:

1. Het te betreuren is dat er een stijgende trend is in aantal verkeersslachtoffers met een dodelijk afloop in onze provincie.
2. Er meer concrete maatregelen nodig zijn in onze aanpak zoals geschetst in de "Evaluatie Brabants verkeersveiligheidsplan 2020-2024" en "Brabants verkeersveiligheidsplan 2024-2027 Deel 1 Leidende principes"
3. Het belangrijk is om al het mogelijke te doen om zowel het aantal dodelijke slachtoffers als slachtoffers met fysiek letsel te verminderen, omdat het leven zo veel als mogelijk beschermt dient te worden.
4. Jongeren bijzonder kwetsbaar zijn vanwege het feit dat zij veelal fietsen in het verkeer.

Vragen Gedeputeerde Staten:

In 2024 met extra preventieve maatregelen te komen om in de bovengenoemde leeftijdscategorieën voor meer bewustzijn te zorgen inzake verkeersonveilige situaties en gedrag te stimuleren dat leidt tot het veilig deelnemen aan het verkeer. We denken daarbij in het bijzonder aan de aanpak voor middelbare scholen om jongeren bewuster te maken van de gevaren in het verkeer.

en gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M71-2024: Bevordering omschakeling natuurinclusieve landbouw

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateerende dat:

1. Er op dit moment nog onvoldoende boeren geholpen zijn bij de omschakeling naar natuurinclusieve landbouw.
2. Omschakeling extra noodzakelijk is om te voldoen aan de natuurdoelen die voor onze provincie van belang zijn.
3. Natuurinclusief werken een goede werkwijze is om de landbouw toekomstbestendig te maken.

Overwegende dat:

1. De provincie eerder al geld gereserveerd heeft voor subsidie.
2. De bestaande subsidieregeling te beperkt is gelet op het gebruik van de regeling.
3. Voor agrariërs er veel onzekerheden zijn om nu de omschakeling te maken.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

Een wijziging van de subsidieregeling transitie landbouw voor 2025 vorm te geven en de eenmalige subsidie voor omschakeling naar natuurinclusieve landbouw substantieel te verhogen.

en gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M72-2024: Meer ruimte voor tijdelijke woonlocaties

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateerende dat:

1. Een van de grootste maatschappelijke opgaven op dit moment het oplossen van het woningtekort is.
2. Gemeenten in samenwerking met de provincie moeite hebben met het vinden van locaties waar snel woningbouw te realiseren is.
3. De provincie veel gronden in haar bezit heeft waar tijdelijke woningbouw mogelijk is.
4. Defensie en andere Rijksorganen in Brabant locaties beheren waar ook tijdelijke woningbouw mogelijk is.
5. Gebouwen en terreinen in projecten die een lange doorlooptijd hebben, mogelijk ook als tijdelijke woonlocatie aangewezen kunnen worden.
6. Via het ontwikkelbedrijf projecten mogelijk gemaakt kunnen worden die anders moeilijk van de grond zouden komen.

Overwegende dat:

1. Jongeren, statushouders, arbeidsmigranten en andere doelgroepen woonruimte nodig hebben die nu niet aanwezig is.
2. Tijdelijke woonruimte kan helpen om het woningtekort op de korte termijn op te vangen.
3. Er op de middellange termijn extra woningen beschikbaar komen.
4. De vraag naar woningen in 2022/2023 extra hard is gestegen vanwege de komst van Oekraïners en zij ook fatsoenlijk onderdak moeten krijgen;

Vragen Gedeputeerde Staten:

Om binnen een half jaar een aanpak te ontwikkelen waarin de provincie met nieuwe, creatieve wooninitiatieven en woonvormen komt die geschikt zijn voor tijdelijke woonruimte. Daarbij kan o.a. gebruik

worden gemaakt van provinciale ondergrond en de inzet van het ontwikkelbedrijf. Insteek is dat er out of the box wordt gedacht ten einde gezamenlijk te werken aan een oplossing van de aanwezige knelpunten.

en gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M73-2024: Extra inzet ter bestrijding drugsproductie

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

1. De productie en handel van drugs in onze provincie tot veel problemen leidt, zoals criminaliteit, ondermijning, drugsafval etc.;
2. In leegstaande bedrijfsloodsen regelmatig drugsfabricage plaatsvindt;
3. Het opruimen van drugsafval kostbaar is en het milieu daardoor belast wordt;
4. De samenleving steeds vaker geconfronteerd wordt met druggerelateerde problemen;

Overwegende dat:

1. Drugscriminaliteit niet lonend mag zijn;
2. Drugsgebruik slecht is voor de gezondheid van Brabanders;
3. Ondermijning een groot probleem is en onze positie als toonaangevende provincie in binnen- en buitenland schaadt;
4. Het ruimtelijk gebruik van bedrijfslocaties op een juiste manier moet plaatsvinden;
5. Bedrijfsruimte schaars is en er behoefte bestaat aan goede bedrijfslocaties;
6. De problematiek voor agrariërs die door criminelen onder druk worden gezet schrijnend is.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

Om met ingang van 2025 een integrale aanpak te organiseren in samenwerking met de gemeenten, RIEC, politie en omgevingsdiensten met als doel om verkeerd ruimtegebruik in verband met drugsfabricage in het buitengebied en op industrieterreinen extra te controleren en te handhaven.

en gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M74-2024: Besteed de Bikker-gelden waarvoor ze bedoeld zijn

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

1. De hogere brandstofkosten, stijgende personeelskosten en tegenvallende reizigers aantallen zullen leiden tot een stijging van de kosten van een vervoersbewijs;
2. De hogere brandstofkosten, stijgende personeelskosten en tegenvallende reizigers aantallen zullen leiden tot een verdere verschrapping van het regionale openbaar vervoer door het wegvallen van haltes en buslijnen;
3. Er door het Rijk een bedrag van 17 miljoen euro extra beschikbaar is gesteld aan de Provincie Noord-Brabant;
4. Het College van Gedeputeerde Staten heeft besloten om deze middelen deels in te zetten voor reservevorming.

Overwegende dat:

1. Wij van mening zijn dat het openbaar vervoer een basisvoorziening moet zijn, ook in de regio, en verbindingen tussen dorp en stad, verbindingen naar ziekenhuis, school of winkel in stand moeten blijven;
2. De voltallige Tweede Kamer heeft ingestemd met de motie Bikker en steun heeft uitgesproken voor de toevoeging van extra middelen ten gunste van het Openbaar Vervoer in 2024 e.v. ter voorkoming van prijsstijgingen en afname van het voorzieningenniveau;
3. De afgelopen jaren de OV-voorzieningen onder druk stonden en de bereikbaarheid van de Brabantse kernen er niet beter op is geworden;
4. Het vervoer aantrekkelijker gemaakt moet worden om het draagvlak te vergroten en het gebruik te verbeteren.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

De door het Rijk beschikbaar gestelde gelden uit de motie Bikker c.s. volledig in te zetten voor de bekostiging van het openbaar vervoer in Brabant in 2024 e.v. én daarmee de inwoners in Brabant niet onnodig op kosten te jagen, vervoersprijzen te stabiliseren en/of te verlagen en voorzieningen in stand te houden.

en gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Schipper. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn van uw Staten. Ik stel voor te schorsen tot half 4. De vergadering is geschorst.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, de vergadering wordt hervat. Ik heropen de vergadering. Zoals gebruikelijk is het college nu aan zet voor haar eerste termijn. En zoals is in de agendavergadering, voorafgaand aan deze vergadering, heeft afgesproken heeft de heer Maes als eerste het woord.

De heer **Maes** (GS, SP): Voorzitter, dank u wel. Een bijzonder moment, net nieuwe in deze zaal en in deze functie en dan als eerste namens Gedeputeerde Staten, GS heb ik inmiddels geleerd, het woord mogen voeren. Maar dat is naast bijzonder eervol ook vooral praktisch. Ik stond voor een dilemma, aangezien ik een paar uur geleden pas gestart ben, is mijn voorbereiding voor dit debat suboptimaal. Ik heb ook niet bijgedragen aan de totstandkoming van het Bestuursakkoord of de Perspectiefnota, zoals die vandaag voorligt. Maar, dat was het dilemma, ga je dan tijdens het belangrijkste debat van deze bestuursperiode heel de dag niets zeggen? Het antwoord daarop is nee, getuige het feit dat ik hier sta. Voorzitter, ik wil allereerst de heer Van Gruijthuijsen en de heer Smeulders hartelijk danken voor het tijdelijk waarnemen van de portefeuille Energie en Cultuur. Ze zitten er nog fris bij, maar het moet pittig zijn geweest om dat er zomaar even bij te doen. Dat spreekt voor zich. Hard werken, zo mag ik het horen. Voorzitter, met hen heb ik afgesproken dat ik vandaag inga op een aantal vragen en voorstellen met betrekking tot energie en cultuur. Maar er zijn ook vragen waarop ik het antwoord simpelweg nog niet weet, of moties waarvan ik de consequenties onvoldoende kan overzien. Ik hoop dat u als Staten mij dat vergeeft. De heer Van Gruijthuijsen en de heer Smeulders hebben toegezegd om vandaag nog eenmaal als achtervang klaar te staan. Voorzitter, allereerst energie. Ik ga meteen in op de moties, want het zijn er heel veel. Motie 43, Stop windturbines van de PVV. Een heldere, principiële motie, mooi in al haar eenvoud. Als politiek liefhebber kan ik dat erg waarderen, maar als kersvers gedeputeerde met onder andere energietransitie in de portefeuille moet ik deze motie echter ontraden. Samen met het Rijk, gemeenten en waterschappen hebben we in de RES-regio's afspraken gemaakt over de duurzame opwek van energie en daar hebben we

simpelweg die windmolens hard voor nodig. Maar dat ik die motie moet ontraden zal voor de heer Van Hattem vast geen verrassing zijn, want ik had me laten vertellen dat soortgelijke versies al meerdere keren zijn ingediend. Voorzitter, motie 27 en 28 zullen zo meteen behandeld worden door de heer Smeulders. Er is ook een vraag gesteld door de SP. De SP heeft haar zorgen geuit over het mogelijk loslaten van een maximumtarief voor warmtenetten. Die zorgen deel ik. Niet voor niets wordt er in de Perspectiefnota gesproken over energierechtvaardigheid, dat iedereen moet kunnen meeprofiteren van de energietransitie. De wet Collectieve warmte, die naar verwachting in 2025 in de Kamer zal worden behandeld ontkoppeld die tarieven voor warmtenetten van de gasprijs, maar de verwachting is juist dat de prijzen daardoor naar beneden gaan. De autoriteit Consument en Markt moet daar op toezien, maar ik begrijp dat de SP er ook op toeziet en dat is een hele geruststellende gedachte. We gaan er vanuit dat dat goed komt en zo niet, dan komt u ongetwijfeld terug bij ons. Voorzitter, dan zijn er twee moties bij Cultuur en Erfgoed. Motie 37, Uitvoeringssubsidieregeling hedendaagse cultuur van Partij van de Arbeid en GroenLinks en een aantal andere fracties. Er werd geconstateerd dat het subsidieplafond is verlaagd. Dat is een bewuste keuze. Het draagt er aan bij dat het beschikbare geld onder meer culturele instellingen en evenementen verdeeld kan worden en een breder en meer divers publiek wordt bereikt. Maar we zijn ook niet blind voor de zorgen van instellingen die het betreft en het mogelijk van het ene jaar op het andere met fors minder moeten doen. De motie spreekt overigens over twee instellingen. Ik heb me laten vertellen dat het om vier instellingen gaat. De eerste gesprekken met de gemeenten en die instellingen hebben inmiddels plaatsgevonden. Wanneer de beoordeling rond de zomer is afgerond, ook de beoordeling vanuit het Rijk en eventueel de gemeente, gaan we verder met die gesprekken. Maar we kunnen deze motie de appreciatie geen bezwaar meegeven. Dan de laatste motie op cultuur, de motie over de sportiefste school van de SP. In de Perspectiefnota kondigen we eigenlijk al aan dat er een challenge georganiseerd gaat worden voor de sportiefste school van Brabant. Deze motie maakt dat alvast wat concreter door er een geldbedrag aan toe te kennen en ook door de administratieve rompslomp wat te beperken. Dat kunnen we alleen maar van harte toejuichen en dat nemen we ook mee in de Uitvoeringsagenda. Dus ook die motie krijgt wat ons betreft geen bezwaar. En daar wil ik het bij laten.

De **voorzitter**: Dank u wel. Een soort maidenspeech, dus gefeliciteerd.

Applaus

De **voorzitter**: Dan geef ik het woord aan de heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Geachte Statenleden, voor u ligt een bijzondere Perspectiefnota. De uitwerking van het bestuursakkoord Samen maken we Brabant. De basis waarop dit college aan de slag is gegaan en hoe we de komende jaren met en in Brabant ook daadwerkelijk aan de slag gaan. Samen uitvoering geven aan en realiseren van een welvarend, veilig en toekomstbestendig Brabant, waar je fijn kan wonen, werken en leven. Een aantal van u heeft er al aan gerefereerd, we zijn als college ook buitengewoon tevreden met de wijze waarop dit tot stand is gekomen en de balans die in deze Perspectiefnota staat. Want de ambities zijn hoog, de uitdagingen zijn groot en we willen Brabant open houden. In het proces dat de afgelopen jaren zorgvuldig is doorlopen is ook kritisch gekeken naar de uitvoerbaarheid, de beschikbaarheid van structurele middelen en naar de financiering van de plannen, dus ook het inzetten van een financiële ladder en de vrije ruimte. Dus gunt u het college ook de ruimte om voor u en voor Brabant de ambities uit het bestuursakkoord waar te maken en daaromheen niet teveel slingers meer te hangen, die kortdurend misschien heel leuk zijn en relevant ogen, maar die de uitvoering van het bestuursakkoord, de Perspectiefnota en de Uitvoeringsagenda die naar u onderweg zijn, mogelijk in de weg zitten. En tegelijkertijd zijn we natuurlijk genegen, zoals in het afgelopen half jaar, om te kijken waar het wel kan en waar we samen op kunnen trekken aan de hand van de moties. Dus ik ga snel door naar de moties. De motie over duale opleidingen, ingediend door de BBB.

De **voorzitter**: Het is handig als u ook het nummer van de motie er even bij noemt.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dan kijk ik even, dat is nummer 22. Het college zou het zo willen lezen dat we dit onderwerp in de Uitvoeringsagenda neerzetten, dat is ook een soort plan van aanpak. Het college voelt helemaal voor uw voorstel dat er meer duale opleidingen moeten komen. Of het nou gaat om hybride docenten, die vanuit het bedrijfsleven echt voor de scholen staan, of andersom. Dat zouden we graag willen doen. Uiteindelijk gaan de scholen erover hoe ze dat willen aanpakken. Zij gaan erover wie voor de klas mag staan. Graag zou ik via de Uitvoeringsagenda samen met de opleidingen en bedrijven aan de slag gaan, in plaats van dat we naast de Uitvoeringsagenda nog een heel plan van aanpak schrijven. Gewoon aan de slag, uitvoeren, het is al vaak voorbij gekomen. Als ik hem zo mag lezen, dan is het voor het college geen bezwaar. Dan motie 45 van de PPV, Versnellingstafel kernenergie. We zijn aan de slag met de ontwikkeling van een Molten Salt Reactor, MSR, zoals we dat ook in het bestuursakkoord hebben beschreven. Daarover overleggen we aan tafels en op de werkvloer hoe onze slimme maakindustrie en onze kennis- en onderzoeksinstellingen zo snel mogelijk die gesmolten zoutreactor kunnen realiseren. Dus daar focussen we ons op en daar willen we slagen maken. Maar het zo noemen als een versnellingstafel kernenergie, dat is te breed en te weinig specifiek, dus daar kan dit college niet mee uit de voeten. En een verkenning van een ruimtelijke infrastructurele inpassing, zoals in het bestuursakkoord omschreven, dat duurt echt een periode, daarover kunnen we niet dit jaar al een terugkoppeling geven. Diezelfde onderbouwing en waardering van motie 45 geldt ook voor motie 46. Daarmee heb ik twee moties van adviezen voorzien, beide worden ontraden.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor zijn reactie. Hij zegt dat we als provincie wel inzetten op de ontwikkeling van de MSRs, maar bij de andere moties zegt hij dat tot september te vroeg is om daarmee te komen. Dan stel ik de vraag, als we ons in de motie specifiekere richting op de MSRs en misschien een langere periode aangeven, hoe kijkt de gedeputeerde dan tegen de motie aan?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dan zou u eigenlijk een motie indienen die al in het bestuursakkoord staat, want we gaan ons inspannen voor de ontwikkeling van de gesmolten zoutreactor, we zijn er al mee bezig. Dat is het eerste punt. De ruimtelijke inpassing, daar gaan we deze periode mee aan de slag. Helaas, denk ik dat we aan het einde van deze periode nog niet specifiek een locatie in beeld hebben, die we meteen ook vastgelegd hebben. Ik refereer ook aan het debat van de Deckers over juridische en ruimtelijke procedures, die niet zo eenvoudig zijn. Ruimtelijk procedures duren lang, zeker als we in samenwerking met het Rijk deze procedures moeten opstarten. Dus hoewel ik graag vanuit mijn hart met u meedenk, wil ik niet vanuit de emotie maar vanuit de ratio redeneren, procedures duren best wel lang in Nederland. Ik kan uw motie dus alleen van het advies voorzien zoals ik dat net heb gedaan.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik ga toch even heroverwegen welke ruimte er nog zit, die misschien toch iets meer handen en voeten gaat geven aan dit onderwerp, dan alleen wat er in het bestuursakkoord benoemd is. Dus ik ga nog kijken wat er mogelijk is. Ik vind het een uitgelezen kans die we als Brabant zeker moeten benutten.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Wij zullen elke ingediende motie op zijn merites beoordelen, meneer Van Hattem. Dan motie 51, ook van de PVV, Stopzetten structurele verhoging motorrijtuigenbelasting. Wij

hebben even zitten dubben, dat had u natuurlijk wel verwacht bij het indienen van de motie. We hebben nog even terug in de boeken gekeken wat onze adviezen waren bij eerdere indienen van de motie over motorrijtuigenbelasting. We gaan toch deze keer weer ontraden, met dezelfde argumentatie zoals we dat eerder gedaan hebben. Het staat ook in het bestuursakkoord van deze coalitie en we hebben daar ook financieel rekening mee gehouden in deze Perspectiefnota. Dan zou dat echt grote financiële consequenties aan de andere kant hebben voor de ambities die we als coalitie en als college willen realiseren. Tot zover mijn spreektijd, mevrouw de voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. De spreektijd van het college is natuurlijk heel erg kort, gezien de hoeveelheid moties die zijn ingediend. Meneer Buiks had toch nog een reactie.

De heer **Buiks** (CDA): Ik merk dat u zich beperkt tot alleen de moties. Ik zou toch nog graag een reactie hebben op de opmerking die wij gemaakt hebben, dat er in de hele Perspectiefnota nauwelijks over bezuinigingen wordt gesproken. In lijn met de laatste motie die de heer Van Hattem heeft ingebracht, kunt u aangeven waarom in de Perspectiefnota die stap niet is gezet?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik zal eerst even kort uitleggen wat we hebben afgesproken. Omdat het college de helft van de spreektijd heeft van uw Staten, kan ik niet ingaan op reflecties of vragen uit de Staten. We hebben echt afgesproken, omdat uw collega's over andere moties ook een advies willen ontvangen, om alleen de moties van advies te voorzien. Door de afspraken die gemaakt zijn over de spreektijd van het college, zijn we hiertoe genoodzaakt. Maar u staat nu aan de interruptiemicrofoon dus ik ga er graag op in. Impliciet is dat wel in de Perspectiefnota verankerd. Bij de ambities en de uitvoering die we van plan zijn te realiseren, hebben we gekeken wat is er nodig en wat is er extra nodig. Als we aan de ene kant wat minder doen, dat heeft u kunnen lezen bij programma 5 Economie, dan hebben we maar zoveel, uit mijn hoofd 46 miljoen, beroep op de vrije begrotingsruimte nodig. Op die manier zijn de schuiven wel toegepast. Zoals ik net al zei, bij de financiële ladder en de vrije ruimte is daarmee rekening gehouden. Om uiteindelijk in de totale afweging te kijken hoe we gaan uitvoeren. De exacte plannen komen natuurlijk binnen nu en een half jaar naar u toe in de Uitvoeringsagenda's.

De heer **Buiks** (CDA): Economie is inderdaad de enige uitzondering. We hebben daar een technische vraag over gesteld en het antwoord is dat alleen maar daar naar bezuiniging is gekeken en verder nergens. U zegt dat het verwerkt is in de rest. Dat komt niet overeen met de antwoorden die ik op de technische vragen heb gekregen. Dat is wel jammer.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, ik begrijp de beknoptheid in de beantwoording. Ik heb nogal wat tijd besteed aan het voorleggen van de vragen, of u vindt dat we voldoende visie hebben en voldoende toekomstgerichte visie hebben op onze Brabantse economie, als het gaat om het maken van keuzes, wat wel en wat niet. Ik zou u willen vragen om daar toch heel kort op in te gaan, als dat mag van de voorzitter.

De **voorzitter**: Jazeker.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik zal daar kort op ingaan. De voorzitter zal ingrijpen als het toch uit de hand dreigt te lopen. De visie waar de Brabantse economie naar toe moet en waar de provincie Noord-Brabant zich daadwerkelijk voor gaat inspannen richting 2030, dat staat in het beleidskader Toekomstbehendig Brabant, dat in 2020 werd vastgesteld. Ook toen werd de term toekomstbehendig al toegepast. Maar ik heb u ook heel goed gehoord, u vraagt of we daar niet eens wat beter naar moeten kijken, in deze tijd met alle nieuwe uitdagingen, zoals het gebruik van ruimte, de arbeidsmarkt, de

middelen, de status die we inmiddels hebben gekregen, het is een positieve ontwikkeling dat we in Brabant de economische motor zijn voor Nederland, de geopolitieke situatie. Ik denk dat we dat op een aantal terreinen al doen. Daar zijn we onderweg. Als ik kijk naar de XXL-logistiek discussie, dan pakken we echt de leiding als Brabant. Dat is een voorbeeld. Het gaat nooit met een haakse bocht, maar daar gaan we echt in doorkiezen. We noemen dat van volume naar waarde, from volume to value. Dat zijn een aantal indicatoren, we kijken steeds meer naar de toegevoegde waarde per vierkante meter, om uiteindelijk naar een meer hoogwaardige economie te gaan. Voor laagwaardige toegevoegde waarde is minder ruimte. Als we een hoogwaardige toegevoegde waarde krijgen per vierkante meter, of per gewerkt uur door werknemers, weten we ook het inkomen van de Brabanders te verhogen. Dat is een drijfveer waar we vanuit het college vanuit verschillende invalshoeken mee aan de slag willen. Dat moeten we samen als college oppakken. Dat is heel kort een vogelvlichtbeschouwing op uw vraag in de eerste termijn.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik complimenteer u met de bondigheid. Ik hoor u verwijzen naar Toekomstbehendig Brabant 2020. Zou het mogelijk zijn om dit stuk om in een oordeelsvormende of informatieve bijeenkomst met de huidige Staten te bespreken en met zijn allen vanuit de verschillende fracties te bekijken of wij dit up-to-date vinden? Daarmee maakt u als college een gebaar naar de Staten dat alle fracties met zorgen, of optimistisch die toekomst in kunnen gaan, want dat maken we het meer een stuk dat van deze Staten is.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Voorzitter, volgens mij heet dat de Uitvoeringsagenda, die nu al in de maak is. Ik hoop daarmee echt de komende drie maanden naar u toe te komen. Dat gaat u erover hoe u dat wilt bespreken. Eerst informatief, of zelfs met een werkbezoek. Ik neem u graag mee naar mooie parels die in Brabant te vinden zijn. Uiteindelijk hoop ik voor de zomer met u, via een oordeelsvormende vergadering, te spreken over de Uitvoeringsagenda. Daarin zal ik beschrijven wat ik zojuist kort en beknopt heb proberen over te brengen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het document komt dus en het is vervolgens aan u hoe u daarmee omgaat. Dat weet u als geen ander, zou ik bijna willen zeggen. Mevrouw Roijackers heeft het woord.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Ik heb zeven moties en ik wil ook wat zeggen over bomen en bijtjes als het mag van u. Motie M16, Bredere participatie voor een groter draagvlak bij het BPLG. Deze motie moet ik ontraden om twee redenen. Als u graag langer wenst te vergaderen over dit onderwerp met GS, gaat u over uw eigen agenda en kunt u dat met de griffie gaan regelen via de agendavergadering. De participatie met onder meer grondeigenaren is daar weer een apart traject van, wat wij natuurlijk op ons nemen als GS. Dat doen wij voortvarend. Dat is iets dat losstaat van het gesprek met u, als de wettelijk gekozen volksvertegenwoordiging. Voorzitter, motie M17, De Brabantse longen horen voor iedereen toegankelijk te zijn, van de BBB, krijgt geen bezwaar van onze kant. Het is een motie met mooie constatering en het zijn zaken die ik graag de komende tijd op me neem vanuit het natuurbeleid en in samenwerking met SSIB.

De **voorzitter**: Ik zie dat u geïnterrupteerd wordt op dit onderwerp.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Een bijzonder sympathieke motie, maar wat ik mij daarbij afvraag, slaat dit niet een gat in de begroting van de organisaties die het terrein beheren, die op dit moment toegangsprijzen ontvangen? En zijn ze vervolgens nog in staat om het op een juiste manier te onderhouden? Want het is natuurlijk gemakkelijk gezegd, ik vind het ook heel sympathiek, gratis toegang voor iedereen. Maar wat zijn de gevolgen, kunt u dat schetsen?

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Voorzitter, ik deel de zorg van de heer Heijmans. Interessant aan deze motie zijn twee zaken in de dicta voor het college. Er zit een evenwicht in, bij het kwetsbare moment in die broedseizoenen. Er staat niet dat alles maar moet worden toegestaan. Dat ecologisch besef zit erin, volgens mij snapt men waar de organisatie mee zitten, wanneer het met name belangrijk is om groepen van recreanten te weren. In het eerste dictum zit die verfijning van zoveel mogelijk. Dan gaat het niet om die grote groepen met honden-uitlaat-services, bruiloftsgezelschappen, groepen met yogaklasjes. Dat zijn de groepen waarvan we ook weten dat je best in je recht staat als terrein beherende organisatie, om iets in rekening te gaan brengen, als zij hun boterham willen gaan verdienen met de gratis natuur. Die verfijning zie ik in de motie en ik zie niet aan de kant van de indieners dat zij daar anders over denken.

De heer **Heijmans** (SP): Voor mij is de beantwoording helder.

De **voorzitter**: Oké, mevrouw Roijackers gaat verder.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Voorzitter, ik ben bij motie M18, Geen legeskosten meer te heffen bij melding wildschade. Wij hebben afgesproken de leges kostendekkend te laten zijn. Daarmee zijn ze ook een drager van onze Perspectiefnota. Daarmee vindt het college dat hier geen wijziging is geoorloofd, dus zeggen wij dat wij dit ontraden. Dat betreft ook het tweede dictum. Er is een jaarlijkse evaluatie bij de uitvoeringsorganisatie namens twaalf provincies. Als u wilt, kunnen wij de jaarlijkse evaluaties u wat actiever doen toesturen, maar we gaan er geen halfjaarlijkse evaluaties van maken, eenzijdig als één provincie.

De **voorzitter**: De heer Van Dommelen heeft het woord.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Noord-Brabant is de enige provincie in Nederland waar men leges moet betalen voor het melden van wildschade. Dat is mijn eerste punt. Het tweede is dat het aantal meldingen van wildschade in Brabant ver onder de maat blijft richting geheel Nederland. Een van de oorzaken is dat de melder leges moet betalen. Ik denk dat het heel belangrijk is, dat u een goed inzicht krijgt hoe de stand van wild is. Een van de onderdelen is een melding van de schade. Ik snap eerlijk gezegd de beredenering niet goed.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Voorzitter, dit zijn signalen die door de Faunabeheer eenheid, waar we ambtelijk en bestuurlijk goed mee in gesprek zijn, ook al meerdere keren met GS en met uw Staten zijn gedeeld. Het heeft de Staten niet anders doen besluiten ten aanzien van het kostendekkend zijn van leges. Overigens kun je de stand van het wild en van alle dieren ook middels tellingen doen. Dit is ook iets waar we met de Faunabeheer eenheid en andere ecologen over in gesprek zijn om die tellingen gewoon te laten aansluiten bij ons beleid en dat zicht goed te houden.

De heer **Van Dommelen** (BBB): We hebben deze week een bijeenkomst van BIJ12 gehad en daar zeggen ze totaal iets anders, namelijk dat het achterblijft. Ik zou toch graag hebben dat u contact opneemt met BIJ12 om daarnaar te informeren.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Voorzitter, ik herken de signalen vanuit de Faunabeheer eenheid, die op dit punt ook een aantal keren de Staten heeft aangeschreven. Dus we zijn bekend hiermee. We zijn ook in gesprek met BIJ12. Wij hebben uw opdracht gekregen, vanuit de Staten, om de leges kostendekkend te laten zijn en daarbinnen doen we wat we doen. En het punt van monitoring pakken wij in de breedte van het natuurbeleid goed op. Want we willen dat het natuurbeleid geënt is op de best mogelijke tellingen en monitoring. Voorzitter, ik ben bij motie 56 van de Partij voor de Dieren, Elke hectare is nodig voor natuurdoelen. Die motie moet ik ontraden, omdat het de opdracht is van de Staten, van lang geleden moet

ik zeggen, om de overbegrenzing van de natuurnetwerken terug te brengen en die opdracht voeren wij de komende jaren tot 2027 uit. U heeft kennis kunnen nemen van de manier waarop we dat als GS willen gaan doen in de komende jaren met die tweeduizend hectare, via een wijziging van de Omgevingsverordening. Dan kom ik op motie 57 van de Partij voor de Dieren, Houd overbegrenzing NNB op de kaart. Die moet ik ook gaan ontraden. Er wordt gevraagd om tweeduizend hectare niet definitief te verwijderen. De opdracht die destijds op ons is genomen, ook financieel, betreft het aantal hectare zonder die tweeduizend. Ik heb helaas niet tweehonderd miljoen euro op de plank liggen om tweeduizend hectare natuurnetwerk alsnog te realiseren. En bovendien is het niet congruent met de opdracht van de Staten. Dus motie 57 krijgt ook ontraden. Dan motie 58, Dierenwelzijn in het BPLG, een blijvende en belangrijke meekoppelende keuze. Voorzitter, ik ben het met de titel van die motie zeer eens. Het is niet voor niks dat in het ontwerp BPLG op pagina 65, voor de liefhebbers die het willen nazoeken, dierenwelzijn zo'n rol hebben gezet. Alleen, er wordt in het dictum gevraagd om concrete voorstellen, een expliciete structurele rol. Er worden zulke concrete zaken in deze motie gevraagd, dat ik het vind vooruitlopen op wat wij nu moeten gaan doen in de komende maanden van voorontwerp naar ontwerp. Om die reden vind ik het vooruitlopen op keuzes die we nog moeten gaan maken als college. Daarom wil ik hem ontraden. Dan kom ik bij motie 64 van Volt, PFAS West-Brabant. Die motie heeft vijf dicta. We moesten even de koppen bij elkaar steken met mijn collega Saskia Boelema, vanuit met VTH, Gezondheid, Water en Bodem en Milieu. Het is een samenwerking vanuit onze twee gedeputeerden en vier portefeuille-onderdelen. We hebben geen bezwaar op de uitvoering van deze motie en we zullen hierover ook aan de Staten rapporteren over dit belangrijke, maar wel nieuwe beleidsonderwerp, waarin we overigens bij de Uitvoeringsagenda milieu echt nog wel te spreken zullen komen. Voorzitter, ik ben gevraagd door de Staten om een visualisatie te maken van ons actieplan Brabantse Bomen. Dat is gevraagd door de fractie van GroenLinks. We zijn op dit moment bezig om allerlei zaken in kaart te brengen over bomen, hout en houtopstanden. Dat heeft nog de vorm van GIS-kaarten. Ik ben aan het kijken met ons programma Natuur om dat wat visueel aantrekkelijker te maken, dus niet alleen nulmetingen aan u te rapporteren, maar de voortgang visueel inzichtelijk te maken. Dat gaan wij echt de komende tijd doen, ook bij het actieplan Brabantse Bomen. Dit is digitaal te vinden op Brabant.nl/Brabantse-bomen. Ik zal ook ons uitdagen om dat meer visueel te laten zijn en niet alleen in de vorm van soms moeilijk te lezen GIS-kaarten. Ik ben het met de Partij voor de Dieren eens dat het Bijenlandschap West-Brabant echt een prachtig voorbeeld is voor heel Brabant. Dat heb ik ze ook laten weten. Het is niet zo dat er alleen in West-Brabant mooie en goede dingen gebeuren op het gebied van bijen. In Midden-Brabant is het Van Gogh Nationaal Park al bezig, ook gestimuleerd vanuit de provincie met allerlei goede onderzoeken en projecten op het gebied van bijen. Je hebt het Stadsbos013, de Bijentuin in Eindhoven. Er is heel veel gaande in heel Brabant. Maar ik ben het eens met de fractie van de Partij voor de Dieren dat de manier van samenwerken in West-Brabant wel uniek is. Ik ben ook een ambassadeur voor andere regio's om daar dat goede geïntegreerde voorbeeld te geven. Dus ik omarm de suggestie van de Partij voor de Dieren. Daar wil ik het bij laten, ook om de collega's wat meer tijd te geven.

De **voorzitter**: Dank u wel. De volgende collega is gedeputeerde Smeulders. En hij heeft maar liefst zeventien moties te voorzien van een appreciatie.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Het enthousiasme van uw Staten vandaag is fantastisch. Het zijn vijftien moties in mijn eigen portefeuille en twee in die van meneer Maes, die zal ik voor rekening nemen. Het lastige is dat ik dan niet toekom aan twee concept moties van de CDA-fractie, die ik gezien heb en die misschien in de tweede termijn dan nog komen. Laten we afspreken dat we die dan doen.

De **voorzitter**: Ik schat zo maar in dat de heer Buiks iets wil zeggen over die moties.

De heer **Buiks** (CDA): Misschien kunt u ook inschatten wat ik wil zeggen. Ik vind het prima dat u deze in eerste termijn behandelt, anders moet ik ze in tweede termijn aankondigen en dan krijgt u alsnog de kans. U bent enthousiast, dus ik zou zeggen doen.

De **voorzitter**: We kunnen ze beschouwen als vragen die zijn gesteld. Laten we dat maar zo doen. En wellicht komt u eraan toe. De heer Smeulders heeft het woord.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Dat was net het dunne lijntje, want ik vrees dat ik eigenlijk niet toekom aan vragen in de 820 seconden die ik gekregen heb van mijn collega's. Ik wil excuses aanbieden aan mevrouw Vossen, want zij heeft gelijk, we zijn vergeten een van uw technische vragen te beantwoorden over grensoverschrijdend busvervoer. De GroenLinks- en PvdA-fracties hebben daar ook vragen over gesteld. Het antwoord is in principe hetzelfde, dus misschien kunt u dat teruglezen. Excuses daarvoor. Nu snel naar de moties, ik ga er in numerieke volgorde doorheen, te beginnen met motie 25 van de fractie van BBB. De motie OV in eigen beheer. Die motie vraagt ons te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn en de haalbaarheid is om het OV onder beheer van de provincie te brengen. De appreciatie van die motie is ontraden en wel omdat daar geen onderzoek voor nodig is. Dat is momenteel wettelijk niet mogelijk. Er ligt een initiatiefwet in de Tweede Kamer. De Raad van State gaat erover adviseren. Pas als die wet bekrachtigd is en van toepassing wordt, zouden we dat kunnen doen en dat is overzichtelijk. Dus motie 25 ontraad ik. Dan gaan we door met motie 26 van de BBB, Investeer in de toekomst.

De **voorzitter**: De heer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Voorzitter, ik snap wat de gedeputeerde zegt. Het ging heel snel, de appreciatie van motie 25 van de BBB. Ik wil er nog iets aan toevoegen. Ik wil terugpakken naar heel iets anders. In het begin van het debat ging het bij de eerste termijn van de VVD over een drietal N-wegen die worden aangepakt in deze bestuursperiode. Kan de gedeputeerde iets zeggen over de opbrengsten van de opcenten, die we verdienen door het verhoogde autogebruik op deze wegen, als men dat afzet tegen de kosten om die wegen aan te pakken? Kan de gedeputeerde mij dan een indicatie geven of deze wegen winstgevend zijn voor de provincie? En zo ja, op welke termijn?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Daar moet ik over nadenken. Mag ik daar schriftelijk op terugkomen?

De heer **Van Raak** (SP): Voorzitter, ik zal de gedeputeerde geruststellen. Het is een onzinnige vraag van mij, want van een weg verwachten we niet dat het winst maakt. Van een nutsvoorziening verwachten we niet dat het winst maakt. En ik had zo graag deze reactie van de gedeputeerde gehad. Juist ook in de reactie tegenover de motie van de BBB. Er bestaat wel degelijk iets als maatschappelijk rendement, een maatschappelijke winst. Daarbij kunnen we ook stilstaan bij een initiatief om het OV weer in publieke handen te krijgen. En met dat in het achterhoofd ben ik heel erg benieuwd naar de appreciatie van de gedeputeerde op mijn eigen motie.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, daar kom ik zo op. Ik trek bij deze mijn toezegging in om hier schriftelijk op terug te komen, want het was een onzinvraag dus dat doen we niet. Ik ga door naar motie 26 van de PVV, Investeer in de toekomst. Die vraagt twee dingen. Ten eerste maak een lange termijn visie op het gebied van mobiliteit. Die hebben wij al, die is door PS vastgesteld, beleidskader Koers mobiliteit 2030. Ten tweede, neem daar een zweefcapsule in op. Eerlijk gezegd, ik weet niet wat u bedoelt. Is dat een luchtballon, een helikopter, een monorail, een hyperloop, of is het Star Wars? Ik heb echt geen idee.

De **voorzitter**: De heer Frenken gaat u helpen. Hij heeft het woord.

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, licht brengend in de duisternis. Wij hebben fantastische werksessies gehad van werken, wonen et cetera. Dat gaf een heel goed beeld met een doorkijk van waar we nu staan. We hebben daar met zijn allen heel veel besproken, ook de dilemma's. We struikelen ook wel een beetje over de dilemma's. Kan het niet anders? Wat zou er gebeuren als we de mogelijkheid hadden om over die dilemma's heen te kijken, ruimtelijker te kijken? Wat zouden we dan doen? Wat als we dat zouden weten? Dat gaat voorbij aan alleen maar een vervoersvisie. Ik heb dat er in opgenomen om het meer driedimensionaal te maken. Maar er was unaniem steun voor. Dat is een tip, een hint. Het is een uitdaging om out-of-the-box te denken. Kijk eens verder. Wat zou er dan mogelijk zijn, als je dat beeld zou kunnen tekenen. Dank u wel, voorzitter.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank, voorzitter. Ik kan natuurlijk heel moeilijk tegen visies zijn, alle lof daarvoor. Maar ik begrijp nog steeds niet veel van de doelstellingen van deze motie dus ik ga hem toch de appreciatie ontraden geven. Mocht er hele brede steun in de Staten voor zijn, dan zullen we in de uitvoering nog met elkaar moeten kijken hoe we dat gaan doen. Misschien dat we daar samen uit kunnen komen. Dat is het optimale wat ik daar nu over kan zeggen. Dan door naar een motie die iets materieler is, motie 27 van de BBB. Slimmer en integraal uitvoering geven op netwerkbedrijven. De appreciatie is geen bezwaar. De titel van de motie is een beetje verwarrend, die vraagt om net iets anders dan uitvoering te geven op netwerkbedrijven, want dat doen de netwerkbedrijven zelf wel. Maar dit vraagt om op te halen waar de knelpunten liggen rondom netverzwaring in de wijken. En om met Enexis en gemeentes in overleg te gaan hoe we die knelpunten kunnen wegnemen, hoe we kunnen versnellen. Er zijn inderdaad knelpunten, die zijn ons ook bekend. Wij pakken die rol graag op vanuit de regierol die we hebben omtrent het Brabantse systeem rondom netverzwaring, dus geen bezwaar. Dan motie 28, Energierechtvaardig en slimmer aanleggen warmtenetten. Die motie krijgt de appreciatie ontraden. De regie voor het Nationaal Isolatieprogramma is bij gemeentes gelegd, daar willen wij die graag laten. Dat wordt gekoppeld aan een onderzoek naar een kostenplaatje per gigajoule opgewekte warmte. Dat is echt maatwerk, omdat dat echt samenhangt met de warmtebron en ook het aantal aansluitingen dat je daarin kunt voorzien. Vandaar dat we die motie ontraden.

De **voorzitter**: Gaat uw gang.

De heer **Rijvers** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Er werd straks gesteld dat warmte goedkoper gaat worden als het losgekoppeld gaat worden van het gas. Uit een aantal onderzoeken blijkt dat dat niet het geval zal zijn, maar dat men twee keer zoveel gaat betalen als anderen. In de motie staan twee dingen. Het gaat om het isolatieprogramma, maar dan doelen wij als BBB alleen op de rol van de provincie daarin. Het gaat alleen om het gedeelte van de rol van de provincie. Meer wordt er niet meer bedoeld. Bij de andere twee bullets gaat het om goed te kunnen weten wat warmtenetten precies kosten. Tegenwoordig zijn er landelijk projecten, ook met AI. Daar zullen we iets mee moeten, om er achter te komen wat het meest interessant is en het beste is, om een goede keuze te kunnen maken. Dat kan iedere gemeente zelf doen. Maar ik denk dat de provincie daar overheen gaat. Je zit ook met Amernet en er zijn tegengestelde rapporten. Dat is eigenlijk de bedoeling van deze motie, niet meer en niet minder. Ik denk dat u dat wel zou kunnen appreciëren.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel. Dat laatste zeker, wij pakken een regierol in Brabant als het gaat om de warmtetransitie. Mocht de wet Collectieve Warmte in werking treden dan krijgen we daar ook een regierol in. We zijn heel druk op het gebied van de warmtetransitie, dat weet u, want daar heeft u laatst nog een Statenmededeling over ontvangen. Onze activiteiten zitten zowel op het Amernet als op de

ontwikkeling van warmtedialogen en een mogelijk Brabants warmtebedrijf. Het vraagstuk hoe je zo efficiënt en goedkoop mogelijk warmte opwekt, dat is daar inherent onderdeel van. Ik zou het graag in dat proces willen laten en niet willen koppelen aan het Nationaal Isolatieprogramma. Dus bij deze wil ik nog steeds de motie ontraden.

De **voorzitter**: De heer Rijvers tot slot.

De heer **Rijvers** (BBB): Dan hoop ik dat we ooit nog een vervolg gaan krijgen, als deze motie het niet haalt. En dat het op een andere manier weer op de agenda komt en de medewerking van de gedeputeerde krijgt. De nieuwe gedeputeerde.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Ja, daar is natuurlijk een grote kans. Motie 33 van de VVD over vracht- en landbouwverkeer. De appreciatie van die motie is oordeel Staten. Ik zal uitleggen waarom. We hebben al een beleidsregel provinciale wegen, die ziet op het al dan niet toelaten van landbouwverkeer op provinciale wegen. Recentelijk is die nog herzien, op 1 januari '24, bevoegdheid GS. Deze geeft richting in hoe dat werkt. Wij zien dat als een maatwerk aanpak. We hebben recent, dat heb ik u deze week toegezonden als de griffie het al heeft doorgezet, een intentieverklaring gesloten met de gemeentes in West-Brabant, om de komende jaren samen te gaan kijken om welke provinciale wegen het gaat en wat passend is. Dus dat doen wij ook. Daarbij blijft altijd dat verkeersveiligheid voor ons voorop staat, een groter belang heeft dan de leefbaarheid in een kern of het economische belang van de landbouw- of de loonwerksector. Desalniettemin, je kunt kijken wat wijsheid is, want als landbouwmachines door kernen rijden, kan dat ook onveilig zijn. Dus je moet een weging maken. Maar beleid hebben we in principe al. Er lopen in deze motie twee dingen door elkaar. Waar wij geen beleid voor hebben, is het reguliere verkeer en vrachtverkeer door onze Brabantse kernen over provinciale wegen. Voorbeelden daarvan zijn Chaam en Sint-Hubert. Daar hebben wij geen beleid op. Dat is omdat wij dat bij uitstek zien als maatwerk. Elke situatie in Brabant is anders. Je hebt ook te maken met lokaal draagvlak. En of er überhaupt de mogelijkheid is om een randweg te realiseren, want soms is dat vrij lastig gezien de omgeving. Desalniettemin kan ik me voorstellen dat het wijs is, om daar nog eens een nader afwegingscriterium voor te maken, als uw Staten dat wenst. Ik denk dat het kan helpen, vandaar oordeel Staten. Dan ga ik door naar motie 39 van de SP.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd. Gaat u gang.

De heer **Van Nuland** (VVD): Dank u wel, voorzitter. De gedeputeerde geeft terecht aan dat we in de motie eigenlijk twee dossiers op elkaar gooien, die gezamenlijk zorgen voor problemen in de Brabantse dorpen, maar die eigenlijk technisch net iets anders in elkaar zitten. Goed om te horen dat de gedeputeerde onderschrijft dat er op het gebied van vrachtverkeer in dorpen beleid kan en moet komen. De gedeputeerde geeft ook aan dat er voor landbouwverkeer al beleid is. Dat klopt, maar dat is een generiek beleidsregel die van toepassing is op alle provinciale wegen. Wij willen eigenlijk oproepen, misschien moet ik dat verduidelijken, is dat we gaan kijken naar lokale situaties, waarbij die regel mogelijk opgerekt zou kunnen worden, of misschien zelf opzij geschoven zou kunnen worden, omdat de situatie daar om vraagt. Ik geef een voorbeeld. In Hilvarenbeek gaat landbouwverkeer heen, omdat het niet mag over een stuk van vierhonderd meter aan provinciale weg. Dan zou je een maatwerk oplossing kunnen vinden en daarin afwijken van de generieke beleidsregel. Is de gedeputeerde bereid om op dat vlak beleid te maken en op dat vlak afwegingskaders te maken en die dan voor te leggen aan Provinciale Staten.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Het is een semantische discussie. Oprekken of opzij schuiven is niet de goede definitie. Er is een beleidsregel en die passen wij toe. Het is bij uitstek maatwerk, je moet kijken naar

de lokale situatie en de ruimte die er op een weg en in de omgeving van een weg is. Je moet ook kijken naar alternatieven die er zijn, die beter of slechter zijn, ook op het gebied van verkeersveiligheid. Dus het is altijd maatwerk. Wat u vraagt, doen we dus ook eigenlijk. We hebben een beleidsregel, die geeft ruimte om per casus die afweging te maken. Wat we voor West-Brabant aanvullend hebben afgesproken met de gemeentes, is dat we dat daar de komende jaren met die intentieverklaring ook actief samen gaan doen. Eerlijk gezegd denk ik dat we al doen wat u zegt. Ik proef dat u wilt dat we iets verder op de inhoud ingaan. Dan is mijn antwoord, verkeersveiligheid blijft altijd op één. Het zijn af en toe lastige afwegingen, maar dat blijven we op één zetten.

De **voorzitter**: De heer Van Nuland.

De heer **Van Nuland** (VVD): Zeker, verkeersveiligheid speelt natuurlijk ook in de dorpen, daar moet je een afweging in maken. Ik hoor eigenlijk dat de gedeputeerde zegt, we nemen dit mee in het generieke beleid dat we gaan maken, ook al bestaat dat beleid al. En we komen er in zijn geheel op terug in de Staten. Klopt dat?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dat wil ik doen, vandaar dat ik ook zeg oordeel Staten. We kunnen criteria formuleren voor die omleidingen, ik denk niet dat dat twintig pagina's zal worden. Ik kan iets op papier zetten, wat ons kan gaan helpen. Ik kan ook de provinciale beleidsregels opnemen die we nu al hebben, hoe die werken. Dan ziet u dat daar ook een afwegingskader ligt en dat kan ik u gezamenlijk aanbieden.

De **voorzitter**: De heer Van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik kom toch even terug op het maatwerk in Hilvarenbeek, toevallig kom ik daar best veel. Mijn broer nog meer, met zijn trekker. Er is een pilot geweest, die heeft drieënhalve maand geduurd. De pilot is door de gemeente, door de provincie en door de gebruikers als goed bevonden. Nu zegt u dat u geen maatwerk kunt leveren. En ondertussen is de weg aangepast. Dan klopt er toch iets niet?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Voorzitter, u heeft gelijk. Als ik dat echt gezegd had, dan klopte er iets niet. Maar ik heb juist gezegd dat het bij uitstek een maatwerk afweging is die we elke keer opnieuw maken, bij elke situatie, waarbij we kijken of het passend is of er wel of geen landbouwverkeer op een provinciale weg wordt toegelaten. Dus dat is wat ik gezegd heb.

De **voorzitter**: De heer Van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): U praat over maatschappelijk. De gemeente, de provincie en de gebruikers, dat is toch maatschappelijk breed gedragen?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik heb het woord maatschappelijk niet in mijn mond genomen. Dat verbaast mij een beetje. Wij zijn als wegbeheerder verantwoordelijk voor de verkeersveilige inrichting van die weg en voor het snelheids- en het toelatingsregime dat daarbij hoort. Dat is een wettelijke taak die wij hebben. Dus wij hebben de verantwoordelijkheid om dat te wegen. Dan is het zeker relevant wat gebruikers ervan vinden en vooral ook wat de gemeente ervan vindt. Maar uiteindelijk ligt de beslissingsbevoegdheid bij ons. Dat is een verantwoordelijkheid die we serieus nemen. We wegen dus die maatschappelijke belangen mee, maar wij hebben een afweging te maken die begint en eindigt bij verkeersveiligheid.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Koevoets.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u. Voorzitter, ik heb eigenlijk twee vragen. Ik wil even doorgaan op het landbouwverkeer, waar de heer Van Dommelen over sprak. In de eerste termijn van de Staten is de situatie rondom Oudenbosch aangekaart. Vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid kunnen tractoren en landbouwvoertuigen niet op de rondweg rijden. Dat snap ik. Dat is vanwege het snelheidsverschil en ze zijn breed en groot enzovoorts. Misschien kunnen ze ook niet onder het viaduct door, dat weet ik niet. Maar het leidt ertoe dat het verkeer nu door allerlei kleine straatjes en weggetjes moet gaan. Hoe gaan we dat oplossen? Want door de aanleg van die randweg zijn een heleboel verbindingen, die daar vroeger wel waren om van je boerderij tot je veld te komen, niet meer beschikbaar. Je zult maar van het Slik in Hoeve naar het Gors willen rijden met je hakselaar, dat gaat niet zo makkelijk, gedeputeerde. Daar zijn wel zorgen over te uiten. En mijn tweede vraag is, wat zit er in uw gereedschapskist? Dan denk ik met name aan Chaam, waar heel veel vrachtwagens Belgische bestemmingen hebben. Zit er ook een soort lik-op-stukbeleid in uw gereedschapskist, waarbij u bij wijze van spreken op die weg tol zou kunnen heffen? Want dat is hetgeen ze proberen te vermijden, de Belgische tol. Kunnen wij als provincie tol gaan heffen op dit soort wegen?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. U stelt twee vragen. Een vraag omtrent de casus van de woonomgeving van mijn collega Dirken. Ik ken die omgeving niet, moet ik eerlijk bekennen. Dus ik kan daarop geen antwoord geven, ik hoop dat u mij dat niet kwalijk neemt. Dan vraag twee over Chaam. Daar kan ik iets meer over zeggen, omdat de vraag die u stelt eigenlijk generiek is, naar wat wij kunnen als het gaat om verkeershandhaving en tolheffing. Voor handhaving zijn wij niet bevoegd, dat weet u. Dat hebben we eerder besproken. In dit land staan de politie en het OM daarvoor aan de lat. Er lopen gesprekken, ook landelijk met de minister, of daar een verschuiving zou moeten komen. Ik kan wel vertellen dat dat ook ingewikkeld is. Er zitten dan ook ministeries aan tafel die daar een andere mening over hebben. Dus dat Haagse gesprek wordt vervolgd. Als het gaat om tolheffing, dat is ook niet zo maar mogelijk voor ons. Er komt een vrachtwagenheffing in Brabant en in Nederland. Provinciale wegen kunnen daar onderdeel van uitmaken, maar bij deze is dat volgens mij niet van toepassing. Dus dat kunnen wij niet zomaar beslissen, dat doet het Rijk.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Een kleine aanvulling, wellicht kunt u toch eens denken over het antwoord. Ik schetste de casus Oudenbosch voor u, maar dit staat niet op zich. Deze situatie rondom de rondweg Oudenbosch doet zich ook voor bijvoorbeeld in Hoogerheide, sinds de rondweg is aangelegd. Dit is ook vrij generiek voor ons betreft. Is er ook oog voor een alternatief voor landbouwverkeer om van A naar B te komen op die korte afstand, waar bijvoorbeeld een rondweg wordt aangelegd. Want dat is wel een van de zorgen die wij hebben met betrekking tot de motie van de VVD.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Ik kan daarover zeggen dat er ooit een afweging is gemaakt, om op die nieuwe randweg geen landbouwverkeer toe te laten. Je kunt erop rekenen dat op het moment dat die afweging is gemaakt, ook is gekeken naar wat er gebeurt als het landbouwverkeer op een andere plek gefaciliteerd wordt. Toen is blijkbaar de inschatting gemaakt, dat het op de randweg onveiliger is dan op een andere plek. En natuurlijk, op het moment dat je zo'n beslissing neemt, moet je ook altijd in de toekomst kijken hoe dat dan uitpakt. Als het slechter uitpakt en je krijgt grote onveiligheid op andere plekken, dan zul je daarnaar moeten kijken. U kunt erop rekenen dat we dat ook doen. Specifiek voor West-Brabant, dat heb ik net ook al gezegd, hebben we een intentieverklaring afgesloten met gemeentes om dat hele netwerk de komende jaren te bekijken. Dus dat gaan we doen. Dan door naar motie 39 van de SP, de heer Van Raak refereerde er net al aan, Onderzoek personeelsbedrijf buschauffeurs. De appreciatie, dat gaat u verdriet doen meneer Van Raak, is ontraden. Een OV-personeelsbedrijf heeft wat ons betreft weinig

voordelen, levert veel haken en ogen op en het zal de problemen, als het gaat om het tekort aan chauffeurs, niet op gaan lossen. We vinden overigens dat de arbeidsomstandigheden van buschauffeurs ten minste redelijk zijn. We hebben er vorige week nog een gesprek over gehad met de directeur van Arriva, dat was een prima gesprek wat mij betreft. In de nieuwe CAO is een dikke plus van vijftien procent opgenomen, meer pauzetime, betere regelingen voor oudere medewerkers. Er gebeurt echt wel iets. Publieke OV-bedrijven in Nederland, die in de vier grote steden zijn toegestaan, kennen een hoger ziekteverzuim dan de Brabantse concessies, het is dus niet gezegd dat daar alleen maar happy medewerkers zijn die nooit ziek zijn. Kortom, wij zien dit niet als een oplossing voor een probleem. En ik zou de schaarse capaciteit in ons OV-team liever inzetten voor de concessies.

De **voorzitter**: De heer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Te beginnen met het punt dat de gedeputeerde zei, dit vinden wij geen goed idee. Deze motie vraagt niet een personeelsbedrijf op te richten, verre van. Deze motie vraagt om een onderzoek naar de gevolgen, naar de baten en de lasten van het oprichten van een personeelsbedrijf. Los van de discussie over arbeidsvoorwaarden is het voor mijn fractie van belang dat publieke diensten en nutsvoorzieningen, zoals het busvervoer, thuishoren in publieke handen. Door het personeel, 65 procent van die publieke dienst, terug te nemen naar publieke handen, iets wat overigens in de huidige Europese wet- en regelgeving al mag, kijk ook naar Zeeland, zou dan al een grote slag slaan. Met het zicht op de initiatiefwet die door de Partij van de Arbeid en GroenLinks in de Tweede Kamer is ingediend, neem ik graag de rake woorden van de fractievoorzitter van de Partij van de Arbeid in de mond. Namelijk dat we elkaar moeten stimuleren om vooruitgang te maken. Dat we moeten kijken hoe we Brabant vooruit kunnen brengen en hoe we de uitvoering verder kunnen brengen. Ik ben benieuwd, in het licht van die gedachte, of dat dat de gedeputeerde wat doet.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dat is een wijze fractievoorzitter, die voorzitter van de PvdA, want die zet inderdaad in op uitvoering. Op het moment dat we dit gaan onderzoeken, zijn we ambtelijke capaciteit kwijt om dit te gaan onderzoeken, terwijl we het eigenlijk geen goed idee vinden. Ten tweede krijg je een enorme rataplan als je dit zou implementeren, want dan zouden we 1500 buschauffeurs in Brabant in dienst moeten nemen. Ik denk dat dat de uitvoering van ons OV weinig goed zou doen. Dan zitten we een paar jaar lang met allerlei reorganisatie perikelen. Ik zou dat niemand aan willen doen, vooral als het geen goed idee is.

De heer **Van Raak** (SP): Even terug naar waar het net over ging. In mijn eerdere interruptie refereerde ik ook al aan het maatschappelijk rendement van dit soort investeringen. Wie het personeel in handen heeft, heeft meteen een grotere invloed op de dienstverlening van ons busvervoer. Wanneer we een groot deel van die publieke diensten in eigen handen nemen, dat weet de gedeputeerde ook, dan hebben we een stuk meer invloed op hoe ons OV eruit ziet. Ik kan geen argument bedenken, maar ik ben slechts een bescheiden SP'er, als je tegen het in publieke handen nemen van het personeel zou zijn, waarom je dan ervoor zou zijn, om het hele pakket terug in publieke handen te nemen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): We kunnen dit onderzoeken en juridisch mag het inderdaad. Maar dan gaan we iets onderzoeken waarvan we nu zeggen, dat het enorm veel op zijn kop zet, terwijl het voor de reiziger uiteindelijk weinig oplevert. U zegt, als je personeel in eigen handen hebt, kun je beter sturen op de uitvoering van het busvervoer. Nog steeds niet, want dan is de concessie nog steeds bij een commerciële vervoerder, die daar een business case en verdienmodel onder heeft, die richting kan geven aan welke

lijnen er gereden worden. Dus dat gaat niet op. Het is geen goed idee om te onderzoeken, omdat het veel capaciteit kost die we liever anders inzetten.

De **voorzitter**: Nee, u heeft het woord niet meer.

De heer **Van Raak** (SP): Helaas.

De **voorzitter**: De gedeputeerde gaat verder.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Ik ploeg voort, voorzitter. Motie 44, Stop verdozing, krijgt de appreciatie ontraden. Uw Staten heeft gekozen voor een selectief clusteringsbeleid. Er is voorzienbaarheid gecreëerd als het gaat om waar je in Brabant wel en niet nieuwe grootschalige logistiek kunt vestigen. Dat is verankerd in de iov, met compliment voor mijn oud-collega Ronnes, dat hij dat allemaal gefikst heeft. Wij zijn nu regionale afspraken aan het maken met de regio's, waarin wij degenen zijn die vragen om nog steeds logistiek te faciliteren, omdat wij weten dat dat nog steeds nodig is in Brabant voor onze primaire en belangrijke industrie en economie. Maar het moet wel op de juiste plekken. We moeten ook met nuance praten over blokkendozen, want we vestigen daar ook steeds vaker onze waardevolle maakindustrie in, omdat we vinden dat we zorgvuldig om moeten gaan met ruimte. We moeten bijvoorbeeld vaker de hoogte in moeten gaan, ook als het gaat om maakindustrie. Die blokkendozen zijn op andere fronten juist positief, want ze zorgen ervoor dat we juist groene ruimte overhouden in Nederland. Dan door naar motie 48 van de PVV, Ruit Eindhoven. Die krijgt appreciatie ontraden. Het is een oude bekende, al vaker geapprecieerd. Motie 49 van de PVV, Privévluchten Eindhoven Airport, ook ontraden. De luchthaven heeft zelf gekozen voor een stop op privévluchten. GS heeft die keuze ondersteund. Luchthavens zetten hun schaarse vluchten, die gemaximeerd zijn, liever in voor grote, volle vliegtuigen. Je zou kunnen stellen dat de luchthaven en wij hier kiezen voor het algemeen belang. Ik denk dat dat prachtig is. Hoe meer mensen er gebruik kunnen maken van de luchthaven, hoe beter. Er wordt ook gerefereerd aan het vestigingsklimaat. Ook Brainport heeft zich uitgesproken voor deze maatregel, dus ook het bedrijfsleven maakt zich daar geen zorgen om. Vervolgens motie 50 van de PVV, Medische vluchten Eindhoven Airport. Deze wordt ontraden, want hij is overbodig. Medische vluchten blijven gewoon mogelijk, daar blijft ook ruimte voor gereserveerd. En het tweede punt, het is niet heel wenselijk om als aandeelhouder te gaan sturen op details in de bedrijfsvoering van de luchthaven, daar moet je terughoudend mee zijn. We moeten niet de positie van de directeur en de raad van commissarissen willen overnemen.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Langman.

De heer **Langman** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ik heb een korte vraag over de medische vluchten. Betekent dat dat het hele pakket van die medische vluchten, patiënten met een lijnvlucht, vooral intensive care vluchten gaan via privévluchten, plus de helikoptervluchten waar orgaantransporten mee worden gedaan, altijd doorgaan zonder excuus?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Ik kan daarover geen garanties geven tot in de verre toekomst, maar ons is verzekerd dat daar nu niks aan gaat wijzigen. Dat is waar wij ons op baseren en dat is het allerbelangrijkste. Ik ben het met u eens, het is waardevol om die vluchten te blijven faciliteren vanaf Eindhoven Airport, dan wel vanaf Vliegbasis Eindhoven, want dat is natuurlijk de andere optie.

De heer **Langman** (PVV): Dank u wel.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dan motie 53 van D66, Stimuleren fietshelm. We hebben geen bezwaar op deze motie.

De **voorzitter**: De heer Van Nuland.

De heer **Van Nuland** (VVD): De gedeputeerde heeft aangegeven op numerieke volgorde door de moties heen te gaan. Kunt u een appreciatie geven op motie 47 alstublieft?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Wat bent u scherp, dank. Die had ik over het hoofd gezien. Motie 47 van de PVV, Geen onderhoud maar verbreden van snelwegen. Ondanks het feit dat het college het volledig eens is met de titel van deze motie, is de appreciatie ontraden. Dat is vanwege de volgende reden. De A67 en A58 zijn nu niet realiseerbaar, ook niet door de Rijksoverheid vanwege stikstofbeperkingen. Voor de A2 is er nog geen dergelijk onderzoek dat dat onderbouwd, daarom heb ik enigszins kribbig tegen minister Harbers gezegd, je kunt niet zeggen dat stikstof de reden voor de pauzing is, want er is geen onderbouwing. Toen zei meneer Harbers, daar heeft u gelijk in, maar ik moest zes miljard bezuinigen en dit was meer dan een miljard, dus dat kwam wel goed uit. Wij onderschrijven dat niet. Het is niet uitgesloten, als je dat verder uitwerkt, dat je ook tegen stikstof aanloopt, maar dat is dus nog niet het probleem. Het dictum van deze motie roept ons op om in samenwerking en in overleg met het Rijk die projecten toch uit te voeren. Los van dat het een Rijksbevoegdheid is en niet die van ons, vind ik het een goed idee dat u mij laat lobbyen voor zaken die realiseerbaar zijn. Als blijkt dat extern salderen bijvoorbeeld mogelijk gaat zijn, dan heeft u een andere casus, want dan is er alleen een budgettekort en een tekort bij Rijkswaterstaat, maar vooralsnog vinden we het niet verstandig om te gaan lobbyen voor iets wat gewoon niet mogelijk is.

De **voorzitter**: De heer Van Nuland.

De heer **Van Nuland** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Volgens mij is het laatste wat we in deze Staten willen, de gedeputeerde op pad sturen met een onmogelijke opdracht, dus dat willen we zeker niet. Maar stel dat de PVV zou besluiten om deze motie om te toveren tot een motie waarin wordt opgeroepen om de lobby te intensiveren, zodra het mogelijk is dat deze wegen in Brabant aangepakt worden. Zou het college deze motie dan wel kunnen onderschrijven?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Zeer zeker, want dat beschouwen we sowieso als onze opgave, dus daar kunt u mij alleen maar mee helpen.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dat is dan overigens wel een inspanningsverplichting, want ik heb niet heel veel fiducie dat er bij het Rijk veel te halen valt de komende jaren. Maar we gaan het zien, als er een nieuw kabinet is. Vervolgens door naar motie 53, Stimuleren fietshelm. We hebben geen bezwaar op deze motie, dat had ik al verteld. Fietzers en kwetsbare verkeersdeelnemers zijn twee van de drie focusgroepen in het nieuwe BVVP. Dat doen we omdat we risicogericht willen werken en fietsers de meest kwetsbare verkeersdeelnemers zijn als het gaat om doden en gewonden. We weten dat als de helft van de Nederlandse fietsers een helm zou dragen, er vijftig minder verkeersdoden en 800 minder ernstig gewonden per jaar zouden zijn. Laat die cijfers maar eens inwerken. De helm is heel zinvol. We hadden al ooit zo'n regeling met de gemeente Breda en we kunnen prima gaan kijken of we wederom zo'n regeling kunnen introduceren. Dan door naar motie 65 van 50PLUS, Uitbreiding Automaatje. We hebben geen bezwaar, helemaal niet zelfs. Nog dertig gemeentes te gaan, meneer Brouwers. Ik heb u eerder al verteld dat u een soort ambassadeur bent van Automaatje, dus we hebben uw hulp wel nodig om die gemeentes te beïnvloeden. Wij zullen dat ook gaan doen. Motie 66 van 50PLUS, Iedereen mee met het OV. Ook geen bezwaar, zoals deze nu is. De motie vraagt om twee dingen, vrij reizen tot twaalf jaar met het busvervoer. Dat is er al als je meereist met een betalende reiziger. En het tweede, vrij reizen voor minima. Het

bestuursakkoord laat daar geen ruimte in, dat is heel helder. Dat gaan wij niet zelf faciliteren. Wat wij wel kunnen doen, is gemeentes de ruimte bieden om dat zelf te regelen in ons busvervoer, dus het zelf te betalen voor doelgroepen waarbij ze dat willen doen. Een aantal gemeentes doet dat ook, de gemeentes Dongen, Eindhoven en zo zijn er nog meer. En ik wil de ander gemeentes er ook op wijzen dat die mogelijkheid er is. Dus geen bezwaar. Motie 67 over aanbestedingsregels bij wegen, krijgt de appreciatie ontraden. Wij herkennen niet waar dit veronderstelde probleem vandaan zou komen, of waar op gewezen wordt. We hebben heldere aanbestedingsregels. We weten wel dat wat we uitvragen voor een klus afhankelijk is van de situatie die er bestaat. Dat betekent ook, als je kijkt naar elektrisch materieel, dat we dat uitvragen als het nodig is, om te voldoen aan onze stikstofopgave. Elektrisch materieel is duur, wij investeren daar heel veel in. We zijn daarin koploper in Nederland. Maar wel als het echt nodig is. Anders vind ik het belangrijk om onze gemeenschapsmiddelen efficiënt in te zetten.

De **voorzitter**: Meneer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik snap het antwoord van de gedeputeerde, voorzitter. Maar toch een vraag. Wij zijn op een bezoek geweest bij een aannemer, die zegt dat hij moet investeren in machines, vooral op elektriciteit. En dan krijg je een aanbesteding. Wij hebben dan zwaar geïnvesteerd in elektriciteit, maar dan is het toch weer een andere machine, die weer allerlei problemen geeft voor stikstof en ga zo maar door. De ondernemer vraagt zich af wat hij moet doen.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): We hebben hier ook gesprekken over met bouwend Nederland. Het beeld is dat er juist heel veel vraag is naar elektrisch materieel in de markt. Dus elke aannemer die erin investeert gaat iets nieuws doen en neemt dan een ondernemersrisico, maar wel een waar op dit moment veel vraag naar is in de markt. Je ziet dat het aanbod steeds groter wordt en dat er grootschalig geïnvesteerd wordt. Het is nu zaak om die machines beschikbaar te krijgen. Ik zie dus het probleem niet zo, los van het feit dat het voor sommige ondernemers wel een flinke stap is en een grote investering vergt. Dat is niet erg als de markt daarom vraagt.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dus als er een nieuwe aanbesteding komt, dan bepaalt u welke machines daarvoor gebruikt moeten worden en dan kan de aannemer daarop inschrijven op basis van wat hij aan machines heeft.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Uiteraard. En ze zijn in de gelegenheid om machines te bestellen als ze die graag willen inzetten voor een project. Dus dat kan ook. Lease zie je ook steeds meer. Goed om te vermelden dat wij echt niet de enige opdrachtgever in Brabant zijn. Het Rijk is een grote opdrachtgever, de gemeentes zijn de allergrootste opdrachtgevers met hun wegennet, dus er zijn heel veel opdrachten in de markt. Voorzitter, ik ga rustig door. Motie 70 van ChristenUnie-SGP, Jongeren veilig op de weg. Die motie krijgt de appreciatie geen bezwaar, omdat hij vraagt om aandacht voor de kwetsbare verkeersdeelnemers, jongeren. Dat is een van de focusgroepen in ons nieuwe BVVP deel 1, dat is vastgesteld en met u besproken is tijdens de themabijeenkomst. Wij zullen de uitvoering van deze motie, als hij aangenomen wordt, meenemen bij BVVP deel 2. En anders zullen we dat ook doen. Dan door naar motie 74 van de ChristenUnie-SGP, Besteed de Bikkergelden waarvoor ze bedoeld zijn. Ondanks dat het een hele logische motie lijkt, is de appreciatie ontraden. Simpelweg omdat de motie niet uitvoerbaar is. Wij hebben namelijk acht miljoen euro gekregen om het OV te versterken, maar zoals u weet rijden onze huidige concessies door het personeelsgebrek nog niet eens op volle kracht. Kortom, ik zou werkelijk niet weten waar ik de buschauffeurs zou moeten vinden om vanaf dit jaar acht miljoen euro aan extra geld weg te rijden, want dat kunnen die OV-bedrijven gewoon niet. Wij sparen deze middelen op, daarvoor stellen we ook voor om een reserve OV-exploitatie in te stellen, om bij voorkeur bij de ingang van de nieuwe concessies voor Oost en Zuidoost extra te kunnen opschalen en dat ook voor die hele concessieperiode te kunnen doen. En zo

versterken we echt het OV met als plus dat op het moment dat je extra inkoopt, op het moment van aanbesteding je daar doorgaans meer voor krijgt, dan dat je het gedurende de periode extra bijbesteld.

De **voorzitter**: Meneer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Als ik het goed begrijp, zegt u dat die gelden in ieder geval het OV in gaan, die gaan niet ingezet worden voor een investeringstraject of iets dergelijks. Dat is goed om te horen. Heeft u ook overwogen om over te gaan tot een tariefsverlaging?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Nee, dat is niet overwogen. Dat komt ook omdat we dit jaar de tarieven al hebben kunnen bevriezen, dat is al heel positief. We weten dat een tariefverlaging structureel doorwerkt en dat het juist de opgave is om het OV betaalbaar te houden en juist op te gaan schalen richting de toekomst. Een tariefwijziging is in dat opzicht geen goed idee. Over de Bikkergelden wil ik nog zeggen dat die middels een algemene uitkering in het Provinciefonds komen. Dus ik snap uw zorg, je zou ze ook kunnen gebruiken om een aantal cultuurorganisaties van te betalen. Maar dat gaan we niet doen. We gaan die middelen echt toevoegen aan de reserve exploitatie OV en vanaf de ingang van de volgende concessieperiode daar extra OV voor inkopen.

De **voorzitter**: Gaat u gang.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Het zou in ieder geval heel erg helpen als u die middelen dan ook kunt labelen in de reserve, zodat we duidelijk weten met elkaar dat ze voor de verbetering van het OV zijn.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dat is precies wat we gaan doen. Dat kunt u ook terugvinden in de Perspectiefnota.

De **voorzitter**: Ik zie nog een interruptie. Mevrouw Bijl.

Mevrouw **Bijl** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik vermoed dat de heer Smeulders aan het einde van zijn bijdrage is, dus ik wil graag even terugkomen op motie 65 over Automaatje. Want u ging namelijk wel in op het enthousiasme van de heer Brouwers en van uzelf om Automaatje te promoten, terecht en dank daarvoor, maar u ging niet in op het tweede bolletje van het dictum. Daar gaat het om een onderzoek doen. Ik vraag me af of u capaciteit over heeft binnen team OV en geld om dit te gaan uitvoeren, of dat u zegt, we nemen dat mee in de dialogen die we sowieso hebben met de gemeente.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Het is goed dat u dat zegt. In mijn enthousiasme was ik al voorbij dat onderzoek. We gaan dit gewoon doen namelijk, in plaats van onderzoeken. Dat was eigenlijk mijn beeld, dat ik de opdracht kreeg om Automaatje in dertig gemeentes te promoten. Als ik iets ga promoten, wil ik het graag uitvoeren. Dus ik was al een stap verder. Het was buitengewoon scherp van mevrouw Bijl.

De **voorzitter**: Gaat uw gang.

De heer **Stoot** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat de Bikkergelden vooral voor de concessies komen en dan vooral in Oost en Zuidoost. Maar wordt er ook gekeken naar het verbeteren van de concessie voor West-Brabant?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dat is een goede vraag. Nee, in principe niet, want die concessie hebben we net aanbesteed. Die concessie gaat volgend jaar in, we maken daar een flinke sprong. We weten ook dat dat de concessie met het beste voorzieningenniveau in Brabant is. Dus we hebben onderzocht welke

concessie in het meeste openbaar vervoer voorziet en waar verbetering het hardst nodig is. Dit was al de beste, we maken daar een flinke sprong. Dus het is juist zaak om die andere twee concessies verder te brengen en daar gaan wij die middelen voor inzetten. Voorzitter, ik ben aan het einde van mijn termijn gekomen. Ik heb alleen nog het vraagstuk van de CDA-fractie rondom die twee moties. Staat u het mij toe om daarop in te gaan? Of gaan we dat in de tweede termijn doen?

De **voorzitter**: Ja, volgens mij is het als een soort vraag neergelegd. Misschien kunt u daar nog antwoord op geven. Dan kan iedereen dat meenemen in de gedachte of die moties wel of niet ingediend gaan worden. U had nog een interruptie?

De heer **Van Raak** (SP): Ja, voorzitter, dank. Ik snap dat de gedeputeerde er niet op ingegaan is vanwege de tijd. Ik had nog een vraagstuk liggen vanuit de SP over 2024 als het jaar van de opschaling in het openbaar vervoer.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Ja, 2024 en 2025, meneer Van Raak, want ook tijdens de presentatie van de vervoerders twee weken geleden is wel duidelijk geworden dat wij dit jaar niet helemaal kunnen opschalen tot het exploitatieplan vanwege het personeelstekort. Dat lost weliswaar op, maar dat gaat niet zo snel. We kunnen niet zoveel blikken chauffeurs opentrekken dat we meteen conform exploitatieplan kunnen rijden. Er is meer voor nodig, maar de vervoerders zijn op de goede weg. Zij trekken meer personeel aan dan dat er meer vertrekt, om diverse redenen. Dus zij kunnen langzaam opschalen. Dat zal in Zuidoost-Brabant beginnen met de stadslijnen in Eindhoven die aanvullend zijn afgeschaald.

De heer **Van Raak** (SP): Dank u wel, dat is goed om te horen. Misschien een beetje flauw maar ik ken nog wel een onderzoek dat we zouden kunnen doen om de personeelstekorten nog voortvarender te kunnen aanpakken.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel. Er werd mij net zo'n suggestie gedaan, dat was mij ook bekend. Heel kort over de twee CDA-moties, Investeren in kleine kernen als het gaat om OV. Mocht u die motie indienen, dan is de appreciatie ontraden vanwege de uitvoerbaarheid. We kunnen die extra middelen niet wegrijden. Dus als u dat wilt, extra investeren in het openbaar vervoer op het platteland, dan dwingt u mij om lijnen in de stad af te schalen, dat hebben we al gedaan toen we extra moesten afschalen een half jaar geleden. Het is niet mijn plan om dat nog een keer te doen. Het is niet proportioneel. En daarnaast is het zo dat er in de toekomst middelen nodig zijn om de schaalsprong en de verstedelijking in de stedelijke gebieden van Brabant mogelijk te maken. De aanbestedingsstrategie van Noordoost-Brabant is gepubliceerd. U heeft kunnen zien, daar bent u over geïnformeerd via een Statenmededeling, dat wij daar balans zoeken. Wij hebben aangekondigd dat een deel van het extra budget van Noordoost zal worden ingezet om met name het gebied in Noordoost-Brabant, het land van Cuijk, beter te gaan ontsluiten met een dikke lijn. Een ander deel wordt ingezet om de dienst tussen Tilburg en Den Bosch te versterken. Dus wij proberen daar wel degelijk een balans te zoeken tussen investeren in stad en platteland. Maar we weten ook dat er een enorme opgave ligt in stedelijk gebied, zeker ook in Zuidoost-Brabant. Het bestuursakkoord geeft ons de opgave om de verstedelijking te faciliteren, dus dit is geen verstandige motie, mocht u die willen indienen. Dan door naar de motie Beekse brug N279. De appreciatie daarvan is ontraden. Het dictum is overbodig namelijk. De N279 heeft onze hoogste prioriteit en we zijn ook druk met de Beekse brug. Ik zou niet weten hoe ik daar meer prioriteit aan zou moeten geven. U vraagt me iets te doen, waarvan ik zelf niet weet hoe ik het zou moeten uitvoeren. Dat vind ik geen goed idee. De overwegingen die u daarin benoemt, onderschrijven wij ook niet. U zegt dat de N279 moet worden verdubbeld. Wat er moet gebeuren met de N279, is zeer de vraag. Dat gaan we juist het komende anderhalf jaar met alle betrokkenen, waaronder de gemeentes onderzoeken. Ik ga daar nu niet op vooruitlopen, want ik wil dat goed onderbouwd doen. Als we dat niet doen, gaan we bij de Raad van State weer onderuit. Vervolgens, de

doorstroming bij de Beekse brug verbeteren lijkt logisch, maar dan dendert er meer verkeer dwars door Beek en Donk heen. De vraag is of de gemeente en wij dat een briljant plan vinden. Dat zijn we ook aan het verkennen met elkaar. In de Brainportdeal zijn de N279 en de N615 niet dusdanig opgenomen dat de Rijksoverheid daar geld voor beschikbaar stelt. Dus daar zit ook geen link. Dus de overwegingen in de motie onderschrijven wij niet.

De **voorzitter**: Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dus u zegt wel dat er binnen een half jaar, die termijn noemde u, overleg zal plaatsvinden met alle betrokkenen, wat op hele korte termijn tot een uitkomst gaat leiden.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Voor de N279 heb ik u recent een Statenmededeling gestuurd, met daarin een procesplanning. Dat gaat niet op hele korte termijn tot realisatie leiden. Dan praten we richting 2030 voordat daar de schop in de grond gaat. Dan moeten we nog geluk hebben met allerlei procedures. Dus dat gaat niet snel. Als u iemand kunt vinden die het sneller kan, dan moet u die aannemen. Ik denk niet dat die er zijn. Ten tweede, de Beekse brug is een ander vraagstuk. We zijn nu in gesprek met Rijkswaterstaat, de eigenaar van die brug, alsook met gemeentes, om te kijken wat we willen met die corridor en die brug. In principe ligt elke oplossing op tafel met alle voor- en nadelen die daaraan zitten. Ik wil daar best een keer met uw Staten over doorpraten, maar dat vergt meer tijd dan we nu hebben.

De heer **Buiks** (CDA): Nog een vraag, nu ik hier toch sta. Hoe zit het met de tunnel in Etten-Leur?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Wilt u preciseren wat de vraag dan is?

De heer **Buiks** (CDA): Die stond in mijn bijdrage. Er gaat een spoorlijn dwars door Etten-Leur. Er is een tunnel gewenst en ik vraag me af of de provincie daar een rol in wil spelen, gezien de Perspectiefnota, waarin u zegt dat u dat soort situaties wilt oplossen.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dat klopt. In het bestuursakkoord staat inderdaad dat wij gaan kijken naar spoordoorsnijdingen. Ik beschouw dat nog als huiswerk, om daar naar te gaan kijken. Daar kom ik later op terug.

De **voorzitter**: De heer Van Nuland.

De heer **Van Nuland** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Sta mij toe om nog een iets principiëler punt aan te snijden. Het verheugt onze fractie dat we in de Perspectiefnota lezen dat er geld is voor infrastructuur, dat door het spaar- en investeringsfonds wordt aangevuld. Dat is hartstikke goed nieuws. Niet in de laatste plaats omdat wat ons betreft budget geen belemmering mag zijn voor de verschillende varianten die we op dit moment aan het verkennen zijn in de verschillende wegenprojecten, in de eerste plaats de drie wegenprojecten die in het bestuursakkoord genoemd zijn. In de eerste termijn vroeg onze fractievoorzitter, hebben we voldoende geld om welke variant er ook op tafel komt, deze projecten te realiseren? Ik wil die vraag nogmaals herhalen.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel. Ik snap die vraag, maar ik kan er niet echt antwoord op geven. Er wordt 272 miljoen euro bijgeraamd in ons spaar- en infrafonds. Dat is best veel geld. We hebben een programmering van ongeveer twee miljard aan infraprojecten, dat is ook veel geld. Er is ook nog vrije ruimte om af te wegen hoe je die budgetten wil inzetten. We kunnen best wat dingen mogelijk maken, als om het om de N279 gaat, is er een projectbudget dat is vastgesteld in 2016. We weten wel dat dat projectbudget niet toereikend zou zijn voor realisatie van het PIP dat toen voorlag. Dat PIP was exclusief

verdubbeling, want dat zat er niet in. We weten dus dat er een plus nodig is. We zullen die projectbudgetten indexeren, dat geldt ook voor een aantal andere projecten waar we mee bezig zijn, maar waar we een tekorten zien. Die projectbudgetten worden aangevuld. Als we aanvullende scopewijzigingen willen doorvoeren, dan zal er geld bij moeten. De N279 zijn we nu helemaal open aan het onderzoeken, maar ik heb geen idee wat verdubbeling kost. Ik heb wel eens bedragen gehoord, doe er maar honderd miljoen bij of meer. Ik heb geen idee of dat zo is. Dat zal onderzocht moeten worden. Dat gaat ook gebeuren binnen nu en een jaar. Dan zullen we moeten kijken hoe we dat inpassen. Er is ruimte binnen onze reserves om ook dat soort bedragen te vinden, maar dan kun je ander dingen niet doen, dat is wel de essentie.

De heer **Van Nuland** (VVD): Helder, dank u wel. Kan de gedeputeerde toezeggen dat de verschillende varianten inclusief het kostenplaatje voor komen te liggen aan Provinciale Staten, zodat we daar open over kunnen besluiten met elkaar? En dat we niet op voorhand varianten gaan afschieten omdat ze te duur zouden zijn?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Het proces is zo dat wij een notitie reikwijdte en detailniveau maken. We zullen daar ook een verdubbeling van de N279 in opnemen als een variant die we verder gaan verkennen. Dan wordt er gekeken naar het budget dat daarvoor nodig is. Uiteindelijk is het aan GS tegenwoordig om een projectbesluit vast te stellen, terwijl dat vroeger bij PS lag als PIP. Ik snap die vraag ook. Maar u kunt erop rekenen dat wij gedurende dat proces u mee zullen nemen om u daarover uit te spreken op momenten dat er beslissingen genomen moeten worden die fundamenteel zijn.

De **voorzitter**: U was volgens mij aan het einde van uw betoog.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Ja, voorzitter. Dank u wel.

De **voorzitter**: Oké. Dan geef ik het woord aan mevrouw Boelema.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dank u wel, voorzitter. Ik ga gelijk even in op de moties en het amendement, die in mijn portefeuille liggen. Ik heb het geclusterd op thema, dus ik ga er kriskras doorheen. Motie 23 en 24 ingediend door de BBB-fractie neem ik even samen, want het zijn twee zaken die op hetzelfde neerkomen, namelijk kunnen we IDOP herhalen, want het was zo'n succes en kunnen we inzetten op het realiseren van multifunctionele accommodaties. Ik was er niet bij, u ook nog niet als fractie, maar in vorige periodes is er om moverende redenen besloten een in kerntakendiscussie door deze Staten om samenleving en leefbaarheid geen onderdeel meer te laten zijn als programma en als onderdeel van deze begroting. Dat leidt tot de conclusie dat ik deze twee moties moet ontraden.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, ik was er in die vorige periodes wel bij en het is nooit als zodanig geen onderdeel meer geworden van de kerntaken. De IDOP-regelingen zijn destijds in andere regelingen omgezet, ze zijn iets breder getrokken. Uiteindelijk is dat ondergesneeuwd geraakt en op dit moment zijn ze uit beeld. Het is nooit vanuit de kerntakendiscussie verdwenen. Ik wil toch graag van de gedeputeerde horen hoe ze erbij komt dat dit vanuit de kerntakendiscussie opzij zou zijn gezet.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Het is goed dat u mij daar een lesje geschiedschrijving van dit huis geeft. Kennelijk heb ik een aantal dingen in elkaar verknoopt, die niet aan elkaar te verknopen horen. Kennelijk is er een kerntakendiscussie geweest, waarin er gekeken is waar de provincie over gaat. Gaat die over sociaal beleid of niet? U bent daar zelf ook een voorstander van om ons op de kerntaken te focussen, want

ik heb u net een aantal dingen horen zeggen over brede welvaart. En tegelijkertijd moet ik constateren dat de IDOP-regeling waar ik zelf, aan een hele andere tafel, ooit actief in ben geweest, er niet meer is. En die gaat er ook niet komen. Dat is ook geen wonder, want het zit niet in het bestuursakkoord. We hebben een focus gekozen dat we als provincie niet meer van sociaal beleid zijn. We plegen wel onze inzet op brede welvaart en we gaan ook iets doen rondom investeren in steden en dorpen. Dat brengt mij op de appreciatie van een volgende motie, die een beetje in dat verlengde ligt. Voorzitter, als u mij toestaat, wil ik daar naartoe.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het is een vreemde constructie dat er enerzijds gezegd wordt dat het geen kerntaak meer is van de provincie, maar anderzijds wordt er via het spoor van Brede Welvaart wel geïnvesteerd in steden, dorpen en wijken, eigenlijk op een soortgelijke wijze. Eigenlijk zou de keus moeten zijn, het is of een kerntaak of niet. Maar nu wordt er toch werk van gemaakt, maar het mag dan geen IDOP-regeling zijn. Is dat niet een beetje cherry-picking vanuit het college, hoe zo'n regeling wordt opgetuigd, zolang het maar geen IDOP is. Kan de gedeputeerde uitleggen hoe zich dat tot elkaar gaat verhouden?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Zeker, dat kan ik. Dan helpt het mij toch dat ik toen niet in uw huis zat, maar wel heb meegeschreven aan IDOP-regelingen. Dat was wel op een hele andere leest geschoeid dan hoe wij nu naar brede welvaart kijken. Dat was echt bedoeld om samen met inwoners te kijken naar welke zaken er in een kleine kern wel of niet thuishoren en hoe we dat met elkaar gaan organiseren. Nogmaals, er is in de Staten in meerderheid niet meer voor gekozen, dat is ook gewoon terug te vinden in de begroting van de afgelopen jaren. Dat brengt mij bij de brug, hoe kan het dan wel? Wat vinden we nog steeds belangrijk in de balans om samen Brabant te maken. Dat staat ook in het bestuursakkoord. Als provincie zouden we op een andere manier kunnen investeren, dat staat ook letterlijk in motie 38 van GroenLinks en PvdA, namelijk via leningen van het Ontwikkelbedrijf. Dat is echt iets anders dan een subsidieregeling waarin je samen dorpsplannen maakt. Dat is echt op een andere leest geschoeid. Sterker nog, er is ook een motie aangenomen in uw Staten met de begrotingsbehandeling waarin om een onderzoek is gevraagd door u in meerderheid naar de status van het voorzieningenniveau in de kleine kernen. Daar ben ik druk mee bezig om daar uitvoering aan te geven en daar kom ik op terug bij de Uitvoeringsagenda Brede Welvaart. Dat is ook de reden waarom motie 38 als geen bezwaar geapprecieerd wordt door dit college.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van den Wildenberg.

Mevrouw **Van den Wildenberg** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Hoorde ik gedeputeerde Boelema zeggen, als iets niet in het bestuursakkoord staat, gaan we hier niet over praten de komende vier jaar? Of heb ik dat echt verkeerd begrepen?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dat waren niet mijn letterlijke woorden. U kunt mij niet euvel duiden dat ik kijk naar waar er meerderheden liggen in deze Staten. U kunt natuurlijk zoeken naar een meerderheid, dat is waarom u die motie indient. Het is aan mij de taak om te zeggen hoe het college hier naar kijkt. En dan kijk ik naar de brede afweging die gemaakt is in een bestuursakkoord, daar geven wij als college uitvoering aan. Daar is de Perspectiefnota, die we nu met elkaar bespreken, de financiële vertaling van. Als ik dan kijk naar wat de opdracht van de Staten in meerderheid aan ons is, dan past deze motie daar niet in. Dat is de systematiek van dit huis. Maar u mag altijd over alles met elkaar praten. Daar ligt helemaal geen taboe op en volgens mij heb ik dat ook niet als zodanig gezegd. Dat zou zeer ondemocratisch zijn. Dat brengt mij bij motie 31 van de BBB, Leges aanpassing PAS-melders. Die moet ik ontraden, omdat er ook staat, gaat naar een nultarief. Er is een afspraak met het Rijk gemaakt en die 1600 euro waarover gesproken wordt, is al een regeling van een derde, een derde, een derde. Dat betekent dat zowel Rijk, provincie, als de indiener 1600

euro daarvan betalen. Het zou ook niet eerlijk zijn om dit nu te doen, omdat er ook bedrijven zijn geweest die wel een vergunning hebben aangevraagd op deze regeling, weliswaar toen er nog extern gesaldeerd kon worden, maar die hebben dus wel deze leges al betaald. Dan ga ik naar motie 63 van Volt en motie 36. Dat gaat over het VN-verdrag. Motie 63 doet heel specifiek een aantal verzoeken, die met elkaar maken dat ik deze motie namens het college moet ontraden. Dit gaat vooral over lichamelijke beperkingen. Ik lees erin dat u vraagt om heel veel te rapporteren. Ook gedeputeerde Van Gruijthuisen heeft het al gezegd, wij staan te popelen om vooral aan de slag te gaan. Ik heb ook de PvdA-fractie gehoord, die zei, laten we vooral wat minder rapporteren en wat meer gaan doen. Dus dat is de reden. Motie 36 krijgt geen bezwaar, mits ik het dictum zou kunnen lezen als we gaan niet allerlei rapporten produceren over hoe wij met dat VN-verdrag aan de slag gaan, maar dat we dat moeten, waarbij we ervaringsdeskundigen en belangenorganisaties betrekken bij ons beleid, dat lijkt me logisch. Daar waar we dat niet doen, mevrouw Bijl had daar via meneer Deckers een aantal voorbeelden van benoemd, hebben we werk aan de winkel. Zo kijk ik ernaar. Een van de dingen die mijzelf motiveert, dat staat ook in deze Perspectiefnota en ook in het Bestuursakkoord, is dat een op de zes inwoners een taalniveau heeft dat niet past bij hoe wij hier communiceren. Ik ben heel gemotiveerd om daar vanuit Klare Taal iets mee te doen. Ik denk dat dat ook een vorm van inclusiviteit is, die we wel eens vergeten. Als we aan inclusief beleid denken, denken we vaak aan LHBTQI. Ik verwijs ook naar de motie, die u hierover heeft aangenomen, daar geven we ook uitvoering aan. Maar dit is zeker een mogelijkheid, rondom Klare Taal, om nog inclusiever te worden en daarmee ook invulling te geven aan de verantwoordelijkheid die we hebben, om werk te maken van dat VN-verdrag.

De **voorzitter**: Mevrouw Bijl.

Mevrouw **Bijl** (PvdA): Dank, voorzitter. Dank ook voor de constructieve en positieve reactie van de gedeputeerde. U heeft goed door dat wij niet zitten te wachten op eindeloze rapporten en stapels nietjes. Maar kunt u mij een doorkijkje geven over hoe u van plan bent om ons te informeren over wat wij nu al doen ten aanzien van het VN-verdrag en hoe u daar voortgang aan gaat geven?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Ik denk dat ik, zoals gebruikelijk is in dit huis, met een Statenmededeling kom. Ik zal in die Statenmededeling een voorstel doen, mits dit aangenomen wordt, om te kijken waar de dilemma's liggen. Die zou ik ook graag met u bespreken. U bent zelf ervaringsdeskundige in dit huis. Ik zou graag van u willen weten, waar denkt u dat er vanuit de buitenwereld tegenaan gelopen wordt en waar kunnen we het beter doen.

Mevrouw **Bijl** (PvdA): Dank, daar kan ik mij in vinden.

De **voorzitter**: Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Ik vind het een bijzondere situatie, want het is net alsof we iets anders willen. Er is vandaag al hier gezegd, als je doet wat je deed, krijg je wat je kreeg. Ons is verteld, we houden er al rekening mee. Toch komen er geluiden vanuit verschillende groeperingen met mensen met een beperking, dat dat niet gebeurt. Dus als je doet wat je deed, krijg je hetzelfde. Is het zoveel moeite om te borgen dat er rekening wordt gehouden met deze mensen? Tegen ons is gezegd, in de beantwoording van de vragen, we houden er rekening mee. En ik vind rekening houden met iets anders dan het daadwerkelijk laten landen in een provinciaal beleid. Bent u het daar mee eens?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Ik ben het ermee eens dat het altijd beter kan. Volgens mij ben je nooit klaar met nadenken en met dingen anders doen. Het heeft ook te maken met de vier verzoeken die u doet. Dan ga ik me afvragen, gaat dit ons helpen bij de bedoeling die u eigenlijk heeft en die we volgens mij delen. Ik zou u willen oproepen, kunt u misschien nog wat dingen aanpassen en in de andere motie stoppen,

waardoor we samen tot een oplossing komen, waarvan we denken dit gaat ook echt hout snijden en het gaat echt tot iets anders leiden hier.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dan kom ik bij weer een inclusieve motie, de motie van 50PLUS, Ouderen niet als last, maar als oplossing. Ik kan u geruststellen. Vanuit inclusiviteit vinden wij het geweldig om alle groepen te bedienen en als werkgever goede werknemers te ontvangen. Ik heb even gekeken hoe inclusief wij zijn en of dit nodig is. In de afgelopen drie jaar, als je kijkt naar de leeftijdsopbouw van mensen die we hebben aangenomen op onze vacatures, komt het erop neer dat ongeveer de helft van de mensen 45-min zijn en de helft 45-plus. Een kwart van de mensen die we hebben aangenomen in de afgelopen drie jaar is 55-plus. Ik denk dat we het best goed doen qua inclusiviteit als je alleen kijkt naar de leeftijdsopbouw. In die zin wil ik de motie ontraden. Het is volgens mij niet nodig. Iedereen weet de provincie te vinden. We moeten daar nog wat meer aan doen als werkgever. Maar goed, volgens mij is dit goed nieuws voor 50PLUS. Dan ga ik door naar het kopje dat mij zelf het meest aan het hart gaat. Dat zijn de moties over Q-koorts slachtoffers en het expertisecentrum voor long covid en Q-koorts. Laat ik daar het volgende over zeggen. De motie van de SP heeft een best vergaand dictum om zowel GS als PS excuses te laten aanbieden aan slachtoffers. Ik begrijp heel goed de strekking van dat verhaal. De vorige keer hebben we in dit huis een indringend rapport van de Ombudsman in ontvangst mogen nemen. De dag ervoor mocht ik zelf als gedeputeerde een zaal toespreken met onderzoekers die zich met long covid bezighouden. Ik heb daar nadrukkelijk ook de link gelegd met Q-koorts. Dat zie je soms ook terug in de onderzoeken die gedaan worden naar hoe we de mensen een verbeterd perspectief kunnen geven in hun leven en wat zijn interventies die werken. Het is een oordeel van de Staten om te kijken wat u daar zelf in wil doen. Wij als GS vinden eigenlijk dat de oproep van de Ombudsman vooral gericht is aan de Rijksoverheid. Dat zeggen we niet omdat we het zouden willen wegschuiven. Als je kijkt wat de provincie het afgelopen decennium hieraan gedaan heeft, om voor deze Q-koorts slachtoffers continu aandacht te vragen in allerlei verschillende gremia, om erkenning van wat deze mensen in het dagelijks leven ervaren, dan kan ik zeggen dat dat heel nadrukkelijk gebeurd is door dit college en colleges daarvoor, commissarissen van de Koning. Wij voelen ons zeer gemotiveerd om dat te blijven doen.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik begrijp de insteek van de gedeputeerde heel goed. Het laatste, echt het laatste wat wij met onze motie willen, is de vinger wijzen naar bepaalde personen of naar een zittend college. Wat wij met deze motie vooral willen uitdrukken, gaat om moraliteit. Hier zijn heel veel mensen die eigenlijk nog vrij jong waren op het moment van die Q-koorts. Ik kan me voorstellen dat zij nu, met Corona in de herinnering denken, in 2006, er was Q-koorts, er was er paniek, de provincie ging aan de slag. Maar het was vier jaar stil. We hebben vier jaar afgewacht, want er was nog maar 97 procent bewijs dat het een zoönose was. Het duurde vier jaar voordat er echt sprake was van maatregelen. Ik was een van de mensen in die tijd. Ik denk nu zelf ook, waarom heb ik niet harder met mijn vuist op tafel geslagen? Waarom hebben we vanuit Brabant niet veel nadrukkelijker gereageerd richting het Rijk? Ik vind echt dat wij ons als overheid en als provinciaal bestuur moeten realiseren, wat dat destijds met die mensen gedaan heeft. Dat we ons realiseren dat we te afwachtend zijn geweest, misschien zoals de Ombudsman het suggereert, economische belang wel belangrijker inschatten, dat we toch een bepaalde verantwoordelijkheid hebben. Ik vind voorzitter, dat we daar niet voor weg moeten lopen. Nogmaals, ik wil absoluut niet de suggestie wekken dat dit college of het college vanaf 2010 te weinig gedaan heeft. Maar we hebben als provincie te afwachtend en te traag gereageerd. Daar mogen wij verantwoording voor afleggen. Ik vind dat we onze excuses daarvoor aan moeten bieden.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Ik begrijp uw pleidooi, want in die tijd werkte ik in de GGD-wereld. Ik weet heel goed dat de GGD op de trom roffelde in Den Haag, maar dat de departementen toch in een bepaalde hiërarchie gerangschikt werden in het belang. Dat is waarom het mij zelf zo raakt. Ik snap uw emotionele oproep ook. Tegelijkertijd ben ik een pragmatist. Ik kijk los naar de erkenning die er in de jaren daarna al die tijd gegeven is, waarin we geprobeerd hebben om verbeteringen met elkaar te bereiken. Ik kom dadelijk nog terug op de praktische kant, wat we in het hier en nu zouden kunnen gaan doen. Maar ik snap ook dat u iets zegt over het verleden. Zo kijk ik ernaar. Ik weet hoe dat een beetje gespeeld heeft, de belangenafweging van patiënten versus de economische belangen. Ik weet als geen ander dat bij heling ook erkenning hoort. De vraag is alleen of dit de manier is en welke woorden daar dan bij gepast zijn en van wie die woorden zouden moeten komen.

De heer **Heijmans** (SP): Ik waardeer dat de gedeputeerde reflecteert op het verleden bij de GGD, waar u werkzaam was. Daar zat inderdaad veel frustratie. Excuses moet je alleen aanbieden, vind ik, als je het ook echt voelt. Het moet serieus en gemeend zijn. Slachtoffers of nabestaanden van slachtoffers merken ook wel wanneer het serieus is. Daarom vind ik het heel belangrijk dat we vandaag echt stappen zetten. De motie over het expertisecentrum zullen we van harte steunen. Een overheid kan fouten maken, mensen kunnen fouten maken. Overheden kunnen te traag reageren. Maar ik vind dat de overheid dan bereid moet zijn, als ze vertrouwen wil terugwinnen van burgers, om tegen mensen te zeggen, dat hebben we verkeerd gedaan, dat hadden we beter moeten doen. We hadden sneller moeten reageren, we hadden duidelijker voor onze Brabantse burgers moeten opkomen. Als je dat jezelf realiseert, nogmaals dit college is daar niet voor verantwoordelijk, maar realiseert zich dat dit zich vijftien, zestien, zeventien jaar geleden afspeelde, dan zou je het toch ook over je lippen moeten krijgen, dat het een excuus verdient aan al die mensen die ermee geconfronteerd zijn. Ik respecteer het als mensen zeggen dat ze die excuses niet willen aanbieden. Nogmaals, het stelt voor mij alleen iets voor als je die excuses voelt. U zult geen kwaad gezicht van mij zien als u zegt, wij doen dat niet.

De **voorzitter**: Mevrouw Boelema.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dat waardeer ik zeer. Ik denk dat dat de enige manier is om met elkaar om te gaan, om inderdaad slachtoffers te laten merken dat het binnenkomt. Dat is eigenlijk wat u ook zegt. Het moet echt gemeend zijn. Ik hoop dat de betekenis die ik eraan gegeven heb, mijn woorden die ik gekozen heb, helend kunnen zijn naar slachtoffers. Dan in het hier en nu, wat hebben we dan naar de toekomst te bieden, om te zorgen dat voor long covid patiënten niet een zelfde pad voorligt, zodat we over vijftien jaar in deze zaal niet in een andere samenstelling over hetzelfde discussiëren of dat een rapport moet verschijnen over deze groep patiënten, waar eigenlijk maar heel beperkt wat voor geregeld is in Nederland. Dit geeft ons de kans om iets te kunnen doen. We steunen Bernhoven enorm om een expertisecentrum te worden. Motie 52 van D66 kunnen we daarom van geen bezwaar voorzien. Dan kijk ik naar motie 62 van de Partij voor de Dieren. Het is belangrijk dat als we invulling geven aan motie 52, we daarmee voor een gedeelte ook invulling geven aan motie 62. Enkelvoudig alleen invulling geven aan motie 62 dat wil het college ontraden. We kijken op welke manier we bij het long covid centrum kunnen aanhaken. Ik denk dat het dictum daarvoor duidelijk genoeg is. Daarbij zitten er ook een aantal verzoeken in deze motie, waarbij we in het domein van de gemeente zouden treden, rondom woningbouw. Dat willen wij niet. Dus dat is de reden om deze te ontraden. Tegelijkertijd wil ik u er ook nog op wijzen dat er op dit moment een moratorium heerst op het uitbreiden van geitenstallen, dus in die zin is dat niet aan de orde. De gemeente heeft ook altijd advies bij de GGD in te winnen, mits lijkt dat het voor de volksgezondheid problemen zou kunnen opleveren. Dat is de reden om deze motie te ontraden. Een motie die we wel kunnen appreciëren is De week van de plantaardige eiwitten. Dat past prima in het contract dat we met de cateraar hebben. Laten we dat zien als een mooie adhesiebetuiging aan de eiwittransitie die we zouden willen, ook vanuit het dossier Landbouw. Dan heeft de Partij voor de Dieren nog motie 61 ingediend, Inzicht krijgen in de

verhouding latente ruimte en stikstofreductie. In maart '23 heeft het toenmalige college besloten, op basis van de NDA's, dat extern salderen niet meer mogelijk was. Dus in dat opzicht is het eigenlijk niet aan de orde wat er verzocht wordt. Om die reden ontraden we ook de motie. Ik snap wel waar u naar op zoek bent. Maar feitelijk is waar u naar op zoek bent op dit moment al niet mogelijk. Dan kom ik bij amendement A14 van het CDA. U kunt het mij niet euvel duiden dat wij dat ontraden. Ik snap wat u wilt. U wilt geen intrekkingsbeleid. Maar dan kom ik terug op het bestuursakkoord waarin we met elkaar in hebben afgesproken, ondersteund door de meerderheid van uw Staten, dat we juist zeggen dat we werk moeten maken van dat intrekkingsbeleid. Het is onderdeel van de BOS, het is onderdeel van Brabant daarmee open krijgen en in praktische zin krijgen we ook gewoon intrekkingsverzoeken. We zullen daar met beleid op moeten reageren en niet alleen maar situationeel.

De **voorzitter**: Meneer Van der Pluijm.

De heer **Van der Pluijm** (VVD): Voorzitter, dank u wel. Ik kan de gedeputeerde niet laten vertrekken zonder het over water gehad te hebben. Daar heb ik een vraag over, met name over het aanvullend Rijksbeleid. U hoorde het mijn fractievoorzitter in zijn bijdrage al noemen, zonder knaken geen taken. Ik wil de gedeputeerde vragen wat daar nu de inzet op is richting het Rijk. Krijgen we dat geld? Werpt die inzet van GS vruchten af? En hoe komt deze inzet terecht op de formatietafel die nu gevoerd wordt?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dank u wel voor de vraag. Dit gedeelte van de portefeuille was inderdaad wat onderbelicht. We lobbyen nu voor de BPLG gelden, dat is zowel Natuur, als KRW en waterdoelen. Het gaat om 212 miljoen euro bij elkaar gelobbyd door gedeputeerde Roijackers en ook goed bevonden door de Universiteit Wageningen. Dat zijn de manieren om voor de KRW, los van wat we hier in de Perspectiefnota nog apart opzetten, via het Rijk extra financiering te krijgen.

De heer **Van der Pluijm** (VVD): Voorzitter, kan ik dan van de gedeputeerde ontlokken dat we hier geen provinciaal geld voor gaan uittrekken, maar dat we dat bij het Rijk moeten gaan zoeken?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Voorzitter, in de Perspectiefnota zitten voor de KRW-doelen wel extra impuls gelden. Dat doen we ook samen met het Waterschap. Voor het BPLG hebben we nu de eerste tranche, maar we blijven natuurlijk lobbyen voor meer geld van het Rijk. We hebben natuurlijk zelf ook een verantwoordelijkheid. Daarom hebben we in de Perspectiefnota incidenteel extra middelen zitten.

De **voorzitter**: Ik ga naar mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik kom terug op de reactie op het amendement. Bij het intrekken van vergunningen geeft u aan dat u intrekkingsverzoeken krijgt. Ik heb deze vraag ook schriftelijke gesteld aan u. Uit welke hoek krijgt u intrekkingsverzoeken?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dat kan zijn van een omwonende, of een belanghebbende, of een natuurorganisatie. Er zijn verschillende manieren waarop dat tot ons kan komen. Het is belangrijk dat we daar beleid op maken, omdat we dan ook uniform kunnen reageren en niet afhankelijk zijn van wat een rechtbank daarover beslist. Dat is de manier waarom we het belangrijk vinden om daar beleid op te maken, nog even los van wat we hebben afgesproken. Het kan een actieve manier zijn om te sturen op de latente ruimte die er is. Daarvan heeft u al meerdere malen aangegeven dat we dat in kaart moeten brengen en er wat mee moeten doen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Uit de beantwoording blijkt dat u nog geen intrekkingverzoek heeft ontvangen dus.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Ik kom daar in de tweede termijn even op terug, want ik wil u feitelijk juist informeren.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Dank u, voorzitter. Mij bekruipt het gevoel dat de gedeputeerde aan het eind van haar betoog was, dus vandaar deze vraag. In de termijn van mijn fractievoorzitter heeft hij gevraagd naar het onderzoek aangaande vergunningverlening voor bepaalde tijd. Ik heb daar al twee keer technische vragen over gesteld, wanneer dat onderzoek klaar zou zijn. Het is in 2021 ingediend en het zou in het eerste kwartaal 2024, na twee keer uitstellen, er zijn. Ik had verwacht dat de Perspectiefnota de natuurlijke plek was om dat onderzoek te delen, dus ik ben heel benieuwd of de gedeputeerde mij een stand van zaken kan geven.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dat kan ik, voorzitter. Het hangt ook samen met waar we het net even over hadden. Het gaat ook over die latente ruimte. Het is nagenoeg af. Maar we hebben als college gezegd, we maken dat onderdeel van de BOS. Dan kan de afweging gemaakt worden, wat doen we met natuurherstel, wat doen we met stikstofruimte, wat doen we met het intrekkingenbeleid. Daar is het onderdeel van. Dus het komt als heel pakket vlak voor de zomer of vlak na de zomer naar u toe.

De heer **Van Raak** (SP): Is dat een toezegging?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Ja, dat kunt u als een toezegging beschouwen.

De **voorzitter**: U was aan het einde gekomen van uw bijdrage. Ik heb een aardige mededeling, het college is door haar spreektijd heen. Ik stel voor om de twee gedeputeerden toch nog het woord te geven, terwijl er eigenlijk geen tijd meer voor is. Ik stel voor dat ik eerst het woord geef aan mevrouw Dirken, want dan kan zij eerder vertrekken. Het is al een enorm lange zit geweest. Ik voel dat al een beetje, dus laat staan iemand die zo'n pijnlijke arm heeft. Mevrouw Dirken heeft het woord.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dank. Laat ik de tijd die ik eigenlijk niet heb, beginnen met iedereen te bedanken voor alle kaartjes, bloemen en appjes. Het was heel fijn om te weten dat er altijd nog mensen zijn die aan je denken. Dan ga ik over naar de moties. Allereerst motie 19 van de BBB over het ondersteunen van innovatie. Als het gaat om kansrijke initiatieven om Brabant open te houden, dan is dat altijd de moeite waard om te onderzoeken. Maar de specifieke innovatie die u noemt, daarvan weet ik niet precies hoe ver die is en ik weet ook niet of ik u kan beloven, dat ik daar 1 oktober iets over kan vertellen. Vanwege het idee dat achter deze motie zit, wil ik de motie het oordeel Staten geven. Motie 20 over het aantal groene boa's. Het is heel toevallig dat u dit vraagt, want we zijn binnen het SSiB ook bezig met een onderzoek over hoeveel boa's we nodig hebben in heel Brabant en bij welke taken dat hoort. Ik kan de motie zien als een ondersteuning van iets wat we al aan het doen waren, maar wel met de disclaimer dat we dan nog geen ei gelegd hebben over wie dan over welke kosten gaat, ongeacht wat er uit de motie komt, of het er meer of minder moeten zijn. Als ik hem met die disclaimer mag lezen, dan heb ik geen bezwaar tegen deze motie.

De **voorzitter**: Gaat uw gang.

De heer **Van der Pluijm** (VVD): Voorzitter, dank. Goed om te horen dat dat onderzoek er is. Mijn vraag is of bij dat onderzoek ook wordt gekeken naar welke uitrusting die boa's dan nodig hebben voor de taken die zij krijgen.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): In alle scherpste, we moeten dat onderzoek nog gaan doen. We hebben net met elkaar besproken binnen het SSiB, dat we dat onderzoek moeten gaan houden. Binnen het SSiB heb ik ook zeker aandacht gevraagd voor de uitrusting van boa's, waar al vanuit verschillende fracties om is gevraagd.

De **voorzitter**: De heer Van Raak interrumpeert u.

De heer **Van Raak** (SP): Even terugkomend op dat punt van de uitrusting van de boa's. Natuurlijk daarbij de nuance wie er precies over de uitrusting van de boa's gaat, hoop ik.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): We hebben in het bestuursakkoord met elkaar afgesproken dat we willen dat groene boa's, zeker als ze door de provincie betaald worden, hun werk op een dusdanig manier moeten kunnen doen, dat wij als opdrachtgever kunnen garanderen dat ze 's avonds weer veilig thuis kunnen komen. Binnen die randvoorwaarden bekijken wij wat er nodig is om dat voor die mensen te organiseren. Dan ga ik naar motie 21, Bouwen op agrarische locaties. Ik snap het idee dat achter de motie zit. Maar de vraag die bij mij opkomt is, hoe strookt het dictum van de motie met bijvoorbeeld het beleidskader Leefomgeving, hoe strookt dat met het nog vast te stellen beleidskader Wonen, Werken, Leefomgeving, hoe strookt het met wat we hebben afgesproken over de Novex-gebieden, met het ruimtelijk voorstel en allerlei andere zaken die we binnen Ruimte met elkaar hebben afgesproken. Los daarvan, gemeenten hebben een eigen bevoegdheid. De Staten vragen mij altijd om er terdege rekening mee te houden dat gemeenten ook een eigen afweging mogen maken als het om ruimtelijke initiatieven gaat, dus het is heel ingewikkeld om aan deze motie uitvoering te geven. Hij zou voor een groot deel strijdig kunnen zijn met wat we eerder met elkaar hebben afgesproken. Daarom moet ik hem ontraden.

De **voorzitter**: De heer Van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Als u de motie goed gelezen hebt, dan denk ik dat zeventig procent al bestaand beleid is. Daarnaast is er een motie aangenomen in de Tweede Kamer dat er onderzocht moet worden, dat kan in een samenwerking tussen de provincie en de gemeenten, om te bouwen op die agrarische locaties. Ik had ook gedacht dat de andere gedeputeerde hem misschien in zou koppen, maar ik denk dat een toegevoegde waarde heeft als u samen in gesprek gaat met die bedrijven die willen stoppen, om te kijken wat de toegevoegde waarde zal zijn.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Zoals ik net al zei, de Tweede Kamer kan hierop dingen vaststellen. Daarnaast hebben we als provincie een eigenstandige bevoegdheid in het ruimtelijk domein om de afwegingen te maken waar wij als provincie over gaan. En vervolgens hebben gemeenten daar ook nog een eigenstandige bevoegdheid in. Dat betekent dat de zaken die u als Staten al heeft vastgesteld, waaronder het beleidskader Leefomgeving, met alle afwegingen die we daarin hebben gemaakt, samen met de Omgevingsplannen van gemeenten uiteindelijk ervoor zorgen wat er op locaties wel of niet gaat gebeuren. Dus voor zover het staand beleid is, is uw motie overbodig. Dat klopt, dat vergat ik net te vertellen. Voor het overige kunnen we niet zomaar landelijk een beleid vaststellen dat op elke agrarische locatie gebouwd kan worden, want dat druist in tegen andere afspraken die we op ruimtelijk gebied al met elkaar gemaakt hebben. Dat laat onverlet, zoals we in het bestuursakkoord hebben opgeschreven, als er bedrijven zijn die bijvoorbeeld aan een stoppersregeling meedoen, of die op een andere manier in het kader van GGAs gaan kijken wat er allemaal kan, dat we bereid zijn om via Ruimte voor Ruimte of via het Ontwikkelbedrijf te

kijken wat er voor zo'n ondernemer mogelijk is. Het kan zijn dat er bepaalde locaties zijn die binnen de provinciale ruimtelijke afwegingen passen en dat we het daar over woningbouw kunnen hebben, mits de betreffende gemeente dat ook een goed idee vindt. Het kan ook zijn dat het over andere ontwikkelmogelijkheden voor die agrariër gaat. Maar dat zijn zaken die we allemaal met elkaar moeten afwegen.

De **voorzitter**: Meneer Van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Laat ik het zo zeggen, de aanvraag voor een informatiesessie is op komst.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik zie hem tegemoet.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dan kom ik bij motie 30, Onderzoeken, vrijwaringstermijn, financiële consequenties en Brabant op Slot. U vraagt naar de vrijwaring voor vijftien en twintig jaar. Die hebben we in de verordening opgenomen, daar staat namelijk dat ondernemers in alle sectoren uitgezonderd rundvee, zo vat ik het even samen, met een systeem dat ouder is dan vijftien jaar een aanpassing moeten doen en in de rundveesector twintig jaar. Dat staat al in de verordening. Het enige wat we in het bestuursakkoord gezegd hebben, is dat we die termijn respecteren. Daar hebben we niet nog een keer iets anders voor bedacht. Dat is al geregeld. Daarnaast vraagt u om onderzoek te doen naar mogelijke claims en wat dat kost, Brabant op slot. Als ik eerlijk ben, daar gaat veel ambtelijke capaciteit inzitten, om dat uit te zoeken, op te lijsten, schattingen te maken. Daar komt een heel groot bedrag uit. Dan weten we dat met elkaar, dat is dan zo. Ik zou veel liever de tijd die daarmee gemoeid is, stoppen in het oplossen van het probleem en het hebben over hoe we Brabant open krijgen met elkaar. En dat ook uitvoeren met elkaar. Dat gaan we onder andere doen via maatregelen die we in de BOS op gaan schrijven. Daar gaan we het, iets later dan gepland, met u over hebben binnenkort. En ik denk dat we dan veel meer doen dan met elkaar gaan kijken, wat de kosten ervan zijn. Daarmee voeren we niks uit en lossen we niks op. Om die reden wil ik deze motie ontraden. Dan even naar een vraag van BBB en van een aantal andere partijen over de datums rondom maatregelen voor emissiereductie van de veehouderij, in de volksmond de stallendeadline. Laat helder zijn dat wij als college blijven staan achter onze uitspraak in het bestuursakkoord, namelijk dat iedereen die een zo compleet mogelijke vergunning heeft aangevraagd voor 1 oktober en waarvan we de vergunning nog niet kunnen afhandelen op dit moment, dat dat de schuld is van ons en niet van die betreffende ondernemer. Die mensen hebben gedaan wat we van ze gevraagd hebben. Dat geldt ook, die mensen vergeten we altijd, voor de mensen die allang hun stallen of hun bedrijfsvoering hebben aangepast. Die hebben dus allemaal op 1 juli geen probleem. Als college gaan we een aanpassing van de zogeheten routekaart vormgeven. Ik hecht eraan om u dat mee te geven. Ik schat zomaar in dat we in dat stuk als college waarschijnlijk antwoord gaan geven op alle andere vragen die u vandaag gesteld heeft, ook al is dat niet altijd het antwoord dat u wenst. Wij gaan daarbij als college een zorgvuldige afweging maken, ik hoop dat u dat ook fijn vindt. Dat heeft wel tot gevolg dat ik u niet kan toezeggen dat u de stukken op tijd krijgt, voor de informatieve bijeenkomst die u op 19 april heeft gevraagd. Dus het kan zijn dat u de stukken van het college dan net iets later ontvangt, waarin precies staat hoe en wat.

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan de heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik heb nog geen antwoord gekregen op de vraag die wij gesteld hebben over de 7,9 kiloton ammoniak uit de stallendeadline, of het college ons de garantie kan geven dat wat beoogd is of was te reduceren, niet opnieuw is uitgegeven in vergunningen. Dat is bijna een ja-nee-vraag.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): We zeggen altijd, garantie tot de voordeur. We komen daar uitgebreid op terug bij de bespreking van de BOS. Dan kan ik daar veel informatie over geven. Dat is echte reductie, waarvan we zeggen, dat is echte reductie.

De heer **Havermans** (BBB): Ik kan dus concluderen dat het nee is? U kunt dus niet de garantie geven dat de mogelijk gereduceerde stikstof nog niet uitgegeven is? Of is dit misschien al wel gedaan?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Het uitgangspunt van de reductie die tot nu toe is gerealiseerd, zeker als het gaat om de percentages die afgeroomd worden, is echt gerealiseerde reductie.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Goed dat u er bent, gedeputeerde. U noemde de routekaart net. Het was voor mij onduidelijk wat u daarin gaat aanpassen. U zegt dat we met de uitkomsten mogelijk niet tevreden zullen zijn en dat er aanpassingen plaatsvinden. Kunt u iets meer daarvan blootgeven.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Nee, zoals ik net al zei, gaan we daar eerst als college goed naar kijken. Dit is iets dat we zorgvuldig moeten doen, het gaat om veel mensen. Dus alles wat ik daar vandaag over zeg, vind ik onrecht doen aan wat we met elkaar in totaliteit moeten afwegen. Ik ga er vandaag niet meer over zeggen.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Maar 1 juli blijft voor u wel staan, ook al gaat u een nieuwe routekaart maken.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Laat dat helder zijn, 1 juli blijft staan.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Begrijp ik het goed, dat de gedeputeerde ergens eind deze maand komt met alle informatie rondom de vragen die wij ook in de eerste termijn hebben gesteld over de stallendeadline en alles daar rondom heen?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Correct.

De heer **Gremmen** (VVD): Dus dan is eigenlijk die informatiesessie van 19 april te vroeg en overbodig. Dat moeten we maandag in de agendavergadering dan meenemen.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik ga niet over uw agenda, maar als ik u een suggestie mag doen, zou ik daar inderdaad over nadenken.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik was gebleven bij motie 34, Uitvoeringskracht woningbouw. Ik constateer met de indieners van deze motie dat we te maken hebben met heel veel wetgeving die nationaal wordt vastgesteld. Dat maakt de uitvoering soms lastig. Dat is iets voor bij de versnellingstafels, dat kwam vandaag al vaker voorbij, meneer Buiks reageerde daar ook op. Daar wordt heel veel gedeeld, maar onder andere ook dat. Het is soms lastig voor mensen die omgevingsplannen moeten maken, of vergunningen

moeten verlenen, bij plekken waar heel veel regels bij elkaar komen om dan nog te weten wat je moet doen. In die zin sluit de motie aan bij de ambitie van het college om vooral uit te voeren. Daar hoort versnellen bij. Als we niet versnellen, gaat er niks gebeuren. We doen hier als provincie al van alles aan. We hebben bijvoorbeeld een zijinstroomtraject, waarin we zorgen dat mensen die eerst andere dingen gedaan hebben, versneld opgeleid kunnen worden om hier ook hun bijdrage aan te leveren. Er doen inmiddels 25 gemeenten aan mee. De verwachting is dat er nog meer gemeenten gebruik van willen maken. In lijn met het project dat er loopt, is het naar onze mening zeker interessant om te kijken of we nog meer van dit soort samenwerkingen kunnen verkennen. De enige restrictie die ik daarbij wil maken richting de indieners van de motie is dat ik wel ga kijken in hoeverre dit kan binnen de beschikbare middelen. Met die restrictie heb ik geen bezwaar tegen deze motie. Dan kom ik bij motie 35, Capaciteit Raad van State. Ook dat is iets dat aan de versnellingsstafels en elk overleg dat ik in de regio heb wel terugkomt. Procedures duren lang, dat heeft met name te maken met het gebrek aan administratieve capaciteit bij de Raad van State. We brengen het regelmatig ter tafel. Ik zie de motie vooral als oproep om te kijken of we dit in IPO-verband nog kunnen versterken. Daarnaast om te kijken of we dit vanuit Brabant nog wat sterker aan kunnen zetten, om vooral de oproep bij het Rijk te doen, om hier middelen voor beschikbaar te maken. Het is u allemaal niet verboden om dat ook kracht bij te zetten via uw lijnen. Ik heb geen bezwaar tegen deze motie.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, ik zou graag een reactie horen van de gedeputeerde op het voorstel dat ik in de eerste termijn heb gedaan omtrent duidelijkheid geven aan gemeenten waar gebouwd mag worden. Ik hoorde van verschillende mensen terug, ook die bij u aan de versnellingsstafel hebben gezeten, dat men vroeger kon zien in welke gebieden de provincie dat goed vindt en in welke niet. Nu moet je zo'n lange procedure door, eerst bij de gemeente, dan bij de provincie. Het zou ons zo helpen als de provincie duidelijk aangeeft waar bouwen is toegestaan. Dan mag de gemeente natuurlijk beslissen of ze dat ook willen. In het verleden kon dat, laat dat terugkomen.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik snap waar deze ondernemer op doelt. Ik heb het in mijn oren geknoot, dat is iets dat we in de regionale overleggen nog een keer goed met elkaar moeten delen. Voorheen wezen we inderdaad plekken aan in de verordening, locaties waar verstedelijking kan plaatsvinden. Maar wat er gebeurde is dat we dan door de tijd werden ingehaald, omdat andere locaties ineens veel logischer bleken te zijn. Maar dan moesten gemeenten zeggen, dit gebied is niet voor verstedelijking aangewezen, dus daar kunnen we niet mee uit de voeten. Rekening houdend met de tijdslijn, was dat misschien wel een veel logischere plek. Dus er is juist voor gekozen, om die plekken uit de regelgeving te schrappen, om veel meer rekening te houden met de wens van gemeenten. Soms veranderen dingen in de tijd. Dat kan door van alles en nog wat zijn, bijvoorbeeld dat een gebied niet meer logisch is in alles wat er aan mobiliteit is, of dat een plek niet logisch is qua water en bodem. Kortom, gemeenten kunnen nu zelf op het gewenste moment kijken wat de meest gewenste plek is om te ontwikkelen. Alleen, dan is het wel goed, met het signaal dat u nu geeft, dat we zorgen dat dat geen belemmering is voor de partijen die willen bouwen, want dan gooien we het kind met het badwater weg. Dank voor uw signaal.

De heer **Buiks** (CDA): Fijn dat u mij daarvoor dankt. Maar wat gaat u daar concreet mee doen? Een projectontwikkelaar had zes projecten aangedragen bij de gemeente en hij moest minimaal dertien maanden wachten voordat de provincie en de gemeente er iets van vond. Terwijl we allemaal willen bouwen, bouwen, bouwen. U moet toch iets kunnen bedenken dat dat sneller kan en als provincie aangeven waar dat bouwen kan en waar niet. Kunt u dat toezeggen?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik ga in ieder geval in de regionale overleggen, waar zowel de gemeentes als de bouwende partijen vertegenwoordigd zijn, dit nog een keer aan de orde stellen. Dan heeft iedereen

hetzelfde beeld dat dit echt een gesprek is dat in een heel vroeg stadium al tussen de partijen moet plaatsvinden. De oproep die ik bij alle gemeenten al gedaan heb, is dat ze niet pas naar de provincie komen op het moment dat er een voorontwerpplan klaar ligt. En dat wij dan zeggen, was eerder gekomen, want dan hadden we met elkaar wat nuances kunnen doen en dan was het plan er in een keer doorheen gegaan. Dus ik heb alle gemeentes al opgeroepen, kom zodra je bedenkt dat je op een locatie iets wilt doen met de provincie in contact. We hebben ook medewerkers in het planteam die elke twee of drie maanden bij de gemeentes langsgaan en die samen kunnen bekijken wat de relevante regels zijn, waar je je op die locatie aan moet houden. Dan kan een project van meet af aan in een keer realiseerbaar worden. Nogmaals, de bouwende partijen moeten eerder aan tafel kunnen komen of een locatie haalbaar is of niet.

De **voorzitter**: Ik zie mevrouw Van de Ven. Los daarvan zou ik u allen willen vragen om aandacht te hebben voor de tijd. We zijn ook met elkaar verantwoordelijk voor het verloop van deze vergadering. Er moet zo meteen ook gedineerd worden. Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik begrijp dat u de moties van de stallendeadline allemaal bij elkaar gepakt heeft. Daar moet ik toch nog op terugkomen. We hebben een unaniem aangenomen motie vanuit de VVD. Stel uitvoerbaarheid centraal bij het opstellen van beleidsprogramma's en regelingen en maak het niet onnodig complex. We weten allemaal dat de stallendeadline van 1 juli totaal onhaalbaar is. Mijn vraag aan u en aan de andere Statenfracties, om daar in tweede instantie op te reageren, is hoe u dit uitlegt aan alle luisteraars in Brabant.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Zoals ik net al zei, hebben we als college gezegd, 1 juli is 1 juli. Dat hebben we in het bestuursakkoord opgeschreven en in het Interpellatiedebat ook gezegd. Wij hebben daarbij ook gezegd dat we mensen die op tijd een vergunning aanvragen niet gaan bestraffen. Die mensen hebben gedaan wat we van ze gevraagd hebben. Er zijn ook ondernemers die allang klaar zijn. Die vragen zich af waarom zij wel geïnvesteerd hebben, terwijl collega's een potje ervan maken. Dus ik deel niet uw mening dat het niet haalbaar is. Het gaat erom of ondernemers op tijd zijn begonnen, dat is een belangrijke nuance. Dan is er binnen de groep mensen die op tijd een vergunning hebben aangevraagd een aanzienlijke groep, waar we via de passende beoordeling inmiddels gezorgd hebben dat de aanvraag afgehandeld kan worden. Dat betekent dat niet alle aanvragen op 1 juli klaar zullen zijn. Daar gaan we het in het college over hebben, dat noemde ik net al. Op enig moment is de vergunning er wel en hoe ga je dan verder, want er komt nog een bouwvergunning na. Afijn, dat weet u ook allemaal. Over dat proces gaan we het nog hebben, zodat die mensen ook weten waaraan en waaraf. Daarnaast is er een groep ondernemers die rustig achterover is blijven hangen. Daar gaan we het ook met elkaar over hebben.

De **voorzitter**: Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Er zijn veel ondernemers die hebben geïnvesteerd in innovaties die nu afgeschoten zijn door de rechter. Dat mag u dan ook aan hen uitleggen. U zegt dat u op 1 juli niet gaat handhaven. Wat gebeurt er als een groepering gaat zeggen dat er gehandhaafd moet worden?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dan is er staande jurisprudentie van de Raad van State, volgens mij heb ik dat in september ook al uitgelegd. De Raad van State houdt rekening met overmacht en of mensen bezig zijn in een legalisatietraject. Mensen die een vergunning hebben aangevraagd en op tijd hun stukken hebben aangevuld in het kader van een passende beoordeling, dat zijn allemaal mensen die in een traject zitten om te doen wat de overheid van ze gevraagd heeft. Dan zal voor die mensen gelden dat we eerst keurig dat legalisatietraject doorlopen. Voor de mensen die helemaal niks gedaan hebben, niet voor 1 oktober en daarna niet, daar gaan we als college iets over afspreken met elkaar.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dank u wel. Ik kom bij de motie van de SP over het centraal inschrijvingsportaal woningzoekenden. Een tijdje geleden hebben we daar al schriftelijke vragen over ontvangen van de SP. Ook toen hebben we al aangegeven dat we hier in principe niet over gaan als provincie. Dit is echt iets tussen gemeentes en corporaties. Zij zijn ook de eerste overheid die de gesprekken voert met de corporaties. Daarom wil de motie ontraden. Het is een gesprek dat op die tafel thuishoort. Los daarvan hebben we uiteraard wel contacten met enkele corporaties, omdat we die bijvoorbeeld aan de versnellingstafel spreken. We weten dat de corporaties in Brabant het centraliseren van het systeem onwenselijk vinden. Zij kunnen het verschil in inschrijfkosten ook verklaren, omdat er gebieden zijn waar een hele hoge druk is en gebieden waar een lage druk is. Daarom zeggen zij dat ze willen voorkomen dat door het inschrijfsysteem er nog hogere druk in sommige gebieden ontstaat. De corporaties hebben aangegeven dat ze dat niet zien zitten. Als provincie hebben we geen middelen om ze daartoe over te halen.

De **voorzitter**: Mevrouw Koopman.

Mevrouw **Koopman** (SP): Allereerst fijn om u hier weer te zien. U zei net bij de Raad van State, ik breng het ter tafel. Dat is wat onze motie vraagt, breng het ter tafel. Het antwoord op de schriftelijke vragen ging vooral uit van wat de woonbedrijven willen. Dat is prima, maar heel veel Brabanders hebben hier problemen mee. Niet alleen inwoners, die graag willen verhuizen en vijftien jaar op een wachtlijst staan en dus vastzitten, maar ook bedrijven. Meneer Koevoets en ik waren laatst op een werkbezoek bij Charles Rivers. Zij kunnen geen personeel krijgen, want men vindt daar geen huis. Over het algemeen zal het zo zijn dat mensen blijven in de regio waar ze geboren zijn. Maar dat wordt minder. Mensen gaan wonen waar hun werk is, dat is ook logisch. We krijgen veel klachten van mensen die graag willen verhuizen, maar nu nog niet weten waar ze over vijftien jaar staan. Kunt u dan in elk geval bepleiten dat je de wachttijd mee zou kunnen nemen? Als je in de ene regio ingeschreven staat voor vijftien of twaalf jaar en je wilt van Eindhoven naar Den Bosch, dat je dan in Den Bosch die wachttijd mee mag nemen. Dat is eigenlijk het doel, dat je die wachttijd niet kwijtraakt. Dat zorgt dat mensen vastzitten.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik snap de vraag die achter uw motie zit. Vandaar dat ik ook volhard in, hier gaan we niet over. Dit is echt iets wat meegenomen moet worden in de afspraken tussen gemeentes en corporaties. Uiteraard ben ik bereid om uw oproep een keer in de regionale overleggen voor te leggen. Men zou dat in navolging van Limburg ook kunnen doen. Toch ontraad ik u de motie, omdat het echt een heel complex systeem is. De discussie is beter op zijn plek als we het hebben over het beleidskader Wonen. Dat kunt u ook nog in overweging nemen. Maar het is echt iets waar gemeentes en corporaties met elkaar het gesprek over moeten voeren.

De **voorzitter**: Gaat uw gang.

Mevrouw **Koopman** (SP): Ik zou u toch willen oproepen om te benadrukken dat het niet alleen voor individuele huurders van belang is, maar ook voor bedrijven en zelfs voor de WMO en voor de mensen die zorg behoeven. Dan kan men voorkomen dat mensen blijven vastzitten waar ze nu zitten. In Limburg werkt het, Brabant-Noord doet het nu ook, Eindhoven, Helmond is heel succesvol geweest. Dus graag een beroep, of een lobby, hoe je het ook noemt.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik zal, als ik de corporaties spreek aan de versnellingstafels, ze wijzen op succesvolle voorbeelden verder in de provincie. Maar nogmaals, meer dan dat kan ik niet doen.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie. Gaat uw gang.

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, dank u wel. Ik zit te luisteren en er bekruipt me een gevoel, daar moet ik toch even vanaf. Het is ook een signaal. Ik hoor veel insprekers met goede bedoelingen, over vrijkomende locaties enzovoort. Kortom, de Staten willen overal in meedenken om die woningen neer te zetten, om jongeren een kans te geven zelfstandig een leven op te bouwen. We willen overal in meedenken en eigenlijk is de vraag, zeg ons wat er nodig is dat u in uw kracht komt, om het uit te voeren. Ik hoorde straks ook al, we moeten uitvoeren, we gaan nu doen, doen, doen. Ik heb hier het akkoord, we gaan tweeduizend flexwoningen neerzetten. U heeft zelf ooit een motie ingediend van CPO, daar gaan we achteraan. Er zijn er vele geweest. En toch is mijn gevoel dat ik hier in Gedeputeerde Staten telkens terugkrijg, daar ga ik niet over, dat hoort daar thuis, dit zit er net niet in, dat gaat een beetje in tegen uw eigen beleid. Ik wil graag horen wat u nodig heeft om met de gemeenten aan de slag te gaan, zodat die tweeduizend woningen er over twee maanden staan, want dat gaan we gewoon doen. Dit is ervoor nodig en we rammen het erdoor voor de jongeren en de ouderen, we gaan het gewoon versnellen. Dat mis ik een beetje.

De **voorzitter**: Uw vraag is volgens mij heel erg helder? De gedeputeerde.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dan ga ik een beetje meneer De Jonge napraten, ik had niet gedacht dat ik dat ooit nog zou doen in mijn leven. Wat enorm zou helpen, is dat mensen zich realiseren dat het belang van de een wel eens het belang van de ander kan verstoren. Waar de uitvoering van enorm veel plannen op dit moment door gedwarsboemd wordt, is dat mensen, die overigens in hun volste recht staan, heel veel mogelijkheden hebben om te zeggen dat er in hun achtertuin iets gebouwd wordt. Daar kunnen we zomaar vijf of zes jaar mee kwijt zijn in dit land. Dus het zou enorm helpen als we in brede zin mensen weer eens zouden kunnen vragen of ze een beetje bereid zijn om op te schuiven, zodat in plaats van hun uitzicht, tweehonderd andere mensen een woning kunnen hebben. Ik snap dat niet het antwoord is, wat op dit moment het meeste helpt. Maar dat is wel hetgeen wat het meeste helpt om te zorgen dat plannen sneller gerealiseerd worden.

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, dat begrijp ik, het is een bekend antwoord. Waar ik naar op zoek ben, is hoe we creatief kunnen worden. Zet dingen op wieltjes, dat kan. Zet het er tijdelijk neer. Daar zitten de oplossingen. Al is het maar voor tien jaar. Ik zie u ja knikken, u weet waar de mogelijkheden liggen. Word creatief, het kan wel. En dan eindig met, nil volentibus arbum, hij die wil kan alles.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): U hoeft aan mij niet te vragen om creatief te worden. Geloof me, we bedenken alles om te onderzoeken of we dat inderdaad in gang kunnen zetten.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Het doet me genoeg om mevrouw Dirken weer even te kunnen interrumperen hier. Fijn dat ze er weer is. Ik hoor net zeggen, in navolging van minister De Jonge, mensen moeten eigenlijk wat minder klagen, ook al staat ze in hun recht. Ze moeten meer ruimte bieden om ergens te kunnen bouwen. Ik denk dat het probleem niet zozeer ligt bij de mensen die klagen, maar bij de overheid zelf, die overal beperkingen oplegt, op het gebied van stikstof en allerlei andere natuur-, milieu- en klimaatmaatregelen, waardoor bouwen lastiger wordt gemaakt. De andere kant van de medaille is dat de overheid naar allerlei tijdelijke locaties aan het kijken is, in plaats van meteen te kiezen om door te pakken met het permanent aanpassen van een bestemmingsplan. Is de gedeputeerde het met me eens dat de overheid ook zichzelf de spiegel voor moet houden? En ook zou moeten kijken naar het realiseren van harde bestemmingen in plaats van tijdelijke.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Nu brengt u mij in de war. Ik doe de hele tijd mijn best om het over omgevingsplannen te hebben, maar nu heeft u het weer over bestemmingsplan. Zeker in Brabant geldt dat er heel veel energie is gezet op het hebben van harde plancapaciteit. We hebben 130 procent plancapaciteit. Dus voor de komende vijf, zes jaar hebben we meer dan voldoende plancapaciteit liggen, om ook echt aan de gang te kunnen. Wat je ziet, is dat we die capaciteit simpelweg niet tot uitvoering kunnen brengen, omdat mensen gebruik maken van hun volste democratische recht om daar iets van te vinden. Maar de consequentie van het gebruik maken van dat democratische recht is dat we wel in de situatie zitten, waar we met elkaar in zitten. U heeft gelijk als u zegt, we hebben heel veel dingen met elkaar bedacht. Dat klopt. Sommige dingen zijn op nationaal niveau bedacht, sommige op Europees niveau, maar dat is allemaal vanuit het idee dat daar bepaalde belangen mee gediend zijn. Op het moment dat we ruimtelijke afwegingen maken, komen al die dingen bij elkaar. Dat zullen we de komende jaren wel vaker in deze Staten zien. Op het moment dat je ruimtelijke keuzes wil gaan maken, wordt het heel ingewikkeld, want je moet heel veel dingen tegen elkaar gaan afwegen. Ja, dat hebben we met elkaar gedaan, maar dat is ook waarom we met elkaar zo'n mooie provincie hebben. Er zijn wel heel veel dingen waar we met elkaar rekening mee moeten houden, dat we dat niet zomaar weggooien.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dat geldt dus even goed voor de burger die zijn uitzicht of zijn leefomgeving ook wil beschermen. Maar er zou ook iets tegenover kunnen staan. Als er een bestemmingsplanwijziging of een omgevingsplanwijziging is, dan moet je als overheid ook bereid zijn om de burgers daarvoor te compenseren en volledige planschade te vergoeden. Overigens zitten we nog in overgangsrecht dus er kunnen nog bestemmingsplanwijzigingen in procedure zijn. Vaak duurt het erg lang voordat de overheid de portemonnee trekt richting de burger die daar de dupe van wordt. Is de gedeputeerde het met me eens dat als de provincie samen met de gemeentes dit soort harde plancapaciteit, waar we inderdaad ruim over beschikken, tot uitvoering wil brengen, dat dan de portemonnee sneller getrokken moet worden en de planschade makkelijker moet worden uitbetaald? Dan verlopen de procedures misschien sneller en hebben we eerder resultaat.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik denk dat u daarmee een vraag stelt aan uzelf en alle collega's in gemeenteraden. Want als controlerend orgaan vraagt u ook van de dagelijkse besturen, dat zij heel goed onderzoeken of mensen wel recht hebben op planschade en hoeveel planschade dat is. Dus als ik nu aan alle gemeentebesturen ga vragen om planschade maar direct uit te keren, want dan zijn we eerder aan het bouwen, dan denk ik dat gemeenteraden zich ten eerste afvragen waar ik me mee bemoei. En ten tweede, hoe ik kan onderbouwen waar we dat belastinggeld zomaar aan uitgeven. Ook daar hebben we met elkaar regels over afgesproken.

De **voorzitter**: Gaat u verder. Bent u al een beetje aan het einde van de beantwoording?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik ben op mijn laatste blaadje.

De **voorzitter**: Nogmaals, laten we allemaal ook naar de tijd kijken. Gaat uw gang verder.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Het CDA had nog gevraagd hoe het staat met de startersleningen en daar heeft u recent een Statenmededeling over ontvangen. Daar vindt u het antwoord op uw vragen. Als het gaat om de motie Een straatje erbij, die u nog niet ingediend heeft, maar die ik heb ingezien als vraag, dan sluit ik aan bij wat ik net zei. Het ziet hem niet zozeer erin dat we die straatjes erbij nog als beleid moeten gaan organiseren. Het zit hem erin dat we meer dan voldoende capaciteit hebben, maar dat gemeenten hun eigen afwegingen maken, waar ze die capaciteit willen ontwikkelen. Dat is echt gemeentelijk beleid. Als een gemeente ervoor kiest om dat in de ene kern te doen en niet in de andere, dan is dat hun keuze. Dat kan ik niet anders maken. Dan kom ik bij motie 54, Dierenwelzijn voorop. In principe gaat deze motie over

de stallende deadline, of de emissiereductie eisen. In 2017 hebben we dierenwelzijn expliciet meegewogen. Alleen, in 2017 hebben we ervoor gekozen om het belang van de stikstofreductie en de natuurbescherming iets zwaarder mee te laten tellen. Dat wil niet zeggen dat we niet naar het dierenwelzijn hebben gekeken. Waar mogelijk wordt er binnen de wijzen waarop stikstofreductie kan plaatsvinden, zeker gekeken of we een zo integraal mogelijke manier kunnen vinden, om die stalinnovaties plaats te laten vinden, waarbij er wel degelijk aandacht is voor dierenwelzijn.

De **voorzitter**: Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, ik kom nog even terug op een straatje erbij, wat u hiervoor behandelde. U zegt, het is beleid van de gemeente. Ik snap dat u dat zegt. Gemeentes zijn beperkt in hun capaciteit en het is financieel niet zo aantrekkelijk om dat straatje erbij te doen. Daarom vroeg ik u, er mag best wat geld tegenover staan als we die kleine kernen kunnen stimuleren. De gemeente maakt uiteindelijk de keuze zelf. Maar geld of capaciteit mag niet de oorzaak zijn dat er niet gebouwd wordt.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Nee, maar ik denk dat er sprake is van een beeld. Want er zijn ongeveer 3500 plannen en tachtig procent van die plannen gaat over realisatie van minder dan vijftig woningen. Dus dat is misschien anderhalf straatje. Er zijn enorm veel plannen die gaan over die een of twee straatjes. Alleen dat zal niet altijd in alle kernen zijn en dat is echt een afweging die alle gemeentes zelf moeten maken. Maar als er zoveel plannen zijn die over een of twee straatjes gaan, heb ik niet de indruk dat het te maken heeft met waar de gemeente de capaciteit op inzet. Anders zouden deze plannen er ook niet zijn.

De **voorzitter**: U was klaar?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik ben bij de laatste twee moties. Motie 73 van de ChristenUnie-SGP gaat over extra inzet ter bestrijding van de drugsproductie. U heeft het over een integrale aanpak, dat is op zich geen taak van de provincie. Wij willen als provincie complementair en ondersteunend zijn bij wat anderen doen, maar we gaan niet in de bevoegdheden van andere partijen treden. Uiteraard heeft het onderwerp van alle instanties die erover gaan de volle aandacht. We gaan ook met partijen, waaronder de ZLTO, inzetten op het voorkomen van oneigenlijk en crimineel gebruik. We kijken hoe we daar mensen kunnen ondersteunen. Voor uw informatie, we zijn met Avans in gesprek over de doorontwikkeling van een risicotaxatie tool bedrijventerreinen, om ook daar te kijken hoe we de informatiepositie van bedrijventerreinen kunnen versterken, zodat zij daar met een meer gerichte aanpak aan de gang kunnen gaan. We doen dus wel van alles, maar zoals gezegd, een echt integrale aanpak zit buiten onze bevoegdheden. Vandaar dat ik deze motie moet ontraden. En omdat ik met iets positiefs wilde eindigen, doe ik nu motie 72, Meer ruimte voor tijdelijke woonlocaties. Dat is een sympathiek idee, het is creatief meegedacht. Volgens mij kan meneer Frenken dat alleen maar waarderen. Een kanttekening daarbij is dat we er met alleen gronden niet zullen zijn. Er zijn ook investeringen nodig van corporaties en gemeenten, om te kijken hoe we dat samen vorm kunnen geven. We hebben alle bereidheid om dat onderzoek te doen, want alle beetjes helpen om de woningnood op te lossen. Dus in die zin geen bezwaar.

De **voorzitter**: Meneer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel. Ik ben verheugd met uw laatste reactie, dank daarvoor. Ten aanzien van uw reactie over de drugsaanpak, als ik het woord integraal laat vervallen, hoe kijkt u dan naar deze motie. U zegt, we zijn niet van de integrale aanpak. Maar ik hoor wel dat u gaat voor aanpak en ziet dat er werk aan de winkel is.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): U vraagt ons om iets te gaan ontwikkelen, of dat een aanpak is of een integrale aanpak. Het gaat om partijen die allemaal hun eigen bevoegdheden hebben. Dus als u aan ons vraagt om vooral door te gaan met wat we doen en te kijken of er meer mogelijkheden zijn, om nog breder te kijken binnen ieders bevoegdheden wat we serieus kunnen doen om te voorkomen dat mensen dat rare autootje aan de deur krijgen met die vervelende vraag, dan kan ik dat van harte ondersteunen. Maar als u vraagt om samen een integrale aanpak te maken, dan vraagt u iets van ons dat we niet waar kunnen maken.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Oké.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Nog even over die motie over de tijdelijke woonlocaties. Het gaat over locaties op provinciale gronden. Dan kom ik terug op de discussie die we net hadden. Het is even goed de vraag hoe de gedeputeerde denkt om te gaan met de omwonenden. We zien op dit moment al bij heel veel tijdelijke woonlocaties dat veel omwonenden daar bezwaar tegen hebben. Hoe denkt ze dat goed te kunnen ondervangen, zodat die locaties snel tot ontwikkeling kunnen komen? Komen we niet in dezelfde soort problemen als waar heel veel gemeentes in terecht komen bij zulke tijdelijke locaties?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik zie gelukkig voorbeelden van gemeentes die daar zelf al een prima aanpak voor ontwikkeld hebben. Dat is dat je vanaf de eerste dag zelf naar de omgeving toegaat en uit gaat leggen wat er gaat gebeuren. Er is niks zo dodelijk voor de snelheid van een plan als er in de omgeving mensen zelf maar gaan invullen wat er gaat gebeuren. Dus hoe eerder je daar als gemeente bij bent, hoe beter mensen geïnformeerd zijn over wat er wel gaat gebeuren en vooral ook wat er niet gaat gebeuren. Ik zie dat dat helpt. Ik heb al verschillende gemeentes doorverwezen naar gemeentes waar wethouders dat supergoed hebben opgepakt om te vragen hoe ze dat hebben gedaan. Ik hoop dat we in de uitwerking van deze motie dat soort voorbeelden mee kunnen nemen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dat wat het voor u, geloof ik. Dan wens ik u een goede reis naar huis. Mocht er in de tweede termijn nog behoefte zijn aan inbreng van mevrouw Dirken, dan gaat dat via haar collega's. Ik geef het woord aan de heer Oudenhoven. Gaat uw gang. De heer Oudenhoven staat tussen u en uw warme maaltijd in, dan weet u dat alvast.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Ik kreeg net al berichtjes van het thuisfront dat ze aan het eten waren, dus ik werd wel een beetje jaloers. Bedankt voor de inbreng wat mijn portefeuilles betreft. Ik zal proberen het zo snel mogelijk te doen, maar wel de juiste aandacht te geven aan de moties. Er is veel tijd en energie in gestoken door de fracties, dus daar moeten we op de juiste manier mee omgaan. Ik begin bij de motie van de BBB met betrekking tot het klusteren van groen gasproductie door middel van biogasleidingen. We hebben het daar even kort over contact gehad tijdens de schorsing, met name over de eerste twee bullets. Ik zal het even voorlezen. Men verzoekt het college haar kennis beschikbaar te stellen en mee te denken als er lokale initiatieven zijn voor aanleg van pijpleidingen ten behoeve van transport van biogas en per casus de belemmeringen in beeld te brengen. Als u die aanpassing zou willen invoeren, is er voor mij geen bezwaar om hem over te nemen. Dus dan hoor ik graag van u wat u daarvan vindt.

De **voorzitter**: Meneer Rijvers.

De heer **Rijvers** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Dat is correct, de aanpassing past in de lijn. Het is iets praktischer voor de provincie, dus daar zijn we blij mee.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dat is prima, geen bezwaar. Dan motie 32 van de BBB, Verdienmodel voor bedrijven die een natuur inclusieve en biologische bedrijfsvoering nastreven. Ook de ChristenUnie-SGP kwam met een zelfde soort voorstel. Die motie moet ik ontraden. We zijn met twee onderzoeken bezig, waar al heel veel duidelijk wordt van wat er speelt en wat er is. Daarnaast komt BrabantAdvies met een onderzoek, dat is bijna klaar, waarin duidelijk wordt aangegeven wat het verdienmodel is en wat de mogelijkheden zijn om over te schakelen naar natuur inclusief. Ik zie in de praktijk dat goede ondernemers echt wel mogelijkheden zien om daar een goede boterham daarmee te verdienen. Je hoort ook andere geluiden, de transitiekosten zijn natuurlijk enorm hoog. We hebben wel wat instrumenten inmiddels, zoals grond voor graasdierhouderij, de grondregeling en de biodiversiteitsmonitor. Ik ontraad de motie en adviseer om te wachten op het advies van BrabantAdvies. Dan nemen we ook de eerdere onderzoeken mee, want dat geeft meer duidelijkheid welke richting we op willen. Dan kom ik op motie 55 van Lokaal Brabant. Een hele sympathieke motie. De heer Koevoets citeerde Johan Cruijff, als je het ziet dan begrijp je het. Maar Johan Cruijff zei ook, je hoeft niet snel te zijn, als je maar op tijd vertrekt. We hebben binnen GS wel vaker over een vitaal platteland gesproken. Het is iets dat heel breed is en de vraag is hoe je dat gaat oppakken. Uw motie geeft aan, maak een nieuw programma. Dat gaat nu wat te ver, denk ik. Binnen de programma's Bestuurlijke Samenwerking en Landbouw en Voedsel, zie ik wel mogelijkheden om een start te gaan maken. We kunnen het een en ander bij elkaar halen en na de zomer met een voorstel komen om aan te geven wat we er mee willen. Dat wil ik ook samen met u doen. Dus ik ontraad het, maar het is niet weg.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Het verbaast me dat de gedeputeerde deze motie ontraadt, want ik vind hem prima passen in zijn beleidskader Toekomstbestendig Bestuur. Qua onduidelijkheid sluit het daar prima bij aan. Daar staan ook heel onduidelijke kaders en doelstellingen in en deze motie heeft ook alleen maar de naam Vitaal platteland, zonder duidelijk te maken wat dat vitale platteland dan precies moet zijn. Ik hoor graag van de gedeputeerde hoe hij die verdere aansluiting bij het beleid ziet, terwijl we alleen maar een titel hebben.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Ik noem het geen titeltje. Als we een nieuw werkprogramma moeten gaan maken, dat kost capaciteit en geld. Dat is in de Perspectiefnota niet voor handen, dat is niet gereserveerd. Binnen mijn eigen programma's, Landbouw en Voedsel en Bestuurlijke Samenwerking, kan ik die start wel gaan maken. Ik moet ook met gemeentes in gesprek. Het idee dat erachter ligt, is natuurlijk zeer interessant. Dus dat moeten we verder uit gaan werken. Maar om op dit moment een compleet nieuw programma neer te zetten, dat gaat te ver. Dat past niet binnen de perspectiefnota. Het is iets dat ik zeker op ga pakken en ook mee verder wil.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Maar wat ziet de gedeputeerde dan precies onder het idee van vitaal platteland? Kan dat even goed een leefbaar platteland zijn? Of een oergezellig Brabants platteland met levendige dorpen en steden? Wat is eigenlijk de kern van de zaak? Ik moet straks over deze motie stemmen, maar ik heb geen flauw idee wat het gaat betekenen.

De **voorzitter**: Uw vraag is duidelijk.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Misschien kan uw buurman daar antwoord op geven, want die hebben de motie ingediend.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Ik wil u best helpen, meneer Van Hattem, als dat mag via de voorzitter. Er staan gelukkig al dingen op schrift. Ons Statenlid Shah Sheikkariem heeft daarover een boek over geschreven, daar staat duidelijk in wat vitaal platteland is. Ik kan hem vragen om u een boekje ter hand te stellen.

De **voorzitter**: Gesigneerd en wel, waarschijnlijk.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Absoluut. Maar waar het ons om gaat, dan richt ik me tot de gedeputeerde die doorging op onze parafrasering van Johan Cruijff, die zei, als je niet schiet dan kun je niet scoren. Dus volgens mij moet je op een gegeven moment wel aan gaan leggen. Dat een nieuw programma niet kan, dat begrijpen we, daar gaat het ook niet om. Maar we willen graag binnen afzienbare tijd zien dat er invulling gegeven wordt aan Vitaal Platteland. Dat beantwoordt volgens mij ook de vraag van de heer Van Hattem hier. Wat gaat u doen onder de noemer Vitaal Platteland, dat bij u in het lijstje staat van de zaken die in uw portefeuille zitten in het Bestuursakkoord. Ik denk dat wij elkaar daar best in verstaan, maar we willen het graag gaan zien. Ik ben best bereid om de snelheid op te offeren aan kwaliteit. Dat is wat ons betreft akkoord, maar we verwachten op afzienbare termijn toch een voorzet hiervoor, zodat we ook gaan snappen wat er precies onder deze noemer valt in uw interpretatie.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dank u wel. Kortom, een inventarisatie en een analyse maken van wat we precies nodig hebben, dat is de basis. Dan ga ik verder met motie 59 van de Partij voor de Dieren, Stappen richting duurzamer agrarisch gebruik van provinciale pachtgronden. Deze motie is in lijn met ons beleid en een mooie aanleiding om dit onderwerp nader uit te werken en vaart op de agenda te houden. Dus geen bezwaar tegen deze motie. Dan kom ik op motie 69 van 50PLUS, Toekomstbestendig bestuur. Daar hebben we het al in een themabijeenkomst over gehad en ook in deze Staten. Het voorstel is om met name met MidStad de gesprekken aan te gaan, dat is ook bevestigd in de themabijeenkomst. De afspraken zijn inmiddels gemaakt. De gesprekken zijn er al. We hebben als GS ook een afspraak met MidStad in juni, om verder in gesprek te gaan en uit te voeren. Ik heb geen bezwaar tegen deze motie, maar we doen het eigenlijk al. De motie van de ChristenUnie heb ik behandeld. Meneer Schipper, u was er volgens mij niet, toen ik antwoord gaf op de motie van de BBB over natuur inclusief. We hebben een onderzoek nu van Wij.land, daarmee hebben we een beeld van waar de verdienmodellen liggen. Wie, wat, waar en wat levert het onder de streep op. BrabantAdvies hebben we ook gevraagd om met advies te komen, dat verwachten we binnenkort. Dat gaan we met u bespreken. Ik ontraad het nu, maar zou daar even op wachten en dan gaan we verder in gesprek. De vraag over de bestrijdingsmiddelen is niet beantwoord, volgens mij. Mevrouw Van der Linden had een vraag over gewasbeschermingsmiddelen. Op innovatiegebied is men al best wel ver en dat ondersteunen we ook als provincie. Je hebt de gewasbescherming op druppelniveau, dat gaat best wel goed. Dan hoeft men niet heel veel bestrijdingsmiddelen te gebruiken, maar echt puntsgewijs op onkruid bij wijze van spreken. Er is een bedrijf in Lierop, die hebben een lasermachine gekocht waarmee ze over het onkruid heengaan. Dat zijn ontwikkelingen die wij ondersteunen. En dan ben ik er doorheen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Een vraagje aan de gedeputeerde, nu u er toch staat. U was gisteravond bij een bijeenkomst en daar gaf u aan dat men over de stallendeadline over twee, drie weken tot andere inzichten zou komen. Kunt u dat eens toelichten?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dat was dezelfde bewoording die gedeputeerde Dirken straks heeft gebruikt. Ik heb gezegd dat wij als college aan het spreken zijn over hoe wij die routekaart moeten

aanpassen. Dat heb ik daar gisteren verteld. Er was een vraag vanuit de zaal over de stallendeadline. Het was een bijeenkomst met zeventig boeren en dan komt dat natuurlijk aan de orde. Dat is daar besproken, niet meer of niet minder dan wat al door gedeputeerde Dirken is gezegd.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Oké, dank u wel. Kunt u ons meenemen in hoe de omgevingsdiensten hier tegenaan kijken, tegen de tsunami van vergunningsaanvragen?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dat is ook een van de onderwerpen, die we met de routekaart moeten gaan bespreken. De omgevingsdiensten hebben het er moeilijk mee, om het allemaal te kunnen verwerken. Daar moeten we nog naar kijken, hoe we daar mee omgaan. Dat is het.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. Dan zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn door uw college. Ik stel voor dat wij vijf kwartier schorsen, zodat u uw tijd kunt gebruiken om te eten, maar u ook kunt voorbereiden op uw tweede termijn, zodat we daar niet vaak hoeven te schorsen. De vergadering is geschorst.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, ik verzoek u plaats te nemen. Het is al een lange dag geweest, maar we zijn er nog niet. Naast het verzoek plaats te nemen, zou ik het op prijs stellen als iedereen zijn mond zou houden. Dat is niet ongebruikelijk tijdens vergaderingen. We zijn toe aan de tweede termijn van uw Staten. We hebben ruim geschorst, om u de mogelijkheid te bieden iets te eten en u te verstaan met uw fractie en anderen omtrent moties en amendementen en dergelijke. Het is nu iets na half 8. Ik stel voor, indachtig wat me eerder met elkaar bespraken, om rond 9 uur de tweede termijn af te ronden. Ik wil u verzoeken daar rekening mee te houden met uw inbreng. Daarna hebben we nog zeker een uur nodig om uiteindelijk te stemmen. Dan zijn we allemaal nog op een redelijk tijdstip thuis na zo'n lange dag. Ik doe een beroep op u om mee te werken en dit daadwerkelijk te bewerkstelligen. Dan ga ik naar de tweede termijn en ik geef het woord aan de heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik wil allereerst even het volgende rechtzetten. De griffie vroeg na mijn eerste termijn of ik de motie Ondersteunen innovatie wel benoemd had. In al mijn enthousiasme heb ik ja gezegd, maar ik kwam erachter dat dat niet zo is. Ik wil daarom bij deze motie alsnog formeel in. De nummering laat ik over aan de griffie. Ik wil ook melden dat de motie Klusteren groen gasproductie door middel van biogasleidingen aangepast is en ook bij deze opnieuw ingediend. Voorzitter, ik heb gevraagd aan het college of de 7,9 kiloton, die beoogd was gereduceerd te worden met de stallendeadline, al op nieuw uitgegeven is. Ik kreeg daar van mevrouw Dirken netjes antwoord op, alleen met andere interpretatie van de vraag. Daarom stel ik hem bij deze nogmaals. Is er stikstofruimte verleend, die nog niet gereduceerd is? Graag hierop een reactie van het college nu de vraag wat duidelijker is. Gehorende de beraadslaging begrijpen wij dat de VVD, wij vermoeden ook een deel van het college, de KRW-normen te scherp vinden. Kunnen wij als BBB concluderen dat deze provincie en het college positief staan tegenover een normwijziging voor nitraten in het oppervlaktewater? Wij van BBB vinden het namelijk niet uit te leggen aan de burger, dat België de norm van 4 heeft en wij de norm van 2,3 hanteren op de grens. Kan het college dit wel uitleggen? Zo ja, legt u ons dat alstublieft uit.

De **voorzitter**: Meneer Van der Pluijm.

De heer **Van der Pluijm** (VVD): Voorzitter, namens de VVD, dat heb ik niet gezegd. Ze zijn scherp, daar ben ik het mee eens, maar de VVD-fractie staat erachter. Het enige wat ik vrij consequent richting het college zeg, is als we taken van het Rijk krijgen, dan horen daar ook knaken bij. Dus die oproep doe ik nu opnieuw

richting het college, via u, voorzitter. Als we van het Rijk taken krijgen, dan horen daar ook knaken bij, dat staat ook in het Bestuursakkoord, dus zo vreemd is dat niet.

De heer **Havermans** (BBB): Oké, dank u wel. Voorzitter, alsnog wil ik hier wel benoemen dat wij het vreemd vinden, dat als België de norm van 4 hanteert en het water dus altijd net onder de norm van 4 de grens over zal sturen en Nederland aan de grens zegt, het moet hier 2,3 zijn, want dan weten we dat we het nooit gaan halen. Wij kunnen het niet uitleggen, het college dan blijkbaar wel. We horen het dadelijk graag. Ik heb het vanmorgen al gezegd, als je iets niet uit kunt leggen, begin dan opnieuw. En het kan wel. Ik denk ook dat het verstandig is dat we moeten kijken wat wij hier in Brabant toevoegen aan het water. Daar moeten we kritisch op zijn en proberen dat te reduceren. Daar kan niemand tegen zijn. Zo zouden we bijvoorbeeld graag zien dat we eens kijken naar de overstorten en de rioolwaterzuiveringsinstallaties, oftewel de lekkages in de menselijke kringloop. Voorzitter, ook zijn wij geschrokken over de reactie van het college op ons, even kort samengevat, IDOP-verhaal. Het werd in onze ogen meteen teruggeschoven naar een kerntakendiscussie van dit huis in een ver verleden. Alle moties werden ontraden, op een enkele na. En daarmee was het klaar. Wij zien dat als een trieste benadering. Ik wil nogmaals citeren wat in de nota staat: 'Het gaat altijd over mensen'. Ik heb het vanmorgen ook al gezegd, zie om naar elkaar en woorden doen ertoe. Kleine kernen staan gelukkig wel op de agenda van vele partijen hier in deze Staten, zelfs bij een aantal coalitiepartijen. Wij zijn dan ook benieuwd waarom dit nu ineens zo expliciet naar voren gedragen wordt. Komen we er nu uiteindelijk achter dat deze kleine kernen van wezenlijk belang zijn voor ons en ons Brabant? Of komen we erachter dat we ze ook keihard nodig hebben voor alle doelen, die er liggen? Verder zijn wij blij te vernemen dat er een bepaalde partij een soort van onze motie heeft ingediend, waar zij eerder tegenstemden. Het lijkt een beetje op van A naar BBB. Ook wil ik nog een laatste punt aanstippen over jongeren die politiek actief willen worden. Die zijn vaak ondergebracht in PJO's, politieke jongerenorganisaties. Wij als BBB vinden dat we hen moeten stimuleren. Zij zijn immers de nieuwe generatie, die onze democratie zal voortzetten.

De **voorzitter**: Meneer Van der Pluijm.

De heer **Van der Pluijm** (VVD): Voorzitter, ik heb nog even een korte vraag aan de collega van de BBB over motie M20 over de groene boa's. Is de collega het eens met de VVD-fractie dat het niet helpt om achter elke boom een groene boa te zetten, als we ook niet kijken naar de resultaten en daarmee de effectiviteit van de SSiB. Is hij het met mij mee eens?

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, het is inderdaad vrij onnodig als je aan de ene kant iets niet terugdringt en aan de andere kant maar mensen erbij blijft zetten. Dus ik denk dat wij het daarmee eens kunnen zijn. We moeten aan alle kanten iets proberen te doen.

De heer **Van der Pluijm** (VVD): Dat is prettig, voorzitter. In het verlengde daarvan wil ik ook graag vragen of ik in de BBB-fractie een medestander vindt in het beter uitrusten van onze boa's, bijvoorbeeld zo nodig met vuurwapen, zodat zij die taak goed kunnen doen.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, daar hebben we het al een keer eerder over gehad. Dit is een lastig punt. Je kunt iemand wel uitrusten met een vuurwapen en zeggen, je moet daar het donkere bos in en op zoek gaan naar mensen die de wet overtreden. Maar waar komt die boa dan in terecht? Is dat altijd veilig? Kan een boa extra hulp invoeren? Als het bewezen zou zijn dat een vuurwapen kan helpen en een veiligere werkomgeving veroorzaakt, dan zijn we het er mee eens. Maar als het er op uit komt dat het een Wild West Shooting wordt, wat schieten we er dan mee op?

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Over dat laatste punt heb ik ook nog wel een mening in het kader van zelfbescherming, maar dat is het punt niet. Ik hoorde de heer Havermans van BBB een punt aanhalen over politieke jongerenorganisaties ondersteunen. Dat klinkt sympathiek. Ik ben zelf ook ooit voorzitter geweest van een politieke jongerenorganisatie. Maar we hebben daarvoor al genoeg regelingen in dit land, de wet Financiering Politieke Partijen of de opvolger daarvan. Wat voor ondersteuning voorziet hij dan vanuit het provinciale perspectief?

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, ik was nog midden in het stukje bezig. Misschien als de PVV heel even wacht, dan maak ik het af en is meer duidelijk waar ik naartoe wil.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dan wacht ik dat af en kom ik misschien met een nieuwe interruptie terug.

De heer **Havermans** (BBB): Dank, voorzitter. Zoals ik al zei, we moeten hen stimuleren. Zij zijn immers de nieuwe generatie, die onze democratie zal voortzetten. Deze jongeren moeten welkom kunnen zijn in het huis van Brabant, ook wel de haard van de provinciale politiek genoemd. Ons is ter ore gekomen dat dit huis 600 euro voor 4 uur Statenzaal rekent. Dit is een vrij hoog bedrag en is exclusief consumpties. We snappen dat er betaalt moet worden voor de technieken enzovoort, maar dit bedrag is voor veel PJO's soms wel een derde van hun jaarbudget. Dit werpt dus een grote drempel op om hier naar toe te komen voor debatavonden, speechtrainingen, noem maar op. Dit overwegende, dienen wij de volgende motie in, Faciliteren politieke jongerenorganisaties om zo de drempel weg te halen. Dit was het voor de tweede termijn.

De **voorzitter**: Dan komt de heer Van Hattem nog even terug.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Nu weten we wat de strekking is, want de heer Havermans zat inderdaad nog midden in zijn verhaal. Ik vind het een interessante gedachte. Het punt is, die politieke jongerenorganisaties krijgen over het algemeen vrij ruime subsidies. Het zijn geen geringe bedragen die zij krijgen. Dan vind ik het een vreemde situatie dat je alleen voor één categorie organisaties de huurbedragen voor de zalen gaat verlagen, terwijl andere organisaties die er gebruik van maken wel de volle mep moeten betalen. Zou je niet moeten zeggen, alle organisaties die iets willen doen in het huis van Brabant, die maatschappelijk betrokken zijn, zouden een lagere huur moeten betalen.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, ik vind dat een heel goed voorstel. Ik zal kijken of ik de motie daar nog op kan aanpassen en eventueel opnieuw in kan dienen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik zeg er niet meteen bij dat ik hem dan ook ga steunen. Vraag twee daarbij is natuurlijk dat het wel tegen de reële kostprijs moet zijn. Als de kosten hoger worden dan wat er voor staat, hoe kijkt de heer Havermans daar tegenaan? Ik bedoel de verhouding tussen de kosten die de provincie voor zaalhuur moet maken en de te verrekenen zaalhuur. In hoeverre moet dat in balans zijn, of mag er echt geld bij vanuit de provincie.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, het is niet onze bedoeling dat er volgende week honderden mensen in een rij staan om hier te zijn. Ik ga het niet in geld uitdrukken. Ik denk dat het van waarde is als wij in dit huis jongeren een kans geven, of dat het politieke jongerenorganisaties zijn of andere geïnteresseerden, om kennis te maken met de democratie en met wat wij hier doen. Daar mag wat ons betreft best een

financiële compensatie of subsidie tegenover staan vanuit dit huis, zodat die mensen gebruik kunnen maken van de faciliteiten. En dan kunnen zij in hun eigen club hier debatten doen.

De **voorzitter**: Meneer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Van het jongste Statenlid naar het een na jongste Statenlid in deze zaal. Laat ik vooropstellen dat ik ontiegelijk erg deel in uw sympathie om jongeren meer te betrekken bij de politiek. Ik vraag me af of een motie indienen vandaag, met ook al een financieel voorstel om huren te verlagen van deze Statenzaal, wat ik in principe een sympathiek idee vind, de juiste manier is om de jongerenparticipatie te vergroten. Ik wil geen gras voor de voeten van de gedeputeerde wegmaaïen, maar gedeputeerde Van Oudenhoven is heel enthousiast over jongerenparticipatie. Hij heeft daar ook veel ideeën over, die ook in de Perspectiefnota naar voren komen. Is het niet interessanter, voordat we hier een motie gaan indienen met flinke plannen, om daar een oordeelsvormende themavergadering over te hebben of een rondetafelgesprek met niet alleen jongerenorganisaties maar ook bijvoorbeeld met studentenraden.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, ik ben het op zich eens met de heer Van Raak dat dit vrij abrupt op de tafel komt. Ik bewonder zijn visie op dit hele feit. Ik zou willen voorstellen om eerst de appreciatie van de gedeputeerde af te wachten en daarna dit in overweging te nemen. Mogelijk komen we er dan op terug. Dit was mijn tweede termijn.

Motie M19-2024: Ondersteun de innovatie

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateernde dat:

- Het college met de perspectiefnota haar blik op de toekomst richt.
- Haar ambities en doelen heeft opgetekend in het bestuursakkoord "samen maken we Brabant".
- Om maatschappelijke opgaven aan te pakken, innovaties wil stimuleren.
- Innovaties vaak de spil zijn van economische vooruitgang.

Overwegende dat:

- Om het toekomstperspectief waar te maken het essentieel is dat we Brabant open houden voor ontwikkeling.
- Dat we vooruit moeten, stilstand geen optie is en de situatie rondom stikstof voortvarend moeten aanpakken.
- De TU/Delft en Wageningen research samen een systeem hebben ontwikkeld dat ammoniak afvangt en daarmee stikstof ruimte creëert.
- Dit systeem als kansrijk gezien wordt Brabant open te houden.

Verzoekt het college:

- Om spoedig met de "uitvinders" in gesprek te gaan en terug te rapporteren voor 1 oktober 2024, dan wel zo spoedig mogelijk wat haar bevindingen zijn.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB, John Frenken

Motie M25a-2024: Openbaar Vervoer in eigen beheer

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Door problemen in het OV kunnen reizigers niet of niet op geplande tijden reizen met OV.
- Commerciële aanbesteders rendement en winst beogen.
- Door personeelstekorten buslijnen worden geschrapt.
- Kwetsbare groepen uit veiligheidsoverweging minder reizen met openbaar vervoer vanwege de onbetrouwbare dienstregeling.
- Oudere mensen die langer thuis moeten blijven wonen en afhankelijk zijn van OV buiten de samenleving komen te staan.
- Jongeren die aangewezen zijn op reizen met OV voor studie niet of niet tijdig op hun school kunnen komen.
- Hiermee komt Brede Welvaart onder druk te staan.
- Groei van het aantal Brabantse inwoners en het aantal arbeidsplaatsen brengt nog meer druk op OV
- Majeure infrastructurele projecten nog geen vooruitzicht kennen op aanvang
- In de Perspectiefnota staat: we komen budgettekort voor de projecten die nog op de planning staan. Dit betekent extra druk op OV.

Overwegende dat:

- Wij geen verbetering zien in het oplossen van de problemen in het OV.
- Gelijke kansen moeten bestaan voor iedereen om van A naar B te kunnen verplaatsen met OV.
- Brede welvaart onder druk komt te staan omdat aantal groepen niet meer mee kunnen doen in de samenleving.
- De behoefte aan multimodale bereikbaarheidspakketten niet ingevuld kan worden.
- Beschikbaarheid van goed en betrouwbaar OV een elementair noodzakelijk recht is voor iedere burger om mee te kunnen doen in de samenleving.

Verzoekt het college:

- Te onderzoeken naar mogelijkheden en haalbaarheid om OV onder beheer van de provincie te brengen. En dit terug te koppelen voor 1 oktober 2024.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB, mevrouw Damen
50PLUS, de heer Brouwers

Motie M29a-2024: Klusteren groen-gasproductie door middel van biogas-leidingen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Het bestuursakkoord laat groengas productie op agrarische bedrijven niet toe, in het geval dat de mest voor vergisting verzameld wordt van meerdere bedrijven.
- Dat de regering aanstuurt op twintig procent bijmenging van groengras (twee miljard m³ in 2030 in Nederland) aan aardgas.
- Dat in Brabant er veel potentie is van biogas o.a. bij (rond)veehouderijen.
- De verwerking van biogas naar groengas, voor rendabiliteit om grotere opwaarderingsinstallaties vraagt.
- Meerdere instanties en stakeholders betrokken zijn bij de aanleg biogasleidingen.

Overwegende dat:

- Het bestuursakkoord toestaat dat geproduceerd (groen)gas vanuit mest, geclusterd wordt op een (veehouderij)locatie.
- Biogas in een geclusterde omgeving getransporteerd kan worden door diverse manieren onder andere wegtransport en leidingen.
- Toekomst gericht het beste is dat biogas overwegend voor productie van groengas aangewend wordt.
- Biogasleidingen ook een lokale of regionale transportfunctie kunnen hebben, in het geval dat vergisters (mest, slib, organisch materiaal et cetera) en afnemende bedrijven (industrie, tuinbouw et cetera) in elkaars nabijheid gevestigd zijn.
- Dat de provincie een coördinerende en stimulerende rol heeft bij de realisatie van energiehubs.
- Biogas of groengas een energie hub meer decentraal en onafhankelijker van netcongestie maakt.

Verzoekt het college:

- Haar kennis beschikbaar te stellen en mee te denken als er lokale initiatieven zijn voor aanleg van pijpleidingen ten behoeve van transport en per casus de belemmeringen in beeld te brengen.
- De potentie van bio- en groengas met voorrang in beeld te brengen in de omgeving van industrieterreinen waar de ontwikkeling van energiehubs overwogen wordt.
- En dit terug te koppelen voor 1 oktober 2024, dan wel zo spoedig mogelijk aan Provinciale Staten.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB, Aloïjs Rijvers

Motie M75-2024: Faciliteren PJO's (politieke Jongeren Organisaties)

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Politieke jongere organisaties gebruik willen maken van het democratische hart van Brabant. (provinciehuis) Voor bv debat- avonden/middagen, cursussen of deelnemen aan een rondleiding.
- Deze Politieke Jongeren Organisaties huur moeten betalen voor bv de Statenzaal.
- Politieke Jongeren Organisaties (vaak) een klein jaarlijks budget hebben/krijgen.

Overwegende dat:

- De Politieke Jongeren Organisaties de toekomst zijn voor onze democratie.
- We deze initiatieven moeten stimuleren en koesteren.
- We door gratis openstellen van de faciliteiten en diensten, meer mogelijk maken voor deze doelgroep.

Verzoekt het college:

- De Statenzaal (dit huis) of andere ruimtes voortaan gratis ter beschikking te stellen voor alle Politieke Jongeren Organisaties.
- Politieke Jongeren Organisaties in dit huis netjes en gastvrij te ontvangen. Mogelijk kan dat door hen te ontvangen met een gratis consumptie.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB, Marco Havermans

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. Ik ga naar de heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Geen behoefte aan een tweede termijn, voorzitter.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): We willen het college bedanken voor de beantwoording en we zien ook af van een tweede termijn. Dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Ik doe het even vanaf mijn plek. Ik wil het college danken en alleen aankondigen dat onze motie iets aangepast is en afgestemd met de collega van Volt. Op haar verzoek is een kleine aanpassing in het dictum aangebracht. Daarmee dienen wij een aangepaste motie over een inclusief Noord-Brabant in. Dank u wel.

Motie M36a-2024: Een Inclusief Noord-Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Overwegende dat:

- we een samenleving willen zijn waarin iedereen telt en meedoet.
- gelijke kansen leiden tot sociale rechtvaardigheid, creativiteit, innovatie, economische groei en een veerkrachtige samenleving¹
- bijna één op de acht inwoners een langdurige beperking of chronische aandoening heeft (bron: Ministerie van VWS).
- bijna één op de zes inwoners van 16 jaar en ouder moeite heeft met lezen, schrijven en/of rekenen (bron: stichting Lezen en Schrijven).
- de provincie Noord-Brabant kan zorgen voor een meer toegankelijk en inclusief Nederland.
- het bestaande wettelijk kader een prima vertrekpunt is voor het (verder) werken aan een inclusief Noord-Brabant.

Constateernde dat:

- het bestuursakkoord 'Samen maken we Brabant' uitgaat van een inclusieve samenleving.
- Nederland zich op 14 juni 2016 heeft verbonden aan het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een handicap (hierna: VN-verdrag).
- het verdrag oproept tot gelijkwaardigheid, non-discriminatie en respect voor diversiteit van inwoners.
- het actief betrekken van ervaringsdeskundigen en hun (representatieve) organisaties een verplichting is van het VN-verdrag (artikel 4, derde lid).
- het College voor de Rechten van de Mens een handreiking heeft opgesteld² ten behoeve o.a. provincies om hierbij te helpen.

Roept Gedeputeerde Staten op om:

- actief werk te maken van het VN-verdrag;
- hier ervaringsdeskundigen en belangenorganisaties bij te betrekken
- provinciale staten in Q3-2024 te informeren over de huidige toepassing van het VN-Verdrag bij de provincie en periodiek over aanvullende inzet en resultaten.

en gaan over tot de orde van de dag.

PvdA, Fiona Bijl

GroenLinks, Daan van den Broek
50PLUS, Jan-Frans Brouwers
Volt, Inge Vossen

Motie M37a-2024: Uitvoering Subsidieregeling hedendaagse cultuur Noord-Brabant 2025-2028

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het
Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

het college zich ten doel heeft gesteld om op het gebied van cultuur in te zetten op een breed en
divers aanbod;
de Subsidieregeling hedendaagse cultuur Noord-Brabant 2025-2028¹ voorziet in ondersteuning van
de cultuurmakers om dit aanbod te ontwikkelen.

Overwegende dat:

de criteria voor de Subsidieregeling hedendaagse Cultuur Noord-Brabant 2025-2028 zijn aangepast
t.o.v. 2021-2024;
in de nieuwe regeling alleen zogenaamde 'BIS-instellingen' nog in aanmerking komen voor subsidie in
de categorie A;
een tweetal instellingen die in de oude regeling onder categorie A vielen nu in categorie B vallen; het
subsidieplafond voor categorie B aanzienlijk lager is waardoor deze twee instellingen onevenredig
zwaar getroffen worden in de hoogte van de te ontvangen subsidie; dat van directe invloed is op de
brede toegankelijkheid, talentontwikkeling en de kwaliteit van de activiteiten van deze instellingen.

Verzoeken GS:

met de gemeenten waar deze activiteiten plaatsvinden in gesprek te gaan om een overgangsregeling
te treffen;
binnen de begroting van de cultuurmiddelen een voorziening te treffen om hieraan op een passende
manier bij te dragen;

en gaan over tot de orde van de dag.

PvdA, Saskia van Hulten
GroenLinks, Daan van den Broek
D66, Kasper van de Langenberg
SP, Maurice Spapens

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Heijmans heeft het woord.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u, voorzitter. Ik wil graag nog even op een drietal moties ingaan, ingediend
door mijn fractie. Een vierde motie heeft als appreciatie geen bezwaar gekregen en wat goed is, daar hoef
ik verder niks over te zeggen. Ik wil nog iets benadrukken in onze motie over het personeelsbedrijf.
Natuurlijk zouden wij als SP graag willen dat het busvervoer weer in handen van de provincie kwam. Maar
er is nu eenmaal een wet Personenvervoer die dat verbiedt. Het beginnen van een personeelsbedrijf is niet
bij wet verboden, het is toegestaan. We kunnen dat onderzoeken en we kunnen dat doen. Voordat er enig
misverstand is dat we iets voorstellen dat niet kan, of tegen de wet is, wil ik dat nadrukkelijk gesteld
hebben. Een andere motie is de motie over het woonportaal.

De **voorzitter**: Ik geef mevrouw Bijl het woord. Gaat u gang.

Mevrouw **Bijl** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik ben benieuwd of de heer Heijmans zich bewust is van twee zaken ten aanzien van de OV-motie. Ten eerste, als die motie uitgevoerd wordt, dan leidt dat tot een bepaald inzicht. Maar dat inzicht met betrekking tot het in dienst nemen van personeel kan niet meer weer verwerkt worden in de concessies die nu lopen qua aanbestedingsprocedure. Dus als u al een rapport krijgt waar dat uit zou blijken, zou dat pas op zijn vroegst in de concessie die over tien jaar start, verwerkt kunnen worden. Ten tweede als u deze motie blijft indienen en hij zou worden aangenomen, dan leidt dat tot mijns inziens een ongemakkelijke situatie, namelijk je brengt wat in gang. En wat voor invloed gaat dat hebben op de potentiële intekenaars van de lopende aanbestedingen? Ik ben bang dat er onrust gaat ontstaan over de impact van een dergelijke uitwerking. Aangezien dat toch helemaal niet uitgevoerd kan worden, lijkt het me alleen maar onhandig. Ik ben benieuwd hoe u daar op reflecteert

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik betwijfel of wij niet eerder een personeelsbedrijf kunnen opstarten. Want je kunt er ook vanuit gaan, dat beide contractpartners, provincie en Arriva bijvoorbeeld, zeggen dat ze het erover eens zijn en dat gaan doen. Dan is er naar mijn idee niks dat verbiedt dat wij een dergelijk personeelsbedrijf op zouden zetten. U hebt gelijk, het zou heel mooi zijn als we dat aan het begin van de concessie zouden doen, maar beide partners kunnen toch in goed overleg besluiten hiertoe te komen, lijkt mij.

Mevrouw **Bijl** (PvdA): Heeft u ook juridisch laten toetsen of dat mag in het kader van de aanbestedingswet?

De heer **Heijmans** (SP): Dat is het doel van het onderzoeken van dingen. Wij vragen een onderzoek te doen naar de mogelijkheden van het opzetten van een personeelsbedrijf en natuurlijk hoort daarbij wat de juridische mogelijkheden en onmogelijkheden zijn. Maar als u zegt, ik weet alles al, dan hoeven we zo'n onderzoek niet te doen. Ik ben er niet van overtuigd dat ik alles al weet. Dat merkt u al, want ik stel een aantal zaken waarvan ik denk dat we die moeten onderzoeken.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Heijmans. Even een moment, ik dacht dat u al een vraag had gesteld en nog een vervolgvraag. En dat is het dan.

Mevrouw **Bijl** (PvdA): Ik had twee vragen gesteld, maar de heer Heijmans heeft op mijn tweede vraag geen antwoord gegeven, namelijk de impact op de aanbestedingen.

De **voorzitter**: Dan vraagt u nog eventjes of hij antwoord wil geven op het tweede deel van de vraag. Dat kan wel. Dank u wel.

De heer **Heijmans** (SP): Dan zal mevrouw Bijl hem even moeten herhalen. Bij sommige mensen is het geheugen wat korter dan bij anderen.

Mevrouw **Bijl** (PvdA): Dank, voorzitter. De tweede vraag ging over de impact. Voor de concessie Oost gaat deze zomer de aanbesteding open. Wat denkt u dat de impact kan zijn op potentiële intekenaars als wij met dit onderzoek gaan starten en zij een soort van dreigement voelen dat de Staten wellicht het personeel zou willen overnemen.

De heer **Heijmans** (SP): Opnieuw, ik wil dat zaken onderzocht worden. U gaat er al vanuit dat het een dreigement is en dat het mensen af zal stoten. Misschien kan het wel heel positief uitwerken en krijgen we veel meer inschrijvers. Ze kunnen blij zijn dat ze van het gedoe met het personeel af zijn en het wordt allemaal beter. Bij de Zeeuwse veerdienst hebben ze dit bijvoorbeeld gedaan. De mensen die gebruik maken van deze dienst zijn bijzonder tevreden over de verbetering die heeft plaatsgevonden sinds de provincie het personeelsbedrijf beheert.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, ten aanzien van het woonportaal krijg ik sterk de indruk dat de gedeputeerde onze motie leest alsof zij de opdracht zou krijgen om een woonportaal voor Brabant te regelen. Dat is absoluut niet wat de motie beoogt. De motie zegt nadrukkelijk, wij vragen de gedeputeerde om in gesprek dan wel in overleg te gaan. Bij de SP houden we niet zo van het woord lobbyen, daarom gebruiken wij andere woorden, maar je zou het ook lobbyen kunnen noemen. Dat is wat wij van de gedeputeerde vragen. De gedeputeerde zegt dat wij daar niet over gaan. Dat klopt, wij gaan ook niet over de Raad van State, maar daar is men bereid te lobbyen. Ik krijg een beetje een gevoel dat het soms selectief shoppen is, voorzitter. Ik zou toch echt erop willen wijzen dat wij als provincie, omdat al een aantal woningcorporaties bezig zijn met het samenbrengen van de woningzoekendenregistratie, bijvoorbeeld in Noordoost-Brabant, juist die katalysator kunnen zijn, die er voor kan zorgen dat het allemaal versnelt en dat we zoveel mogelijk corporaties binnen een woningzoekendenregistratie krijgen. Voorzitter, dan de derde motie, die ik uiteraard wil bespreken. Dat is de motie over Q-koorts. Ik heb de reactie van de gedeputeerde gehoord. Ik was onder de indruk van haar oprechte reactie. Ik denk dat iedereen heeft gezien dat dit oprecht was. Ze heeft zelf ook de frustratie ervaren. Ik heb al gezegd, zulke excuses hebben alleen zin als je het oprecht meent. Het zou ook een vreemde situatie zijn als wij als Provinciale Staten GS zouden opdragen om excuses te maken. Je kunt je voorstellen dat mensen denken, wat heb ik daaraan. Ze hebben de opdracht gekregen, ze willen hun baantje niet kwijt, dus dan maken ze die excuses maar. De SP-fractie heeft besloten om een nieuwe motie te maken over de excuses, waarin Provinciale Staten hun excuses uitspreken. Tenslotte zijn wij het hoogste orgaan. Wij hadden destijds veel harder op de trom moeten slaan, hadden veel meer moeten aandringen op snelle actie. De Ombudsman heeft gezegd dat het heeft geduurd van 2006 tot 2010, dat is vier jaar lang. Dat willen wij in de motie opnemen. In een tweede motie willen wij de andere onderwerpen vervatten, zoals de gelijkwaardige behandeling van Q-koorts patiënten in de verschillende gemeenten en het ophogen van de kennis bij de gemeenten. Dus u kunt de motie die nu is ingediend, beschouwen als ingetrokken.

De **voorzitter**: Meneer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Even over de nieuwe motie die u van plan bent in te dienen. Hoewel ik de inhoud sympathiek vind en ik geneigd ben om te denken, dat moeten we doen, heb ik een vraag. Wat zijn de consequenties als we zo'n motie aannemen. Als wij excuses aanbieden als Provinciale Staten, zijn wij dan ergens aansprakelijk voor te houden, waarbij we eigenlijk niet weten wat dat dan betekent? Het is heel makkelijk om dat te doen, maar heeft u daar ook onderzoek naar gedaan? Weet u wat de consequenties zijn als wij dit doen met elkaar?

De **voorzitter**: Motie M41 is overigens ingetrokken. Meneer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik heb de verzekering gekregen. Ik ken ook geen voorbeelden van een overheid die dit doet en vervolgens enorme claims heeft gekregen. Ik ben er eigenlijk van overtuigd dat dit niet de consequenties zullen zijn. Ik wil ook nadrukkelijk refereren naar de Ombudsman. Net als ik beschouwd u de Ombudsman als een instituut, als iemand waarbij het echt de moeite waard is om goed te luisteren naar wat hij zegt. Hij heeft meerdere malen in dit provinciehuis aangedrongen op die excuses, omdat ze wat betekenen voor mensen, voor nabestaanden en slachtoffers. Dat maakt het waard dat we die excuses aanbieden. Ik ben niet bang dat wij als Provinciale Staten vervolgens claims zullen krijgen. Ik ken dat soort voorbeelden niet. En ik heb het wel nagevraagd bij mensen, maar je krijgt dan de reactie, ik zou niet weten op basis waarvan Provinciale Staten aangeklaagd zou kunnen worden vanwege te traag handelen. Dat is in

feite wat we in de motie gaan zeggen. We hebben niet hard genoeg gehandeld en we hebben niet snel genoeg gehandeld.

De **voorzitter**: Meneer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, de motie blijf ik nog steeds heel sympathiek vinden, maar ik zou het prettig vinden als Gedeputeerde Staten in hun reactie ook ingaan op het risico bij dit verhaal.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, het is natuurlijk verschrikkelijk wat de mensen met Q-koorts destijds is overkomen, maar ik heb bedenkingen bij de manier waarop zo'n motie wordt opgesteld. Het heeft een hoge emotionele lading ook. Meneer Heijmans is de enige die al in deze Staten zat in de periode van 2006 tot 2010. Ik vraag me af of dit een mea culpa is voor wat hijzelf in deze periode heeft gedaan. Hij is de enige die voor deze periode excuses kan aanbieden. Om voor mezelf te spreken, wij zaten toen nog niet in deze Staten, dus ik vind het lastig om voor iets excuses aan te bieden, waar wij zelf niet bij betrokken waren. Het enige dat ik wel kan zeggen, zo gauw wij hier in deze Staten zaten, hebben wij wel gezorgd voor dat moratorium op de geitenhouderijen, juist om Q-koorts verder te voorkomen. Ik vind het lastig om een oordeel te vellen over een periode, waarin we zelf hier nog niet vertegenwoordigd waren. Kan de heer Heijmans aangeven hoe hij zelf terugkijkt op zijn periode in die tijd?

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, ik denk dat je hier uit elkaar moet halen dat je hier als Provinciale Staten excuses aanbiedt. Dat is geen individuele kwestie. Mark Rutte is niet verantwoordelijk voor de slavernij. Toch heeft hij daar excuses voor aangeboden. Dat doe je namens een overheid, dat is niet individueel gericht. Maar als u vraagt, hoe ziet u zelf uw rol. Ik heb daar straks al iets over gezegd. Ik neem het mezelf inderdaad enorm kwalijk, dat ik niet veel harder tekeer ben gegaan. Om de paar maanden kregen we te horen, het onderzoek loopt nog steeds en het is nog niet voor honderd procent zeker dat er wat aan de hand is. Daardoor heeft het jarenlang geduurd voor dat moratorium, dat een zegen was, er lag. Maar intussen, door het te ontkennen, gingen mensen nog steeds fietsen langs geitenstallen enzovoort. Wij hebben niet de voorzorg genomen. Meer dan negentig procent is zeker dat het aan besmetting door vee komt, maar we willen honderd procent zekerheid. Dat neem ik mij enorm kwalijk. Als je achteraf denkt aan meer dan honderd dodelijke slachtoffers, dan hadden we bij wijze van spreken met zijn allen op de toren moeten gaan staan en zeggen, hier moet nu iets gebeuren.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, ik snap de reactie van de heer Heijmans. Dat is ook vanuit de betrokkenheid die hij zelf had in die periode. Nogmaals, ik vind het zelf heel lastig. PS als volksvertegenwoordigend orgaan wordt elke vier jaar opnieuw gekozen en het is moeilijk in te schatten welke bevoegdheid en betrokkenheid erop dat moment speelde. Ik vind de vergelijking met het slavernijverleden niet helemaal een-op-een passend. Ik vind het lastig om excuses te maken, omdat het maar de vraag is of het op dat moment voldoende duidelijk was en er voldoende bevoegdheid lag bij dat orgaan. Kan de heer Heijmans onderbouwen of PS op dat moment als orgaan echt voldoende op de hoogte was, de mogelijkheden had om er iets aan te doen en over de middelen beschikte om daar op in te grijpen? Ik vind het lastig om via de motie, die vanmiddag stante pede is ingediend en waar geen duidelijke onderbouwing of onderzoek onder ligt, al te zeggen dat we excuses gaan maken. Dan vind ik de excuses een beetje gratis. Er moet eerst een duidelijk verhaal liggen, heeft PS heur ook daadwerkelijk iets aantoonbaars laten liggen indertijd. Ik kan me voorstellen dat het vanuit GS wordt gedaan, als uitvoerend orgaan. Dat vind ik nog iets anders. Maar als volksvertegenwoordiging vind ik dat lastig. De Tweede Kamer

biedt ook niet als orgaan excuses aan. Dat wordt altijd door de regering gedaan. Daar had ik graag een toelichting op.

De **voorzitter**: Uw punt is helder, meneer Van Hattem. De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, ik kan me voorstellen dat het voor u moeilijk is. Ik ben even de vraag kwijt.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik vraag naar een onderbouwing, waarom uitgerekend PS?

De heer **Heijmans** (SP): Omdat PS het hoogste orgaan is. We zeggen altijd heel trots, als het ons uitkomt, wij zijn de baas. Zij moeten doen wat wij zeggen. Dan moet je als hoogste orgaan ook bereid zijn om de verantwoording te nemen. Als de Ombudsman nadrukkelijk zegt dat overheden in gebreke zijn gebleven, dat men te traag is geweest, het was de tijdspanne van 2006 tot 2010, dus vier jaar, dan zou u toch ook in retrospectief kunnen denken, moest dat echt vier jaar duren? We hebben ons laten gek maken, laat ik het zo maar zeggen, door de eis dat het wetenschappelijk onomstotelijk bewezen moest worden. Dat had natuurlijk wel een oorzaak. De oorzaak was dat het financiële consequenties kan hebben voor de sector. Het economisch belang speelde natuurlijk wel mee. Heel veel mensen hebben het zo ervaren. Het economisch belang ging boven het belang van mensen die ziek werden, van patiënten. U kunt zich misschien voorstellen dat dat bij veel mensen heel erg zeer doet.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik was klaar met mijn betoog, voorzitter.

Motie M77-2024: Q-koorts slachtoffers

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Naar aanleiding van het derde rapport van de Nationale Ombudsman over de 50.000-100.000 Q-koorts slachtoffers die in Nederland geïnfecteerd raakten via bacteriën in de lucht die werden uitgestoten door besmet vee. Volgens het RIVM heeft circa 20 procent van deze patiënten het Q-koortsvermoeidheidssyndroom:

Overwegende dat:

- Brabanders die Q-koorts hebben opgelopen daarvoor nooit excuses hebben gekregen van Provincie of Rijk;
- Er door overheden destijds(waaronder de provincie) traag is gereageerd op de Q-koortsuitbraak en mensen slecht zijn geïnformeerd over de risico's;
- De overheid te lang is blijven aansturen op onomstotelijk bewijs en zekerheid waardoor meer mensen besmet werden;
- Slachtoffers mede daardoor het gevoel kregen dat economische belangen zwaarder wogen dan hun gezondheid;

Spreken uit dat:

- Provinciale Staten hun excuses uitspreken voor het niet snel en hard genoeg reageren op de Q-koorts uitbraak in 2006.

en gaan over tot de orde van de dag.

SP, Irma Koopman

Motie M78-2024: Q-koorts slachtoffers

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Naar aanleiding van het derde rapport van de Nationale Ombudsman over de 50.000-100.000 Q-koorts slachtoffers die in Nederland geïnfecteerd raakten via bacteriën in de lucht die werden uitgestoten door besmet vee. Volgens het RIVM heeft circa 20 procent van deze patiënten het Q-koortsvermoeidheidssyndroom:

Overwegende dat:

- Slachtoffers nog steeds het gevoel kregen dat economische belangen zwaarder wegen dan hun gezondheid;
- Alle gemeenten verschillend omgaan met huishoudelijke hulp, zorg, ondersteuning et cetera voor Q-koorts patiënten;
- De gemeenten ook niet altijd voldoende kennis hebben over Q-koorts;
- Er bij Q-koorts patiënten nog steeds wantrouwen en angst is voor een nieuwe uitbraak;
- Dit aangewakkerd wordt doordat in Noord-Brabant de komst van megastallen voor geiten, de bouw van megastallen bij bewoonde omgeving, mogelijk vervuild grondwater, mestopslag en de effecten van intensieve veehouderij veelvuldig in het nieuws zijn;

Verzoeken Gedeputeerde Staten op om:

- Zich in te zetten om de kennis over de gevolgen van de Q-koorts besmetting bij gemeenten en sociale uitvoeringsinstanties te vergroten.
- Bij gemeenten en sociale uitvoeringsinstanties aan te dringen op gelijkwaardige behandeling qua zorg, begeleiding, huishoudelijke ondersteuning et cetera voor Q-koorts slachtoffers in heel Brabant.

en gaan over tot de orde van de dag.

SP, Irma Koopman

De **voorzitter**: De heer van Hattem heeft het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Om even op het laatste punt terug te komen. Ik vind het een lastige situatie om iets te beoordelen waar je zelf niet bij betrokken bent geweest. Er ligt alleen maar een motie om excuses te maken. Er moet dan ook iets serieus gebeuren, waar de mensen ook echt iets aan hebben. Dan voel ik toch meer voor de andere motie die er is ingediend, om iets te betekenen voor de mensen in het kader van onderzoek en ondersteuning. Het is maar de vraag of PS ook echt een rol heeft gespeeld. Dan vind ik het meer een politiek punt maken, een klein beetje over de rug van de patiënten, dan echt een oprecht en welgemeend excuus. Daarom heb ik moeite met de motie die zojuist besproken is. Voorzitter, dan kom ik tot het volgende punt. We hebben in de termijn van het college de reactie gehad op een aantal moties. Helaas zijn veel van onze moties ontraden. Op een motie, ten aanzien van de medische vluchten op Eindhoven Airport, zijn een aantal duidelijke toezeggingen gedaan door het college. Namelijk dat die vluchten ook gewoon door kunnen blijven gaan, ook in de toekomst. Ik zie nu de gedeputeerde een klein beetje knikken. Als de gedeputeerde zo meteen in de tweede termijn kan bevestigen dat inderdaad die medische vluchten vanaf Eindhoven Airport gewoon onverkort door kunnen gaan in alle vormen, dan kunnen wij de motie intrekken. Zo niet, dan moeten wij hem in stand laten. Daar had ik nog graag een

reactie op van de gedeputeerde. Dan ten tweede, we dienen nog de motie Geen onderhoud, maar verbreden snelwegen gewijzigd in, ditmaal samen met de VVD als mede-indiener.

De **voorzitter**: Heeft u het nummer van de motie?

De heer **Van Hattem** (PVV): Motie 47. Dan komen we nog met een extra motie, Versnellingstafel MSR, de gesmolten zoutreactoren. Daar kunnen we ook een versnellingstafel voor op tafel leggen, mede gelet op de suggesties die kwamen vanuit het college kwamen hierop, van gedeputeerde Van Gruijthuisen.

De **voorzitter**: Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Meneer Van Hattem, u gaf aan dat u motie 47 steunt, maar voor ons is Hooipolder belangrijk en die missen wij in die motie. Is die voor u niet zo belangrijk? We willen het verzoek doen aan de indieners om Hooipolder daaraan toe te voegen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ter geruststelling van de heer Buiks van het CDA, knooppunt Hooipolder heb ik hier vaker knelpunt Hooipolder genoemd, is al sinds dat wij in de Staten zitten een issue waar wij op hebben gehamerd. We hebben daar allerlei plannen voor uitgetekend om het aan te passen. Op dit moment vinden er al aanpassing plaats bij knooppunt Hooipolder. Er blijven helaas nog altijd wat stoplichten over. Wij hadden het liefst gezien dat het helemaal vrij van stoplichten zou worden. Dit wordt er inderdaad niet in genoemd. Als die meegenomen worden in de lobby, vind ik dat ook prima. Maar op dit moment hebben we het dictum als volgt geformuleerd: "De lobby richting het Rijk om de A58, A2 en A67 te verbreden te intensiveren, zodat de plannen alsnog zo spoedig mogelijk kunnen worden uitgevoerd". Dan ging het om bestaande plannen die nu ter zijde zijn geschoven. Bij knooppunt Hooipolder is een plan op dit moment in uitvoering, dus die zit op een ander spoor. Maar ik kijk naar de mede-indieners en zie ze nu ja knikken, dus dat kan hier ook in worden meegenomen. Het mag zo gelezen worden dat knooppunt Hooipolder ook meegenomen kan worden. Dat wil ik hier mondeling toevoegen.

De **voorzitter**: Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, dan ben ik gerustgesteld. Dat gebeurt niet zo vaak.

De heer **Van Hattem** (PVV): Fijn om te horen dat ik de heer Buiks gerust kan stellen. En als knooppunt Hooipolder echt wordt aangepakt, zijn we samen gerustgesteld.

De **voorzitter**: De heer Van Nuland.

De heer **Van Nuland** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik ga proberen nog een aanvulling te doen, met het risico dat het een heel warrig debat gaat worden. We onderschrijven namelijk de lijn van de heer Van Hattem volledig in deze motie. Knooppunt Hooipolder wordt al uitgevoerd. Ik zou er echt voor willen waken dat projecten die al in de uitvoering zijn, waarover al een besluit is genomen, om die allemaal te gaan toevoegen aan deze motie. Er zijn heel veel projecten op dit moment in de uitvoering. Die lopen niet altijd zoals we willen dat ze lopen. Als we die allemaal aan deze motie toevoegen, moeten we een eindeloze lijst maken. Laten we ons nu houden bij de drie projecten waarvan het ministerie van IenW vorig jaar heeft gezegd dat ze op de pauzeknop gaan. Daar gaan we een intensieve lobby voor voeren. Dat er nog meer moet gebeuren, is evident. Maar laten we dat buiten deze motie houden.

De heer **Van Hattem** (PVV): Oké. Maar om de heer Buiks niet ongerust te maken, kijk ik even richting de gedeputeerde. Als er nog een lobby gedaan kan worden om knooppunt Hooipolder in de toekomst nog

verder te verbeteren, dan hoop ik dat we daarvoor de handen op elkaar kunnen krijgen. Deze is gericht op de genoemde projecten, daar ligt op dit moment de prioriteit. Knooppunt Hooipolder moet nog altijd verder worden aangepakt. Dan voorzitter, kan ik bij het punt over de XXL-blokkendozen, de distributiecentra waar voornamelijk dozen worden geschoven die weinig bijdragen aan de reële economie en waar vooral arbeidsmigranten te werk worden gesteld. Ik hoorde straks in de eerste termijn van de heer Heijmans van de SP een aantal interessante opmerkingen daarover. Hij zei dat eigenlijk teveel van die locaties zijn aangewezen. We hebben daar ook een motie over ingediend, over het niet meer actief inzetten op die XXL-distributiecentra. Dus ik zou toch het college nog willen vragen, in lijn met wat de heer Heijmans straks vroeg, kan er nog eens worden gekeken naar het aantal locaties waar XXL-distributiecentra mogelijk worden gemaakt. Centra die werken met constructies voor belastingontwijking via Luxemburg en Kanaaleiland Jersey, wat in de afgelopen dagen nog naar voren kwam in de situatie van mevrouw De Carvalho-Heineken. Kan er worden gekeken of die op een lager pitje worden gezet in de toekomst? Dan kom ik tot het volgende punt, dat we in de eerste termijn ook hebben aangehaald, de legitimiteit van de beleidskaders. Deze lopen door tot 2030 en komen te vallen onder verschillende coalities. Het wordt een zaak van een wel heel lange adem. Wat zeggen die dan nog? Wil men niet te sterk over het graf heen reageren? Daar had ik nog graag een reactie op van het college. Alles wordt doorgeschoven naar de concretisering in Uitvoeringsagenda's. Dat is heel erg vaag, we hadden straks al de discussie over het beleidskader Toekomstbestendig Bestuur en Vitaal Platteland. Het is allemaal heel onduidelijk wat het allemaal op moet gaan leveren. Ik wil toch nog graag horen wat de verschillende beleidskader betekenen ten aanzien van deze Perspectiefnota. Heeft deze Perspectiefnota echt wel zoveel zeggingskracht, wetende dat de beleidskaders voor zo'n lange termijn in steen gebeiteld zijn? Daar wil ik graag een reactie op van het college. Dan kom ik op het punt van de stallendeadline en het stikstofbeleid, dat is ook in de vorige termijn aan de orde geweest. Daar hoorden we het college over zeggen dat er veranderingen zijn in de roadmap, maar dat de datum blijft staan. Er zijn verschillende agrarisch ondernemers in Brabant volop bezig om innovaties te plegen. Ze zijn daar keihard voor aan de slag, maar die weten ook niet wat er gaat gebeuren met het tijdspad. Het blijft allemaal heel onduidelijk. Ik had graag een reactie van het college, hoe zich dat allemaal gaat ontwikkelen de komende tijd. We willen gewoon helderheid hebben wat dit betekent voor die roadmap, voor dat tijdspad en voor die datum. Wat kunnen we verwachten de komende tijd. Gisteren lazen we in het Eindhovens Dagblad een artikel, waarbij agrarische boeren van het NAJK, het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt aangaven, vaagheid van de overheid leidt tot een leegloop van de agrarische sector. Dat moeten we niet hebben, want onze jonge boeren zijn onze toekomst. Kortom, daar hebben we graag een reactie op. Voorzitter, dan kom ik bij een puntje over de bewapening van de boa's, wat straks ook aan de orde was. Dat vind ik nog onduidelijk. De boa's in het buitengebied moeten zichzelf goed kunnen beschermen, zeker met gehaaide drugscriminelen die overal in het veld zitten. Ze zouden de mogelijkheid moeten kunnen hebben om vuurwapens te dragen, als daar behoefte aan is. Ik heb begrepen dat de omgevingsdiensten daar een beetje moeilijk over doen. Mijn vraag is, wat doet het college als mede-eigenaar van die omgevingsdienst, om dit desgewenst toch nog mogelijk te maken. Tot slot, om deze hoogmis te besluiten. We hebben de heilige drie-eenheid van de uitvoeringskracht, doorzettingskracht en realisatiekracht voorbij zien komen. Dan wil ik aan het college vragen, wat gaat dit precies betekenen? Waar kunnen we ze op afrekenen ten aanzien van die dingen? Wat gaat er de komende jaren echt gerealiseerd worden? Kunnen ze eens toelichten wat deze drie begrippen betekenen? Als we zien dat er meer dan drie miljoen voor uitvoeringskracht wordt bestemd, dan hoor ik graag of dit geld wel echt effectief besteed gaat worden. Of blijft het toch vooral in ambtelijk proza hangen met heel veel beleidsnotities en voornemen, waarbij er weinig aan de weg wordt getimmerd in Brabant. Voorzitter, tot zover in tweede termijn.

Motie M47a-2024: Geen onderhoud maar verbreden snelwegen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- In 2023 de plannen om de A58, A2 en A67 te verbreden zijn uitgesteld;
- In plaats van het verbreden van deze snelwegen er nu miljarden worden geïnvesteerd in onderhoud van al bestaande infrastructuur;
- Het Rijk onlangs met operatie Beethoven de Brainportregio een miljardenimpuls heeft gegeven om de infrastructuur en daarmee de bereikbaarheid te verbeteren;
- In de perspectiefnota 2025 staat dat: GS het Rijk blijft aanmoedigen om de gepauzeerde projecten (A2, A58, A67) snel weer op te starten;

Overwegende dat:

- Het geen enkel nut heeft dat automobilisten dagelijks massaal stilstaan op uitstekend onderhouden infrastructuur;
- Het verbreden van snelwegen van essentieel belang is om Brabant bereikbaar te houden;
- De economische positie van Brabant op het spel staat als de genoemde snelwegen niet snel worden verbreed;

Dragen GS op:

- De lobby richting het Rijk om de A58, A2 en A67 te verbreden te intensiveren zodat de plannen alsnog zo spoedig mogelijk kunnen worden uitgevoerd;

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV, Tjerk Langman
VVD, Jelle van Nuland

Motie M76-2024: Versnellingstafel MSR

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- In het bestuursakkoord van verleden jaar werd gesteld dat in de komende bestuursperiode de kansen voor gesmolten-zout-reactoren (MSR) in Brabant worden onderzocht, maar dat er nog geen besluiten over eventuele plaatsingen zullen plaatsvinden;
- Gesmolten-zout-reactoren en zelfs 'kernenergie' an sich in de perspectiefnota niet worden benoemd;

Overwegende dat:

- Het in het belang van Brabant is wanneer we haast gaan maken met door ontwikkelen en realiseren van kernenergie in onze provincie;

Dragen GS op:

- Zo snel mogelijk over te gaan tot het oprichten van een 'versnellingstafel MSR', in samenwerking met bedrijfsleven, onderwijs en andere overheden, met als concreet doel om een verkenning uit te voeren naar het realiseren van een locatie voor een MSR binnen Noord-Brabant;
- Deze verkenning nog in deze bestuursperiode af te ronden en wanneer deze af is richting PS te sturen;

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV, Alexander van Hattem

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik ga naar meneer Van Miltenburg.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Voorzitter, als u mij toestaat vanaf deze plek. Wij willen ook GS bedanken voor de appreciatie van de moties en de reactie in de eerste termijn. We zien verder af van een tweede termijn. Dank u.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Het CDA wil zich beperken tot een aantal opmerkingen. Voordat we dat gaan doen, zal ik duidelijkheid scheppen over de moties die wij gaan indienen. Voor de zekerheid noem ik ze nog een keer. De motie Goede ontsluiting Brainport, de motie Dierenwelzijn voorop, de motie Investeren in bereikbaarheid kleine kernen, de motie Straatje erbij en het amendement Stop intrekingsbeleid. Dan hebben we de boekhouding op orde. Dan wil ik beginnen met de motie Straatje erbij. In overleg met GroenLinks en de Partij van de Arbeid hebben we de tekst aangepast. We verzoeken het college van GS om ten eerste aan de randen van de dorpskernen ook ruimte te geven voor collectief particulier ondernemerschap om lokale jongeren in de gemeenschap een passend thuis te bieden. Ten tweede, als provincie Noord-Brabant een helpende hand te bieden aan Brabantse gemeenten met ambtelijke capaciteit, via de flexpool, voor woningbouwprojecten aan de randen van dorpskernen wanneer deze vanwege een tekort hieraan niet ten uitvoer kunnen worden gebracht.

De **voorzitter**: Meneer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (GroenLinks): Bedankt, voorzitter. We hebben de motie enigszins aangepast zien worden. Toch nog een check om te zorgen dat we hetzelfde bedoelen, want er is wel wat gewijzigd. Met die eerste bullet streeft u dus geen ander beleid na of een wijziging van beleid. Het gaat vooral om de tweede bullet, waarin u zegt, zorg ervoor dat de plannen die er al zijn, dat die ook in ieder geval in alle kernen uitgevoerd worden. Als we dat hetzelfde bedoelen, dan denk ik dat we een mooie stap zetten, voorzitter.

De **voorzitter**: Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Ik kan alleen maar zeggen, ja.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Toen het vorige college nog in zijn nadagen zat en gedeputeerde Ronnes hier nog actief was, had ik begrepen dat de bedoeling van het ruimtelijk beleid was dat die straatjes erbij gewoon in het beleid zouden zitten. Vorige week hebben we de presentatie gehad over het beleidskader Wonen en Werken. Daar wordt ingezet op de beleidsvoorkeur voor, excusez-le-mot, polycentrische verstedelijking. Onder dat idee van die polycentrische verstedelijking zou volgens mij ook het idee van de straatjes erbij moeten kunnen zitten. Kan de heer Buiks aangeven of hij dat ook zo heeft begrepen. Of moeten we het college nog vragen of dit er daadwerkelijk bij inbegrepen zit?

De **voorzitter**: Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Wat u zegt, dacht wij ook. Het zou er mogelijk in kunnen zitten, maar om alle onduidelijkheid weg te nemen, hebben we ervoor gekozen om een motie te maken. Daarmee creëren we duidelijkheid voor de kleine kernen. Wij denken dat het vaak afgestoten wordt op

zaken waardoor het niet afgestoten zou moeten worden. Vandaar dat we dit hebben gedaan, om zekerheid in te bouwen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Helder, voorzitter. Dan is dat ter geruststelling, dat het erin zou moeten zitten. Ik hoor ook wel graag van het college of dat daadwerkelijk zo is.

De heer **Buiks** (CDA): Zo stellen we mekaar vaak gerust op zo'n avond.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, dat was de aanpassing van de motie. We hadden ons eerst voorgenomen om op alle moties een uitgebreide reactie te geven, maar daar zijn we op teruggekomen na ampel beraad in de fractie. Dus we kiezen, na uw inbreng, de hoogtepunten en geven daar een reactie op in deze tweede termijn. Wij zijn tegen motie 44 over verdozing, omdat wij vinden dat daar al beleid voor ontwikkeld is. We waren sympathiek over motie 47, maar de VVD roept dat we dan eigenlijk al die wegen erin op zouden moeten nemen. Ik vind het echt jammer dat Hooipolder er niet in komt. Er moet echt veel gebeuren daar. Ik wil nogmaals ter overweging meegeven om die er toch in mee te nemen. De motie over de opcenten gaan wij steunen, omdat wij vinden dat er te weinig aandacht is geschonken aan bezuinigingen in de Perspectiefnota. Bij de motie van 50PLUS over leeftijd, vonden wij dat het college een prima antwoord gegeven heeft met betrekking tot de leeftijdsopbouw van de nieuwe medewerkers. Wij zijn gerustgesteld en steunen de motie niet meer. Het hoeft volgens ons niet meer. We zijn heel blij dat gedeputeerde Dirken heeft aangegeven dat ze nu echt wat gaat doen, om een oplossing te zoeken voor het punt dat de provincie vertragend werkt in het proces bij het aanwijzen van nieuwe bouwlocaties. Ze vond de suggestie van het CDA een goede, daar zijn wij blij mee. Een oplossing is hard nodig, want wij denken dat daardoor trajecten te lang duren voor de aanwijzing van nieuwe bouwprojecten. Dan hadden wij een opmerking over het intrekingsbeleid. Daar heeft meneer Van Hattem al iets over gezegd, met betrekking tot de routekaart. Het zou beter zijn als daar vandaag duidelijkheid over gegeven gaat worden. Bij motie 37a zouden wij graag van de indieners, onder andere de Partij van de Arbeid, willen weten hoe die financieel gedekt gaat worden. Welke ruimtes worden daarmee bedoeld.

De **voorzitter**: Meneer Van Nuland.

De heer **Van Nuland** (VVD): Dank u wel. Ik heb een vraag aan de heer Buiks over een van de moties van het CDA. Ik begrijp dat de motie Bereikbaarheid Brainport over de N279 alsnog ingediend wordt. Klopt dat?

De heer **Buiks** (CDA): Dat klopt.

De heer **Van Nuland** (VVD): Dan toch nog een vraagje daarover. In de eerste termijn ging het er al over. De N279 heeft prioriteit, dat wordt breed in deze Statenzaal gedragen. Het staat niet voor niets in het Bestuursakkoord. Ik ben blij dat het CDA dat onderschrijft. Alleen, de motie roept op tot voorrang. Het is totaal onduidelijk wat dat dan precies inhoudt. Als we met elkaar constateren dat de N279 prioriteit heeft, dat de gedeputeerde heeft aangegeven dat dat inderdaad zo is en dat we over twee weken op initiatief van de VVD-fractie een debat hebben over hoe we die prioritering gaan vormgeven, mag ik u dan een handreiking doen om samen met ons te gaan werken aan het uitvoeren van de N279 en geen motie in te dienen voor de Bühne, waarvan niemand weet wat het betekent.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, in de eerste termijn heeft u met andere woorden ongeveer dezelfde vraag gesteld. Toen vroeg ik aan u, weet u wat voorrang is? U wist het heel goed te verwoorden, dus dat kunnen we nog een keer herhalen. Ik vind dat zinloos.

De **voorzitter**: Ik dacht dat u nog een keer mocht, maar wij zijn ook een beetje moe. Gaat uw gang.

De heer **Van Nuland** (VVD): Voorrang geven betekent dat je andere zaken op pauze zet om de N279 te gaan realiseren. Ondanks dat ik vind dat de N279 absoluut prioriteit moet krijgen, de gedeputeerde heeft al toegezegd dat het dat heeft, het staat in het Bestuursakkoord, vind ik dat een onwenselijke uitspraak om hier in de Staten te doen. Kunt u alstublieft met ons gaan samenwerken om die N279 echt te gaan realiseren en niet allerlei uitspraken doen, waarvan niemand weet wat het precies betekent. Mensen gaan dan denken dat we andere zaken pauzeren omdat we de N279 willen gaan realiseren en dan zijn we nog veel verder van huis.

De heer **Buiks** (CDA): Natuurlijk willen wij naar de toekomst toe het zo snel mogelijk gerealiseerd hebben. Als we daarvoor moeten samenwerken, daar hebben wij geen hekel aan. Dat willen wij wel. Wij willen het wel de prioriteit blijven geven die erbij hoort.

De **voorzitter**: De heer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Voorzitter, dank u wel. U stelde mij een vraag over de dekking van motie 37a. Volgens mij staat dat in het dictum van de motie. Wij roepen het college op om binnen de middelen van cultuur te kijken of er ruimte gevonden kan worden om een overgangsregeling te treffen met deze partijen en ook in gesprek te gaan met gemeenten om te kijken of zij daaraan mee kunnen doen.

De heer **Buiks** (CDA): U zegt binnen de begroting, maar u weet dan al dat het past?

De **voorzitter**: De heer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Ik vraag aan het college om een overgangsregeling te treffen. En ik ga er vanuit dat er in de cultuurmiddelen ook middelen zitten om een overgangsregeling te treffen. Ik ben me ervan bewust dat dat betekent dat er op iets anders minder kan. Dat is simpel. Ik doe ook geen uitspraak in de motie over de hoogte van de overgangsregeling. Dat laat ik graag aan het college, die hebben ervoor doorgeleerd en zijn net fris gestart.

De **voorzitter**: Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): De laatste opmerkingen zijn voor uw rekening. Maar goed, daar hoeft ik niet op te reageren. U zegt dat het ten koste gaat van andere zaken. Wij zouden graag weten welke dat zijn, maar dat mag ik niet meer aan hem vragen.

De **voorzitter**: Ik geef nog één keer de gelegenheid om hierop te antwoorden, maar dan is het wel afgelopen, want ik kijk ook naar de tijd.

De heer **Deckers** (PvdA): Ik laat aan het college om te bedenken op welke manier dit anders geregeld kan worden en hoe een overgangsregeling getroffen kan worden. Daarbij moeten ze ook kijken naar de betrokken gemeenten waar deze instellingen hun activiteiten verrichten.

De **voorzitter**: Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, ik ga melden dat ik het hiermee wil afronden.

Motie M79-2024: Goede ontsluiting Brainport

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Overwegende dat:

- Eindhoven bereikbaar dient te zijn voor haar werknemers
- Er middels het plan Beethoven een miljardenimpuls richting Brainport komt
- Dit ook ingezet kan worden voor infrastructurele projecten
- Betreffende gemeenten hun beklag al regelmatig gedaan hebben bij Gedeputeerde Staten

Constaterende dat:

- Het verkeer aan de oostzijde van Eindhoven al jaren, tijdens de spits, vast zit
- De N279 daarvoor verbreed dient te worden.
- De Beekse Brug aanpassing behoeft om de doorstroming op de N615 te bevorderen
- De miljardenimpuls vanuit plan Beethoven voor infrastructurele projecten rondom Eindhoven ingezet kan worden
- Het al geruime tijd geleden is dat GS teruggefloten is door de Raad van State.
- De aanpassing van zowel de N279 als de Beekse brug geen langer uitstel duldt.

Draagt/dragen Gedeputeerde Staten op:

- De problematiek op de N279 met voorrang aan te pakken
- De problematiek bij de Beekse brug met voorrang aan te pakken

en gaat over tot de orde van de dag.

CDA, Ronnie Buiks

Motie M80-2024: Investeren in bereikbaarheid kleine kernen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

1. In september 2023 in de Tweede Kamer de motie Bikker is aangenomen, waarin werd gevraagd om 300 miljoen voor het stads- en streekvervoer beschikbaar te stellen om het regionale ov na de coronajaren 'structureel te verbeteren' en het aantal reizigers weer te laten toenemen;
2. Vanuit deze motie er vanuit het Rijk een bedrag van 17 miljoen euro beschikbaar is gesteld aan de Provincie Noord-Brabant;
3. Het College van Gedeputeerde Staten heeft besloten om deze middelen te gebruiken als reserve om het openbaar vervoer en de nieuwe concessie te laten meegroeien met de verstedelijking.

Overwegende dat:

1. Door marktwerking in het openbaar vervoer er steeds meer buslijnen in het platteland zijn verdwenen omdat deze niet winstgevend zouden zijn, waardoor er vervoersarmoede in de regio is ontstaan;
2. Het van groot belang is dat onze Brabantse kleine kernen goed toegankelijk zijn met het openbaar vervoer en hiervoor investeringen in de busverbindingen op het platteland noodzakelijk zijn;
3. Het openbaar vervoer een duurzaam alternatief is voor de auto en deze nu voor Brabanders in de regio vaak geen optie is;
4. Een goede busverbinding met een goede frequentie belangrijk een
5. belangrijke maatregel voor het terugdringen van automobilisten in het verkeer om zo het aantal files te verminderen en de verkeersveiligheid te vergroten;

6. Investerings in het openbaar vervoer op het platteland niet langer op zich kunnen laten wachten en er snel en acuut geïnvesteerd moet worden om de regio weer bereikbaar te maken.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

1. De door het Rijk beschikbaar gestelde gelden van uit de Motie Bikker c .s. niet te gebruiken voor het opbouwen van een reserve voor openbaar vervoer in het kader van verstedelijking;
2. Van deze door het Rijk beschikbaar gestelde gelden uit de Motie Bikker 8 miljoen euro vrij te maken voor investeringen in de bereikbaarheid en frequentie van het openbaar vervoer in kleine kernen en deze dus niet te gebruiken voor het opbouwen van een reserve.

en gaat over tot de orde van de dag.

CDA, Ronnie Buiks

Motie M81-2024: Een straatje erbij voor kleine kernen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateerende dat:

- Er in de Provincie Noord-Brabant tot 2030 ruim 130.000 woningen moeten worden gebouwd rekening houdende met een sterke mix tussen stad en platteland;
- Er volgens een recent onderzoek van het Economisch Instituut voor de Bouw circa 58.500 woningen gebouwd zouden kunnen worden wanneer de provincie Brabantse gemeenten ruimte geeft om aan de randen van dorpskernen te bouwen;

Overwegende dat:

- Het van groot belang is voor de leefbaarheid en vitaliteit van kleine kernen dat kleine kernen de mogelijkheid moeten krijgen om woningen te realiseren;
- Kleine kernen in onze provincie vaak te maken hebben met een beperkt aanbod van beschikbare woningen, wat leidt tot bevolkingskrimp en het verlies van vitaliteit ;
- Een gevarieerd woningaanbod in kleine kernen de mogelijkheid biedt voor verschillende doelgroepen, zoals jonge gezinnen en senioren, om in hun vertrouwde omgeving te blijven wonen.
- Ook CPO-projecten vaak schitterende lokale initiatieven zijn die ervoor zorgen dat lokale inwoners in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen;
- Gemeenten vaak te weinig capaciteit hebben om ambtelijk ondersteuning te geven aan deze lokale woningbouwprojecten.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Aan de randen van de dorpskernen ook ruimte te geven voor collectief particulier ondernemerschap om lokale jongeren in de gemeenschap een passend thuis te bieden.
- Als Provincie Noord-Brabant een helpende hand te bieden aan Brabantse gemeenten met ambtelijke capaciteit, via de flexpool, voor woningbouwprojecten aan de randen van dorpskernen wanneer deze vanwege een tekort hieraan niet ten uitvoer kunnen worden gebracht.

en gaat over tot de orde van de dag.

CDA, Ronnie Buiks

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. De heer Koevoets. Het is ondertussen half 9, ik herinner u er even aan. Het is al laat.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter. Lokaal Brabant zal geen lang betoog nodig hebben in de tweede termijn. We hebben in eerste termijn weggelegd wat we willen en waar we de focus op willen hebben. Toch nog twee punten die we aan de orde willen brengen. De motie met betrekking tot Vitaal Platteland heeft een gewijzigd dictum. Die dienen we gewijzigd in. We zijn in de eerste termijn niet toegekomen aan het fenomeen Bus Rapid Transit. Lange tijd is er in dit huis gesproken over de railverbinding tussen Breda en Utrecht, die er nooit gekomen is en wellicht nooit komt. Wat ons betreft komt die er wel, maar we vrezen er voor. Deze plek is een witte vlek op de kaart wat betreft de spoorverbindingen. Eigenlijk is er ook zo'n witte vlek op de kaart in de verbinding van Waalwijk met het oosten, met het westen en met Tilburg. We pleiten ervoor om bij het college een inspanningsverplichting te leggen, zo moet u ons dictum lezen, om te kijken of we een Bus Rapid Transit zouden kunnen creëren, bijvoorbeeld van Den Bosch via Waalwijk naar Tilburg en wellicht ook in westelijke richting, aansluitend op de verbinding tussen Breda en Utrecht. Dat is onze extra motie die we indienen.

Motie M55a-2024: Vitaal Platteland

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateerende dat:

- De voorzieningen op het platteland afnemen;
- De (dubbele) vergrijzing op het platteland een enorme impact heeft;
- Jongeren die gaan studeren het platteland verlaten en veelal niet meer terugkomen;
- Agrariërs in ons land onderdruk staan, kwetsbaar worden en hun bedrijfsvoering vooral op het platteland plaatsvindt;
- Onderwijs ook op het platteland onder druk staat;
- De gezondheid op het platteland zich negatief ontwikkelt;
- Het platteland steeds meer te maken krijgt met verschillende vormen van criminaliteit;
- De bereikbaarheid van het platteland onder de maat is;
- Er sprake is van een achterstand op het gemiddelde van Brede Welvaart;

Overwegende dat:

- Wij van mening zijn de vraagstukken, opgaves en kansen voor het platteland complex en niet te onderschatten zijn;
- De traditionele wijze van aanpak te vaak vanuit een thema wordt opgepakt waardoor het gevaar toeneemt van verkokerd werken;
- Een vitaal platteland een grote bijdrage kan leveren aan de maatschappelijke, economische en gezondheidswelvaart in Brabant;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- draagt het college op om een inventarisatie en analyse te maken van de belangrijkste knelpunten en mogelijke oplossingen inzake Vitaal Platteland. Deze uiterlijk in Q4 2024 met PS te delen.

en gaan over tot de orde van de dag.

Lokaal Brabant, Shah Sheikkariem

Motie M82-2024: Bus Rapid Transit

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateerende dat:

- Er in Brabant steeds minder ruimte komt voor auto's in steden en nieuwe wijken;
- Brabanders in de toekomst moeten kunnen blijven reizen, bij voorkeur niet met de auto;
- Snelle busverbindingen hiervoor een oplossing kunnen bieden;
- Er in de loop der jaren grote concentraties van werkgelegenheid zijn ontstaan op locaties waar geen spoorverbinding is, zoals Waalwijk en Oosterhout;

Overwegende dat:

- De gemeenten Tilburg, Loon op Zand, Waalwijk, Heusden, 's-Hertogenbosch en de provincie Noord-Brabant samen de mogelijkheden verkennen om tussen Tilburg- Waalwijk-'s-Hertogenbosch het Bus Rapid Transit (BRT)-concept in te gaan voeren met als doel om meer forensen uit de auto en in de bus te krijgen;
- Ook het Rijk veel waarde hecht aan een goede bereikbaarheid van Brabantse gemeenten, zo bleek nog afgelopen dinsdag tijdens de behandeling van de begroting van het ministerie van I en W in de Eerste Kamer;
- Het Rijk, samen met provincies en andere partners in de toekomstvisie 'Ontwikkelagenda Toekomstbeeld OV; Nu instappen naar 2040' de BRT classificeert als een kansrijk vervoerssysteem
- Op vele plaatsen in binnen- en buitenland de Bus Rapid Transit een zeer effectief en efficiënt antwoord blijkt te zijn op de vraag naar mobiliteit;
- In april 2022 het rapport Hink-Stap-Sprong naar Bus Rapid Transit, van onder andere de Provincie Noord-Brabant, Gemeente Breda en het Rijk een positief beeld schetste met betrekking tot de invoering van de BRT.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Om door te pakken door realiseren van het BRT-concept, ook tussen Tilburg, Loon op Zand, Waalwijk, Heusden en 's-Hertogenbosch;
- Om bij het vergunnen van de concessie voor het OV in Oost-Brabant ook ruimte te creëren voor BRT-concepten;
- Bij het Rijk aan te dringen op medefinanciering van vernieuwende OV- ontwikkelingen als BRT-concepten in de provincie Noord-Brabant

en gaat over tot de orde van de dag.

Lokaal Brabant, Hubert Koevoets

De **voorzitter**: Dan is die bij deze ingediend. Ik ga naar mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, onze fractie vindt het teleurstellend dat de gedeputeerde onze moties ten aanzien van overbegrenzing ontraadt. Ik wil nog bemerken dat wij het ook niet correct vinden richting de agrariërs, terreinbeherende organisaties en ander partners om halverwege het proces de spelregels te veranderen ten aanzien van de overbegrenzing. Wat doet dat met het vertrouwen in de overheid? Hoe denkt de gedeputeerde de agrariërs mee te krijgen in de transitie als dit al niet lukt. We hoorden de gedeputeerde in haar reactie op de motie van de BBB over de groene longen van Brabant en dat ze zeer positief staat tegenover recreatie in de natuur. Natuur is inderdaad van levensbelang voor het welzijn van mensen. Maar we weten ook dat de ruimte voor recreatie onder druk staat. We weten ook dat de druk op onze Natura-2000 gebieden toeneemt door recreatie. Wanneer we de overbegrenzing inzetten als recreatienatuur, kunnen we op zijn minst de recreatiedruk op de Natura-2000 gebieden verlichten. En mensen meer ruimte geven om te recreëren in de natuur. Kan de gedeputeerde hierin met

ons meedenken? Om dit meedenken te stimuleren, dienen we de volgende motie in, Maak van de NNB-Overig recreatienatuur. Wat betreft de Faunaopvang Brabant, wil ik benadrukken dat het voor de fractie van de Partij voor de Dieren echt niet zo hoeft te zijn dat de 70.000 euro uit de middelen van natuurontwikkeling hoeven te komen. Juist niet, zou ik zeggen. Veel inheemse dieren komen vanwege aanrijdingen door verkeer in opvangcentra, of vanwege aanvaring met windmolens en hoogspanningsleidingen. Zijn gedeputeerde Smeulders en Maes ook bereid om een duit in het zakje te doen. Ik hoef daar vandaag echt geen antwoord op te hebben, maar kan deze denklijn meegenomen worden in de toekomst. Kunnen zij dit een overdenken? Ten slotte voorzitter, trekken wij motie M61 in over de latente ruimte. Motie M25, OV in eigen beheer, dienen wij niet meer mee in.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik wil het graag met u hebben over motie 59, over verduurzaming pachtgronden. U geeft aan verder verduurzamen. Er zijn nu al heel veel maatregelen genomen richting verduurzaming. Waar moeten wij dan aan denken? U vraagt het aan het college, maar u zult daar vast een opvatting over hebben. Voor ons is dat belangrijk, om te kijken of we het wel of niet steunen.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Er wordt gevraagd om dat verder te onderzoeken, dus in die zin laat ik dat aan de gedeputeerde. Maar wij denken aan zaken op het gebied van biologische landbouw, minder gifgebruik, akkerbouw. Veel zaken waar we in de transitie met elkaar stappen moeten maken. En wat je dan zelf kan doen op je eigen pachtgronden. We hebben natuurlijk heel veel middelen voor de eiwittransitie. We gaan daar ook stappen in zetten met elkaar. Maar hoe mooi is het dan als je op je eigen pachtgronden daar het goede voorbeeld in geeft.

De heer **Buiks** (CDA): Dan wil ik u helpen, mevrouw Putman. Momenteel mag dat al niet meer. Ze mogen geen bestrijdingsmiddelen gebruiken. Bij de gronden die uitgegeven worden, is dat al niet meer mogelijk. Ik kan nog meer dingen noemen die nu al in de voorwaarden zijn opgenomen. Daarom vraag ik me af wat u nog meer wilt. U noemt een aantal dingen die u ziet als verdere verduurzaming, terwijl het er al is.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Het glyfosaatverbod is er in deze provincie. Maar volgens mij zijn er meer stappen te maken. Ik daag daartoe het college uit. We doen positieve stappen, maar er kan echt nog wel een tandje bij.

De **voorzitter**: U was klaar met uw betoog?

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Ja, bijna. Er wordt heel vaak gezegd dat biologisch niet genoeg van de grond komt. Daar kunnen we als provincie veel meer in stimuleren. Ik denk dat er nog stappen te maken zijn.

Motie M83-2024: Maak van NNB Overig recreatienatuur

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateernde dat:

- er een overbegrenzing van 2000 hectaren in het NatuurNetwerk Brabant (NNB) is ontstaan vanuit de versnellingsopgave in 2017;
- er voor deze gronden nog geen beleidsafspraken liggen;
- uit de Perspectiefnota en de 'Statenmededeling Terugbrengen te ruime begrenzing NatuurNetwerk

Brabant NNB' blijkt dat éénmalig de NNB-begrenzing wordt herzien, waarmee deze overbegrenzing uiteindelijk wordt verwijderd uit de Omgevingsverordening Noord-Brabant;

- de percelen in deze overbegrenzing, aan de randen van natuurgebieden liggen en overwegend een relatief laag natuurdoel hebben;

Overwegende dat:

- de ruimte voor recreatie onder druk staat; uit onderzoek van de ANWB blijkt dat de groene ruimte per inwoner, bijvoorbeeld speelbossen en losloopgebieden voor honden, sinds 1900 met 80 procent is verminderd;
- deze situatie in de toekomst nog nijpender zal worden als gevolg van de groeiende bevolking en toename van het toerisme;
- de natuur, de Natura2000-gebieden, onder druk staan, door bijvoorbeeld het verdubbelen van de bouw van recreatiewoningen vlakbij beschermde natuur en ook in de Natura2000-gebieden zelf worden steeds meer hotels en andere recreatieobjecten bijgebouwd;
- door het onder druk staan van de natuur er belemmerende maatregelen worden genomen voor de recreant;
- gronden van de overbegrenzing van het Natuurnetwerk Brabant vaak een gunstige ligging hebben dichtbij of grenzend aan bestaande natuur;
- het inzetten van deze overbegrenzing als recreatienatuur, de druk in Natura 2000-gebieden kan verlichten en tegelijkertijd ruimte biedt voor recreatie

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- te onderzoeken welke gebieden in de overbegrenzing van het Natuurnetwerk Brabant, die niet noodzakelijk zijn voor de herstelopgaven, zouden kunnen worden ingezet als recreatienatuur;
- hiervan verslag uit te brengen aan Provinciale Staten;

en gaat over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Ellen Putman en Nikky Hamerslag

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Als eerste met betrekking tot PFAS, dank aan mevrouw Roijackers voor de toezegging en het meedenken in de totstandkoming van de motie. We hebben allen de gezondheid van de West-Brabanders voor ogen, dus dat maakt mij blij. Motie M63 over VN-verdrag Handicap trekken wij in, omdat we samen met de Partij van de Arbeid een aangepaste versie indienen. Fijn dat we elkaar hebben kunnen vinden daarin, want een debat over de rug van mensen met een beperking is niet wenselijk. Dus die motie trekken we in. Ik heb een aantal vragen gesteld, een daarvan was over de Young Professionals en een was over de Kaderrichtlijn Water en de samenwerking over de grens. Ik begrijp heel goed dat er nu geen antwoorden komen, maar ik wil wel vragen of het mogelijk is om deze schriftelijk beantwoord te krijgen van het college. Dank u, voorzitter.

Motie M64a-2024: PFAS West-Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- Gedurende vele jaren PFAS ongehinderd geloosd kon worden en dat stortplaatsen van Dupont/Chemours zich aan de rand van de Biesbosch bevonden hebben;

- Bedrijven zoals 3M en Indaver, gelegen enkele kilometers van de grens met Brabant, PFAS via lucht en water hebben kunnen vervuilen;
- In de regio Antwerpen en Dordrecht grootschalig onderzoek wordt verricht naar PFAS;
- West-Brabant ingeklemd ligt tussen drie grote vervuilers van PFAS.

Overwegende dat:

- Er onvoldoende zichtbaarheid is wat betreft de concentraties PFAS bij West- Brabanders;
- Het mogelijk is dat eventuele gezondheidsschade te laat wordt opgemerkt;
- Er onvoldoende metingen beschikbaar zijn in de Biesbosch en omliggende gebieden;
- Dit gevolgen heeft voor de veilige consumptie van voedsel en de betrokkenheid van boeren en vissers, evenals voor de economische activiteiten van deze groep;
- Het eten van eieren door particulier gehouden kippen gezondheidsrisico's met zich meebrengt.

Verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- In de periodieke metingen van het (grond)water via de Brede Screening Maas - waaronder het Brabantse deel van de Biesbosch en West-Brabant - PFAS mee te nemen;
- Met gezondheidsinstanties en gemeenten kennis en inzicht te vergroten in de voornaamste bronnen van PFAS, de blootstelling hieraan en maatregelen te identificeren;
- Binnen de eigen bevoegdheden maximale inspanning te verrichten om de gezondheid van haar inwoners te waarborgen;
- Nauw contact te onderhouden met Zuid-Holland en de provincie Antwerpen om lering te trekken en samen te werken;
- De rol van PFAS mee te nemen in de (door GS nog vast te stellen) UA Milieu 2024- 2027;
- Hierover te rapporteren aan Provinciale Staten.

en gaat over tot de orde van de dag.

Volt, Inge Vossen-van Beers
ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik ga naar de heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. 50PLUS is positief gestemd, vanwege de positieve antwoorden van de gedeputeerde op haar moties, dan bedoel ik de moties Automaatje, Mee met het OV en Toekomstbestendig bestuur. 50PLUS is ook heel positief over het expertisecentrum, wat we samen met D66 en vele andere partijen indienen. Daar hebben we ook een positief antwoord op gekregen. 50PLUS is ook heel positief over de informatie die ik van mevrouw Boelema kreeg over het aantal ouderen dat hier werkt. Voorzitter, zo kun je wel zien, 50PLUS is daar al jaren mee bezig, dat het uiteindelijk toch begint te gebeuren. Ik hoop dat dat doorzet. Daarom trekken we motie 68 in. Dan is 50PLUS ook positief over de moties die zij ingediend hebben met andere partijen, die ook positieve antwoorden hebben gekregen. Dan praat ik over de moties Een inclusief Noord-Brabant en Stimuleer het gebruik van de fietshelm, zet 'm op. 50PLUS is ook blij dat er een nieuwe gedeputeerde is, de heer Maes. Ik wens hem erg veel succes. En 50PLUS is ook heel blij dat mevrouw Dirken weer terug is, zij het met een ingewikkelde arm, om het zo maar te zeggen. Samengevat, 50PLUS is positief gestemd en zal zeker voor de Perspectiefnota 2025 stemmen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we nog luisteren naar de heer Schipper met elkaar. U heeft het woord.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Samen met mijn collega van 50PLUS zijn wij ook heel erg blij. Zelfs zo blij dat wij toch nog even nagedacht hebben over een voortzetting van het debat van de vorige keer. We hebben met gedeputeerde Dirken gesproken over extra inzet ter bestrijding van de drugsproductie. Daar hebben wij een gewijzigde motie voor ingediend. Het verzoek aan het college hebben wij anders geformuleerd in die motie, dat is dat we met ingang van 2025, in het kader van het provinciale takenpakket, extra aandacht geven aan dit vraagstuk. En dan met het doel dat eerder is omschreven. Dus we hebben de motie duidelijk anders geformuleerd. Ik denk dat hij zo op steun kan rekenen. Dat was het, dank u wel.

Motie M72a-2024: Meer ruimte voor tijdelijke woonlocaties

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateerende dat:

1. Een van de grootste maatschappelijke opgaven op dit moment het oplossen van het woningtekort is.
2. Gemeenten in samenwerking met de provincie moeite hebben met het vinden van locaties waar snel woningbouw te realiseren is.
3. De provincie veel gronden in haar bezit heeft waar tijdelijke woningbouw mogelijk is.
4. Defensie en andere Rijksorganen in Brabant locaties beheren waar ook tijdelijke woningbouw mogelijk is.
5. Gebouwen en terreinen in projecten die een lange doorlooptijd hebben, mogelijk ook als tijdelijke woonlocatie aangewezen kunnen worden.
6. Via het ontwikkelbedrijf projecten mogelijk gemaakt kunnen worden die anders moeilijk van de grond zouden komen.

Overwegende dat:

1. Jongeren, statushouders, arbeidsmigranten en andere doelgroepen woonruimte nodig hebben die nu niet aanwezig is.
2. Tijdelijke woonruimte kan helpen om het woningtekort op de korte termijn op te vangen.
3. Er op de middellange termijn extra woningen beschikbaar komen.
4. De vraag naar woningen in 2022/2023 extra hard is gestegen vanwege de komst van Oekraïners en zij ook fatsoenlijk onderdak moeten krijgen;

Vragen Gedeputeerde Staten:

Om binnen een half jaar een aanpak te ontwikkelen waarin de provincie met nieuwe, creatieve wooninitiatieven en woonvormen komt die geschikt zijn voor tijdelijke woonruimte. Daarbij kan o.a. gebruik worden gemaakt van provinciale ondergrond en de inzet van het ontwikkelbedrijf. Insteek is dat er out of the box wordt gedacht ten einde gezamenlijk te werken aan een oplossing van de aanwezige knelpunten.

en gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper
BBB, John Frenken

Motie M73a-2024: Extra inzet ter bestrijding drugsproductie

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constateerende dat:

1. De productie en handel van drugs in onze provincie tot veel problemen leidt, zoals criminaliteit, ondermijning, drugsafval etc.;

2. In leegstaande bedrijfsloodsen regelmatig drugsfabricage plaatsvindt;
3. Het opruimen van drugsafval kostbaar is en het milieu daardoor belast wordt;
4. De samenleving steeds vaker geconfronteerd wordt met druggerelateerde problemen;

Overwegende dat:

1. Drugscriminaliteit niet lonend mag zijn;
2. Drugsgebruik slecht is voor de gezondheid van Brabanders;
3. Ondernijning een groot probleem is en onze positie als toonaangevende provincie in binnen- en buitenland schaadt;
4. Het ruimtelijk gebruik van bedrijfslocaties op een juiste manier moet plaatsvinden;
5. Bedrijfsruimte schaars is en er behoefte bestaat aan goede bedrijfslocaties;
6. De problematiek voor agrariërs die door criminelen onder druk worden gezet schrijnend is.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

Om met ingang van 2025 - in het kader van het provinciale takenpakket - extra aandacht te geven aan dit vraagstuk met als doel om verkeerd ruimtegebruik in verband met drugsfabricage in het buitengebied en op industrieterreinen extra te controleren en te handhaven.

en gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M52a-2024: Expertisecentrum Long Covid en Q-koorts

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 april 2024, behandelend het Statenvoorstel 16/24 over Perspectiefnota 2025.

Constaterende dat:

- In de periode 2006-2009 met name Brabant is getroffen door de grootste Q-koortsuitbraak die ooit in Nederland heeft plaatsgevonden;
- In Nederland tienduizenden mensen ziek zijn geworden door een Q-koortsbesmetting en zeker meer dan honderd patiënten zijn overleden;
- Tot op de dag van vandaag nog veel patiënten de ernstige medische en sociale gevolgen van Q-koortsbesmetting ondervinden, waarvoor de Nationale Ombudsman herhaaldelijk in rapporten terecht de aandacht heeft gevraagd;
- Brabant begin 2020 de 'hotspot' van de eerste coronagolf was;
- In Nederland vermoedelijk 1,3 miljoen mensen een milde vorm van Long Covid hebben opgelopen en daarnaast naar schatting 90.000 mensen te maken hebben met aanhoudende klachten, waardoor zij ernstig ziek blijven en kampen met een slechte levenskwaliteit;
- De verhalen van patiënten over hun zoektocht naar hulp en begeleiding schrijnend zijn, want zij hebben veelal symptomen in meerdere orgaansystemen, maar er is geen integrale zorg voorhanden;
- Patiëntenorganisaties en medische specialisten daarom pleiten om gespecialiseerde Long Covid expertise- en behandelcentra op te zetten;
- In veel opzichten de klachten van Long Covidpatiënten op klachten van Q-koortspatiënten met het Q-koortsvermoeidheidssyndroom (QVS) lijken;
- In de Perspectiefnota 2025 het voornemen is opgenomen om het initiatief voor de start van een expertisecentrum voor Long Covid en Q-koorts patiënten te ondersteunen;
- De Tweede Kamer bij amendement van het lid Bushoff c.s.1 een bedrag van € 27 miljoen op de begroting van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft vrijgemaakt voor een pilot waarmee gespecialiseerde Long Covid-poliklinieken in enkele Nederlandse ziekenhuizen kunnen worden geopend waarin wetenschappelijk onderzoek en behandeling elkaar versterken;

- Binnen deze poliklinieken expertise kan worden opgebouwd voor de behandelpraktijk door grootschalig behandelonderzoek te doen;
- Door het opzetten van een infrastructuur van gespecialiseerde poliklinieken niet alleen het ontwikkelen van expertise en samenwerking tussen medische professionals beter wordt gefaciliteerd en er wordt versneld op kennis en behandeling, maar er vooral ook weer perspectief wordt geboden aan de mensen met ernstige Long Covid-klachten;

Overwegende dat:

- De rijksoverheid vanwege het amendement (Bushoff c.s.) 27 miljoen euro vrijmaakt voor post- COVID-poliklinieken maar vooralsnog geen geld heeft gereserveerd voor Q-koorts, terwijl de Nationale Ombudsman aangeeft dat zowel Long-COVID en Q-koorts patiënten baat kunnen hebben bij samenvoeging van onderzoeken om wederzijds profijt te hebben van kennis en expertise;
- Ziekenhuis Bernhoven in Uden het eerste Nederlandse expertisecentrum voor Long Covid en andere postinfectieuze aandoeningen wil starten;
- Het daarbij van belang is om relevante patiëntenorganisaties te betrekken;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- het initiatief van Bernhoven voor een expertisecentrum maximaal te faciliteren door een aanvraag voor financiële middelen bij het rijk daartoe te ondersteunen in de lobby;
- bij het Rijk aan te geven dat een expertisecentrum dat zich richt op zowel long-COVID als ook Q- koorts grote meerwaarde heeft voor beide groepen patiënten gezien ook het onderzoek van de Nationale Ombudsman;
- om Provinciale Staten periodiek over de voortgang te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

D66, Matthijs van Miltenburg
 GroenLinks, Tom Ludwig
 PvdA, Fiona Bijl
 VVD, Carola Meuwissen
 SP, Nico Heijmans
 Lokaal Brabant, Shah Sheikkariem
 50PLUS, Jan-Frans Brouwers
 Partij voor de Dieren, Ellen Putman
 Volt, Inge Vossen-van Beers
 CDA, Ronnie Buiks
 ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

De **voorzitter**: Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de tweede termijn van uw Staten. Het college heeft verzocht, in verband met de nieuwe moties, vijf minuten te schorsen. De vergadering is vijf minuten geschorst.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, ik zou eenieder willen verzoeken weer plaats te nemen, want de vijf minuten zijn ruimschoots voorbij. En ik heb een klein beetje haast, dat begrijpt u wel. We gaan negen uur niet halen, maar wat mij betreft wordt het niet heel veel later. Nogmaals, we hebben daarna een half uur schorsing nodig om ons gereed te maken voor de stemmingen. Dus we zijn echt nog lang niet klaar. Ik geef het woord aan de gedeputeerde Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank, voorzitter. Ik heb voor mijn portefeuille slechts een nieuw ingediende, of samengebrachte motie van de PVV en een aantal korte vragen, die ik probeer kort te beantwoorden. Motie 76 van de PVV over de gesmolten zoutreactor. De versnellingstafel gaat niet over het realiseren van een locatie, dat was mijn punt. Dat blijft in deze motie nog steeds de centrale doelstelling. Dus de appreciatie van deze motie is niet anders dan in de eerste termijn, ontraden. Dan twee punten van meneer Van Hattem over beleidskaders tot 2030. Is dat over het graf heen regeren? In het Bestuursakkoord staat als het goed herinner, dat de beleidskaders zoals vastgesteld tot 2030 gelden, met name in de vorige periode zijn heel veel beleidskaders vastgesteld tot 2030. Nu nog een of twee. We willen juist de stip op de horizon zetten. Daarbinnen gaan we flexibel, adaptief de Uitvoeringsagenda's neerzetten, om uiteindelijk deze periode echt te gaan uitvoeren. Dat is een mooi bruggetje naar de drie-eenheid die u zonet noemde, doorzettingskracht, uitvoeringskracht en realisatiekracht. Dat gaan we doen via de Uitvoeringsagenda's. Daar willen we mee aan de slag, tenzij we afgeleid worden van allerlei politieke opdrachten, om te gaan onderzoeken, om iedereen te betrekken.

De **voorzitter**: Beste mensen, het is echt ontzettend onrustig. Als u met elkaar wilt overleggen, wilt u dat buiten deze zaal doen? De gedeputeerde spreekt verder.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dat is echt onze ambitie. We gaan de mouwen opstropen om dat ook te halen. U kunt ons afrekenen door elk jaar de jaarrekening, de begroting en andere mededelingen die wij u doen toekomen, te beoordelen of ze wel of niet goed zijn. Uiteindelijk zal ook in 2027 de kiezer deze coalitie afrekenen op de behaalde resultaten. Tot zover de beantwoording op de vragen van de heer Van Hattem.

De **voorzitter**: Dan gaan we eerst even naar meneer Van Hattem. U heeft het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. En dank aan de heer Van Gruijthuijsen voor de beantwoording. Ik blijf er een beetje op kauwen. De gedeputeerde heeft het heel sterk over die uitvoering. We hebben de beleidskaders tot 2030 vastliggen. Mijn vraag is ook, wat zegt dit over de zeggingskracht van deze Perspectiefnota en andere kaderstellende documenten die in de tussentijd nog worden geproduceerd? Want als alles al voor zo'n lange tijd eigenlijk al in steen gebeiteld is qua kaderstelling, dan is er nog heel weinig speelruimte om nog nieuwe kaders neer te zetten en het beleid duidelijk bij te stellen. Ondermijnt die langjarige wijze van beleidskaders neerzetten en alleen maar te kijken naar uitvoeringsopdrachten en uitvoeringsplannen die bij het college liggen, niet de zeggingskracht van de Perspectiefnota als kaderstellend stuk van PS?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Nee, dat ondermijnt zeker niet de Perspectiefnota, zoals deze nu voorligt. Het is juist een uitwerking van het Bestuursakkoord met een financiële vertaling, om met deze vertaling de Uitvoeringsagenda naar u toe te brengen, opdat we op die manier de projecten, de uitvoering snel, samen met onze partners in Brabant kunnen realiseren. De mening van het college is dat dit niet de Perspectiefnota ondermijnt.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, als we dan iets verder kijken, dan zien we dat de Perspectiefnota's voor de komende jaren en zelfs de Perspectiefnota's na de volgende verkiezingen van 2027 allemaal nog binnen die termijn van de beleidskaders vallen. Nu wordt er gezegd, het is gericht op het financieren van die Uitvoeringsagenda's. Maar wat zegt dit voor de komende jaren? Zitten we dan alleen maar elk jaar een lijstje af te vinken wat er gedaan moet worden om de Uitvoeringsagenda's te volbrengen? Of kunnen we

onze kaderstellende rol nog ten volle hier neerleggen via de Perspectiefnota's? Kan de gedeputeerde daar misschien toch een doorkijk op geven?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Inderdaad, we zullen heel snel de Uitvoeringsagenda's naar uw Staten brengen en dat conform Sturen met kaders en via de themavergaderingen met u bediscussieren. Dat zetten we omhoog via de reguliere S&V-documenten en dus ook via Statenvoorstellen. Zo kunt u dat weer appreciëren. Uiteindelijk gaat u ook zelf over de wijze waarop u dat doet. Het woord waar u mee begon in de tweede termijn, achteloos, of ik ben even op zoek naar het juiste woord, ga ik niet voor mijn rekening nemen. Ik laat aan u hoe u zelf uw taakopvatting ziet. Maar ik zou zeker zeggen, er is voldoende ruimte om via Sturen met kaders en via S&V-documenten goede kaders te zetten, ons te controleren en uiteindelijk te bepalen waar dit college, gesteund door een meerderheid in uw Staten, de komende jaren de tanden in gaat zetten.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Er was een vraag van mevrouw Vossen van Volt over Young Professionals. Het klopt inderdaad dat BrabantAdvies in navolging van eerdere bezuinigingen bij bijvoorbeeld BrabantKennis en Pon&Telos, een kleine bezuiniging moet gaan maken. Het is verder aan BrabantAdvies zelf, waar ze dat doen of op welke alternatieve manier zij extra inkomsten kunnen genereren. De gesprekken over hoe dat gebeurt, zijn nog gaande. We zijn in gesprek over hoe zij meer werk kunnen aantrekken en van een advies kunnen voorzien, via uitvraag van onze organisatie, om uiteindelijk als BrabantAdvies een taakstelling te hebben.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Ik zou graag willen weten of de gedeputeerde ook weet dat Young Professionals geen vaste plek heeft binnen BrabantAdvies. Dat is ook de reden waarom het makkelijk is om juist op die groep te gaan bezuinigen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik ga niet tussen de oren van BrabantAdvies zitten, waar zij dat willen vinden. Het klopt dat de andere drie adviesraden traditioneel een historie hebben, de Gezondheidsraad, de SER en de Raad voor de Leefomgeving. BrabantAdvies heeft zelf het initiatief genomen om de Young Professionals op te richten. Zij doen heel belangrijk werk, vinden wij als college. Maar nogmaals, ik kan niet in de afweging treden van een onafhankelijk adviesorgaan als BrabantAdvies, waar zij die taakstelling realiseren. Nogmaals, zij zijn met ons in gesprek om via extra inkomsten BrabantAdvies uit de wind te houden.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Mag ik dan concluderen dat het college ook de meerwaarde inziet van een groep als Young Professionals?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Wij zien de meerwaarde van alle takken van BrabantAdvies, net zoals we een meerwaarde zien in BrabantKennis of Pon&Telos advies. Ons kennis en adviesstelsel zit heel grondig in elkaar. We waarderen alle bijdragen vanuit die drie organisaties evenzeer. Nogmaals, het wordt gewaardeerd. Desalniettemin is er toch in brede zin, in de vorige periode besloten dat er structureel 29 miljoen gevonden moet worden. Dat is voor een deel gevonden bij Natuur, bij Mobiliteit, maar dus ook bij ons kennis en adviesstelsel. Twee van de drie hebben daar al een vertaling van gemaakt. BrabantAdvies is daar nu mee bezig. We zijn in gesprek hoe we dat precies doen. Nogmaals, ik ga niet over de keuzes die zij maken. Tot zover deze bijdrage, mevrouw de voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Voorzitter, ik ontvang een vraag en wil graag een appreciatie geven bij een motie namens het college. De vraag betreft een vraag van BBB voor mevrouw Dirken. Zij willen wat meer bijgelicht worden over de precieze stikstofreductie. Het college wil hier graag schriftelijk bij u op terugkomen in aanloop naar de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstofreductie 2.0. Dus de vragen, die nu in de tweede termijn gesteld zijn aan het college, daar komen we op terug. Dat zal in de vorm van stukken zijn. Als deze naar uw mening niet compleet zijn, dan staat het instrument van schriftelijke vragen u nog ter beschikking.

De **voorzitter**: Meneer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Dank, voorzitter. Heel fijn dat we ook schriftelijk antwoord krijgen. Ik heb ook aan mevrouw Dirken aangegeven, ik had een simpele ja of nee verwacht. Er wordt steeds geen antwoord gegeven, maar verwezen naar een schriftelijke reactie. Dat is voor mij steeds meer een bevestiging dat het antwoord inhoudt, dat het gebeurd zou zijn. Ik hoop dat ik die aanname niet moet gaan maken. Maar dit is wat ik telkens terug krijg. Ik ben blij dat we een uitgebreid antwoord krijgen, dat willen we ook heel graag. Maar de vraag is ook heel kort te beantwoorden, hoop ik.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Nee. Dat heb ik wel geprobeerd. Ik zat ook in de krochten van allerlei rapporten te kijken wat ik u kan geven. Het is geen eenvoudige vraag met een eenvoudig antwoord. Het is ingewikkeld en heeft samenhang met de Wsn, diverse rapporten en de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstofreductie 2.0 en daarbij een stukje geschiedenis tussen 2017 en nu. Daarom kan ik u nu niet een simpel antwoord geven. De zaak is complex en hangt samen met de geschiedenis, de toekomst en de opties in dit dossier, dat u samenhangend zal worden gepresenteerd via de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstofreductie 2.0.

De **voorzitter**: Meneer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Oké. Dan wachten wij met smart op al die informatie.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Dat kan ik mij voorstellen en ik ga ook met grote interesse meelezen, meneer Havermans. Dan heeft het college nog een motie gekregen vanuit de Partij voor de Dieren, het betreft motie 83, Maak van NNB Overig recreatienatuur. Ik deel de overwegingen, zoals ik dat vaak doe, van de Partij voor de Dieren, want natuurlijk kan recreatiedruk leiden tot verstoring en verslechtering van de natuur. Dat laat onze natuurdoelanalyses ook zien, bijvoorbeeld het mountainbiken in de Loonse en Drunense duinen en de gevolgen voor de oude eikenbossen. Met de eiken gaat het sowieso niet zo goed. Als ik kijk naar het verzoek aan het college, dan loopt het vooruit op wat wij de komende jaren gaan doen, namelijk dat puzzelen met die 2000 hectaren. Sommige van die hectaren zullen misschien de multifunctionele invullen krijgen, waar u naar op zoek bent. Bij sommigen zal het misschien natuur inclusieve landbouw zijn. Mijn collega Boelema heeft sommigen misschien keihard nodig in het kader van Kaderrichtlijn Water en daarmee primair voor de wateropgave. Dus ik kan niet namens het college vooruit lopen op dit onderdeel van dit dictum over een herstelopgave in de vorm van recreatienatuur. De komende tijd zullen we rapporteren over wat wij gaan doen met die 2000 hectaren, conform het voorstel dat wij u nog gaan geven.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Ik reageer met enthousiasme op uw antwoord. Dit is precies wat wij beogen. Natuurlijk willen wij liever dat die gronden ingezet worden voor Kaderrichtlijn Water. Dus ik denk dat we elkaar daar heel goed in zouden kunnen vinden. Als ik de motie

nog aanpas, zou u hem dan toch in overweging kunnen nemen op dergelijke punten, zoals u net toegelicht heeft?

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Als ik naar de dicta kijk, dan is het toch wel scherp. De herstelopgaven, dat is bijna een juridische opgave zoals de wet het heeft vervat. Die 2000 hectaren overbegrenzing zijn daar naar onze mening niet strikt juridisch voor nodig. Bovendien dienen wij ze te ontgrenzen conform de opdracht van uw Staten, die wij al twee beleidskaders lang met ons meedragen als college. Dus daarmee kunnen wij niet geen bezwaar geven op de motie, omdat het dan tegen ons eigen beleid en uw opdracht ingaat. We zullen de komende tijd heus nog met elkaar te spreken komen over die hectaren. Er komt nog een wijziging aan van de verordening. Dat is een moment waarop u er iets van mag vinden, want het is uw verordening. En er komt een moment in 2027, waarop we definitief gaan ontgrenzen. Dus er komen nog zeker twee momenten voor een gesprek van ons met uw Staten. Op dat moment kunnen we dat in de scherpste en diepte vastpakken met elkaar. Maar het blijft ontraden.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel. Ik pak het toch heel positief op. Ik hoop ook dat we met elkaar, op de twee momenten dat we erover gaan praten, indachtig houden hetgeen we hier met elkaar besproken hebben.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Zeker, voorzitter, dat kan ik toezeggen aan Statenlid Putman.

De **voorzitter**: Mevrouw Vossen wil een interruptie doen, gaat uw gang.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Ik ben zojuist bij mijn PFAS motie iets vergeten. Er wordt gesproken over samenwerking zoeken met Antwerpen en Zuid-Holland. Ik had daar ook graag Zeeland aan toe willen voegen. Het leek me overbodig om de hele motie opnieuw in te dienen. Kan ik de toezegging krijgen dat ook die samenwerking wordt gezocht?

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Voorzitter, een warme omarming daarvan. Mijn collega Boelema neemt deel in het bestuurlijke overleg Zuidwestelijke Delta, dus daar werken we al nauw samen. In het provinciaal overleg werk ik voor Milieu en Leefomgeving zowel met de gedeputeerde Zuid-Holland, als met de gedeputeerde Zeeland heel goed samen op de PFAS-problematiek, wat er in de Westerschelde komt en daarmee zorgen geeft aan de Zeeuwen voor de visserij, voor de recreatie en voor de gezondheid.

De **voorzitter**: De korte samenvatting is ja, denk ik dan. Dank u wel. Het woord is aan de heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. We gaan verder met een tweede termijn. Er zijn een aantal nieuwe moties, een aantal gewijzigde moties en een aantal ongewijzigde moties waar vragen over zijn. Daar gaan we ook het gesprek over aan. Dat doe ik mede namens collega Dirken op de thema's Wonen en Veiligheid. Mocht u daar vragen of opmerkingen over hebben, dan bent u bij mij aan het juiste adres. Ik begin met motie 25a, OV in eigen beheer. De motie is gewijzigd, gelukkig niet op de inhoud. Er is een logo van de Partij voor de Dieren verdwenen en dat is geen reden om onze appreciatie te veranderen. Het blijft ontraden. Dan door naar motie 40 van de SP over een woonportaal. Ik wil daar namens collega Dirken toch nog een keer op ingaan, omdat ik merk dat het bij meneer Heijmans een beetje zwaar ligt. De appreciatie wijzigt niet, maar zoals collega Dirken in de eerste termijn heeft gezegd, hebben wij een beeld van hoe de woningcorporaties daarnaar kijken. Zij vinden het niet per se een goed idee om dat in heel Brabant uit te rollen. Collega Dirken heeft ook gezegd dat zij het niet als de rol van de provincie ziet om dat te organiseren. Desalniettemin zijn wij bereid om de woningcorporaties er toch nog een keer op te wijzen

dat daar een wenst leeft bij u. Dus ik hoop dat u daar genoeg mee neemt. De appreciatie blijft ontraden. Dan naar motie 47a, de Rijksprojecten van de PVV en inmiddels ook de VVD. Die motie is gewijzigd en kunnen we nu de appreciatie geen bezwaar geven. Maar met de kanttekeningen die ik in de eerste termijn al gedeeld heb, namelijk dat ik het fijn vindt om te lobbyen voor dingen die kunnen, in dit geval is de A2 reëler dan de A58 en A67, omdat daar een stikstofbeperking ligt die ook voor het Rijk geldt. Kortom, lobbyen doe ik voor dingen die reëel zijn en hier dus nog even niet voor. Mocht het weer reëel worden, dan gaan we er keihard voor lobbyen, daar kunt u op rekenen. Ik wil toch even ingaan op de interessante conversatie tussen de heer Buiks en de heer Van Hattem over Hooipolder. In onze appreciatie hebben we het over de motie die nu voorligt, daar is Hooipolder niet in opgenomen. Dat is maar goed ook, want Hooipolder heeft een andere status dan de drie projecten die in deze motie staan. Daar heeft de heer Van Nuland een scherpte interruptie over geplaatst. Hij ziet dat goed, want Hooipolder en de volledige verknoping daarvan, is geen Mirt-project. Het heeft bij het Rijk geen status. U en misschien ik zelf ook wel mogen dat voor de toekomst een goed idee vinden, maar dat is echt voor de toekomst. Daar moeten we nu niet voor lobbyen als u andere prioriteiten wilt stellen. Dan motie 50 over de medische vluchten op Eindhoven Airport. Ik wil even herhalen wat ik gezegd heb, voordat mijn woorden gaan vliegen, om het zo maar eens te zeggen. In '24 en '25 gaan die medische vluchten gewoon door. Er blijft namelijk een reserve van vijfhonderd vluchten, die door Eindhoven Airport kan worden ingezet voor dit soort situaties en bijvoorbeeld om te testen met elektrische vliegtuigen. Het is een reserve. Er is dus nu geen reden voor zorg, zoals ik heb gezegd. Ik heb ook gezegd dat ik geen garantie kan geven voor in de verre toekomst, al is het maar omdat ik geen glazen bol heb. Ook omdat wij als provincie 24,5 procent van de aandelen van de luchthaven in handen hebben en dus niks kunnen afdwingen aan die tafel. Ik heb ook gezegd dat ik van mening ben dat wij als provincie, als aandeelhouder ook niet in dat detailniveau op de bedrijfsvoering van een luchthaven moeten gaan sturen. Dat zou niet goed zijn. En ten slotte kunt u optekenen dat het college het van belang vindt dat medische vluchten in Brabant gefaciliteerd kunnen worden. Als dat om bepaalde redenen niet in Brabant kan, dan ergens in de buurt, zodat dat gewoon door kan gaan, ter ondersteuning van onze ziekenhuizen. Dat is denk ik een helder standpunt. De appreciatie blijft ontraden, want overbodig. Verder met motie 72a, Meer ruimte voor tijdelijke woonlocaties. Deze motie is gewijzigd, de BBB-fractie is nu mede-indiener. Dat lijkt me uitstekend. De appreciatie is nog steeds geen bezwaar. Motie 73a van de ChristenUnie-SGP, Extra inzet ter bestrijding van drugsproductie, is inhoudelijk gewijzigd. De krijgt nu ook de appreciatie geen bezwaar. Dank voor de wijziging. Er is wel een kanttekening vanuit het college. Er wordt gevraagd om extra toezicht en handhaving op bedrijventerreinen en in het buitengebied op drugsproductie. Dat is een goed initiatief. We gaan dat ook doen. In de motie wordt opgeroepen om te kijken of dat kan binnen het takenpakket van onze VTH-activiteiten. We zullen dat binnen dat takenpakket ook moeten schikken, want extra middelen hebben wij niet. Dat gaan we proberen, maar ik wil de verwachting meegeven dat dat een beperking is. Ik ben in de eerste termijn al redelijk uitgebreid ingegaan op de moties 79 en 80 van de CDA-fractie. Het betreft de moties over de ontsluiting van Brainport en het investeren in de bereikbaarheid van kleine kernen. Ik denk dat ons college daar een heel helder standpunt over had. Die moties krijgen allebei de appreciatie ontraden. Laat ik het zo zeggen, prima dat u deze indient, maar inhoudelijk rammelt er het nodige aan. Dan door naar motie 81 van het CDA, Straatje erbij. Die motie krijgt van ons de appreciatie geen bezwaar. Deze is inmiddels gewijzigd ten opzichte van het concept, dat er eerder was. Deze versie kunnen we geen bezwaar geven, omdat het creëren van ruimte voor collectief particulier opdrachtgeverschap prima in ons woonbeleid past. Daar zitten twee kanttekeningen bij die collega Dirken in de eerste termijn ook heeft geplaatst. Ten eerste bepaalt een gemeente uiteindelijk waar in een gemeente een programma woningbouw wordt gerealiseerd. Daar is een gemeente primair verantwoordelijk voor. Ten tweede blijven we ruimtelijk onze toetsingspositie nemen als het gaat om bouwlocaties. Dat blijven we doen en daar wijken we niet vanaf.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Prima dat de gedeputeerde geen bezwaar geeft bij deze motie. Maar ik vraag me af, aan het eind van de vorige bestuursperiode had gedeputeerde Ronnes aangegeven dat een straatje erbij eigenlijk al in de plannen zit. Ik had begrepen dat dit soort initiatieven ook passen binnen het beleidskader Wonen en Werken, met het polycentrische verstedelijkingsmodel, zoals dat met een heel ambtelijk woord heet. Kan de gedeputeerde bevestigen dat het in ieder geval er al in zit? En dat deze motie dan vooral ondersteunend is aan dat beleid?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Ja, dat is wat ik net gezegd heb. Deze motie is ondersteunend aan ons woonbeleid. Als het om locaties gaat, dan is het bouwen van woningen in de randen van kernen gewoon mogelijk. Alleen, dat kan niet overal. Dat kan alleen op plekken waar dat ruimtelijk gezien verantwoord is. Dat is het antwoord op uw vraag. Dan ga ik door naar motie 82. Dat is een nieuwe motie van Lokaal Brabant over Bus Rapid Transit. Mochten er mensen zijn die niet weten wat het is in deze Statenzaal, gebruik dan even Google. Deze motie krijgt van ons de appreciatie geen bezwaar. Bus Rapid Transit hebben wij opgenomen in de twee weken geleden vastgestelde aanbestedingsstrategie voor de concessie Oost-Brabant. Het gaat precies om deze lijn, Tilburg, Loon op Zand, Waalwijk, Heusden, Den Bosch, dus de A59 corridor. We hebben dat opgenomen als doelstelling voor de langere termijn. Dat zullen we moeten gaan opbouwen, ook omdat er aan infrastructuur het nodige moet gaan gebeuren. Dan moet je echt denken aan haltes langs de A59, die zijn er niet zomaar. We gaan gesprekken voeren met Rijkswaterstaat. Dit is een project voor de langere termijn, maar het is wel opgenomen als doel. Op die manier kunnen we deze motie de appreciatie geen bezwaar geven. Ten slotte is er nog een vraag gesteld over de bewapening van onze boa's. Namens collega Dirken kan ik zeggen dat zij daar inmiddels gesprekken over heeft met de SSiB, het samenwerkingsverband waar wij die boa's hebben ondergebracht en waar we samenwerken met de terreinbeherende organisaties in de regio's in Brabant en de werkgever van de boa's, de Omgevingsdienst Brabant-Noord. Het Bestuursakkoord biedt ruimte om boa's een zwaardere bewapening toe te kennen. Collega Dirken verkent dus met de werkgever en de SSiB zelf wat daar wijs in is. Zij komt daarop terug als daar nieuws over te melden is. Ik denk dat ik nu alle moties in mijn portefeuille en die van collega Dirken van een appreciatie heb voorzien. Mocht ik iets hebben laten liggen, dan hoor ik het nog graag. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik zie toch nog een interruptie. Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Het gaat over onze motie M83 over recreatienatuur. Wij willen deze graag aanhouden.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. Meneer Maes.

De heer **Maes** (GS, SP): Dank u, voorzitter. Ik zal het na bijna twaalf uur vergaderen met net zoveel enthousiasme proberen te brengen als meneer Smeulders. Ik kan niet garanderen dat me dat gaat lukken. Er is een motie, waar een interruptie debatje over was tussen meneer Buiks en meneer Deckers. Het gaat om motie 37a over de uitvoering subsidieregeling hedendaagse cultuur. Het ging over de dekking van die motie. We interpreteren hem zo dat wij eerst in gesprek gaan met gemeenten waar de betreffende instellingen gevestigd zijn, over een overgangsregeling. Dan bekijken we wat een passende bijdrage zou zijn vanuit de provincie en ook, met het oog op de Uitvoeringsagenda, waar middelen voor beschikbaar zijn. We denken dat daar ruimte is voor een passende bijdrage. Maar het is geen blanco cheque. We verwachten ook een bijdrage vanuit de gemeente. Het blijft natuurlijk zo dat de subsidieplafonds verlaagd worden, conform het beleid. Het is niet zo dat we het voorgestelde beleid terugdraaien, maar we gaan kijken naar een zachtere landing.

De **voorzitter**: Meneer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, nog een hele serieuze vraag aan gedeputeerde Maes. Neemt u, na de ervaringen van vandaag, het mij erg kwalijk dat ik u hiervoor gevraagd heb?

De heer **Maes** (GS, SP): Dat is een puntje voor de evaluatie. Daar kom ik op terug.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het zal maar je eerste werkdag zijn. Ik geef het woord aan mevrouw Boelema.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dank u wel, voorzitter. Motie 36a is enigszins gewijzigd in het dictum, maar dat is nog steeds geen bezwaar. De wijziging gaat over de termijn waarop u geïnformeerd wilt worden. Dan had ik nog beloofd aan het CDA om terug te komen op de intrekkingverzoeken. Daar ben ik nog even achteraan gegaan. Politiek gezien zitten we op een andere lijn, of we dat wel of niet willen. Dat verschil is niet te overbruggen, volgens mij. Ik wil u wel goed informeren, mevrouw Van de Ven. Dus ik heb het opgezocht. Het gaat op dit moment over intrekkingverzoeken, met betrekking op de wet Natuurbescherming, voor 25 dierhouderijen, 4 industriële bedrijven, een elektriciteitscentrale en een woningbouwproject. Zoals ik al zei, is het grootste gedeelte van deze verzoeken door het MOB verzocht en twee zijn door omwonenden verzocht aan ons. Dat maakt het nog urgenter om hier beleid op te ontwikkelen. Dan is er een nieuwe motie ingediend over het faciliteren van PJO's. Ik kreeg een déjà-vu, want ik ben ook ooit actief geweest in Nijmegen voor de jonge democraten. Daar kende ik overigens de inspreker nog van, dus het was een kleine wereld vandaag. Ik snap dat. Ik weet dat de budgetten beperkt zijn. Ik snap ook uw oproep. Het lastige is, wij faciliteren in dit huis van Brabant alleen maatschappelijke organisaties en wij hebben daar ook een redelijk maatschappelijke prijs voor, al kun je daarover twisten. Het betreft vijfhonderd euro per dagdeel en daar krijg je gedurende vier uur twee mensen voor techniek en geluid enzovoort. Dat is totaal niet marktconform en dat is ook niet de bedoeling, want we willen niet concurreren met de markt. Daarom is er een relatief laag tarief en geldt het alleen maar voor maatschappelijke organisaties. Daarmee is het probleem van de beperkte budgetten van politieke jongerenorganisaties natuurlijk niet opgelost, maar als we het hier om niet moeten doen, krijgen we ook een heel ingewikkeld verhaal over wie wel en wie niet. Gaan we gelijke monniken, gelijke kappen doen? Dat is de overweging die ik u zou willen meegeven, waarom het vanuit bedrijfsvoering best ingewikkeld is om aan deze sympathieke motie gehoor te geven.

De **voorzitter**: Meneer Havermans

De heer **Havermans** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik ben voornemens om deze motie mogelijk in te trekken, maar ik heb nog een vraag aan de gedeputeerde. Ik moet refereren aan mijn eigen woorden die ik vandaag gebruikt heb. Soms is maatwerk nodig. Ik wil de heer Van Raak en de heer Stoot bedanken voor hun gesprekje met mij of we dit niet breder kunnen trekken en of we samen kunnen optrekken. Dat zou ik heel graag willen doen. Daar wil ik in mee gaan en dus met hun aan werken. Ik wil de motie intrekken, maar zou dan willen vragen of ik een toezegging kan krijgen, om toch te kijken of we budgettair tegemoet kunnen komen aan deze jongerenorganisaties, die niet de middelen hebben maar wel heel graag hier zouden terecht willen kunnen. We moeten dan nog kijken hoe op dat moment.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Voorzitter, ik snap dat heel goed. Ik denk dat u als Staten heel goed in staat bent om daar iets voor uit te werken. Ik denk dat er heel veel collega's zijn die ooit begonnen zijn met hun politieke activiteiten bij zo'n PJO. Dat moeten we ook koesteren. Het zijn mensen die geïnteresseerd zijn in het werk dat wij doen en hoe de democratie werkt. Ik vind dat we daar serieus naar moeten kijken hoe we dat kunnen faciliteren. Wat dat betreft wil ik best met jullie meedenken hoe we dat op een andere manier wel zouden kunnen doen. Want ik ben het met u eens, het is net weer anders dan sommige andere groepen.

De **voorzitter**: En daarmee is uw motie ingetrokken?

De heer **Havermans** (BBB): Ja, voorzitter, daarmee trek ik de motie in. Ik weet niet of mevrouw Boelema klaar was met haar termijn, maar we hebben nog een aantal vragen omtrent de KRW.

De **voorzitter**: Mevrouw Boelema was nog niet klaar.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Nee, dan pak ik die gelijk mee. Ook mevrouw Vossen had nog iets over de KRW gevraagd. Dat doe ik nu in een keer af, dan hoeven we geen schriftelijke vragen te stellen. U had vragen gesteld over nitraten en de verschillende normen. Daar worstelen we mee, zal ik eerlijk zeggen. Ik heb gisteren een hele dag gepraat over het Maasstroomgebied. Wat wij hier in Nederland krijgen, komt uit België en Frankrijk. Het is soms best vies water. Dat heeft te maken met het feit dat er andere normen zijn en dat je de bedrijven in het buitenland en die vergunningverlening in die landen niet aan een touwtje hebt. Daar hebben we overleg over. Dat heeft effect op het al dan niet halen van de KRW-doelen in Nederland, dat is een feit. U kwam met een aantal suggesties over de waterkwaliteit, over die RWZI's. Daar hebben we samen met de Waterschappen het gesprek over, maar dat ligt ook in het autonome gebied van het Waterschap zelf. Het is een feit dat u daar zelf, net zoals hier, heel groot bent geworden. Dus volgens mij is dat een gesprek dat we daar samen zouden kunnen voeren.

De **voorzitter**: Meneer Havermans. Ik zou u allemaal willen oproepen om aan de tijd te denken. Het is alweer bijna half tien.

De heer **Havermans** (BBB): Dat klopt, voorzitter, ik ga mijn best doen. Ik heb toch nog een vraag, die heb ik ook in mijn inbreng gesteld. Stel dat de Waterschappen met een wijziging van de norm komen. Ik heb begrepen dat ze dat bij het college van Brabant moeten doen. Als ze norm van 2,3 willen aanpassen naar een andere norm, omdat ze erachter komen dat met alle maatregelen die er getroffen worden het gewoon niet haalbaar is. Hoe zou dit college daar tegenover staan?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): De normen zijn er, omdat we de doelen al niet halen. Daarom is er een strakke norm gesteld. Als je kijkt naar de waterkwaliteit, dan halen we dat lang niet op alle vlakken. U vraagt aan mij als gedeputeerde Water, laten we de norm verruimen, want dan haal je het wel, maar dan halen we het doel als nog niet. Volgens mij is dat niet de goede weg. De weg is om samen te kijken naar hoe we de doelen wel met elkaar gaan halen.

De **voorzitter**: Meneer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Dank u, voorzitter. Volgens mij is de weg vooral reëel kijken. Ik heb al gezegd, als het water met een norm van 4 over de grens komt en Brabant zegt, het moet 2,3 zijn, dan weet je dat je het nooit gaat halen. Ik vind het een rare voorwaarde dat u zegt, als we de norm omhoog zetten, wordt het allemaal makkelijker. Volgens mij is dit vrij duidelijk, maar ik leg me neer bij het antwoord van de gedeputeerde.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik heb vaker aandacht gevraagd voor die discussie rond de Kaderrichtlijn Water en de vervuiling die vanuit België en Frankrijk deze kant op komt. Ik had het daar toevallig laatst binnen een ander gremium nog over met een Vlaamse minister en daar kwam naar voren dat er behoorlijk wat pijn zit tussen Nederland en Vlaanderen, ook vanwege de vergunningaanvraag voor

Ineos vanwege stikstof en de ingebrekestelling bij Chemelot voor vervuiling. Dan is mijn vraag, hoe verlopen op dit moment de gesprekken met Vlaanderen? We zitten hier met Nyrstar die bij Neerpelt op de Dommel loost, is daar iets over te zeggen? Wat is de positie van de provincie en de landelijke overheden die hier bij betrokken zijn. Kan de gedeputeerde er misschien iets verder op ingaan hoe de stand van zaken is van die overleggen en de positie?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dank u wel, voorzitter. We zijn continu in gesprek, laat ik dat voorop stellen. En dat is goed, denk ik, want je moet met elkaar in gesprek blijven. Je blijft elkaars burens en ook al heb je niet dezelfde normen, dat wil niet zeggen dat je niet met elkaar het gesprek moet aangaan. Uw analyse klopt, dat we op dit moment best in een ingewikkelde verhouding met onze zuiderburen zitten, vanwege dat bezwaar voor Ineos. Daar blijven we over in gesprek, ook met het bedrijf. Het klopt, we kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat er inderdaad een ingebrekestelling is gevolgd bij Chemelot, naar aanleiding van dat bezwaar. We zitten met elkaar in ingewikkeld water. Dat wil niet zeggen dat er geen mooie dingen gebeuren met onze zuiderburen. Want bij geopark Scheldedelta, ik noem het maar even, zijn we supertrots dat we er samen aan hebben gewerkt en de UNESCO status hebben veroverd. Dus er gaan ook dingen goed, wil ik maar zeggen. Ook rondom Waterschap De Dommel zijn we ook goed in gesprek met de zuiderburen over precies datgene, wat u als probleem registreert in Neerpelt. Laten we zeggen dat we over en weer begrip hebben, maar dat we er soms net een beetje anders in staan. Het is met onze zuiderburen momenteel een beetje ingewikkeld.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem, kort graag.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. De essentie van mijn vraag is eigenlijk, hoe positioneert de provincie zich in deze discussie? En de landelijke overheid? Wie heeft hier het voortouw in? Of gebeurt dit in gezamenlijk overleg? Hoe is de stand van zaken? Bij wie ligt de bal?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): We doen dit gezamenlijk. Ook het ministerie van LNV zit hier natuurlijk mee in hun maag. En het geldt vooral voor de grensprovincies. We hebben anderhalve week geleden nog een gesprek gehad met alle provincies van Vlaanderen, met het departement en met de provincie Limburg en Zeeland, want die hebben natuurlijk met precies dezelfde grenzen te maken. Dus dat gesprek loopt. We worden daarin geholpen door het ministerie, om samen te kijken wat er kan en welke afspraken we kunnen maken. Waar kunnen we het over eens worden?

De **voorzitter**: Gaat u verder. Ik zeg tegen de woordvoerders dat ik trouwens veel van uw collega's zie gapen, dan weet u dat alvast. Mevrouw Boelema gaat verder en het is al laat.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Het is jammer dat dat aan het Waterdossier ligt, zou ik denken.

De **voorzitter**: Ik denk niet dat dat aan het Waterdossier ligt, maar aan het feit dat we hier al meer dan dertien uur met elkaar zitten. Gaat u verder.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Ik begrijp het. Ik heb nog twee hele korte reflecties op de twee ingediende moties van de SP over Q-koorts. Dat is een serieus onderwerp dus ik hoop dat iedereen weer even bij de les is. Ik voel een integere oproep van de heer Heijmans om vanwege de onmacht die we voelen, iets te doen voor de slachtoffers en hen een beetje tegemoet te komen. Tegelijkertijd is er ook door een aantal van u in de Staten terecht gevraagd, wat betekent dat nu? Ik kan heel makkelijk zeggen, bij motie 77 over de excuses, dat oordeel laat ik aan u. Maar u vraagt mij naar de consequenties. Ik heb geïnformeerd bij patiëntenverenigingen wat zij eigenlijk van ons verwachten, van deze laag van de overheid. Ik denk dat we dat gesprek met elkaar aan moeten gaan, om te kijken of hetgeen wij van plan zijn, hen helpt in hun

helingsproces. Ik denk dat dat de weg is die we samen moeten uitzoeken om te lopen. Dat zou mijn antwoord zijn aan meneer Van Hattem. Als je dit zou willen doen als provinciale overheid, dan moet het ook een waarde hebben voor de mensen voor wie je dat doet. Dat kan je alleen maar doen als je met die mensen praat. Ik refereer dan ook naar een andere motie die is ingediend hier.

De **voorzitter**: U wilt op dit punt interromperen? Gaat uw gang.

Mevrouw **Koopman** (SP): Motie 77 gaat over het uitspreken door de Staten zelf. We hadden het over de nadrukkelijk oproep van de Ombudsman om te erkennen. Sorry zeggen is een ultieme vorm van erkenning. Dus ik denk dat het voor slachtoffers heel veel betekent, dat we erkennen dat we misschien wat sneller hadden moeten handelen in 2006. Ik zat hier toen niet, maar wij als organisatie. Daarom hebben we besloten om dat uit elkaar te halen. De tweede motie, motie 78, gaat vooral om een gelijkwaardige behandeling in verschillende gemeenten. We dringen daar op aan.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Over motie 78 wilde ik inderdaad ook nog wat zeggen. Ik hoorde een mooi citaat dat ik vandaag twee keer heb gehoord: 'Zie om naar elkaar'. Zowel Marco Havermans als Ronnie Buiks zeiden dat. Daar gaat dit om. En je wilt ook dat dat gelijk is. Tegelijkertijd vind ik het ook ingewikkeld, want ik kan een brief schrijven naar gemeenten, doet u dat alstublieft. Maar tegelijkertijd bevind ik me dan in het democratische domein van een gemeente, die soms andere afwegingen maakt. Gemeentes gaan verschillend om met de huishoudelijke hulp, om maar een voorbeeld te noemen. Daar kan je van alles van vinden, tegelijkertijd is dat het domein van die gemeentelijke politiek. Ik vind het ook best ingewikkeld en ook aanmatigend als ik daar als provincie een brief over zou schrijven, dat dat zou moeten. Dus ik worstel daarmee. We kunnen kijken of we dat eventueel via de lokale democratie kunnen bijsturen, bijvoorbeeld in gevallen waar het niet goed gaat en waar Q-uestion, een organisatie die door ons gesubsidieerd wordt, om het belang van patiënten te behartigen, ziet dat gemeenten er heel verschillend mee omgaan. Dat zou mijn advies hierop zijn. Dus in die zin ontraden.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan geef ik tot slot het woord aan de heer Oudenhoven.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Ik kan kort zijn. Meneer Havermans had het over jongerenparticipatie. Meneer Van Raak sprak er ook over. Ik heb een toezegging gedaan in de Staten en in de themabijeenkomst, dat we een werkgroep gaan formeren vanuit jonge Statenleden om mee te gaan denken hoe we dat gaan doen. Ik nodig u uit om aan het stuur te gaan zitten en daar iets mee te gaan doen. U krijgt van mij de uitnodiging om dat gesprek aan te gaan.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Havermans, die daar vast nog even iets over willen zeggen.

De heer **Havermans** (BBB): Ik zal het kort houden, ik wil daar graag aan meewerken.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Prima. Dat zit u aan het stuur en kunt u meedenken over wat er moet gebeuren met de jongeren. Dan heb ik nog twee moties, waarbij het dictum veranderd is. Motie 29 van BBB is aangepast, dat is 29a geworden. Dat is voor ons geen bezwaar. Dat is in de eerste termijn besproken en die is op die basis aangepast.

De **voorzitter**: Dames en heren, het is best druk. Ik versta meneer Oudenhoven niet meer. Graag nog uw concentratie.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): De laatste motie is van Lokaal Brabant, motie 55a. Het dictum is aangepast. Die kunnen wij ook als geen bezwaar beschouwen.

De **voorzitter**: Ik zie nog twee Statenleden die een interruptie willen plegen. Die geef ik nog het woord en daarna sluit ik af.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik had in mijn tweede termijn nog aan het college een paar vragen gesteld over de roadmap rondom de stallen en het tijdpad daaromheen. En ook over de vaagheid waar het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt tegenaan loopt. Daar heb ik nog geen antwoord op gehad. Volgens mij ligt dit ook bij de gedeputeerde Landbouw. Dus ik had op die vraag nog graag een reactie.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): U vraagt mij naar een reactie op hetgeen er in de krant stond?

De heer **Van Hattem** (PVV): Nee, mede aanleiding daarvan, maar er is iets gezegd door mevrouw Dirken in de eerste termijn over de roadmap en de datum ten aanzien van de stallen. En het is nog erg onduidelijk wat daar precies het tijdpad van is en hoe dat in elkaar gaat steken. De boeren die met innovatie aan de slag willen, zitten daar op te wachten.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Er is best wel duidelijkheid gegeven daarover. Er komt een routekaart, daarover zijn we in bespreking bij GS. We zijn er volop mee aan het werk en die zal waarschijnlijk rond mei komen. Meer kan ik er niet over zeggen. Ik sluit me aan bij wat gedeputeerde erover heeft gezegd.

De **voorzitter**: Ik geef meneer Van Hattem nog een keer ruimte, want zonet ging het om een verduidelijking. Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, er is gezegd dat de datum blijft staan. Hoe gaat de routekaart, die misschien in mei komt, maar misschien ook niet, zich verhouden tot de datum, de deadline voor onze agrariërs?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dat zullen we nog intern moeten bespreken, daar kan ik u nu geen antwoord op geven. En ik verwijs naar de reactie die mevrouw Dirken al heeft gegeven.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Ik wil het met de gedeputeerde hebben over motie 59 van de Partij voor de Dieren. Hoe ziet u het onderzoek voor u? In de motie staat verder verduurzamen. Betekent dat dat u extra eisen gaat opleggen? Er waren al stappen gezet. Of gaat het bijvoorbeeld alleen om termijnen van de pachtperiode? Welk beeld heeft u bij het onderzoek in die motie?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): De motie geeft weer wat wij al een heel eind doen. We hebben al verschillende instrumenten, waar we nu al mee werken. Dat gaan we verder uitwerken. De motie zegt niet veel meer dan dat we eigenlijk al doen.

De heer **Buiks** (CDA): Dus er komen geen strengere eisen als deze motie aangenomen zou worden?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Die motie zal geen invloed hebben op het beleid dat we nu hebben.

De **voorzitter**: Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van deze termijn van het college. Ik schors de vergadering voor een half uur, zodat we ons kunnen voorbereiden op de stemmingen. U weet het, de sprekerspas dient u alvast in de microfoonpost te stoppen en daar te laten tijdens de schorsing. Ik schors de vergadering.

Schorsing

Stemming

De **voorzitter**: Dames en heren, wilt u plaatsnemen. Ik heropen de vergadering. Er is zojuist op de stembel gedrukt. Ik ga u vertellen wat u al weet. Maar soms valt het stemmen toch niet mee. Op het microfoonpostje ziet u bovenaan over welk besluit gestemd wordt. U ziet een drietal knoppen voor, tegen en onthouden. De knop onthouden dient u alleen te gebruiken als u zich op grond van artikel 28 van de Provinciewet onthoudt van stemming. Mocht dat aan de orde zijn, dat is het handig als u dat van te voren even aangeeft. Ik heb op dit moment geen meldingen ontvangen. U kunt uw stem nog wijzigen zolang de stemming niet is gesloten. Ik zal na iedere vijf moties u de gelegenheid geven om een stemverklaring af te leggen. Als u een stemverklaring aflegt, gaan we ervanuit dat u dit namens uw fractie doet, tenzij u vermeldt dit alleen namens uzelf te doen. Dan ga ik nu over tot de stemlijst. Het zijn er heel veel, dus het is een kwestie van opletten. We beginnen met Statenvoorstel 16/24, de Perspectiefnota, zoals u zult begrijpen. We beginnen met amendement A14 Stop intrekkingsbeleid. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 8, tegen 41 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Buiks, Van Hattem, De Heer, Langman, Leeger, Schipper, Sluimers, Van de Ven.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar het ontwerpbesluit van de Perspectiefnota. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 46, tegen 3 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Philippart, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Langman, Sluimers.

De **voorzitter**: Ik geef nu de gelegenheid voor een stemverklaring, mocht u daar behoefte aan hebben, bij het amendement of het ontwerpbesluit. Ik zie Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Wij stemmen vaak tegen dit soort stukken, maar wij zijn het hier in grote lijnen wel mee eens. Daarom stemmen we toch voor. Het deel waar we het niet mee eens zijn, daar zullen we de komende tijd kritisch op blijven.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, wij zijn het er ook in grote lijnen mee eens, anders stemmen we niet voor. Voor ons zijn er twee elementen die wij niet steunen en hier willen benoemen, intrekken latente ruimte en intrektingsbeleid. We vinden dat de rest daar niet onder hoeft te lijden.

De **voorzitter**: Dank u wel. Anderen? De BBB.

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, wij hebben voor de Perspectiefnota gestemd. Wij zijn op onderdelen zeer kritisch, maar willen graag het debat erover blijven voeren naar de toekomst, om samen Brabant te maken.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik kijk verder of er nog anderen zijn, die behoefte hebben aan een stemverklaring. Dat is niet het geval. Dan ga ik de eerste vijf moties in stemming brengen. Motie 16, Bredere participatie zorgt voor een groter draagvlak bij het BPLG. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 17, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Langman, Leeger, Van Nostrum, Rijvers, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulst, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 17, De Brabantse longen horen voor iedereen toegankelijk te zijn. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 30, tegen 19 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Jansen, Koevoets, Langman, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulst, Koopman, Van de Langenberg, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Philippart, Putman, Van Raak, Schellekens, Spapens, Stoot.

De **voorzitter**: Motie 18, Geen legeskosten meer te heffen, bij melding wildschade. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 17, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Langman, Leeger, Van Nostrum, Rijvers, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulst, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 19, Ondersteun de innovatie. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 20, tegen 29 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Koevoets, Langman, Leeger, Van Nostrum, Rijvers, Sheikkariem, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Spapens, Stoot, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 20, Onderzoek of aantal groene BOA's toereikend zijn. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 22, tegen 27 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Koevoets, Langman, Leeger, Van Nostrum, Putman, Rijvers, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: We hebben vijf moties gehad, dus ik vraag of er iemand behoefte heeft aan een stemverklaring bij een van deze vijf moties. Dat is niet het geval, dan ga ik verder. Motie 21, Bouwen op agrarische locaties. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 16, tegen 33 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Langman, Leeger, Van Nostrum, Rijvers, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 22, Meer duale opleidingen voor een innovatief Brabant. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 49 en daarmee unaniem aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 23, Resultaten uit het verleden kunnen ook een garantie vormen voor de toekomst. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 17, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Langman, Leeger, Van Nostrum, Rijvers, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 24, Multifunctionele accommodaties. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 12, tegen 37 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Langman, Van Nostrum, Rijvers, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 25a, Openbaar Vervoer in eigen beheer. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 9, tegen 40 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, Van Nostrum, Rijvers, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? Ik zie de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Motie 21 over het bouwen op agrarische locaties hebben wij gesteund. Maar daarbij wil ik aangetekend hebben dat het niet moet gaan om locaties die andere agrarische bedrijven weer in de knel kunnen brengen als daar woningen worden gebouwd, in verband met bijvoorbeeld geurcirkels. Dus met dien verstande dat daarmee rekening wordt gehouden, hebben wij de motie gesteund. De tweede motie is 25a, over het openbaar vervoer. Die hebben wij niet gesteund, omdat het wettelijk niet mogelijk is.

De **voorzitter**: Ik zie het CDA.

De heer **Buiks** (CDA): Dezelfde woorden als meneer Van Hattem over bebouwing van agrarische locaties.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Van Raak** (SP): Motie 25a, in eigen beheer OV. Het zal u niet verbazen dat de SP groot voorstander is van het terugbrengen van het openbaar vervoer in publieke handen. We zijn blij met de BBB als partner in deze. Dit onderzoek hoeven we niet uit te voeren, want we weten helaas de uitkomst al. Dus daarom zijn we tegen.

De **voorzitter**: Ik zie Lokaal Brabant.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Met dezelfde stemverklaring als de SP.

De **voorzitter**: Ik kijk nog even rond of er nog anderen zijn. Dat is niet het geval. Dan ga ik naar motie 26, Investeer in de toekomst. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 9, tegen 40 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, Van Nostrum, Rijvers, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 27, Slimmer en integraal uitvoering geven aan vergunningverlening op netwerkbedrijven. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 46, tegen 3 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Langman, Sluiters.

De **voorzitter**: Motie 28, Energierectvaardig en slimmer aanleggen van warmtenetten. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 9, tegen 40 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, Van Nostrum, Rijvers, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 29a, Klusteren groen-gasproductie door middel van biogas-leidingen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 20, tegen 29 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Koevoets, Langman, Leeger, Van Nostrum, Rijvers, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 30, Onderzoeken, vrijwaringstermijn, financiële consequenties en Brabant op Slot. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 16, tegen 33 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Langman, Leeger, Van Nostrum, Rijvers, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: We zijn weer vijf moties verder. Wie heeft er behoefte aan een stemverklaring? Niemand. Dan ga ik naar motie 31, Leges aanpassing PAS-melders. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 18, tegen 31 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Langman, Leeger, Van Nostrum, Rijvers, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 32, Verdienmodel voor bedrijven die een natuurinclusieve en biologische bedrijfsvoering nastreven. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 16, tegen 33 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Langman, Leeger, Van Nostrum, Rijvers, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 33, Landbouw- en vrachtverkeer - van pilots naar beleid. De stemming is geopend. Nog een stem. De stemming is gesloten. Voor 47, tegen 2 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Hamerslag, Putman.

De **voorzitter**: Motie 34, Uitvoeringskracht Woningbouw. De stemming is geopend. Nog een stem. De stemming is gesloten. Voor 46, tegen 3 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Langman, Sluimers.

De **voorzitter**: Motie 35, Capaciteit Raad van State. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 42, tegen 7 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Buiks, Van Hattem, De Heer, Langman, Leeger, Sluimers, Van de Ven.

De **voorzitter**: Ik geef ruimte voor een stemverklaring met betrekking tot de laatste vijf in stemming gebrachte moties. Is er iemand die daar een behoefte aan heeft? De Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Ik heb hier drie stemverklaringen. Ten eerste bij motie 32, de Partij voor de Dieren vindt de transitie naar biologische bedrijfsvoering zeer belangrijk en vindt dat de provincie hier een belangrijke, praktische en financiële rol in heeft. Echter, deze motie lijkt ons niet de juiste manier om dit doel te bereiken. Daarom hebben we tegengestemd. Dan motie 33. Onze fractie ziet de overlast in dorpen die zwaar vervoer veroorzaakt. Echter, we zijn van mening dat de oplossing niet gezocht moet worden in nieuwe wegen, maar in minder vervoer. De motie geeft wel de optie voor nieuwe wegen en daarom hebben we de noodzaak gevoeld om tegen te stemmen. De PvdD stemt voor motie 35, maar we zijn van mening dat de druk bij de Raad van State verminderd kan worden als de overheid zich aan de eigen regels en beloften zou houden. Dan zouden burgers niet steeds de gang naar de Raad van State hoeven maken, om onze eigen leefomgeving te beschermen. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Zijn er andere stemverklaringen? Dat is niet het geval. Dan gaan we verder met motie 36a, Een Inclusief Noord-Brabant. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 46, tegen 3 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Langman, Sluimers.

De **voorzitter**: Motie 37a, Uitvoering Subsidieregeling hedendaagse cultuur Noord-Brabant 2025-2028. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 32, tegen 17 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Langman, Leeger, Van Nostrum, Rijvers, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Motie 38, Investeren in steden én dorpen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 46, tegen 3 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Langman, Sluiters.

De **voorzitter**: Motie 39, Onderzoek personeelsbedrijf buschauffeurs. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 18, tegen 31 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Heijmans, Koopman, Langman, Van Nostrum, Putman, Van Raak, Rijvers, Sluiters, Spapens, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Van Hazendonk, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 40, Centraal inschrijvingsportaal woningzoekenden. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 26, tegen 23 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Koopman, Van der Linden, Ludwig, Van Nostrum, Philippart, Putman, Van Raak, Rijvers, Schipper, Spapens, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Brouwers, Buiks, Gremmen, Van Hattem, De Heer, Jansen, Koevoets, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Sluiters, Stoot, Van de Ven, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 42, Sportiefste school van Brabant prijs. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 32, tegen 17 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van

der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Langman, Leeger, Van Nostrum, Rijvers, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Ik geef ruimte voor een stemverklaring. Ik zie geen handen, dan gaan we verder met de stemmingen. Motie 43, Stop windturbines. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 12, tegen 37 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Langman, Van Nostrum, Rijvers, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 44, Stop verdozing. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 15, tegen 34 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Hamerslag, Havermans, Langman, Van Nostrum, Putman, Rijvers, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 45, Versnellingstafel kernenergie. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 13, tegen 36 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Langman, Van Nostrum, Rijvers, Sluiters, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 46, Kaders voor gesmolten-zout-reactoren. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 13, tegen 36 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Langman, Van Nostrum, Rijvers, Sluiters, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 47a, Geen onderhoud maar verbreden snelwegen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 29, tegen 20 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Jansen, Koevoets, Langman, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Koopman, Van de Langenberg, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Philippart, Putman, Van Raak, Schellekens, Spapens, Stoot, Vossen.

De **voorzitter**: Wie heeft er behoefte aan een stemverklaring over het afgelopen blokje? Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Een stemverklaring bij motie 44. Het verzet tegen de verdozing van ons landschap is een belangrijk kernpunt van de Partij voor de Dieren. Wij steunen deze motie dan ook, maar zouden zelf een andere bewoording kiezen.

De **voorzitter**: De BBB.

De heer **Rijvers** (BBB): Een stemverklaring bij motie 43. BBB stemt voor het besluit in deze motie, omdat we vinden dat ter bescherming van onze bewoners de nog in ontwikkeling zijnde nationale MER voor windturbines ook moet gelden voor projecten die in de lopende planfase zitten.

De **voorzitter**: Nog anderen? De VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Een stemverklaring bij motie 45 en motie 46. Vanuit het bestuursakkoord wordt er via Innovatie en Ruimte gewerkt aan de totstandkoming van de MSRs in Brabant. In het najaar van 2024, wat in de motie staat is, is het niet realistisch om te komen tot een locatie en we hebben vertrouwen in dat GS zich maximaal zal inzetten voor de MSRs in Brabant. Daarom zijn deze moties nu niet opportuun.

De **voorzitter**: Nog andere stemverklaringen? Dat is niet het geval. We gaan naar motie 48, Ruit Eindhoven. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 7, tegen 42 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Buiks, Van Hattem, De Heer, Langman, Leeger, Sluiters, Van de Ven.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 49, Privévluchten Eindhoven Airport. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 12, tegen 37 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Langman, Van Nostrum, Rijvers, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger,

Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 50, Medische vluchten Eindhoven Airport. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 19, tegen 30 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Langman, Leeger, Van Nostrum, Putman, Rijvers, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulst, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 51, Stopzetten structurele verhoging motorrijtuigbelasting. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 19, tegen 30 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Koevoets, Langman, Leeger, Van Nostrum, Rijvers, Sheikkariem, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulst, Jansen, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 52a, Expertisecentrum Long Covid en Q-koorts. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Unaniem, 49 stemmen voor en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulst, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Wie heeft er behoefte aan een stemverklaring? De VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Ik heb twee stemverklaringen, een bij motie 48. Het is overduidelijk dat de bereikbaarheidsproblemen aan de Noordoostzijde van Eindhoven opgelost moeten worden, maar het heeft wat de VVD betreft geen zin om hier oude plannen zonder steun uit de kast te trekken. Wij kijken liever vooruit naar hoe we dit probleem wel op een breed gedragen manier gaan oplossen en we zullen het college hierop scherp houden in de inzet voor onder andere BO MIRT. Bij motie 50 is de VVD er vanuit maatschappelijk belang absoluut voorstander van dat medische vluchten dicht in de buurt kunnen opstijgen en landen. Met de beantwoording van de schriftelijke vragen en de beantwoording van de gedeputeerde gaan we ervan uit dat dit ook na 2026 kan en dat deze motie overbodig is.

De **voorzitter**: Dank u wel. Zijn er anderen die behoefte hebben aan een stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan ga ik naar motie 53, Stimuleer het gebruik van de fietshelm - Zet hem op! De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 47, tegen 2 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sluiter, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Koevoets, Sheikkariem.

De **voorzitter**: Motie 54, Dierenwelzijn voorop. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 18, tegen 31 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Langman, Leeger, Van Nostrum, Rijvers, Schipper, Sluiter, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 55a, Vitaal Platteland. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 44, tegen 5 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Hamerslag, Van Hattem, Langman, Putman, Sluiter.

De **voorzitter**: Motie 56, Elke hectare is nodig voor natuurdoelen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 2, tegen 47 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Hamerslag, Putman.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiter, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 57, Houd overbegrenzing NNB op de kaart. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 2, tegen 47 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Hamerslag, Putman.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van

Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiter, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? De PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Allereerst over motie 54, Dierenwelzijn voorop. De motie hebben wij gesteund, maar de titel dekt niet helemaal de lading, dat wil ik aangetekend hebben. Bij motie 55a, Vitaal platteland, hebben wij tegen gestemd. Ik wil eerst het boek lezen van de heer Sheikkariem, waarvoor ik hem hartelijk wil bedanken, om dat in ontvangst te mogen nemen. Dan gaan we bekijken hoe het verder gaat met dat beleid.

De **voorzitter**: Zijn er anderen die behoefte hebben aan een stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan gaan we verder met motie 58, Dierenwelzijn in het BPLG, een blijvende en belangrijke meekoppelende keuze. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 2, tegen 47 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Hamerslag, Putman.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiter, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 59, Stappen richting duurzamer agrarisch gebruik van provinciale pachtgronden. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 35, tegen 14 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Langman, Van Nostrum, Rijvers, Sluiter, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Motie 60, De Week van de Plantaardige Eiwitten. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 23, tegen 26 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Philippart, Putman, Van Raak, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Jansen, Langman, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Schipper, Sluiter, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 62, Welwillend de oproep van de Nationale ombudsman over Q-koorts tegemoet treden. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 25, tegen 24 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Buiks, Deckers, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Philippart, Putman, Van Raak, Schellekens, Schipper, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Damen, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, Jansen, Koevoets, Langman, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Sheikkariem, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 64a, PFAS West-Brabant. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Unaniem aangenomen met 49 stemmen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Ik geef ruimte voor een stemverklaring. Ik zie de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Bij motie 62 van de Partij voor de Dieren over de Q-koorts patiënten, hebben wij tegen gestemd. De uitleg van gedeputeerde Boelema om eerst de patiënten zelf te vragen waar zij behoefte aan hebben, vonden wij een charmantere insteek dan het nu al met een motie op te leggen. Dus daarom hebben wij tegen de motie gestemd.

De **voorzitter**: Even kijken of er andere stemverklaringen zijn. Dat is niet het geval. Dan gaan we naar motie 65, Automaatje. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 45, tegen 4 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Langman, Putman, Sluiters.

De **voorzitter**: Motie 66, Mee met het OV. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 33, tegen 16 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Koevoets, Koopman, Leeger, Van der Linden, Ludwig, Van Nostrum, Philippart, Putman, Van Raak, Rijvers, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Gremmen, Van Hattem, Jansen, Van de Langenberg, Langman, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Roelofs, Schellekens, Sluiters, Stoot, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 67, Gelijke criteria bij aanbestedingen provinciale wegen. De stemming is geopend. Nog een stem. De stemming is gesloten. Voor 12, tegen 37 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Damen, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Havermans, Van Nostrum, Putman, Rijvers, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Buiks, Deckers, Gremmen, Van Hattem, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 69, Toekomstbestendig Bestuur en MidStad Brabant. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 16, tegen 33 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, Heijmans, Koevoets, Koopman, Van Nostrum, Van Raak, Rijvers, Sheikkariem, Spapens, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Van Hazendonk, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sluiters, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 70, Jongeren veilig op de weg. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 45, tegen 4 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Langman, Sluiters, Vossen.

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? Ik zie Volt.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Er ligt al veel op het bordje van middelbare scholen. Als dit er ook nog bij komt, dan wordt het alleen maar meer. Daarnaast wordt er al ontzettend veel in het middelbaar onderwijs op dit gebied gedaan. Dank u.

De **voorzitter**: Anderen? Dat is niet het geval. Dan ga ik naar motie 71, Bevordering omschakeling natuurinclusieve landbouw. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 13, tegen 36 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Damen, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Havermans, Van Nostrum, Putman, Rijvers, Schipper, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Buiks, Deckers, Gremmen, Van Hattem, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 72a, Meer ruimte voor tijdelijke woonlocaties. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 46, tegen 3 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Langman, Sluimers.

De **voorzitter**: Motie 73a, Extra inzet ter bestrijding drugsproductie. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 45, tegen 4 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluimers, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Heijmans, Koopman, Van Raak, Spapens.

De **voorzitter**: Motie 74, Besteed de Bikker-gelden waarvoor ze bedoeld zijn. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 16, tegen 33 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Havermans, De Heer, Leeger, Van Nostrum, Putman, Rijvers, Schipper, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Van Hattem, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Sluimers, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 76, Versnellingstafel MSR. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 13, tegen 36 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Langman, Van Nostrum, Rijvers, Sluimers, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Zwart.

De **voorzitter**: Heeft er iemand behoefte aan een stemverklaring? De VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Bij motie 76 hebben wij dezelfde stemverklaring als bij motie 45 en 46.

De **voorzitter**: Dank u wel. Zijn er andere stemverklaringen? Dat is niet het geval. Het volgende blok is iets langer dan vijf. Ik doe het in een keer, omdat dat de laatste moties zijn. Motie 77, Q-koorts slachtoffers. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 15, tegen 34 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Koopman, Van der Linden, Ludwig, Philippart, Putman, Van Raak, Spapens.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Jansen, Koevoets, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 78, Q-koorts slachtoffers. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 20, tegen 29 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Buiks, Deckers, Hamerslag, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Koopman, Leeger, Van der Linden, Ludwig, Philippart, Putman, Van Raak, Schipper, Spapens, Van de Ven.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Damen, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, Jansen, Koevoets, Van de Langenberg, Langman, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Sluiters, Stoot, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 79, Goede ontsluiting Brainport. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 16, tegen 33 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Langman, Leeger, Van Nostrum, Rijvers, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 80, Investeren in bereikbaarheid kleine kernen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 24, tegen 25 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Koevoets, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Van Miltenburg, Van Nostrum, Putman, Rijvers, Schellekens, Sheikkariem, Sluiters, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Schipper, Spapens, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 81, Een straatje erbij voor kleine kernen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 44, tegen 5 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van

Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Voor hebben gestemd de leden: Hamerslag, Van de Langenberg, Van Miltenburg, Putman, Stoot.

De **voorzitter**: Motie 82, Bus Rapid Transit. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 46, tegen 3 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Langman, Sluiters.

De **voorzitter**: Ik geef de ruimte voor een stemverklaring. Ik zie de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Een stemverklaring bij motie 79. De N279 heeft voor de VVD absoluut de hoogste prioriteit. Dat staat ook in het bestuursakkoord, dat weet ook iedereen. Ook blijft onduidelijk wat voorrang geven precies betekent ten opzichte van andere projecten. Daarmee is deze motie overbodig en onduidelijk. We kijken uit naar het debat over twee weken, wanneer we het echt gaan hebben over hoe we de N279 nu gaan realiseren.

De **voorzitter**: Dank u wel. De Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Een stemverklaring bij motie 81. Onze fractie heeft erg getwijfeld over wat te doen met deze motie. Als er aan specifieke voorwaarden wordt voldaan, is bouwen aan de rand van kernen acceptabel. Die voorwaarden zijn gebaseerd op het houden van minder dieren en die waarborging zien we niet terug in deze motie en te weinig in het staande beleid. Daarom stemmen wij tegen.

De **voorzitter**: Andere stemverklaringen? Ik zie 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Wij hebben tegen motie 77 gestemd. We vinden dat het een zaak van het Rijk is en niet van de provincie. Motie 78 is sympathiek, maar wij hebben tegen gestemd. Wij vinden dat we daar het expertisecentrum voor op gaan zetten. Dank u wel.

De **voorzitter**: Andere stemverklaringen? Ik zie dat mensen hun tas aan het inpakken zijn. We zitten hier al eindelijk lang en die vijf minuten kunnen er ook nog wel bij. Is er nog iemand anders die behoefte heeft aan een stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan zijn we daarmee aan het einde gekomen van de stemmingen rondom de Perspectiefnota. Dan hebben we nog een drietal zaken, waarvan ik me kan voorstellen dat we dat bij acclamatie doen.

Beperkte bespreekstukken

12/24 Tweede wijziging Verordening nazorgheffing Noord-Brabant

Hamerstukken

27/24 Notulen vergadering Provinciale Staten 2 februari 2024

25/24 Lijst Ingekomen Stukken Provinciale Staten 5 april 2024 (periode 25 januari 2024 tot en met 27 februari 2024)

De **voorzitter**: Ik neem aan dat u akkoord bent met acclamatie? Dat is het geval, dan is het bij deze vastgesteld. Nu komen we aan het einde van deze vergadering.

Sluiting

De **voorzitter**: Veel dank voor uw inzet. Fijn dat we het allemaal op een dag hebben gered. Ik zie u graag terug bij de PS-vergadering die plaatsvindt op 24 mei. Ik verzoek u om uw sprekers- en stempasjes te laten liggen op de tafel voor u. Er is natuurlijk nog ruimte voor een drankje in de Statenlounge. Ik wens u een fijn, warm weekend toe. Het beloofd morgen zo te zijn. En ik sluit de vergadering bij deze.